DÖNEM : 19 CİLT : 20 YASAMA YILI : 2

T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

25 inci Birleşim

11 . 11 . 1992 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	273
II. — YOKLAMA	274
III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	274,311,322
A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	*274*
1. — Aydın Milletvekili Tunç Bilget'in, Avrupa Parlamentosunun, Türkiye ile ilgili olarak aldığı vahim kararlara ilişkin gündem dışı konuşması	274:280
2. — Erzurum Milletvekili Oktay Öztürk'ün, televizyon yayınlarının meydana getirdiği toplumsal sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması	280:281
B) TEZKERELER VE ÖNERGELER	*281,311,322*
1. — Türkiye - AT Karma Parlamento Komisyonu Türk Kanadında meydana gelen oran değişikliklerine uygun olarak, siyasî parti gruplarınca gösterilen adaylara ilişkin Başkanlık tezkeresi (3/675)	281:282
2. — Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van İllerinde devam eden olağanüstü halin, 19.11.1992 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere 4 ay süre ile uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/674)	282:309, 311:313, 322, 357:362

Sayfa

IV. — USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER 310

1. — Gruplar adına yapılan konuşmalar sırasında Başkanlığın uyarısına rağmen söz isteminde bulunmayan siyasî parti grubunun, kişisel konuşmalardan sonra söz almasının mümkün olup olmayacağı hakkında 310:311

V. — GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI 313,322

A) GÖRÜŞMELER *313,322*

1. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş ve 21 arkadaşının, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz Bölgesi ve çevre illerde meydana gelen ticarî ve sosyal olumsuzlukları araştırmak ve alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Genel Kurulun 4.11.1992 tarihli 22 nci Birleşiminde açılması kabul edilen genel görüşme (8/24) 313:322, 322:342

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR 343

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI *343*

1. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, "Prim Affı" ve erken emekliliğin SSK'ya getirdiği iddia edilen malî sorunlara ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/321) 343:344

2. — Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu'nun, Üniversite rektör ve öğretim üyelerinin yurtdışına çıkışlarına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toplatan'ın yazılı cevabı (7/324) 344:346

3. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Kartal Merkez Eczacıbaşı İlkokulu Müdürüne ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/343) 347:348

4. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, hâkim adaylığı sınavı için oluşturulan komisyona ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı M. Seyfi Oktay'ın yazılı cevabı (7/348) 348:350

5. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya Balıköy Sağlık Kliniği ve Dispanserinin boş bulunan kadrolarına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/399) 350:351

6. — Konya Milletvekili Ahmet Remzi Hatip'in, Seydişehir Alüminyum işletmesi Müessesesinden Antalya Limanına yapılan alümina nakliyesinin ihalesine ilişin sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın yazılı cevabı (7/417) 351:353

7. — Konya Milletvekili Ahmet Remzi Hatip'in, Seydişehir Alüminyum İşletmesi Müessesesinin ihtiyacı olan fuel-oil'in nakliyesinin ihaleye çıkarılmamasının nedenlerine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın yazılı cevabı (7/418) 353:356

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açıldı.

Atatürk'ün ölümünün 54 üncü yıldönümü münasebetiyle aziz ruhu için iki dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

İçel Milletvekili Aydın Güven Gürkan, Sayıştayda boş bulunan üyelikler için, Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan seçimlerin, 4677 Sayılı Kanunun 5 ve 6 ncı maddelerinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle, Anayasaya aykırı olduğu;

Sivas Milletvekili Musa Demirci, özellikle fındık, çay tütün, zeytin, pamuk ve hububat üreticileriyle, besicilik yapanların içinde bulundukları sıkıntılar ve,

İstanbul Milletvekili İbrahim Gürsoy da, resmî idioloji ve Atatürkçülük;

Konularında gündem dışı birer konuşma yaptılar.

5.11.1992 tarihli Gelen Kâğıtlarda yayımlanan ve basılıp dağıtılan; Genel Kurulun 5.11.1992 tarihli 23 üncü Birleşiminde okunmuş bulunan (11/12) Esas Numaralı gensoru önergesinin gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer alması; Anayasanın 99 uncu maddesi gereğince gündeme alınıp alınmayacağı hususundaki görüşmelerin Genel Kurulun 17 Kasım 1992 Salı günkü Birleşiminde yapılması; Genel Kurulun 11.11.1992 Çarşamba günkü Birleşiminde görüşülecek olan (8/24) esas numaralı genel görüşmenin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi kabul edildi.

İçel Milletvekili Rüştü Kâzım Yücelen ve 30 arkadaşının, beyan ve icraatları ile Devleti zarara uğrattığı ve yaptığı atamalar ile görevini kötüye kullandığı iddiasıyla Sanayi ve Ticaret Bakanı Mehmet Tahir Köse hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesinin (11/11) yapılan görüşmelerden sonra gündeme alınmasının kabul edilmediği açıklandı.

11 Kasım 1992 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 19.32'de son verildi.

Yılmaz Hocaoğlu
Başkanvekili

Ali Günaydın	*Cengiz Üretmen*
Konya	Manisa
Kâtip Üye	Kâtip Üye

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili Yılmaz Hocaoğlu

KÂTİP ÜYELER : Cengiz Üretmen (Manisa), Ali Günaydın (Konya)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25 inci Birleşimini açıyorum.

II. — YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır. Sayın milletvekillerinin, salonda hazır bulunduklarını yüksek sesle belirtmeleri rica olunur.

(Edirne Milletvekili Evren Bulut'a kadar yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Toplantı yetersayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

1. — Aydın Milletvekili Tunç Bilget'in, Avrupa Parlanmentosunun Türkiye ile ilgili olarak aldığı vahim kararlara ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN — Gündem dışı söz talepleri olmuştur.

Birinci sırada, Avrupa Parlamentosunun,Türkiyeyle ilgili olarak aldığı çok vahim kararların. Yüce Meclis Genel Kurulunun bilgisine sunulması konusunda, Türkiye-Avrupa Topluluğu Karma Parlamento Komisyonu Eşbaşkanı Aydın Milletvekili Sayın Tunç Bilget'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bilget.

TUNÇ BİLGET (Aydın) — Sayın Başkan, her şeyden önce, bana gündem dışı bir konuşma hakkı verdiğiniz için şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye-Avrupa Karma Parlamento Komisyonunun TBMM kanadı, 20 Ekim seçimlerini takiben, oylarınızla yeniden seçilmiş, ilk toplantısını 12 Aralık tarihinde yapmış, bu toplantıda başkanlık divanını oluşturmuş ve hiçbir hazırlık yapmadan derhal Brüksel'de toplantılara katılmasıyla ilgili olarak, Avrupa Parlamentosundan yoğun bir baskıyla karşılaşmıştır. Karma Parlamento Komisyonu çerçevesinde, Avrupa Parlamentosuyla, Yüce Meclis adına Komisyonumuz arasındaki irade çatışması, işte bu tarihten itibaren, önce biçime ve sonra da işin özüne ilişkin olarak başlamış ve bugünedek devam etmiştir.

Bu tartışma ve irade çatışmasında her türlü partizanlık içgüdülerini derhal bir yana bırakarak, bu Yüce Meclisin üyesi olarak fevkalade sorumlu, gerektiği yerde ılımlı ve makul, gerektiği yerde de dirençli şekilde hareket etmiş olan Komisyonumuz çok değerli üyelerine huzurunuzda teşekkürü kişisel bir borç kabul ediyorum.

Komisyonumuz, daha ilk günden itibaren, gündemlerin içeriği ve toplantı tarihleriyle ilgili olarak Avrupa Parlamentosu kanadından bir dizi ültimatomla karşı karşıya bırakılmıştır. Fevkalade haklı erteleme taleplerimiz ya Avrupa Parlamentosu tarafından üç ay sonraya, tek tarih empoze edilmek istenerek atılmış ya da toplantılar tümüyle iptal edilmiş ve nihayet, Kürt

kökenli vatandaşlarımızın Türkiye'de bir azınlık olduğunu, toplantı gündemlerinde kabul etmemiz için garip yöntemlere ısrarlı olunmuştur.

Öze ilişkin konularda, maalesef, Avrupa Parlamentosu, Türkiye Cumhuriyetine karşı hasmane tavrını, hiçbir kanıt gösteremediği, haksız ve iğrenç saldırılarla sürdürmektedir.

Değerli milletvekilleri, şimdi sizlere Komisyonumuzun aldığı karara uygun olarak, nisan ayından bu yana, Avrupa Parlamentosunun aldığı kararlardan bazı alıntılar yapacağım. Böylece, Avrupa Parlamentosunun bu suçlamaları, bu kürsüden ilk defa sizlere iletilmiş olacaktır.

Nevruz Olaylarından sonra, 9 Nisan tarihinde, Avrupa Parlamentosu, "Türkiye'deki Kürtlerin durumu" başlıklı bir karar almış ve bu kararı uluslararası kuruluşların yanı sıra Hükümetimize ve doğrudan doğruya Yüce Meclisimize göndermiştir. Avrupa Parlamentosu bu kararında;

1. Güneydoğu Anadolu'nun bir savaş hali içinde olduğunu ilan etmiş,

2. Türk Silahlı Kuvvetlerini, Irak Kürdistan'ında en az 60 sivilin ölümüne sebep olmakla suçlamış,

3. Türk Silahlı Kuvvetlerini, Nevruz Olaylarında aşırı güç kullanıp, masum vatandaşların temel insan haklarını çiğnemiş olmakla suçlamış.

4. Sorumlularının ortaya çıkarılması için bir uluslararası soruşturma açılmasını istemiş,

5. Avrupa Topluluğu organlarını, Kürt meselesine bir nihai çözüm bulmaya davet etmiştir.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Parlamentosu, İstanbul toplantılarından önce ve haziran ayı başında "Kürt Halkının Hakları" başlığı altında bir karar daha almıştır. Avrupa Parlamentosu bu kararında;

1. Irak'lı Türkmenlerin katılmadığı 19 Mayıs seçimlerine, sanki Türkmenler de katılmış gibi göstermiştir,

2. Bu seçimlerde ortaya çıkan heyeti, Irak Kürdistan Parlamentosu olarak kabul etmiş ve bu kararını bu heyete göndererek, ona, kendisini resmen muhatap olarak almıştır.

3. İran, Suriye ve Türkiye'de, aynı şekilde, eşit şekilde, Kürtlerin insan haklarının ve azınlık haklarının bulunmadığını ilan etmiş,

4. Türk Silahlı Kuvvetlerini, sivil Kürt halkına karşı cinayet işlemekle suçlamış -"To cause to the death of" ölüme sebebiyet vermek filan gibi laflar yok; "Marder" cinayet diyorlar arkadaşlar-

5. Türkiye'de ölüm mangalarının, özel birliklerin ve kontrgerillanın masum insanları öldürdüğünü, kaçırdığını ve yok ettiğini iddia etmiş ve bu iddialarla, Türk Hükümetinin vaatleri arasında -aynı pragrafta- ilişki kurmuştur,

6. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin içindeki Kürtlere otonomi tanınmasının şart olduğunu; ancak, bu tür önerilerin, Avrupa Parlamentosu tarafından şimdilik otomatik olarak bağımsız bir Kürt devleti kurulması meselesiyle ilgilendirilmediğini ifade etmiş,

7. Türk Silahlı Kuvvetlerini, Güneydoğu Anadolu ve Irak'ta Kürt köylerine saldırmakla,

8. Türk Hava Kuvvetlerini, Güneydoğu Anadolu ve Irak'taki Kürt köylerini bombalamakla suçlamıştır.

Bu hususları, bu kararlarda yer alış sıralarına göre sunmuş oldum.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Parlamentosunun bu kararları, öyle sanıyorum ki, Hükümetimizin tavsiyeleri nazarı itibara alınarak, Meclis Başkanlığınca, Genel Kurula intikal ettirilmemiştir. Gerekçesi, böyle kararlar alan bir parlamentoyu Yüce Mecliste onore etmemek; aksine, bu kararlar âdeta yokmuş gibi davranmaktı.

Yüzeyde fevkalade makûl görünen bu gerekçenin öldürücü bir zafiyeti, Komisyonun TBMM kanadının, görevini, Yüce Meclis adına yapıyor olması ve Komisyonun temel işlevinde, Avrupa Parlamentosunun tek muhatap olarak karşımıza çıkmasıydı.

Başka bir deyişle, Yüce Meclisimiz, bu kararları, Genel kurula karşı, yokmuş gibi kabul ederken, yine aynı Yüce Meclisin Komisyonu, yine bu kararlar yokmuş gibi davranamazdı. Bu ikilemin, Komisyonumuz için doğurduğu sorun şuydu : Değindiğim kararlar, KPK'nın Avrupa kanadının kararları değil, bizatihi Avrupa Parlamentosu Genel Kurulunun kararlarıdır arkadaşlar. KPK'nın Avrupa kanadı, tartışmalarda, arkasına Avrupa Genel Kurulunun bu kararlarını almıştır. Biz ise, Genel Kurulumuzun, varlığını kabul etmediği kararlarla Komisyon olarak mücadele ettik. Bunu, şikâyet olsun diye değil, hem bir vakıayı ortaya koymak ve hem de bunun niçin uzun süre aynı şekilde devam etmeyeceğini vurgulamak için arz ediyorum.

Karma Parlamento Komisyonunun Avrupa kanadı, Avrupa Parlamentosu Genel Kurulunun KPK'ya tartışma talimatı vererek aldığı kararlardan hareketle, KPK, komisyon toplantılarını, sadece Türkiye'nin bir toprak bütünlüğü sempozyumu, bir ayrılıkçı Kürt sempozyumu haline getirmek için var gücüyle mücedele etmekte, yaptıkları iğrenç suçlamaların mesnetsiz olduğunu bile bile bunu yapmakta ve bu tutumunda da maalesef başarılı olmaktadır.

Önemli olan, gündemle ilgili hukuk mücadelesini kazanmamız değildir değerli milletvekilleri. Biz bu mücedeleyi kazandık, daha da çok kazanırız. Yüce Meclisin, Avrupa Parlamentosuna karşı herhangi bir reaksiyon göstermediği bir ortamda, Türk Milletini ve Yüce Meclisi temsilen, bir toplantıda Komisyon olarak karşılarına çıktığımız anda onlar kazanmış olmaktadır; meselenin can alıcı noktası budur. Başka bir deyişle, meselenin can alıcı noktası, bugünedek Meclis Genel Kurulunun benimsediği tutumun içerdiği öze ilişkin bir zafiyettir. Sükût, ikrardan gelir arkadaşlar; reaksiyon göstermezseniz kabul etmişsiniz demektir. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri)

Avrupa Parlamentosunun daha ilk kararına, nevruz kararına, Meclis Genel kurulunun derhal ve en yalın dille yanıt vermesi ve Avrupa Parlamentosunun ciddî bir şekilde uyarılması gerekebilirdi. Avrupa Parlamentosu, Yüce Meclisimizin hareketsizliğini, duyarsızlık ve hatta ikrar olarak kabul etmiş; suçlamalarının ve hakaretlerinin dozunu artırarak, yoluna devam etmiştir. Gerçek budur... Olan olmuştur...

Değerli milletvekilleri, Avrupa Parlamentosunun arz ettiğim kararları çerçevesinde, İstanbul toplantılarından önce, Komisyonumuzun, Meclis kanadının önünde iki seçenek vardı. Ya, denetlemekle yükümlü olduğumuz Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine ve Türk Silahlı Kuvvetlerine PKK ağzıyla iğrenç ithamlarda bulunan bu siyasî heyete, aynen Hükümetimizin Meclis Genel Kuruluna tavsiye ettiği gibi, muhatap almayacak ve KPK toplantılarını, Avrupa Parlamentosu tutumunu değiştirene kadar askıya alacaktık ya da ikinci seçenek olarak, bunlar, onların bilgisizliğinden oluyor gibi, biraz da bile bile, safdillik kokan bir varsayımla önlerine çıkıp, hem tutumlarını eleştirecek ve hem de suçlamalarına cevap verecektik...

Değerli milletvekilleri, uzun müzakerelerden sonra komisyonumuzun üyelerinden bir kısmı fevkalade haklı kaygılarını bir yana bırakmış ve "bir deneyelim" görüşü hâkim olmuştur. Avrupa Parlamentosu kararları dünya basınına dağıtılmıştı... Dünya basınına arkadaşlar... Bu nedenle, eşbaşkan olarak söyleyeceklerimi, açılış konuşmasında söyledim. Konuşmam, o kararları alan bir parlamento heyetine yapılabilecek en ılımlı konuşma idi. Ancak, Avrupa Parlamentosu ve hatta açıkçası, hiçbir yabancı muhatabımız, son yıllarda Türklerden böyle bir konuşmaya alışık değildi. Onlar, Türklerin, haklı oldukları konularda bile, karşılarına çıktıklarında, eziklik ve mahcubiyet içinde birtakım genel laflar söylemesine son yıllarda alışmıştır. Suçlama hakkı Batının, dinleme ve savunmaya çalışma yükümlülüğü de Türklerindi... (RP ve DSP sıralarından alkışlar) Beklediklerini bulamadılar arkadaşlar.

Biz bu konuda üç şey yaptık;

1. Komisyonumuz, Yüce Meclisimiz ve Türk Milleti adına yaptığı üç bölümü konuşmanın birinci bölümünde, Türkiye'de siyasî gelişmeler, demokratikleşme ve Türkiye Cumhuriyetinin terörle mücadele hakkına ilişkin bilgi verdim,

Bir başka bölümde, Türkiye'nin, Avrupa Topluluğu üyeliği ile ilgili arzularını ve bunun nedenlerini anlattım.

Nihayet bir üçüncü bölümde ise, kararlarındaki mesnetsiz suçlamaları tamamen reddettim. Türkiye'ye karşı aşırılığa kaçtıklarını, yanlış olduğunu pekala bildikleri ithamlarda bulunmaya devam ettikleri takdirde, KPK'nın toplanamayacağını ima ettim.

2. KPK tarihinde ilk defa olarak, Sayın İçişleri ve Sayın Adalet Bakanını toplantılara davet ettik; lütfettiler, katıldılar; suçlamalara, fevkalade makûl ve mantıklı yanıtlar verdiler. Hani, "Avrupa Parlamentosu kararları bilgisizlikten doğuyor" deniliyordu ya işte, onlara, böylece bilgi vermiş olduk.

3. Komisyonumuzun üyeleri büyük bir tahammül, sabır ve soğukkanlılıkla iddialara cevap verdiler. Peki, ne oldu?

Değerli milletvekilleri, Avrupa Parlamentosu 17 Eylül tarihinde iki karar daha aldı. Bunların biri, tasarı olarak komisyonumuzun eline hemen geçti; tam şekliyle geçti. Bu kararda, Avrupa Parlamentosu -dikkat buyurunuz- "Türkiye'de gazeteci ölümlerinin, sansürü, korku saçarak yerleştirmenin bir yolu olarak kullanıldığını" ifade etmekte idi.

Değerli milletvekilleri, "sansür" kelimesi, kullanıldığı her yerde derhal "hükümet" kelimesini çağrıştırır. Gazateci ölümleri, sansür ve hükümet... İşte, ima etmek istedikleri budur. Fevkalade ağır bir ithamdı. "Haydi bunu yutalım" dedik. Komisyon olarak, buna rağmen, 25-27 Kasım Brüksel toplantılarını programladık. Bunun suçlusu benim.

İkinci kararın fevkalade iğrenç bir ithamı içeren eklemesi dahil son şekli -ki, bu itham ilk tasarıda yoktu- 30 Eylül tarihinde Dışişleri Bakanlığımıza resmen tebliğ edilmiş olmasına rağmen -Avrupa Parlamentosu tarafından- bu tarihten tam 26 gün sonra, Dışişleri Bakanlığı tarafından Komisyonumuza PTT kanalıyla gönderildiği için elimize 2 Kasım tarihinde geçti. Bu olay -o kadarını söyleyeceğim- izaha ve tahkika muhtaçtır. TBMM'ye karşı bu hareket de ilk defa olmamaktadır. Bunu, Meclis Başkanımız da bilirler. Bu kararla, Avrupa Parlamentosu;

1. Türk Güvenlik Kuvvetlerini, 1992 yılı içinde 205 kişiyi yargılamadan idam etmekle suçlamaktadır. İnfaz falan değil arkadaşlar; infaz, çok geniş bir kavramdır, "Execution" diyor...

İdam!.. Kimdir bu 205 kişi; herhalde, çatışmalarda ölen teröristleri kastediyorlar arkadaşlar, başka bir şey olamaz. Soruyorum, başka bir cevap gelmiyor.

2. Güneydoğuda olağanüstü halin derhal kaldırılmasını istemektedirler.

Bu gündem dışı konuşmayı bugün istemiş olmamın bir nedeni de budur. Avrupa Parlamentosuna bu konuda derhal bir cevap vermemiz gerekiyor arkadaşlar. İstedikleri budur; başka şeyler de istiyorlar...

3. Türkiye'deki Kürt meselesiyle ilgili olarak bir uluslararası konferansın organize edilmesini istemektedirler. Başka bir deyişle, İstanbul toplantılarında kendilerine yapılan ikazı hiçe saymışlar ve PKK'nın ağzıyla, Türkiye Cumhuriyetine bir defa daha saldırmışlardır. Bu saldırıları. -kimsenin hiçbir şüphesi olmasın ki- dozu artarak devam edecektir. Peki, bu durumda ne yapacağız?

Değerli milletvekilleri, tekrar arz ediyorum: Bu kararları, KPK'nın Avrupa kanadı almıyor; kararları, Avrupa Parlamentosunun Genel Kurulu alıyor ve Meclise tebliğ ediyor. Ancak ondan sonra, bu kararlar KPK toplantılarında, Avrupa kanadının tartışmak istediği konular, tek tartışmak istedikleri konular olarak komisyonumuzun karşısına çıkıyor. İyi mi!..

Komisyon olarak Eşbaşkan sıfatıyla cevap verdiğimde, bu cevapları, şahsî, sert üslubuyla Aydın Milletvekili Tunç Bilget veya yine aşırı şahin kişilikleriyle, bir bütün olarak Komisyonumuz vermiş oluyor. Basınımızın deyimiyle, üst düzeyde Dışişleri yetkilileri, gazetecilerimize beyanat verip, Komisyonumuzu ve beni, Avrupa Parlamentosuyla ilişkilerimizi sertleştirmekle suçluyorlar.

Arkadaşlar, ne Komisyonumuzun değerli üyeleri ne de ben, böyle suçlamalarla yılmayız. Önemli olan, kimi suçladıkları değil, ne dedikleridir; zihniyetleridir. Onlara göre, kantarın topunu, Türkiye'yi bölmeye çalışan, Hükümeti cinayetle suçlayan; evet, sizleri de cinayetlerin manevî, aslî faili olmakla suçlayan Avrupa Parlamentosu değil de biz kaçırıyoruz! İyi mi!..

İşte, bir de bu nedenle, Yüce Meclisimizin, Avrupa Parlamentosuna çok yalın dille bir cevap verip, kesin bir tutum almasının, belki de zamanı gelmiş, geçmektedir; şahsî kanaatim budur arkadaşlar.

Biz, kantarın topunu kaçırıyor muyuz?.. Böyle giderse, bir gün buna siz cevap vermek zorunda kalacaksınız değerli milletvekilleri.

Değerli milletvekilleri, peki, ne cevap verilecek? Kararlarını size özetledim, şimdi meselenin özüne geliyorum.

Yüce Meclis, KPK üyelerini, Avrupa Parlamentosuyla kavga etsinler diye seçmedi; ilişkileri, Türkiye Cumhuriyetinin çıkarlarına uygun şekilde yürütsünler diye seçti. Benim, başkan olarak, işim, kavga etmek değil; yatıştırmak ve normal ilişki düzeyini kurmaktır. Ne ben ve ne de Komisyonumuzun değerli üyeleri, şahsî kavga yapmayız, yapamayız; buna hakkımız yoktur. Peki soruyorum; neyi yatıştıracağız?

Değerli milletvekilleri, işin özü şudur : Avrupa Parlamentosu, kendini, Türkiye'nin sınırları içindeki toprakları da kapsayan bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasına adamıştır. Avrupa Parlamentosunda bu konuda bir oy çoğunluğu vardır. Önce, biri Kuzey Irak ve biri güneydoğuda iki otonom bölge ve sonra da mümkünse bağımsız bir Kürt devleti... NATO içinde müttefikimiz olan ülkelerden en az biri -ismini söylemiyorum, biliyorsunuz- özellikle bu konuda artık pek dostumuz değildir; fırsat aramakta ve kollamaktadır. Avrupa, Ortadoğu'da, eğer

mümkünse, bir kukla devlet arayışı içindedir. Hükümetimiz, bu hükümetleri yola getirmeye çalışmaktadır; doğrusu da budur.

O ülkelerde, Türkiye aleyhinde, bir kurulu düzen çoğunluğu henüz yoktur. Şu anda hâlâ normal diplomasi iyi-kötü işliyor görünmektedir; ancak, Avrupa Parlamentosunda aleyhimizde böyle bir çoğunluk vardır, müttefiklerimizin bir kısmı bu çoğunluğun faaliyet ve kararlarından şikâyetçi değillerdir, fırsat kollamaktadırlar. Dikkat etmezsek, Avrupa Parlamentosunun bu tutumu, diğer ülke parlamentolarına da sıçrar değerli milletvekilleri.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuz bugün toplandı ve bu durumda ne yapılabilir konusunu tartıştık. Önümüzdeki bir seçenek şu idi : Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapması gereken şey diye düşündük. Avrupa Parlamentosuna karşı artık kesin tavır koymak ve böylece müttefik hükümetlere açık seçik bir mesaj göndermektir. Komissyonun verdiği kavganın şahsî olmadığını dosta ve düşmana ilan etmektir.

Karşımızda, Türkiye'nin Kürt vatandaşlarını ezilmiş bir azınlık olarak ilan eden, PKK'nın silahlı çetelerinin terörist olduğunu reddetmenin bir yolunu bulamayan; ancak, gerçekte onları birer özgürlük savaşçısı olarak gören; PKK'nın Avrupa'daki silahsız militanlarıyla içiçe yaşayan -gerçek budur arkadaşlar- PKK'nin ağzı ile konuşan; Türkiye'deki terörizmle mücadelenin tüm olağan ve zorunlu yollarına karşı çıkan; çatışmada ölen teröristleri masum siviller olarak gören ve Türkiye'de en azından bir Kürt otonom bölgesi kurulması konusunda ısrarlı bir siyasî heyet -parlamento demeye dilim varmıyor- vardır. Bu heyet, yani Avrupa Parlamentosu, başka ülkelerin iç işlerine karışmamak, toprak bütünlüğüne saygı, terörizme karşı çıkmak, terörizmle olağan mücadele yollarını kabul etmek ve yabancı devletlere karşı düşmanlık yapmamak gibi, uymaya mecbur kaldığı temel ilkeleri -işte hani o senetler vardı ya; Paris Şartları, senetleri, işte bu ilkeler onlar- Türkiye ile ilgili olarak en ufak bir tereddüt geçirmeden, büyük bir haz ve şevkle çiğnemeye devam etmektedir.

Hükümetimizi, güvenlik kuvvetlerimizi, Türk Silahlı Kuvvetlerini cinayetle suçlamaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisini ve onun üyelerini de bu cinayetlerin manevî, aslî faili olarak suçlamaktadır. Kantarın topu işte buradadır ve gerçek budur...

Değeri milletvekilleri, bugün komisyonda kendimize sorduk; böyle bir siyasî heyetin karşısına, Yüce Meclisin 18 üyesi olarak çıkıp, bir odada toplandığımızda, Türk Milleti adına yaptığımız ne olacaktır? Komisyonumuzun böyle bir siyasî heyeti, muhatap olarak karşısına alması, soruyorum sizlere, ne anlama gelecektir? Bizim "yeter" imiz yok mudur? Çizgiyi burada çekmeyeceksek, nerede çekeceğiz?..

Değerli milletvekilleri, Avrupa Parlamentosunun bu tutumu gittikçe -ikaz ediyorum sizi- şiddetlenerek devam edecektir. Bugün, Komisyonumuzun toplanarak ittiafakla aldığı bir kararla, Genel Kurulumuzun bu sualle (demin sorduğum "yeter" ile ilgili sualle) başbaşa bırakılmasına; bunun yerine, ikinci bir seçeneğin, Komisyonun tutumu olarak kabul edilmesine ve bu cümleden olmak üzere;

1. Yüce Meclis Genel Kuruluna, Avrupa Parlamentosunun kararları ile ilgili olarak -nihayet- bu kürsüden bilgi sunulmasına,

2. Meclis Genel Kuruluna, bu kararlara karşı reaksiyonunun ne olabileceği ile ilgili olarak KPK'nın Türk kanadı olarak, herhangi bir telkin ve öneride bulunmamaya; ancak, Brüksel toplantılarına, KPK'nın Yüce Meclis kanadı olarak, bu ayın sonunda katılıp, Yüce Meclis

tarafından kuvvetle desteklendiğine olan inancından aldığı güçle -bu bir inançtır- o toplantılarda, Avrupa Parlamentosunun iğrenç ve mesnetsiz suçlamalarını reddetmeye; toprak bütünlüğü ve terörizmle mücadele konusunda Türkiye'nin sarsılmaz azmini Avrupa Parlamentosu kanadına en açık şekilde anlatmaya karar vermiştir.

Derin saygılarımla arz ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bilget.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) — Sayın Başkan, Anavatan Partisi Grubu olarak, Sayın Bilget'in konuşmalarına, Komisyonun getirdiği önerilere aynen katıldığımızı, belirtiyor, diğer grup başkanvekili arkadaşlarımızla konuyu tezekkür ettikten sonra, Meclisin bir bildirisi olarak sunulmasını arz ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — Sayın Başkan, Sayın Tunç Bilget, Avrupa Parlamentosunun aldığı önemli kararlar hakkında bilgi verdiler. Bu konuda Hükümetin bir açıklamasını bekliyoruz. Eğer Hükümet bir açıklama yapmayacaksa bu talebimizin zapta geçmesini diliyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN (Gaziantep) — Yarın açıklama yapacağız.

BAŞKAN — Efendim, bu, Hükümet sıralarına baktım; fakat, bir işaret olmayınca, Sayın Güney'e söz verdim. Şimdi, Sayın Dışişleri Bakanı, "yarın bu konuda gerekli açıklamayı yapacağını" ifade etti.

Sayın Gürkan, bir şey mi vardı?

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) — Hükümetin görüşünü soracaktım...

BAŞKAN — Evet, Sayın Dışişleri Bakanı, "yapılmış bulunan bu gündem dışı konuşmaya yarın cevap vereceğini" ifade etti.

2. — Erzurum Milletvekili Oktay Öztürk'ün, televizyon yayınlarının meydana getirdiği toplumsal sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN — Gündem dışı ikinci sözü, televizyon yayınlarının meydana getirdiği toplumsal sorunlar konusunda, Erzurum Milletvekili Sayın Oktay Öztürk'e veriyorum; buyurun efendim.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; televizyon yayınlarının meydana getirdiği toplumsal sorunları sizlere özet olarak arz etmek üzere huzurlarınızı işgal etmiş bulunuyorum. Bu vesileyle, hepinize saygılar sunuyorum.

Televizyonlar, günümüzdeki en etkili kitle iletişim araçlarıdır. Etkisi ve tesiri tartışılmayacak derecede büyük olan televizyon yayınları, bu açıdan da ayrı bir önemi ortaya koymaktadır. Türk toplumu, Cumhuriyete geçişte, Cumhuriyet kurulduktan sonraki dönemlerde çok ciddi ekonomik, sosyal ve kültürel problemlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, bugün kuşaklar arasındaki farklılığın derecesiyle ve aile yapımızdaki değişikliklerle de çok belirgindir. Yükselmek isteyen, ilerlemek isteyen, gelişmek isteyen, demokratikleşme isteyen Türk toplumunun bu istekleri yanında, çok ciddi ekonomik, sosyal ve kültürel problemleri de vardır.

Bu istek ve problemler arasında sıkışmış olan Türk toplumunun temeli olan aile, şu anda televizyonların yönlendirmeleri karşısında çok ciddi sıkıntılar çekmektedir. Bugün, TRT dahil olmak üzere, televizyonlarda hâkim olan programlar ve bu programların verdiği mesajlar

bakımından, Türk Milletini millet yapan değerler tahrip edilmekte, güzel Türkçemiz dejenere edilmekte, tarihimize, örf, âdet, gelenek ve göreneklerimize aykırı yayınlar yapılmakta, millî ve manevî değerlerimize küfredilmektedir. TRT, özel televizyonlarla yarışı ancak ahlâksızlıkta kendisine ölçü olarak almaktadır. Daha güzel yayınlar da, Türk Milletinin, Türk toplumunun değrelerine yönelik yayınlarda, kaliteli yayınlarda mücedele etmek yerine; eğer, yabancı diyeceğimiz yayınları kendine şiar alan özel televizyonlar bir dansöz çıkarmaktaysa, bizim TRT, iki dansöz çıkarmakta ve bu yarışta, bunu kendisine ölçü almaktadır.

Günümüzde, bağımsızlığını kazanan Türk cumhuriyetleri bakımından da bu apayrı bir önem arz etmektedir. TRT-INT yayınları, Türk cumhuriyetlerinde oldukça infiale sebep olmaktadır. Bugün bize kadar ulaşan, Kazakistan Müslüman Kadınlar Derneği Başkanı Emine Hanımın bir ifadesini arz etmek istiyorum. Bize diyor ki : "Siz, bizi kandırıyorsunuz. Türkiye Müslüman diyordunuz. Oysaki Türkiye Müslüman değil; çünkü, TRT-INT yayınlarına baktığımız vakit, Müslümalığı ölçü alan hiçbir şey göremiyoruz. Eğer bize, açıklıkta, ahlaksızlıkta örnek olmak istiyorsanız, açık-saçık kadınları televziyona çıkarmak suretiyle yayınlarda örnek olmak istiyorsanız, onların canlıları ve daha âlâları bizde var. Sizi seyretmemize gerek yok."

Yıllardır, yetmiş yılı aşkın bir zamandır, bir kültürel kopukluk var. TRT, bu konuda, bu arayı kapatmayı kendisine yeğlemek yerine, ancak, bizim Türk toplumunun maruz kaldığı ahlak dışı yayınları onlara da ulaştırmakta gayret sarf etmektedir.

Bugün, TRT ve diğer yayın kuruluşları, programlarında şu mesajları vermektedir : Kaynağı ne olursa olsun, bol para kazanma arzusu, menfaatçilik, seks, tembellik, macera, Batı'nın değer kalıpları ve eğlence... Bu saydıklarımız, şu veya bu ölçüde yer alabilir; ancak, yayınların büyük bir bölümü bunların hâkimiyeti altında olursa, toplumumuz, yarın içinden çıkamayacağımız problemler yumağı haline gelir.

Biz, Meclis olarak, Hükümet olarak "Ne yapabiliriz; yasaklar mı koyalım, demokrasiyi bir kenera mı bırakalım?" diyebiliriz; ancak, bu tür problemler, yasaklar koymadan da, demokratik ilkeleri çiğnemeden de halledilebilir; nasıl ki, Basın Ahlak Yasasına uymayanlar, sırasında, bazı reklam engellemeleriyle uyarılabiliyor; buna benzer metotlarla teleziyonların dikkatleri çekilebilirse... Ayrıca, toplum yapısını iyileştirici yayınlar yapanlar, çeşitli teşviklere tabi tutulabilir. Yine, ciddî sanatçılar teşvik edilebilir. Birden çok yollar bulunabilir. TRT, bu noktada etkileyici ayrı bir unsur olarak kullanılabilir. Burada önemli olan, Meclisimizin tavrıdır, düşünceleridir, kararlarıdır. Eğer biz, ahlak dışı, toplum dışı yayınlara karşı, bu tür yayınları kendilerine amaç edinen televizyonlara karşı tepkimizi ortaya koyabilirsek, problemlerin büyük bir bölümü de çözülmüş olur.

Hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. (MÇP sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Gündem dışı konuşmalar tamamlanmıştır.

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — Türkiye - AT Karma Parlamento Komisyonu Türk Kanadında meydana gelen oran değişikliklerine uygun olarak, siyasî parti gruplarınca gösterilen adaylara ilişkin Başkanlık tezkeresi (3/675)

BAŞKAN — Gündemin, "Sunuşlar" bölümünde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır; okutup bilgilerinize sunacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasî partilerden istifalar ve yeni oluşan siyasî parti grubu nedeniyle milletvekili sayısında meydana gelen değişiklik sonucu, Türkiye-AT Karma Parlamento Komisyonu Türk Kanadının siyasî parti gruplarımıza düşen oranlarında da değişmeler olmuştur.

Buna göre, adı geçen Komisyonun Türk Kanadında boşalan ve SHP Grubuna düşen bir üyelik için, İçel Milletvekili Aydın Güven Gürkan ile CHP Grubuna düşen bir üyelik için, İzmir Milletvekili Veli Aksoy, siyasî partilerince aday gösterilmişlerdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkındaki 3620 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Hüsamettin Cindoruk
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

2. — Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van İllerinde devam eden olağanüstü halin, 19.11.1992 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere 4 ay süre ile uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/674)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, 10 ilde uygulanmakta olan olağanüstü halin 4 ay süre ile uzatılmasına dair Başbakanlığın bir tezkeresi vardır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26.6.1992 tarihli ve (179) sayılı kararı ile 19.7.1992 günü saat 17.00'den itibaren 4 ay süre ile uzatılması onaylanan Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van illerinde devam eden olağanüstü halin, 19.11.1992 günü saat 17.00'den itibaren 4 ay süreyle uzatılmasının Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 5.11.1992 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

BAŞKAN — Başbakanlık tezkeresi üzerinde, Hükümet açıklamasından sonra, İçtüzüğün 73 üncü maddesi uyarınca görüşme açacağım. Gruplara ve şahsı adına iki sayın milletvekiline söz vereceğim. Gruplar ve Hükümet için süre 20'şer dakika, şahsı adına söz alan sayın üyeler için süre 10'ar dakika olacaktır.

Şimdi, tezkere hakkında açıklamada bulunmak üzere, Hükümet adına, İçişleri Bakanı Sayın İsmet Sezgin'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakan. (DYP sıralarından alkışlar)

İÇİŞLERİ BAKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri, aziz arkadaşlarım; olağanüstü hal uygulaması sürdürülen illerimizde, bu uygulamanın 19 Kasım 1992 tarihinden itibaren 4 ay daha uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi üzerindeki

görüşlerimizi açıklamak amacıyla huzurlarınıza gelmiş bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, Yüce Heyetinize en içten saygılarımı sunarım.

Sayın milletvekilleri, aziz arkadaşlarım; ülkemizin karşı karşıya bulunduğu en önemli sorun olan terör konusunda, Hükümetimizin bakış açısını ve görüşlerimizi bugüne kadar pek çok kere bu kürsüden sizlere arz etme fırsatını buldum. Bir kere daha, bu görüş ve değerlendirmeleri uzun uzun anlatmak yerine, bölücü terör örgütünün son aylardaki faaliyetleri ve bunlara karşı aldığımız önlemlerle, terörle mücadelede ulaşılmış bulunulan noktanın ve bölgede olası gelişmelerin ışığında, olağanüstü hal uygulamasının bir süre daha uzatılması gerekliliğine ilişkin görüş ve değerlendirmelerimizi arz etmeyi yararlı görüyorum.

Değerli arkadaşlarım, hepinizin bildiği gibi, bölücü terör örgütü, nevruz olayları sırasında halk ayaklanması yaratmak istemiş ise de, yöre halkının engin sağduyusuyla devletinin yanında yer alması ve güvenlik güçlerimizin azimli ve kararlı tutumu karşısında, hayal ettikleri halk ayaklanmasını yaratamayarak hüsrana uğramışlardır.

Bölücü örgüt, ihtiyaç duyduğu korku ve dehşet ortamını yeniden oluşturmak ve nevruz olaylarında yandaşları nezdinde büyük ölçüde kaybettiği prestijini yeniden kazanmak amacıyla, küçük gruplarla vur-kaç türü eylemlerini sürdürmekle birlikte, il ve ilçe merkezleriyle askerî birliklere, sınır karakollarına yönelik, kalabalık gruplarla, ağır silahlar desteğinde, imha ve ele geçirme şeklinde eylemlere girişmişlerdir. Nitekim bazı sınır karakollarımıza ve 18 Ağustos günü Şırnak İl Merkezimize saldırmışlardır. Güvenlik güçlerimizce sağlanan koordinasyon ve kararlı tutum sonucu, reaksiyonun anında gösterilmesi, örgütün hedefine ulaşmasını engellemiştir. PKK'ya, özellikle sınır karakol baskınlarında ağır zayiat verdirilmiştir.

Şırnak olaylarını PKK ve yandaşları, önce "Şırnak'ın direnişi" olarak nitelendirmiş, dünya kamuoyuna böyle duyurmuşlardı. Başarısızlıklarının görüldüğünde de senaryoyu "Şırnak'ta katliam" olarak yansıtmak istemişler, yurt içi ve dışında yüzlerce ölü ve yaralıdan bahsederek, asılsız haberlerle kamuoyunu yanıltmaya çalışmışlardır. Katliam senaryosu da tutmayınca, değerli arkadaşlarım, bu sefer PKK ve yandaşları, halkı korku ve dehşete sürükleyerek, tahrik, telkin ve tehditlerle, Şırnaklıları, önce göçe zorlamışlar, hemen arkasından "iltica" şovuyla senaryoyu tamamlamışlardır. Bu oyun, devletimizin kararlı tutumu karşısında bozulmuştur.

Bölücü terör örgütünün, Şırnak'ta istediklerini elde edememesinin ve sınır karakol baskınlarında ağır kayıplar vermesinin yarattığı moral çöküntüyü kırabilmek için, pusu, yol kesme ve savunmasız yöre halkının katliamı türünden, rizikosuz, ancak psikolojik etki yapabilen eylemleri yapmak yolunu seçtiği görülmektedir.

Değerli arkadaşlarım, Hükümetimizin, olağanüstü hal uygulamasının 4 ay daha uzatılmasına ilişkin tezkeresi hakkında vereceğiniz karara ışık tutmak amacıyla, konuşmamın bu bölümünde, yukarıda niteliklerini arz ettiğim olaylarla ilgili bazı sayısal bilgileri ve terörün önümüzdeki günlerde kazanacağı boyut hakkında değerlendirmelerimi, kısaca ve özetle arz edeceğim.

Olağanüstü hal uygulaması sürdürülen illerimizde, 1992 yılı başından bugüne kadar 2 274 olay meydana gelmiş; güvenlik güçlerimizin operasyonları sonucu 990 terörist ölü, 71 terörist yaralı, 5 636 militan, sempatizan ve örgütlere yardım ve yataklık eden kişi yakalanmıştır. Bu dönemde meydana gelen olaylarda 511 asker, polis ve geçici köy korucusu güvenlik görevlimiz şehit olmuş, 634 vatandaşımız yaşamını yitirmiş, 721 vatandaşımız ve 991 güvenlik görevlimiz

ise yaralanmıştır. Yine 1992 yılı başından bugüne kadar güvenlik güçlerimizce düzenlenen çeşitli operasyonlarda 6 havan, 2 uçaksavar, 103 roketatar, 3 053 uzun namlulu silah, 1 247 tabanca, 764 roketatar mermisi, 105 havan mermesi, 355 374 çeşitli cins ve çapta mermi, 2 236 bomba, 135 mayın, 174 dinamit lokumu ile 11 kalıp trintrin ele geçirilmiştir.

Olağanüstü halin uzatıldığı 19 Temmuz 1992 tarihinden 6 Kasım 1992 tarihine kadar, Olağanüstü Hal Bölgesinde meydana gelen olay sayısı 1 069'dur. 533 terörist ölü; 339 terörist yaralı, 2 353 militan, 5 sempatizan ve örgütlere yardım ve yataklık eden kişiler yakalanmıştır. Bu dönemde meydana gelen olaylarda 306 güvenlik görevlimiz şehit olmuş, 341 vatandaşımız yaşamını yitirmiş, 340 vatandaşımız ve 614 güvenlik görevlimiz ise yaralanmıştır.

Değerli arkadaşlarım, olay sayısında, geçmiş yıllara göre nispî bir artışın görülmesi yanıltıcı olabilir; olayların boyutlarının büyüdüğü, gereken önlemlerin alınamadığı kanısına varılabilir. Olağanüstü Hal Yasası çerçevesinde, güvenlik güçleri arasında sağlanan koordinasyonla, terörist örgüte yönelik operasyonlar önemli ölçüde artış göstermiştir. Yukarıda arz ettiğim olay sayısına, güvenlik kuvvetlerimizin düzenlediği bu operasyonlar sonucu meydana gelen çatışmalar da dahildir. Alınan her ihbar anında değerlendirilerek operasyon düzenlenmiştir.

Olayların artışına paralel, örgüte yönelik mücadelede ciddî şekilde kararlılık gösterilerek, güvenlik güçleri arasında sağlanan koordinasyon sayesinde, yürütülen operasyonlarda olumlu sonuçlar alındığı da hemen fark edilmektedir. Nitekim, örgüte yönelik operasyonlar sonucu ölü ele geçirilen terörist sayısında yüzde 270, aynı dönemde sağ olarak yakalanan militan, sempatizan sayısında da yüzde 80 oranında bir artış olmuştur.

Değerli arkadaşlarım, yukarıda arz ettiğim sayısal bilgiler, eli kanlı eşkıyanın kan dökmeye devam ettiğini göstermesi bakımından bir önem arz eder.

Teröristler, askerimizi, polisimizi öldürmeye devam ediyor; kadın, kız, çoluk-çocuk, genç, ihtiyar demeden, masum yöre halkını katletmeye devam ediyor; soygun yapmaya, trenlere, otobüslere baskın yapmaya devam ediyor; hatta, cüret edip, ağır kayıplar vermeyi göze alıp, karakollarımıza saldırmaya devam ediyor. Olağanüstü halin devamını gerekli kılan şartların -pek çok mesafe de kaydedilmekle birlikte- bugün de mevcut olduğu görülmektedir.

Sayın milletvekilleri, artık, geliştirilen istihbarat sonucu, örgütün saldırılarına karşı harekât, anında başlatılmaktadır. Güvenlik güçlerinin her türlü araç, gereç, silah ve yetişmiş personelle takviyesi sonucu operasyon olanaklarının daha da artırılması ve devletimizin terörle mücadeledeki kararlı ve ısrarlı tutumu karşısında, bölücü terör örgütü dağınıklık içerisine girmiş, kendini gösterebilmek için, masum vatandaşlarımızın katliamına yönelmiştir.

Devletimizin, olağanüstü hal uygulaması çerçevesinde yürüttüğü terörle mücadelede, hedeflenen kesin sonuca varılmadan ve güç duruma düşmüş, dağılma aşamasına gelmiş terör örgütüne son darbe vurulmadan olağanüstü hal uygulamasının kaldırılması, örgütün zayıflayan gücünün yeniden hayat bulmasına imkân vermek anlamına gelecektir. Biz, olayı böyle değerlendiriyoruz.

Şu an için yeni araç ve gereçlerle ve iyi eğitilmiş, askerî, polisi ve jandarmasıyla böylesine ciddî organize edilmiş ve mücadelede dağın eteklerinden zirveye doğru tırmandırılmış güvenlik güçlerimizin etkinliği, olağanüstü halin yetki alanı çerçevesinde sağlanabilecektir.

Olağanüstü halin devamlılığı, güvenlik güçlerinin bu anayasal düzenleme içerisinde organize olmaları yönünden zorunlu görülmektedir; ancak, olağanüstü hal uygulamasını daha fazla da uzatmak istemiyoruz; belki de son kez uzatma kararı için karşınıza gelmiş bulunuyoruz.

İl İdaresi Kanununda değişiklik yaparak, valilerin terörle mücadelede yetkilerini artırmak, güçlü il sistemini yerleştirmek istiyoruz. İl İdaresi Kanunu üzerinde Bakanlığımızca yapılan çalışmalar son aşamasına gelmiş, görüşleri alınmak üzere bakanlıklara ve ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir. Bu kanunla ilgili değişiklik önümüzdeki dört ay içinde Yüce Meclisimizce kabul edilebildiği takdirde, öyle sanıyorum ki, olağanüstü hal uygulaması sona erdirilebilecektir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Hükümetimiz, oyunun kuralları içinde oynanmasının gerekliliğinin kesin inancıyla terörle ilgili tespit ve değerlendirmelerini yapmış ve önlemlerini buna göre planlayarak uygulamaya koymuş bulunmaktadır. Terörle mücadelede, yörenin ve olayların koşullarının gerektirdiği nitelik ve nicelikte uzman personel istihdamına ağırlık verilmiştir. Güvenlik güçlerimiz, halkımızın en temel hakkı olan yaşama hakkını koruyabilmek için araç ve gereç bakımından donatılmış, ihtiyaç duyulan araç ve malzemelerin alımına hız verilmiştir.

Tüm yurt düzeyinde, güvenlik güçleri, devlet, millet, demokrasi ve insanlık düşmanı teröristlere karşı üstün bir moral ve yurtseverlik bilinciyle mücadeleye sokulmuştur. Sadece dağdaki silahlı teröristlerle uğraşmakla yetinilmemekte, bunları yönlendiren, planları yapan ve kaynak sağlayan gerideki iç ve dış odaklar üzerinde de önemle, özellikle ve titizlikle durulmaktadır.

Sayın milletvekilleri, sivrisinekle mücadele edilirken bunu üreten bataklık ihmal edilemez. Bataklığın kurutulması gerektiğinin bilincindeyiz ve bu bilinçle Hükümetimiz, öncelikle, PKK'nın, geçmişte barınma olanağı bulabildiği Bekaa Vadisinden çıkarılmasını ağırlıklı olarak ele almıştır. Suriye ile yapılan anlaşma çerçevesinde bu sağlanmıştır. Bundan iki hafta önce bir grup Türk gazeteci ve Türk yetkililer Bekaa'ya giderek yerinde inceleme yapmışlar ve PKK kamplarının boşaldığını görmüşlerdir.

Ayrıca, Paris Şartı ve AGİK zirve deklarasyonu tarafından da kınanan terörizme karşı tüm ülkelerin üzerine düşen görevleri yapması ve işbirliği ve dayanışma içerisine girmesi gerektiğine inanan Hükümetimiz, kuruluşundan bu yana uluslararası ilişkilere büyük önem atfetmiştir. Bu bağlamda, kamu oyunda da bilindiği gibi, İçişleri Bakanı olarak Suriye, Romanya, İran, Çek ve Slovak Federal Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonuna yaptığım geziler, Makedonya ve Arnavut'luk İçişleri Bakanlarıyla yapılan görüşmeler ve en son olarak da Romanya ve İçişleri Bakanlarıyla İran heyetinin ülkemizi ziyareti sırasında, özellikle terör konusu üzerinde durulmuş, güvenlik ve işbirliği yolunda önemli adımlar atılmıştır.

Son dönemde komşularımızla gerçekleştirilen görüşmeler çerçevesinde sağlanan anlaşmalara paralel, bu ülkelerdeki barınma, eğitim ve lojistik olanaklarının kısıtlanması sonucu, bölücü terör örgütü, kamplarını, otorite boşluğu bulunan Kuzey Irak'taki alanlara taşımıştır. Burada kadrolarını eğiterek, sınır karakollarımıza büyük gruplar halinde saldırı yapabilme olanağına kavuşmuşlardır. Hudutlarımıza yakın Kuzey Irak'taki dağlık bölgede teşkil ettikleri kamplara yerleşen ve sayıları 7 binin üzerinde olduğu değerlendirilen teröristlere karşı, Peşmergeler tarafından 5 Ekim 1992 tarihinde, bunları bölgeden atmayı amaçlayan bir harakât başlatılmıştır. Bu harekâtın başlatılmasından hemen sonra, hudut güvenliğimizi sağlamak ve teröristlerin

sınırlarımızdan ülkemize girmelerini önlemek maksadıyla, güvenlik kuvvetlerimiz tarafından, 12 Ekim 1992 tarihinde sınır ötesi operasyonlara başlanmış, Haftanin ve Şivi bölgelerinde PKK kamplarına girilmiştir ve arama tarama faaliyetleri devam etmektedir. Talabani'nin PKK'lılar la anlaştığına ve öncelikle yaralı ve hastalar olmak üzere kaçan bir kısım teröristin güney bölgeye sevk edildiğine dair haberler alınmaktadır.

Sınır ötesi harekâtta bölücü eşkıyaya karşı büyük darbe vurulmuş olup, güvenlik güçleri ve Peşmergelerle bugüne kadar yürütülen kara ve hava operasyonlarında teröristlere önemli sayıda zayiat verdirilmiştir. Bugün için bölgede kaldığı değerlendirilen iki bin civarında teröristin bir kısmı da dağılmış olarak bölgeyi terk etme çabaları içerisinde bulunmaktadır.

Yürütülen operasyonlar esnasında 3 503 adet Kalaşnikof, 177 adet makineli tüfek, 54 adet çeşitli marka uçaksavar makineli tüfek, 28 adet muhtelif çapta havan, 410 adet RPG - 7 roketatar, 2 275 adet RPG - 7 roketatar mühimmatı, 2 adet karadan havaya Sam - 7 füze, 80 adet tüfek bombası, 33 adet lav bombası, 2 344 adet çeşitli mayın, 800 adet el bombası, 553 bin adet ve 75 sandık çeşitli çapta mühimmat, 3 kilogram saf eroin, 300 kilogram dinamit, 300 tondan fazla muhtelif yiyecek malzemesi ele geçirilmiştir. Bu operasyonlarda, maalesef, 23 güvenlik görevlimiz şehit olmuş, 97 güvenlik görevlimiz de yaralanmıştır.

Sayın milletvekilleri, PKK terör örgütünün Kuzey Irak'taki terörist sayısı ile ele geçirilen silahların nitelik ve niceliği, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu tehlikenin büyüklüğünü açıkça göstermektedir. Terörist örgütün amacı belirginleşmiş devletimizi Türkiye Cumhuriyetini yıkarak; vatanımızı, ülkemizi bölerek; onun yerine, topraklarımız üzerinde Marksist-Leninist devlet kurma özlemi kesin hatlarıyla ortaya çıkmıştır.

Türkiye'deki terörün temelinde bölücülük yatmaktadır. Ülkemizin özellikle doğu ve güneydoğu bölgesinde yaşayan halkımızın ayrı bir ırk oldukları propagandasıyla yürütülmek istenen bölücülük faaliyetleri, Atatürkümüzün milliyetçilik ilkesine tamamen ters düşmektedir.

Atatürk'ün milliyetçilik ilkesinin dayanağı bilindiği gibi, millettir. Milliyetçilik ilkesi, milleti içtenlikle sevme, çağdaş bir toplum olarak yüceltme ve onun uğrunda hiçbir özveriden kaçınmama anlayışına dayanır. Bu ilkeye göre, vatanın bağımsızlığı, milletin egemenliği, birliği, bütünlüğü, bölünmezliği esastır. Atatürk milliyetçiliği, ırkçı bir kavram değildir; Türkiye Cumhuriyetini kuran, Türk Halkının, kökeni ne olursa olsun, devlet yönünden tartışmasız eşitliğini içtenlikli birliğini ve birlikte yaşama iradesini içeren çağdaş bir olgudur. Ayırımcılığı dışlayıp, ulus yapısı içinde kaynaşmayı öngören bu kavram, etnik kökenlerin, kimliklerin bir tanıtım belirtisi olarak söylenmesini de engellememektedir. Misakımillî sınırları içinde Türkiye Cumhuriyetinin üzerinde kurulduğu bu topraklar, bin yılı aşkın bir tarihsel gelişme sonunda, üzerinde yaşayan, ortak geçmişe, ahlaka, tarihe, hukuka ve eşit haklara sahip, değişik kökenden gelen insanlarla birlikte bir vatan ve bir ulus oluşturmuştur.

10 uncu yüzyılda yoğunlaşan Türk göçüyle, öncelikle Anadolu'da yaşayanlar, birlikte, çeşitli devletlerin siyasî çatısı altında yaşamışlar ve Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşundan sonra ise, Kafkaslar, Balkanlar ve Arap ülkelerine uzanan büyük bir birlik yaratmışlardır. Daha sonra, Osmanlı İmparatorluğu parçalanarak, Trakya ve Anadolu'ya çekilmiştir. Siyasal hükümranlık, Balkan, Kafkas ve Arap halklarıyla uzun yıllar birlikte yaşama, Anadolu insanını yeni yeni kültürler ve insanlarla birleştirip kaynaştırmıştır. İmparatorluğun çözülme anında, son Osmanlı Meclisi Mebusanında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunda, Ulusal Kurtuluş

Savaşında, savaşın acılarını fedakârlıklarını yüklenmede, zaferlerin semerelerini, sevinç ve övüncünü paylaşmada, Sevr'i hep beraber tarihe gömme ve Lozan Barış mücadelesinde, Türkiye halkı, şuurlu birlik ve dayanışmasıyla büyük bir millet olduğunu ispat etmiştir.

Bugün, Türkiye Cumhuriyeti içinde yaşayan insanlar -bir kısmı değişik kaynaklardan gelse bile- kültürleriyle tek bir yapıdadırlar ve Türkiye Cumhuriyetine dil ve kültürün bugünkü düzeye gelmesinde ülkenin her karış toprağında, her kökenden ve her soydan gelen vatandaşlarımızın hakkı ve payı vardır. Ulusal Kurtuluş Savaşımızın karanlık günlerinde de, büyüklerimiz, bölücü propaganda ve desteklere kapılmadan, kendi özgür irade ve ortak istekleriyle, çağların yarattığı ortak kültürde birleşmeyi ve Türk Ulusunu oluşturmayı sağlamışlardır. Bu olgu, bugün de ulusça bağlı olduğumuz bir tür ulusal ant ve toplumsal bir uzlaşmadır. Yönetimde, yerleşimde, çalışma yaşamında, temel hak ve özgürlüklerde eşitliği kabul eden bu tarihsel dayanışma, kaynaşma ve oluşum, Kurtuluş Savaşında zafere ulaşmayı, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyetini ve onun devletini kurmayı başarmıştır.

Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti Devletinde birden fazla ulus olmaz. Türk Ulusu içinde değişik kökenli bireyler olsa da, Türk yurttaşıdır. Tarihsel bir gerçek olan Türk Milleti olgusu yerine, ırkçılığa dayanan ayrılıklar ve Türk vatandaşlığı niteliğini değiştiren savlar geçersiz olmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti Devletini birlikte kuran bütün Türk vatandaşları, cumhuriyeti ve demokrasiyi benimseme, sürdürme, geliştirme ve Türkiye Cumhuriyetinin devleti ve milletiyle bölünmez bütünlüğü konusunda fikir ve gönül birliği içinde bir konsensüs oluşturmuştur. Türkiye'nin resmî dili, bayrağı, simgeleri, Türk millî sınırları ve Türkiye Cumhuriyetinin hükümranlık hakları, her türlü tartışmanın dışındadır ve üstündedir. Bunların tartışılmasına dahi izin vermeyiz değerli arkadaşlarım.

Tarih boyunca sürdürülen maksatlı propagandaların etkisiyle kendilerini ayrı bir ırk olarak nitelendiren bir kısım vatandaşlarımızın -yurt dışında yapılan propagandalarla- Türkiye'de horlandıkları, ezildikleri yolundaki iddiaların gerçekle bir ilgisi bulunmadığı gibi, bu kişiler, Türkiye Cumhuriyeti Devleti içinde Anayasa özgürlüğü altındaki yasalarla belirlenmiş, bölge, ırk, dil, din, mezhep ve cinsiyet farkı gözetilmeksizin, eşit haklara sahip birinci sınıf Türk vatandaşlarıdır.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de etnik ayrılığa dayanan çoğunluk ve azınlık düşüncesiyle görüşler geliştirmenin tarihsel ve bilimsel temelleri de yoktur. Anayasamızda ve yasamızda, yurttaşlar arasında ayrımı öngören hiçbir kural bulunmamaktadır. Ülkenin her köşesinde, değişik kökenli yurttaşlarımız, aynı koşullar içinde yaşamakta ve hak ve fırsat eşitliğinden istisnasız yararlanmaktadırlar. Türk Devletinin vatandaşları arasında etnik ya da diğer herhangi bir nedenle siyasal veya hukuksal ayrılık söz konusu değildir. Nitekim, Türk Ulusu içinde yer alan her kökenden vatandaş, hiçbir ayırım gözetilmeksizin, istek ve başarılarına göre her görev ve her işte çalışmış; Türkiye'nin her yerinde (köyünde, kentinde, doğusunda, batısında) yaşama, yerleşme, okuma, evlenme, iş kurma, gelişme ve yükselme imkânlarına kavuşmuştur. Edirneli bir çiftçinin, Karadenizli bir balıkçının, Hakkârili bir çobanın, Erzurumlu bir esnafın çocuğunun vali, kaymakam, general, genelkurmay başkanı, yüksek mahkeme hâkimi, milletvekili, büyükelçi, bakan, başbakan veya cumhurbaşkanı olma hususunda eşit şans ve hukuka sahip bulundukları, binlerce örnekle doğrulanan bir gerçektir.

Sayın milletvekilleri, aziz arkadaşlarım; ülkemiz, özgürlükçü, katılımcı ve çoğulcu demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkeleri çerçevesinde, güven ve barış içinde yaşanan bir ülke haline getirilecek, terör yaratanlar ve şiddet kullananlar hukukun içinde mutlaka etkisiz bırakılacaklardır. Her türlü sorunu olduğu gibi, terör sorununu da, demokrasinin kavram, kurum ve kurallarına ve hukuka bağlı ve insan haklarına saygılı kalarak çözme politikamız, hiçbir zaman zafiyet olarak gösterilmemelidir ve gösterilemez; çünkü, devlet, halkı için vardır ve devletin hukuktan ayrılması, varlık nedenine aykırı düşer.

Değerli arkadaşlarım, ülkemizin, demokratik ve evrensel değerli ülküler başta olmak üzere, küreselleşen dünya politikalarındaki tercihi; hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı, insan haklarına saygılı, batı demokrasileri yönünde olurken, yeni dünya düzeninde de insanlık ailesinin çağdaş toplum kurumlarına ve değerlerine sahip onurlu bir üyesi olmaktır. Bu amaçla ve bu öngörüyle, yurdumuzun çatısı altında birleştirdiği farklı kültürel motiflerden oluşan ve etnik özelliklerin kaynaştığı tarih ve kültür zenginliğini, bu yeni demokratikleşme ve insan haklarının geliştirilmesi sürecine katkı sağlayan olumlu bir unsur olarak değerlendirmekteyiz. Üniter devlet yapımız içinde çeşitli kültür özelliklerinin geliştirilip özgürce ifade edilebilmesini, toplumda demokratikleşmenin temel unsurları olan çokseslilığı ve katılımcılığı gerçekleştirerek pekiştirecek unsurlar olarak görmekteyiz. Bu düşünceyle, değerli arkadaşlarım, devletimiz, Kürt kökenli vatandaşlarımızı kucaklamakta, bağrına basmakta ve onları kuşkusuz, birinci sınıf Türk vatandaşları olarak görmektedir. Hatta, bundan da öteye, Irak'taki Kürtleri de ülkemizdeki Kürt kökenli vatandaşlarımızın soydaşı kabul ederek sınırlarımızı açmış, kucaklamış ve Irak'ın katliamından korumuş; bundan sonra da, Kuzey Irak'ta meydana gelebilecek vahşete seyirci kalmayacağını açıklamıştır.

Sayın milletvekilleri, Hükümetimiz, teröre karşı mücedeleyi sadece güvenlik önlemlerine dayalı tek boyutlu bir olgu olarak görmemektedir. Gerekli güvenlik önlemlerinin yanı sıra siyasal, toplumsal ve ekonomik açılardan da önlemlerin alınmasını gerekli görmekteyiz. Bu husus, Hükümetimizin koalisyon protokolü ve programında da ayrıntılı olarak yer almıştır. Yöreyle ilgili sosyoekonomik yaklaşım belirlenerek gereken önlemler planlanmış ve birer birer uygulamaya konulmaya başlanmıştır. Bu topraklarda birlik ve beraberlik içinde yaşayarak çocuklarımıza mutlu bir gelecek verebilmek ve onları huzur ve mutluluk içinde aydınlık yarınlara ulaştırabilmek için devletimizce gösterilen bu gayretlere, bölücü terör örgütü, yöre halkının huzurunu bozarak, bölge kalkınması için yapılanları yakarak, yıkarak engel olmak istemektedir. Bunda, bölge kalkınmasının engellenmesiyle, devletle yöre halkı arasındaki, her geçen gün güçlenen bağı koparmak amacı yattığı kuşkusuzdur.

Bütün bunlara rağmen bölgenin kalkınması, yaşam koşullarının iyileştirilmesi, bozulan dengelerin düzeltilmesi, haksızlıkların önlenmesi, politikamızın vazgeçilmez temellerini oluşturmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; terörle mücadelede Hükümetimizin stratejisi, halkı sevgi ve şefkatle kucaklamak, teröristi, halktan soyutlayarak, devletin bütün olanaklarını kullanıp etkisiz hale getirmektir. Dünyamızda ancak bu strateji terörle mücadelede başarılı olmuştur. Tüm toplumumuzca önemli bir devlet sorunu olduğu artık kabul edilen terörle mücadele, devletin olduğu kadar demokratik kitle örgütlerinin, siyasî partilerimizin, basınımızın ve daha geniş bir ifadeyle, kendisini her şeyden sorumlu gören herkesin görevidir; ancak, parlamenter demokratik düzenin sağladığı özgürlük ortamından yararlanan bazı dernek ve

kuruluşların, bölgede terör örgütüne destek oldukları, bölücülük ve Kürtçülük faaliyetleri içinde bulundukları, il ve ilçe merkezlerinde meydana gelen toplumsal olaylardan ve ortaya çıkan bunalımdan bazı politikacıların yarar umdukları da görülmektedir. Teröre karşı mücadeleyi ve bu mücadeleye girişen güvenlik güçlerini kınayan, teröristi haklı bir davanın takipçisi olarak göstermek isteyen, teröristin talep ve iddiaları doğrultusunda Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş esaslarının değiştirilmesini savunabilen, teröriste karşı alınan önlemlere karşı olan, halka ayrılık duygusu ve devlete karşı husumet telkin eden politikacılara ve amacı belli sınırlı sayıdaki bazı dergi ve gazetelere, maalesef rastlanabilmektedir. Teröre destek olma anlamına gelen bu tutumlar, toplumumuz tarafından da yakından izlenmektedir. Terörle mücadelede Yüce Meclisimizin çok büyük bir çoğunlukla devletine destek vermesi, gücümüze güç katmaktadır. Bu destek, en büyük güvencemizdir değerli arkadaşlarım. Bu desteği sağlayan, iktidarda olsun, muhalefette olsun, Yüce Meclisimizin değerli üyelerine sonsuz şükranlarımı arz ediyorum.

Basınımız da -yukarıda amaçlarını açıkladığım küçük bir bölümü hariç- devletin tekliği, ulusun bütünlüğü ve milletimizin birliğine yönelen saldırıları önleme gayretimize destek olmaktadır. Basınımıza, gösterdiği sağduyu ve devletine olan güveni için de şükranlarımı sunmayı bir borç biliyorum.

Teröristlerin vahşetinin, ancak milletimizin katılımıyla; yani güvenlik güçlerine yardımcı olmalarıyla önlenebileceği bilincine vatandaşlarımızın ulaşmış olması, terörle mücadelede aldığımız en büyük ve en önemli mesafedir.

Değerli arkadaşlarım, terörün üzerine gidilmesi için Hükümetimizin güçlü bir şekilde ortaya koyduğu kararlı tutum sonucunda halkımız devletine yönelmiştir. Milletimiz, her vesileyle, vatanına, millî birliğine vaki saldırıları, devletini yıkmayı amaçlayan teşebbüsleri, gayretleri önlemede, güvenlik güçlerine yardımcı olmada büyük vatanperverlik örneği göstermiş ve göstermektedir. Son günlerde milletimizin sergilediği coşkulu destek, terörün iç ve dış kaynaklarının kökünü kurutmak doğrultusundaki azim ve kararlılığımızı daha da artırmış bulunmaktadır. Arkasında devletini, Yüce Meclisini, yanında milletini gören güvenlik kuvvetlerimiz, eşkıyanın üzerine daha büyük bir etkinlikle ve daha yüksek bir moralle giderek başarılı olmaktadır. Devletle halkımızın kucaklaşması, Hükümetimizin uyguladığı doğru politikaların ve demokrasinin bir zaferidir.

Değerli arkadaşlarım, açıkça bilinmelidir ki, terörü bir iç politika konusu yapmak istemiyoruz. Terör ve anarşiyi politik bir malzeme olarak da görmüyoruz. Bundan ne partilerimiz ne de Hükümetimiz için bir oy ve çıkar endişemiz yoktur. Anarşi ve terörü politik bir sömürü aracı olarak kullanmak, çok yanlış ve tehlikelidir. Bu yolu seçenlerin, hem devlete hem ülkeye ve sonuçta kendilerine zarar vereceklerini bilmeleri gerekir.

Bölücü terörün ve bunu destekleyenlerin amacı bellidir. Bunlar, topraklarımıza göz dikmiştir; ülkemizin ve ulusumuzun gelecek güzel günlerine, yeniden rayına oturtulan devletimizin sosyal ve demokratik yapısına ve düzenine, vatandaşımızın günlük yaşam biçimine egemen olan demokratik rejimimize göz dikmiştir. Devletimiz ve ulusumuz, terörizmin bu amacını çok iyi görmüş, millî mücadeleden bu yana ilk kez bu denli ve böylesine yoğun bir devlet-millet kaynaşması sergilenmiş ve ulusal mutabakat gerçekleşmiştir. Bu mutabakat, Yüce Meclisimizde de tam anlamıyla mevcuttur. Türkiye Büyük Millet Meclisinin, her zaman olduğu gibi, her büyük sorunda gösterdiği gibi, bugün de, yine ülkenin en önemli sorunu olan bölücü terör hareketi karşısında kararlılığını, birliğini, beraberliğini göstereceğine inanıyorum.

Yıkıcı ve bölücü mihraklara karşı etkin mücadele verilebilmesi ve halkımızın huzur ve güveninin sağlanabilmesi için olağanüstü hal uygulamasının dört ay süreyle uzatılmasında ulusumuz adına fayda mülahaza ediyoruz. Takdir, Yüce Meclisimizindir.

Beni dinleyen çok değerli arkadaşlarıma en içten saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. (DYP, SHP, CHP, ANAP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Şimdi, tezkere üzerinde Anavatan Partisinin görüşlerini sunmak üzere, Konya Milletvekili Sayın Mehmet Keçeciler'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Keçeciler. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA MEHMET KEÇECİLER (Konya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde yer alan 10 ilimizde, 19 Temmuz 1987'den beri uygulanmakta olan olağanüstü halin 4 ay daha uzatılması talebiyle Hükümet, Meclisimizin onayına bir tezkere sunmuştur. Bu tezkere münasebetiyle Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini arz ve ifade etmek üzere huzurlarınıza çıkmış bulunuyorum. Bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, olağanüstü halin uzatılmasıyla ilgili Başbakanlık tezkeresi, bu defa, "Bakanlar Kurulunun Prensip Kararı" başlığıyla değil de, bizim iktidar dönemlerimizde olduğu gibi, "Bakanlar Kurulu Kararı Çıkarılmasını Gerektirmeyen Konulardan" başlığıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Böylece, işin doğrusu yapılmıştır. (ANAP sıralarından alkışlar) Ancak, geçtiğimiz olağanüstü hal görüşmelerinde, bir yanlışı doğru kabul ettirebilmek için iktidar kanadının gösterdiği gayreti, millî bir mesele konuşulurken Meclisin tansiyonunu nasıl yükselttiğini esefle, üzüntüyle hatırlıyoruz. Bu seferki yazdığınız tezkere doğru şekilde yazıldığına göre, geçen seferki tezkerenin şekil hatalarıyla muallel olduğunu, zımnen de olsa kabul etmiş bulunuyorsunuz. Bunu memnuniyetle kaydediyoruz; ama, burada beklediğimiz bir husus var, o da; geçen defaki tezkereyi yanlış yazıp da, eskiden de bu yanlışların yapıldığını iddia eden ve Sayın Başbakanı bu kürsüde, bu Mecliste müşkül durumda bırakanlar hakkında açılan soruşturmanın sonuçlarını bekliyoruz ve onun takipçisi olacağız.

Değerli milletvekilleri, bu kısa şekil izahatından sonra, konunun esası üzerindeki görüşlerimi arza geçiyorum.

Güneydoğuda cereyan eden bölücü terör olayları millî bir meselemizdir ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin, kuruluşundan beri karşılaştığı en ciddî sorundur. Bu meseleyi, Anavatan Partisi olarak, Anamuhalefet Partisi olarak, daima partiler üstü bir olay şeklinde kabul ettik, iç politika malzemesi yapmamaya büyük özen gösterdik, dikkat sarf ettik ve bunu, muhalefet anlayışımızın tabiî bir gereği saydık.

Karşı karşıya bulunduğumuz tehlike ciddîdir ve bütün anayasal kuruluşların birlikte, topyekûn mücadelesini gerektirecek boyuttadır.

Olağanüstü halin uygulandığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde ciddî bir sorun vardır. Bu sorun yeni de değildir, bir hayli eskidir. Bu bölgemizde, 26 Nisan 1979 tarihinde sıkıyönetim ilan edilmiş, 8,5 sene uygulanmış ve 1987 yılının 19 Temmuzunda da olağanüstü hale geçilmiştir. O tarihten bu yana da kesintisiz bir tarzda, olağanüstü hal devam etmektedir. Sayın Bakan biraz evvel konuşurken, olağanüstü halin bu defa son olarak uzatıldığını, Meclise bir defa daha olağanüstü hal uzatma teklifiyle gelmeyeceklerini beyan buyurdular. İnşallah bu

temennileri, bu vaatleri gerçekleşir ve o bölgemizde normal döneme geçeriz, ancak, bu verdiğim tarihler şunu göstermektedir; O bölgedeki rahatsızlık yeni değildir. Yani Anavatan Partisinin kuruluşundan daha eski bir tarihe kadar gitmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, Anavatan Partisi olarak, terörü, bölücü terörü, anarşiyi, Güneydoğu Anadolu'daki bu hadiseleri bir iç politika malzemesi yapmaktan ne kadar kaçındıysak, bu konuda ne kadar dikkatli davrandıysak; maalesef, başta Sayın Başbakanımız ve İçişleri Bakanımız olmak üzere, bazı Hükümet üyeleri, hemen hemen her asayişi ihlal eden olayın ardından verdikleri demeçlerde, olayın sorumluluğunu partimizin üzerine yıkmaya çalışmışlar ve olayların Anavatan Partisi döneminde geliştiğini, gerekli tedbirleri, Anavatan Partisinin iktidarı döneminde almadığını iddia etmeye gayret göstermişlerdir, bu tür alışkanlıklarını devam ettirmişlerdir, bu tür beyanatlarını alışkanlık haline getirmişlerdir; sık sık "Anavatan Partisi döneminde de kan akıyordu, bugün de kan akıyor; PKK terörü karşısında Anavatan Partisinin teşhis ve tedbirleri yanlıştır" vesaire gibi, beyanlarda bulunmuşlardır.

Biz, Hükümeti Sayın Başbakana bıraktığımız günden bu yana -bugün itibariyle 11 ay 22 gün geçti. Neredeyse bir yıla yaklaşan iktidarınız dönemi var. Bu bir yıla yaklaşan süre içerisinde, hem Hükümet olacaksınız hem de meydana gelen olayların sorumluluğunu Anavatan Partisine veya geçmiş iktidarlara yüklemeye çalışacaksınız ve buna da milleti inandıracağınızı zannedeceksiniz... Bu, hiç mümkün değil, buna hiç imkân ve ihtimal yok Sayın Başbakanım. (ANAP sıralarından alkışlar) Zaten, buna milletin inanmadığı son seçim sonuçlarıyla da belli olmuştur.

Aslında, olayları gündeme getirirken, değişik ve bize göre yanlış bir mantık da kullanmaktasınız. PKK terörünü önlemek, biz iktidarda iken Anavatan Partisinin işiydi; bugün, PKK terörünü önlemek devletin işi oldu... Yani, bu konularla ilgili olarak Meclisten oy talep ederken, "kendime talep etmiyorum, devlete istiyorum oyu" diyorsunuz... Biz iktidarda iken de bu meselenin devlet meselesi olduğunu söylüyorduk, bugün muhalefetteyiz, yine devlet meselesi olduğunu söylüyoruz ve oyumuzu verirken bu manada veriyoruz; ama, siz bizim dönemimizde Anavatan Partisinin işi olduğu söylediğiniz meseleyi, bugün devlet meselesi haline getiriyorsunuz. Sınır ötesi operasyon bizim zamanımızda yapılırsa, bir nevi kabadayılık ve gösteriş yapmış sayılırız; ama, sizin zamanınızda, sizin iktidarınızda yapılırsa, bu, isabetli bir davranış olur... Peşmerge liderleriyle, bizim dönemimizde, bizim yetkililerimiz görüşünce vatan hainliği sayarsınız; ama, bugün aynı liderlerle siz görüşünce, bu, memleketin namına yapılmış isabetli bir iş olur.

Aynı aylara ait ekonomik dönemin enflasyon rakamları bize aittir, cami avlusunda bulunmuş çocuk gibidir; ama, aynı dönemin yüzde 5'lik, 6'lık büyüme hızı, kalkınma hızı size aittir... (ANAP sıralarından, "Bravo" sesleri, alkışlar) Hulasa, hayat pahalılığı bizim eserimiz; ama, açtığınız otoyollar, fabrikalar, barajlar sizin eseriniz olur... (ANAP sıralarından "üç ayda yaptılar onları" sesleri)

Şöyle özetlemek lazım; "iyilikler bana yazılsın, kötülükler size yani kendimden önceki iktidara yazılsın" mantığı, doğru bir mantık değildir; uyanıklık olur, gözü açıklık olur; ama, bu kadarı da fazladır. (ANAP sıralarından gülüşmeler, alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu izahlar karşısında, dönemimizde terör ve anarşi olaylarıyla ilgili olarak aldığımız tedbirlerden bazılarını huzurlarınızda zikretmek ihtiyacını

duyuyorum. Biz, o dönemde terör ve anarşiye karşı ciddî mücadele veren bir anlayış sergiledik. İktidar dönemimizde, bizim, başımızı eğerek bakacağımız bir davranışımız yoktur. Bir kere, Olağanüstü Hal Kanununu çıkardık, olağanüstü hal bölge valiliği sistemini ihdas ettik, geçici köy koruculuğunu kurduk. Bunu da, sizin muhalefetinize rağmen yaptık, size rağmen yaptık. Siz, bu tedbirleri, o zaman, sözcüleriniz marifetiyle bu kürsüden, "uyduruk tedbirler" diye vasıflandırdınız.

Bakın pek çok zabıt var; ama, bir iki tanesini burada dile getireceğim. 8.11.1988'de, Doğru Yol Partisi Grubu adına konuşan, o zamanki Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili, şimdiki Ulaştırma Bakanı Sayın Yaşar Topçu bakın ne diyor : "Anarşi bugün de var; ayrı bir güvenlik kolordusu kurulmuş olmasına rağmen devam ediyor, olağanüstü hal bölge valiliği ve bunun için özel güvenlik güçleri, paralı köy koruculuğu gibi uyduruk tedbirlerinize rağmen devam ediyor..." Yani, o tedbirler, uyduruk tedbirler...

SHP adına konuşan Sayın Hasan Fehmi Güneş de, daha açık ve net bir şekilde, "Biz, olağanüstü hal bölge valiliğine, olağanüstü hal sistemine ve köy koruculuğuna karşıyız" diyor. (CHP sıralarından "yine öyle" sesleri, alkışlar) Evet, gayet açık ve net bir tarzda ifade ediliyor.

Bir yıldan beri, bu sözleri söyleyen bu iki parti iktidarda olursa ne olması lazım gelir; bu sistemin değişmesi, kaldırılması ve yerine, kendilerinin muhalefette iken hazırladıkları, programlarına uygun sistemlerin getirilip konulması gerekir; ama, iktidar, bir yılını doldurduğu halde, bizim bıraktığımız bu tedbirlerin üzerine bir yenisini eklememiş ve bu tedbirleri de yürürlükten kaldırmamıştır.

Jandarma, Asayiş Bölge Komutanlığını kurduk. Terör olaylarının yoğun olarak meydana geldiği Şırnak ve Batman ilçelerini il haline getirdik. Terörist faaliyetlere karşı özel harekât timlerini kurduk. Bölücü terör örgütünün en önemli gelir kaynaklarından birisi olan uyuşturucu maddeler kaçakçılığı mücadele konusunda ve akaryakıt kaçakçılığı konusunda çok ciddî tedbirler aldık. 1990 yılında, Türkiye, Uluslararası Interpol toplantısında, bu manada en başarılı ülke seçilmiştir. Elbette ki mücadele ettik. Gelir kaynakları azalınca, bu örgüt, bugünkü gibi büyük olaylarla ortaya çıkmadı.

Kalkınmada öncelikli yöre kavramını yeni esaslara bağladık. 1980 öncesinde, her ilin siyasî baskıyla kopardığı ve aşağı yukarı Türkiye'nin vilayetlerinin yarısına çoğaltılmış bulunan kalkınmada öncelikle yöre adedini aşağıya çektik ve bu bölgedeki vilayetleri birinci derecedeki öncelikli il sayarak, bu illere yeterli kaynak transferinin temini için ciddî siyasî riske girdik, birçok vilayeti karşımıza aldık ve bu manada, bölgedeki altyapı hizmetlerine (Ulaştırma, aydınlatma, haberleşme, eğitim, sağlık hizmetleri) büyük önem verdik.

Bakınız, 1990'da -bunlar devletin kaynağıdır, devletin rakamlarıdır- bölgedeki toplam köy sayısı 4 991, okulu bulunan köy sayısı yüzde 98, telefonu bulunan köy sayısı yüzde 98, yolu bulunan köy sayısı yüzde 99, suyu bulunan köy ve mezra sayısı yüzde 67, elektrikli köy sayısı yüzde 98... Bizim iktidara başladığımız 1983'te aydınlatma yüzde 23'ler seviyesindeydi, içme suyu çok daha aşağı seviyedeydi, haberleşme (telefon) yüzde 5-6'lar seviyesindeydi. Fevkalade düşük seviyede bir altyapı teslim aldık, Bölgenin özelliği sebebiyle, biz, bu bölgedeki altyapı eksikliğini 1990 yılına kadar tamamladık. Bugün, bu rakamlar bu nispetler Türkiye'nin bazı bölgelerinde yok; ama, bölgeye verdiğimiz önem var. Bu bölgemiz yaralı, hasta, rahatsız. Bu hastalığı gidermede, bize karşı, devlete karşı, geçmiş Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerine karşı bühtanda bulunan çete mensuplarının eline silah veremezdik. Geçmişte de bu bölgeyi

kalkındırmak için samimî gayretler olmuştur. Onu da ifade ediyoruz huzurunuzda; ama, ısrarla o bölgedeki vatandaşımızın kafasına nifak tohumu saçmak isteyenler, bölgenin Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından özellikle ihmal edildiği fikrini yaymaya çalışmışlardır. Bunun böyle olmadığını göstermek için, o bölgedeki altyapı noksanını 1990'a kadar bitirmiş bulunuyoruz. Elbette ki, daha, çok hizmete ihtiyacı var, elbette ki o bölgede yapılması gereken, daha çok iş var; ama o işleri de gerçekleştirmek, bugün nöbeti tutanlara aittir.

GAP yatırımlarını başlattık, daha doğrusu hızlandırdık. Güneydoğu Anadolu Projesinin yatırımlarını hızlandırabilmek için Kamu Ortaklığı Fonunu meydana getirdik; özel kaynaklar bulduk ve dört yıl içerisinde, Atatürk Barajı gibi, dünyanın dördüncü büyük barajını, inşaatına başlayıp bitirme şerefini elde ettik Anavatan Partisi İktidarı olarak. Bunlar, az şeyler değil. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sınır ticaretini serbest bıraktık. Eskiden, bu bölgenin insanları, sınırdan öbür tarafa geçtiği zaman kaçakçı olurlardı, mayınlara çarparlardı. Kiminin kolu yok, kiminin bacağı yok... Biz, bunlara meşru bir kazanç kapısı açtık. Bölgenin ticarî yapısında önemli bir canlılık meydana geldi ve işsizlik meselesi bu şekilde aşağıya doğru indi. Kaçakçı insanlar ihracatçı oldu, ithalatçı oldu.

Bölgede işsizliği azaltmak için 90 bin kadro verdik. Bölgeye yönelik GAP Televizyon kanalını kurduk. Sadece askerî tedbirler almadık, kültürel tedbirler de aldık. Bu televizyon yayınlarının bölgede net bir şekilde izlenebilmesi için -Konya'da, Edirne'de, Trabzon'da televizyon yayınları sağlıklı bir şekilde izlenemezken- öncelikle bu bölgede izlenmesi için, yatırımlara, bu bölgeden başlanarak öncelik verilmiştir, hız verilmiştir.

Terörle Mücadele Kanununu çıkararak herkesin ana dilini istediği gibi konuşmasını sağladık herkesi serbest bıraktık. Pişmanlık Kanununu çıkararak, suçundan dolayı, yaptığı işlemden dolayı, yaptığı hareketten dolayı pişmanlık duyarak, toplumla tekrar entegre olmak isteyen insanlara bir fırsat kapısı açtık. Daha önceki mevzuatımızda görülen şeyler değildir bunlar, yapılmış işler değildi.

Savunma sanayimizi kurarak, ordumuzu modern araç ve silahlarla teçhiz ettik. F-16'lardan tutun, zırhlı kariyer araçlarına, tank yenileme projelerine, gece görüşlü dürbünlerden sırtta taşınan radarlara, roket sanayiinden nokta belirleyicilere, skorsky ve kobra helikopterlere varıncaya kadar, her türlü modern araç ve gereçle Silahlı Kuvvetlerimizi modernize ettik. Biz bunları yaparken, sizler bizi tenkit ettiniz; dünyanın silahsızlanmaya gittiği, karşılıklı kuvvet indirimine gittiği bir dönemde siz niçin bu silahları alıyorsunuz, niçin bu F-16 projelerini gerçekleştiriyorsunuz diye bizden hesap sordunuz çeşitli forumlarda; ama, biz ısrarla bunun bir millî bekâ meselesi olduğunu savunduk.

Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyanın, dünyanın en kritik bölgesine yakın olduğunu ve Türkiye olarak hiçbir komşumuza sırtımızı dönemeyeceğimizi, ordumuzun sayıca çok olmak yerine, modern silah ve araçlarla donatılmış efektif bir ordu haline gelmesi gerektiğini ısrarla savunduk. Bunları gerçekleştirebilmek için vergi kanunu çıkardık, zam yaptık ve bunların hepisinin siyasî bedelini de biz ödedik... Hepisinin bedelini biz ödedik... Şimdi, Irak'ta ordumuz, bizim aldığımız, bizim getirdiğimiz bu modern silahlara vatanın ve milletin bekasını korumak için mücadele etmektedir. Elbette ki o faturayı ödedik, ödedik; ama, şimdi diyoruz ki, helal olsun, helal olsun; isabet olmuştur, doğru yapmışız. (ANAP sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — Cefa bizden, sefa onlardan...

MEHMET KEÇECİLER (Devamla) — Özellikle şu hususu bilhassa vurgulamak istiyorum : Kan dün de vardı; doğru, bizim zamanımızda da akıyordu; doğru, bizden önce de akıyordu... Rakam verdim, tarih verdim, 1979'da bölgede sıkıyönetim ilan edilmiş, hiç kaldırılmamış. Birbirimizi itham ederek dünü karalayarak bir yere varmak mümkün değil; ama, kabul edin, bugünkü seviyesiyle akan kanla, dünkü, bizim bıraktığımız Türkiye'de, 20 Ekim 1991 Türkiyesinde akan kan aynı mahiyette değildir, aynı boyutta değildir aynı miktarda değildir. Bizim zamanımızda köy ve karakol baskınları oluyordu, şimdi tugay ve vilayet merkezi baskınları oluyor.

Bugün, Eruh'ta 6 güvenlik görevlimiz, dün Hani'de 12 vatandaşımız -bir kısmı güvenlik görevlisi- evvelki gün Şırnak'ta 9 güvenlik görevlimiz, bir evvelki gün Cizre'de bir aileden 7 vatandaşımız hayatlarını kaybediyor.

NAZMİ ÇİLOĞLU (Bolu) — Sizin zamanınızda, gece devlet yoktu ama...

MEHMET KEÇECİLER (Devamla) — Şimdi gündüz de yok devlet; evet, onu da söyleyeyim. Yani, biz o bölgeye gidip incelemeler de yaptık, bizzat gittim ve incelemelerde bulundum.

Değerli milletvekilleri, sizleri temin ederim, bölgede gündüz seyahat etme imkânı yok. Gece hayatı tamamen kalkmış; yani, gece orada hiç kimse sokağa çıkmıyor. Şehirlerarası otobüsler de gece yola çıkmıyorlar. Gündüz bir yerden bir yere, bir köyden diğer köye gitmeniz tesadüflere bağlı; fevkalade sıkıntı verici oluyor.

NABİ POYRAZ (Ordu) — Sayın Başbakan gidemiyor, onlar nasıl gitsin!

MEHMET KEÇECİLER (Devamla) — Burada, şunu özellikle ifade ediyorum : Alacağınız tedbirlerde, vereceğiniz demeçlerde, topluma yapacağınız açıklamalarda siyasî parti lideri olarak serbestsiniz; ama, Hükümet görevlileri olarak çok dikkatli hareket etmek zorundasınız. Eğer, Hükümet görevlileri, vereceği beyanlarda ölçüyü kaçırırlarsa, o zaman, Hükümete ve devlete olan güveni sarsarlar; o zaman, bu güven bunalımı içerisinde, güvenlik görevlileri vazife yapamaz hale gelir.

Şimdi, çıkıp, belki psikolojik bir harekât için, toplumun, vatanın diğer köşelerini rahatlatmak için, "güvenliği sağlanamayan toplu iğne başı kadar yer yoktur" diyebilirsiniz; belki, "çelik yelek giymeden, koruma almadan doğuda istediğiniz vilayete gidebilirsiniz" diyebilirsiniz; ama, sizin bu sözünüzün hemen akabinde, eğer Gaziantep-Adana yolu kesilir, eğer Bingöl'de yol kesilir, otobüsten insanlar indirilip 19'u birden hunharca kurşunlarınsa, sizin bu sözünüz bir mana ifade etmez.

Sayın Başbakan böyle ifade ediyor; ama, elimde bunun aksini kanıtlayan gazete kupürleri var, yapılan müracaatlara resmen verilmiş cevaplar var. Sayın Orman Bakanı, "ormanlara, terör sebebiyle giremiyoruz" diyor. Ulaştırma Bakanlığına, vatandaşlar ve milletvekilleri müracaat ediyor "şu köylerin telefonları çalışmıyor, oralara bir ekip gönderin" diye; ama, "terör sebebiyle gidemiyoruz" deniyor. Okulların yarısına yakınında öğretmen yok.

Cevizdalı Köyüne gittik... Cevizdalı Köyü şu anda yok; köylüler gitmişler, Siirt'in bir köyüne akrabalarının yanına sığınmışlar. Güvenlik kuvvetleri, "köye dönün" diyor; "hayır, dönmeyiz; biz o köyde yaşayacak durumda değiliz; bizi, gelir öldürürler" diyorlar. Bir köyden 34 kişiyi caniler öldürmüş; kadın çocuk demeden. Elbette ki bunlar karşı alacağınız tedbirlerde

sizinle beraber olacağız, sizin yanınızdayız; korkmadan, alınması icap eden ne tedbir varsa alın, biz sizi destekleyeceğiz; ama, verilecek beyanlarda, Hükümet adına yapılacak açıklamalarda dikkatli olunması lazım. MİT Müsteşarı "uçan kuştan haberimiz var" derken, Sayın İçişleri Bakanı "istihbarat eksiğimiz var" diyebiliyor. Bu tenakuzların giderilmesi lazım; bunlar, zihinlerde teşevvüş meydana getirir; bunlar, Hükümete ve devlete güvensizlik meydana getirir.

Değerli milletvekilleri, terörün durdurulmasının tedbirleri uzun vadelidir, kısa sürede durması da beklenmemelidir. "Irak'ta kara harekâtı yaptık, tünelin ucu göründü" gibi aşırı beyanlardan kaçınmanızı tavsiye ederim.

Bizim, devlet için verdiğimiz desteği, iç politika malzemesi olarak kullanmayı hiçbir zaman düşünmeyiniz. Bazı bakanlarımızın, Irak operasyonlarını seçim malzemesi yaptıklarını üzülerek müşahade ettik. Söz buraya gelmişken, bir nebze de Irak operasyonundan bahsetmek istiyorum.

Türk Silahlı Kuvvetleri, Kıbrıs Harekâtından bu yana, yurt dışında gerçekleştirdiği en büyük silahlı kara operasyonunu şu anda Irak'ta yapmaktadır. Bu operasyona, 12 Ekim 1992 tarihinde, önce hava harekâtı olarak başlanmış, daha sonra da kara birliklerimiz devreye girmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurt dışında kullanılabilmesinin kaynağı bu Yüce Meclistir, Anayasamızın 92 nci maddesine göre; ama, Sayın Hükümet yetkilileri veya bir sayın bakan gelip, bu Meclise, o günden bu yana, bir bilgi vermek nezaketini dahi göstermemiştir.

Değerli milletvekilleri, böylesine ciddî bir operasyon hakkında gündem dışı söz alıp, ne olup ne bitiyor diye Meclise bir bilgi verilmez mi, milletvekilleri malumatdar edilmez mi?.. Neye dayanarak girdik; Peşmergelerle anlaşarak mı girdik, 18 inci Dönemde aldığımız Körfez krizi kararına göre mi girdik, yoksa, sıcak takibe göre mi girdik?.. Neye göre girdiysek, bu konuda Hükümet bilgi verir. Irak'ta çok ciddî bir operasyon devam ediyor; Sayın Başbakan, Pakistan ve İran'da, Sayın İçişleri Bakanı, Rusya Federasyonunda gezide; Sayın Millî Savunma Bakanı da Tuzla'da seçmenlerin elini sıkıyor...

HALİL İBRAHİM ÖZSOY (Afyon) — Çankırı-Ortaköy'de sağlık ocağı açmaya gidiyor.

MEHMET KEÇECİLER (Devamla) — Operasyonla ilgili bilgileri, Sayın Millî Savunma Bakanının Çankırı'nın bir köyünde vermiş olduğu bilgilerden öğrendik; yani, öncelikle bilgi verme yeri burası değil mi? Bu konuda Meclise bilgi verilmez mi? Burada bir yanlışlık yapılmıştır. Hükümet, Meclisi hafife almıştır, tahfif etmiştir. Buna hakkınız yok. Halbuki, hükümet programınızı bu kürsüden ifade ederken, "biz, bu müesseseyi, parlatacağız, düzelteceğiz. Bu, demokrasinin en temel müessesesidir, demokrasimiz bu müesseseye dayanır" dediniz. O halde, burada bize bu bilgiyi lütfetmeniz lazımdı Sayın Başbakanım.

Gerçi, biz buna rağmen, ordumuzun Irak'ta yaptığı harekâtı destekliyoruz; yanınızdayız, 2 500 rakımlı tepede, eksi 15 derecede, canını ortaya koyarak, bu terör faaliyetlerini yürütenlerin beynini, başını bulmak için yapılan bu operasyonu destekliyoruz; yanınızda olacağız. (ANAP sıralarından alkışlar) Çünkü, biz, Anavatan Partisiyiz; çünkü, biz, savaş zamanı bütün dünyanın karşı çıktığı Saddam'ın yanına giden, fakat, kendi hükümetinin yanına gelmeyenlerden olmayacağız. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Biz, sorumlu muhalefetiz; sorumluluk anlayışımız bunu gerektirir.

Değerli milletvekilleri, Anavatan Partisi Grubu olarak, olağanüstü halin uzatılmasına müspet oy vereceğiz. Ancak, vereceğimiz bu oyun, sakın ha sakın, yanlış değerlendirilmemesi lazım. Bunu, Hükümete verilmiş bir güvenoyu olarak hiçbir zaman kabul etmeyiniz; çünkü, biz, bu Hükümete hiç güvenmiyoruz. (ANAP sıralarından alkışlar)

Esasen, son seçimlerde aziz milletimiz de bu Hükümete güvenmediğini göstermiştir. Biz, bu müspet oyu, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü için veriyoruz; bu amaçla canını ortaya koyan güvenlik güçlerimizi desteklediğimizi göstermek için veriyoruz. Masum bölge halkının can ve mal güvenliğinin sağlanmasına olağanüstü halin yardımcı olacağını düşündüğümüz için müspet oy veriyoruz. Koalisyonun SHP kanadından bazı milletvekilerinin aleyhte oy vereceğini bile bile müspet oy veriyoruz. İktidarın iki kanadı arasında bu millî meselede bile mutabakat olmadığını bilerek müspet oy veriyoruz. Bu, size son ikazımızdır. Zira, bölgedeki olaylar, İktidarın kendi içerisinde anlaşamadığı, tereddüt geçirdiği bir hükümet yapısının ve anlayışının çözebileceği olaylar olmaktan çıkmıştır.

Sözlerimi tamamlarken, bölücü terör örgütüyle mücadele ettiği sırada şehit düşen bütün güvenlik görevlilerimize ve hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza Cenabı Hak'tan rahmet diliyorum; masum bölge halkına sabır ve metanet temenni ediyorum ve hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Keçeciler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, İçel Milletvekili Sayın İstemihan Talay.

Buyurun Sayın Talay. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; olağanüstü halin Güneydoğu ve Doğu Anadolu'daki 10 ilimizde 4 ay daha uzatılmasıyla ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan tezkere üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisinin görüşlerini sunmak üzere huzurlarınızdayım. Hepinizi, şahsım ve partim adına saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Türkiye Cumhuriyetini kurmuş, Türkiye'deki bütün değişimleri ve günü geldiğinde de ülkemizin karşılaştığı her türlü sorunu çözmüş ve çözmeye gayret etmiş bir parti olarak, bugün de ülkemizin en önemli sorunu olan ve Türkiye'nin birlik ve bütünlüğüne kasteden terör sorunu üzerinde görüşlerimizi sunacağız. Biz, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da, sorumlu bir parti olmanın, Türkiye'nin çıkarlarının her şeyin üzerinde tutan bir parti olmanın gereğini yapacağız.

Değerli milletvekilleri, artık, Türkiye'de ve bu Parlamentoda klişelerle hareket etmenin, önyargılarla ve geçmişte denenmiş, ama başarılı olmamış yöntemlerle çözüm aramanın sona ermesi gerektiği inancını taşıyoruz. Gerçekten, bu 10 ilimizde, 1923'ten itibaren geçen altmışdokuz yıllık süre içerisinde otuzbir yılı aşan bir dönem, sıkıyönetimle ve olağanüstü halle geçmiştir. Biraz evvel sayın Anavatan sözcüsünün ifade ettiği gibi bugün olaylar, azalmak şöyle dursun, giderek artmaktadır. O halde sadece ve sadece olağanüstü hali uzatarak ve sadece olağanüstü hali uzatmanın Türkiye için en önemli sorun haline gelmiş olan terör sorununa bir çözüm olacağına inanarak bu Parlamentodan kararlar çıkarmanın yararlı sonuçlar vermeyeceği bir döneme gelmiş vaziyetteyiz. O halde, meselelere, toptancı, köktenci ve gerçekçi boyutlarda yaklaşmak gereği vardır.

Sayın milletvekilleri, öncelikle, karşı karşıya kaldığımız terör sorunu, bazı sözcülerin belirttiği gibi, sadece bir Doğu ve Güneydoğu Anadolu sorunu değildir. Bu sorun sadece, ayrılıkçı ve etnik bir terör sorunu da değildir; iç ve dış boyutları da olan ve bugün Türkiye'nin zenginleşmesini, refahını engellemeyi de hedefleyen ve çok önemli boyutlar içeren bir sorundur. Dolayısıyla, bu soruna, sadece güvenlik önlemleriyle ve hele, sadece, olağanüstü hali her defasında 4 ay uzatarak yaklaşmak, bu sorunun boyutunu algalamamaktır ve bu da sorunu çözümsüzlüğe itmekle eşanlamlıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün de, bugün de, doğu ve güneydoğuyla ilgili konuların tartışılması ve değerlendirilmesi, her zaman korkuyla karşılanmış ve ülkemizde bu sorun, bir tabu niteliğini taşıyagelmiştir. Gerçeklere ulaşabilmek için, bu sorunu çok yönlü değerlendirmek, irdelemek ve çok yönlü çözümler aramak gereği vardır.

Hepinizin bildiği gibi, doğu ve güneydoğuya uzun yıllar bazı yatırımlar esirgenmiştir; bu, gerçektir. Bunları kendi kendimize itiraf etmek ve bu gerçekleri ortaya koymak zorundayız. Altyapı yatırımlarına ateş bacayı sardıktan sonra, bölgedeki halkın tepkilerini istismar etmek isteyen gizli ve açık örgütler ortaya çıktıktan sonra yönelinmiştir. Biz, Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri olarak -bunda hepimizin sorumluluğu var- bölgeye, bir anlamda, üvey evlat gözüyle bakmışızdır ve geçmişte bu bölgeye daima memurlar sürgün gönderilmiştir; bu gerçektir; birkaç bakanlığın dışındaki memurlar bölgeye sürgün gönderilmiştir. Bugün de -basında okuyoruz- bir bakanlıkta, memnun olmadığı memurları Şırnak'a veya Batman'a gönderme gibi uygulamalar sürmektedir. Demek ki, aynı uygulama, küçük boyutta da olsa, bugün de devam edebilmektedir.

Biz, bu Hükümet kurulurken, gerçekten, çok güzel beklentiler içindeydik. Bu Hükümetin çok güzel vaatleri vardı. Bu vaatlerden birkaç tanesini, müsaadenizle, okumak istiyorum. Aslında, bu vaatler, bu oniki aylık dönem içerisinde gerçekleşmiş olsaydı, elbette, bugün Meclisimiz, olağanüstü halin yeniden uzatılması gibi bir sorunla karşı karşıya gelmezdi.

Bakınız, koalisyon protokolünde ne yazıyor : "Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki terörü, Hükümetimiz, kesinlikle önlemeye kararlıdır. Bunun için de, demokratik rejim içinde kalınarak, olağanüstü hal ve bölge valiliği düzenlemesi ve koruculuk sistemi gözden geçirilecek, suçsuz yöre halkına şefkatli davranılacak, devlet ile halkın güven bağı yeniden kurulacaktır."

Bir başka yerde, protokolün ekinde; "demokratik bir hukuk devletinde de, olağanüstü hal ve benzeri kurumlara başvurmak zaman zaman gerekli olabilir; ancak, bu kurumlar, yıllarca sürerse, etkinliklerini yitirebilirler. Devletin resmî bilgileri elde edildikten sonra, Hükümet, bu konuyu temelden ele alacak ve çözüme kavuşturacaktır. Bu çerçevede, yeni ve etkin siyasal, ekonomik, sosyal, hukuksal ve dış politika önlemlerine başvurulacaktır. Ayrıca, uygulanmakta olan koruculuk sisteminin ve bölge valiliğinin yarar ve zararları da değerlendirilip, yeni kararlara varılacaktır. Bölgenin kalkınması, yaşam şartlarının iyileştirilmesi, bozulan dengelerin düzeltilmesi, haksızlıkların önlenmesi, politikalarımızın vazgeçilmez temelini oluşturacaktır." denilmektedir.

Hükümetin Parlamentodan güvenoyu almasının üzerinden oniki aya yakın bir zaman geçmiştir; fakat, her defasında, bu tür önerilerle ve bu tür önlemlerle değil, olağanüstü halin 4 ay daha uzatılması kararlarıyla karşı karşıya kalmış bulunuyoruz.

Aslında, olaya biraz daha gerçekçi boyutta yaklaşırsak, bölgede uygulanmakta olan olağanüstü hal, bir ölçüde, sivil, profesyonel ve teröre karşı etkin bir şekilde mücadele verecek güçlerin dışında yürütüldüğü için, bugün, hepimizi üzen, hepimizi kedere boğan olaylarla karşılaşıyoruz. Çünkü, terörle mücadele, terör olayının, bir cıva gibi, nerede olduğu, nerede başladığı ve nereye yöneldiğinin sürekli izlenmesi gereken, sürekli istihbaratı gerektiren ve buna karşı da bu biçimde eğitilmiş kuvvetlerle yürütülmesi gereken bir mücadeledir. Bugüne kadar, Anavatan dönemi de dahil olmak üzere, bugünkü Hükümet döneminde de, teröre karşı, bu nitelikte birliklerle, bu nitelikte birliklerin kullanılmasıyla bir mücadele yürütülmemiştir. Sekiz on aylık sürede, düzenli bir ordunun yetişme tarzı içerisinde ve cephe savaşına göre eğitilmiş Mehmetçiklerimizle böyle bir terör olayının üzerine gittiğimiz zaman, bugün karşı karşıya kaldığımız acı durumlar ortaya çıkmaktadır. Buna hiçbirimizin hakkı yoktur. Bu, sadece ordunun üzerine yıkılacak bir yükümlülük de değildir; çünkü, ordu, yeri geldiği zaman, işte, Kuzey Irak'ta olduğu gibi, bir cephe harekâtında, yetiştirildiği tarzda, mücadelesini en iyi şekilde vermiş ve düzenli birliklere karşı Türkiye Cumhuriyetinin onurunu korumuş ve gücünü ortaya koymuştur. Koskaca bir bölgede konuşlandırılması, yetiştirilmesi ve her türlü istihbarat unsurları itibariyle düzenli cephe savaşlarına göre oluşturulmuş askerî birliklere teröre karşı müdafaa ve terörle mücadele görevi verdiğimiz zaman, bugün, Türkiye'nin değişik illerinde, kitleler, cenaze namazlarında, bu ayırımcılığı körükleyen sloganlar atmaktadırlar. Buna hiçbirimizin hakkı yoktur ve Türkiye'nin birlikteliği ve bütünlüğü, bu şekilde, daha büyük zarar görmektedir. Türkiye'nin çeşitli yerlerinde, Mehmetçiklerin tabutları arkasında biriken kalabalıklar, bize bu kardeşliği, bu barışı her geçen gün biraz daha kaybettiğimizi göstermektedirler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizim, en kısa zamanda, Türk Silahlı Kuvvetlerinin terör olayına ve terörün üzerine gidişini, profenyonel birliklerle ve sivil güçlerle ikame etme mecburiyetimiz vardır. Hiçbirimizin, terör olayı karşısında, "ne istiyorsanız alın, ne istiyorsanız size vereceğim, bu işi halledin" demeye hakkı yoktur; çünkü, bu olay, tamamen Hükümetin sorumluluğunda bir olaydır. Nasıl ki enflasyonun önlenmesini, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına emanet etmiyorsak, terörün önlenmesi konusu da, aynı şekilde, Hükümetin sorumluğundadır, Hükümetin görevidir. Sivil çözümler üretmek, Hükümet için, artık, aslî bir görev haline gelmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle, olağanüstü hal bölgesinde görev yapan emniyet güçlerimizin, çok büyük zorluklar içinde görev yaptığını biliyoruz. Onlara verilen her türlü ödeneğin, olağanüstü hal unsurunun dışında tutularak, olağanüstü halle bağlantılı olmayarak, bir mahrumiyet döneği biçimine dönüştürülmesi ve gereği vardır; çünkü, o insanların orada yaptığı görev, olağanüstü bir görevin ötesinde, bir mahrumiyet görevidir ve iş riski olan bir görevdir.

Olağanüstü hal, sürekli bir olay değildir. Olağanüstü hal, Anayasamıza göre de geçici bir hal olmasına rağmen, hükümetlerin bugüne kadarki çözümsüz yaklaşımı nedeniyle, olağan bir hale dönüşmüştür. Dolayısıyla, bir an evvel, olağan bir rejime dönmenin çabasına girme zorunluluğumuz vardır.

Koruculuk sistemi -geçmişte de söyledik, bugün de söylüyoruz- bölgede, devletin aslî gücü yerine ikame edilen, devletin güvenlik güçleriymiş gibi görev yaptırılmaya çalışılan bir yapı yaratmıştır. Bunlara ödenen paranın bir bölümünün PKK'ya gittiğine ilişkin söylentiler vardır. Aralarındaki kan davaları nedeniyle, bölgede, giderek, huzursuzluk ve güvensizlik kaynağı olmak-

tadırlar. Bunların da, geçici iş statülerine kaydırılarak, bu pozisyonlarından, artık, geri çekilmeleri gerektiğine inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da, sıkıyönetimin ve olağanüstü hal rejiminin, bölgeye bir yarar sağlamadığına inanıyoruz. Bölge halkıyla barışımızı, işbirliğimizi, içtenliğimizi sağlamanın gereğine inanıyoruz. Zaten, Hükümetimizin de verdiği sözler arasında bu vardır; "Bölgeye şefkatle gidilecektir" denilmektedir. Bölgeye şefkatle gitmenin bir yolu, olağanüstü hal rejimini bir an önce kaldırmak, onun yerine, en katı ve en sert bir biçimde teröre karşı çıkabilecek profesyonel sivil kadrolarla bu işi yürütmektir.

Hepinizin bildiği gibi, dünyanın birçok ülkesinde de terör olayı yaşanmıştır; İspanya da bunlardan biridir ve İspanya'da terörü, Franko rejimi yaratmış, ama demokrasi çözmüştür. Biz, demokrasinin gücünün, olağanüstü rejimin gücünden daha fazla olduğuna inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi olarak, sorumlu bir parti olmanın örneğini, hazırladığımız bir politika belgesiyle de kamuoyuna açıklamış bulunuyoruz. Müsaade ederseniz, bu belgenin çözümlerle ilgili son bölümünü sizlere sunmak istiyorum.

"Terörü önlemeye yönelik ulusal bir politika ve program oluşturulmalı ve çözümü sadece güvenlik etkinliklerinden bekleme kolaycılığı terk edilmelidir.

Sorunun iç güvenlik boyutu da yeni baştan ele alınmalıdır. Polis devleti mantığıyla kurulan ve geçen süre içinde eskiyen, olağan dışı görevlendirmelerle yıpratılan zabıta anlayışı ve teşkilatı terk edilmeli, yeni ve çağdaş bir iç güvenlik kavramı ve örgütü oluşturulmalıdır. Polis ve jandarma örgütleri, bu kavrama göre yeniden yapılandırılmalıdır. Jandarma örgütü yerine, sadece İçişleri Bakanlığına bağlı, profesyonel elemanlardan kurulu, kırsal polis niteliğinde, yeni ve sivil bir iç güvenlik örgütü oluşturulmalıdır.

Siyasal şiddet ve terörü sürekli izlemek, incelemek, bilgi ve haber toplayıp değerlendirmek için, iç güvenlik araştırma enstitüsü niteliğinde bir birim oluşturulmalıdır. Gelişmiş, yeterli, çağdaş ve yaygın bir haber alma ve değerlendirme örgütü kurulmalıdır. Mevcut haber alma örgütleriyle bu kuruluşun dayanışması ve işbirliği kurumsallaştırılmalıdır.

Terör olaylarının, terör örgütlerinin ve siyasal şiddet eylemcilerinin üzerine gitmek amacıyla, özel bir iç güvenlik gücü yapılandırılmalıdır. Uzman ve profesyonel elemanlardan oluşacak özel eğitimli bu güvenlik gücü, şiddet örgütlerini tanıyan, sürekli izleyen, teknik ve taktiklerini bilen, eylem aşamasına gelmeden onları önlemeye yeterli olacak yetenek ve teknolojiyle donatılmalı ve tüm duyarlı bölge ve şehirleri kontrol edecek seviyede konuşlandırılmalıdır. Bu gücün elemanları, ayrıca, halkla ilişkiler, demokrasi, temel hak ve özgürlükler gibi konularda da en üst düzeyde bilgilerle donatılmalı ve bu doğrultuda davranış alışkanlıkları edinmeleri sağlanmalıdır. Siyasal şiddet örgütleriyle sıcak temaslarda, kesinlikle ve sadece bu özel güç görevlendirilmelidir. Savaş teknikleriyle eğitilmiş düzenli ordu birlikleri, sınır güvenliğinde görev almalıdır. Koruculuk uygulamasına son verilmeli, korucular geçici kadrolara kaydırılmalıdır.

Ulusal bütünlüğümüze kasteden şiddet kalkışmalarını düzenleyen örgütlere yardım ve yataklık eden devletlerle ilişkilerimizde, bu tutumları, belirleyici olmalıdır. Dış politikamıza, bu anlayış, yoğunlukla yerleştirilmelidir. Ayrıca, şiddet örgütlerinin dış ülkelerdeki ilişki ve etkinlikleri de, özel bir duyarlılıkla sürekli izlenip değerlendirilmeli, enerjik girişimlerle üstüne gidilmelidir.

Halkın teröre karşı bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi için, ölçülü ve dikkatli hazırlanmış medya programları sürekli uygulanmalıdır. Bu örgütlenme, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak oluşturulacak iç güvenlik müsteşarlığı bünyesinde yapılandırılmalıdır."

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da, toplumun ve ülkemizin daha iyiye gitmesi ve terör konusunda daha başarılı sonuçlar alınması için elimizden gelen her türlü çabayı göstereceğiz. Hükümetimiz yetkilileri bu konularda yardım talep ettikleri takdirde, her zaman yanlarında olacağımızı bir kez daha vurgulamak istiyorum. Ancak, bir kolaycılık biçiminde, bugüne kadar denendiği halde, terörü önlemek şöyle dursun, terörün daha da azdığı dönemleri yaşamamıza yol açan olağanüstü hal uygulamasının devamını, biz, terörü önleyen bir yöntem olarak görmüyoruz. Bu nedenle de, Hükümetin bu talebine katkıda bulunmayacağımızı bildiriyor, Hükümetin silkinmesi ve terör mücadelesinde daha etkili bir çalışmaya girmesi gerektiğini vurguluyor, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Talay.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, Hatay Milletvekili Sayın Mehmet Dönen.

Buyurun Sayın Dönen. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA MEHMET DÖNEN (Hatay) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; 10 ilimizde uygulanmakta olan olağanüstü halin 4 ay daha uzatılmasına ilişkin Hükümet tezkeresi üzerinde Grubum adına söz almış bulunuyorum. Grubum ve şahsım adına hepinizi saygılarla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, tabiî, benden önce konuşan çok değerli parti sözcüsü arkadaşlarım hep bize taş attılar; ama, ben burada onlara yanıt vermek istemiyorum; nedeni de, biz, ülkemizin içerisinde bulunduğu ve çok ciddî bir sorun olduğuna inandığımız terörün ulusal bir sorun olduğuna inanıyor, bunu da partiler arasında polemik konusu yapmak istemiyoruz.

Değerli arkadaşlarım, doğrudur, biz, olağanüstü hale, Olağanüstü Hal Bölge Valiliğine ve köykoruculuğu sistemine hep karşı çıkageldik, yine de karşıyız; ancak, ülkemizde oluşan terör, uzunca bir süreç içerisinde oluştu. Bundan önceki yönetim, benim bunda hiç katkım yoktur diyemez. Uzunca bir süreç içerisinde kök salmış, örgütlenmiş olan ve ülkemizin ulusal bütünlüğünü tehdit eden bu terörü, elbetteki belirli bir süreç içerisinde, belirli bir zaman içerisinde çözmemiz mümkündür. Amacımız, güneydoğuda bugün var olan olağanüstü halin kalkması, Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin kalkması, koruculuk sisteminin kalkması ve onun yerine, olağan koşulların, demokratik koşulların oluştuğu yeni bir düzenin gelmesidir. Siz bunu neden on ayda gerçekleştiremediniz diyebilirsiniz.

Değerli arkadaşlarım, benden önce konuşan arkadaşım burada, "On aylık eğitimle oraya asker gönderilemez" dedi ve profesyonel askerden bahsetti. Peki, on ayda bu sorun nasıl çözülür, profesyonel adam nasıl yetiştirilir? Ama, biz, inanıyor ve güveniyoruz; Hükümetimiz, bu sorunu çözme süreci içerisine girmiştir; özellikle, terörün önemli bir boyutu olan silahlı mücadelede önemli yol katetmiştir.

Bugün, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtını gerçekleştirmiş olan Silahlı Kuvvetlerimizin zor şartlar altında yürüttüğü oparesyonlar için onlara teşekkür ediyorum; orada canını kaybetmiş, şehit düşmüş görevlilere Tanrı'dan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum; orada yaralanmış insanlarımıza, görevlilerimize geçmiş olsun diyorum; yine o bölgede öldürülen suçsuz insanlara

Tanrı'dan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum ve Hükümetimizin, özellikle silahlı boyutta sağladığı başarının, terörün diğer boyutlarında da kazanılmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, biliyoruz ki, terörün birçok boyutu vardır -arkadaşlarımız da az önce söylediler- dış boyutu, sosyal boyutu, ekonomik boyutu, silahlı boyutu vardır; ama, bunların çözümünü bugünden yarına sağlayamazsınız, bunları bugünden yarına çözemezsiniz. Siz, bütün kaynaklarınızı tahsis etseniz, güneydoğudaki işsizliği, bugünden yarına, on ayda bitiremezsiniz; bu mümkün değildir. Yine, Güneydoğuda ihmal edilmiş eğitim öğretim sistemini on ayda kuramazsınız, bütün kaynaklarınızı tahsis etseniz de kuramazsınız.

Bundan önceki uygulamalarda, özellikle GAP Projesini uygulayan ve ülkemizin önemli bir kaynağını oraya aktaran siyasal hükümete de teşekkür ediyorum; çünkü, GAP Projesi, özellikle güneydoğu sorununun çözümünde önemli bir projedir. İktidarımızın da, hükümetimizin de, özellikle, başlatmış olduğu, GAP'ın diğer entegre tesislerini bir an önce faaliyete geçirmesini ve güneydoğuda yaşayan halkımızın emrine sunulmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, Hükümetimiz, terörün ekonomik boyutuna ciddî yaklaşımlar içerisindedir, yine terörün dış boyutuna da dış politikasıyla önemli yaklaşımlar içerisindedir. Eğer Hükümetimiz önemli yaklaşımlar ve önemli kazanımlar elde etmese, bugün uluslararası boyutta, terör, özellikle PKK, bir terör örgütü olarak tanımlanır mıydı? Onların destek aldığı komşularımızla bağları tek tek kesilebilir miydi? Ama, görüyoruz ki, dışişlerimizin, dış politikamızın başarısı, bunu, tek tek çözülme süreci içerisine sokmuştur. Yine, ülkemizde, özellikle Anayasamızdan başlayarak diğer yasalarımızda yapılacak demokratikleşme süreciyle ilgili değişiklik çalışmalarının bir an önce başlamasına destek veriyoruz ve Hükümetimizden de, bunu acilen gerçekleştirilmesi yönündeki çabalarını bir an önce sonuçlandırmasını bekliyoruz.

Değerli arkadaşlarım, tüm bu söylediklerim, terörün özellikle ülkemizin önemli sorunu olmaktan çıkarılması yolunda önemli birer kilometre taşıdır; yani, bizim dilediğimiz olan, güneydoğuda olağanüstü halin kaldırılması ve orada olağan koşulların geçerli kılınması yolunda bunları önemli birer kilometre taşı olarak algılıyoruz ve Hükümete olan güvenimizi sürdürüyoruz.

Değerli arkadaşlarım, biz bugün, özellikle silahlı mücadele yönünde başarı kazanmış Silahlı Kuvvetlerimizin başlattığı sınır ötesi harekâta, burada alacağımız bir siyasî kararla gölge düşürmek istemiyoruz; onların kazandığı morali, onların kazandığı heyecanı köreltmek istemiyoruz; onun için, olağanüstü halin 4 ay daha uzatılmasından yana oy kullanacağız.

Değerli arkadaşlarım, bu sorunun çözülmesi için, özellikle ulusal bir mutabakat gereklidir ve şarttır. Bütün parti çıkarlarının ve kişisel çıkarların ötesinde, ulusumuz genel bir mutabakat sağlamalıdır; belirli, yerleşmiş, pekişmiş değer yargıları kırılmalıdır.

Bugün, görüyorsunuz, güneydoğudan, doğudan kalkıp, aş için, ekmek için ülkemizin diğer bölgelerine gelen insanlarımız ile o bölgedeki insanlarımız arasında kavga, çatışma çıkıyor; bunları önlemenin önkoşulu, Parlamentoda ve ülkemizin genelinde bir mutabakat sağlamaktan geçer. Yani, terörün en önemli amaçlarından biri olan Türk - Kürt kavgasının başlatılmak istenmesi, bizim kararlı tutumumuzla önlenir, kararlı mutabakatımızla ve uzlaşmamızla önlenir; bunun başka çaresi de, yolu da yoktur.

Değerli arkadaşlarım, bu konuda söylenecek çok söz var; bugüne kadar da çok şey söyledik; ama, sonuç olarak şunu söylüyoruz : Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak amacımız, Güney-

doğu Anadolu'da yaşayan insanlarımızı, çağdaş, insan haklarına dayalı demokratik bir düzen içerisinde, gönençli bir şekilde yaşatmaktır; bu amacımız, koalisyon protokolünde de kesinlikle, altı çizilerek belirtilmiştir. İşte, Hükümetimizin bu amacı gerçekleştireceği inancını taşıyarak, Hükümetimizden gelen tezkereye, güneydoğudaki 10 ilimizde olağanüstü halin 4 ay daha uzatılmasına olumlu oy vereceğimizi bildirir, hepinize saygılar, sevgiler sunarım. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Dönen.

Efendim, şu ana kadar gruplardan başka isim bildirilmedi; geçelim mi?

TURHAN TAYAN (Bursa) — Refah Partisi isim bildirmedi mi?

BAŞKAN — Bildirmedi efendim; bildirmiyor.

Değerli arkadaşlarım, gruplar adına görüşmeler tamamlanmış bulunmaktadır.

Şimdi, şahsı adına söz istemiş bulunan, Tokat Milletvekili Sayın İbrahim Kumaş'ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Kumaş.

İBRAHİM KUMAŞ (Tokat) — Sayın Başkan, değerli üyeler; hepinizi, şahsım ve Birlik ve Barış Partisi adına saygıyla selamlarım.

Değerli üyeler, olağanüstü halin uzatılmasıyla ilgili olarak daha önceki görüşmede de konuşmuştum. Ben, burada, Avrupa Parlamentosu Türk Heyetine ve hassaten Heyet Başkanı Sayın Tunç Bilget'e çok teşekkür ediyorum. Sayın Tunç Bilget, konuşmasında, güneydoğuda cereyan eden olayları ve PKK'nın durumunu izah etmiştir arkadaşlar. Nasıl izah etmiştir : Sayın Tunç Bilget, birçok ifadesinde, Avrupa Parlamentosunun, PKK ağzıyla konuştuğunu, PKK gibi hareket ettiğini ifade etmiştir; ama, ne yazık ki, Avrupa Parlamentosunun birtakım kararları bu Meclisten saklanmıştır, bunu da üzülerek beyan ediyorum. Avrupa Parlamentosunun aldığı kararları, Türk Milleti asla kabul edemez ve bu kararlardan sonra, Türk Heyeti de Avrupa Parlamentosuna gitmemeli, askıya almalıdır.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Türkiye Cumhuriyetinin nasıl kurulduğunu biliyoruz. Osmanlı Devletini mağlup eden ve Anadolu topraklarını Türke ve Müslümana çok gören bu Avrupalılar; hatırlayınız, Fransızlar bir taraftan, İngilizler bir taraftan ve hatta, müttefikimiz olduğu halde, Almanlar, bir taraftan, Kudüs elimizden çıktığı zaman, bayram yapmışlardır. İşte, Avrupalıların Türklere ve Müslümanlara bakışı budur.

Değerli milletvekilleri, bir yanlışı tashih edeyim; güneydoğu olayları, ne ekonomik problemlerden ne şundan ne de bundan kaynaklanmaktadır; güneydoğu olayları, Sevr'in yeniden hortlatılmasıdır.

Değerli milletvekilleri, Kürtler bizim kardeşlerimizdir. Ben, Kürt sorunu diye bir sorunu da tanımıyorum. Kürt sorununu, Batılıların ve Türkiye düşmanı olan güçlerin ortaya attığı bir gerçektir. Bin yıl beraber yaşamış, beraber ağlamış, beraber gülmüş bir toplum içinde etle tırnak gibi olmuş bu toplulukları birbirinden kimse asla ayıramaz.

Sayın milletvekilleri, aslında konu anlaşılmıştır. O bakımdan, bizim hedefimiz, sadece PKK değildir; bizim hedefimiz aynı zamanda PKK'ya yürek veren, PKK'ya silah veren, PKK'ya cüret veren ve onları destekleyen güçlerdir, asıl muhatabımız onlardır. Bu güçler, kanlı ellerini, ülkemiz üzerinden çeksinler. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Milleti adına, bunlara gereken

cevabı vermelidir arkadaşlar. Bu cevabı vermediğimiz takdirde, bunlar daha da cüret kazanacaklar ve yarın başka bir problem çıkaracaklar, yarın bu vatanı bölmeye uğraşacaklardır. Biz, Kürdüyle, Türküyle, Çerkeziyle, Lazıyla, ne kadar topluluk varsa, bu topluluklarla birlikte yaşayacağız.

Kıymetli arkadaşlar, kavim devletleri hiçbir zaman yaşamamıştır, huzur bulmamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, bir kavim devleti değildir; değişik toplulukların, unsurların bir araya gelmesiyle, kaynaşmasıyla, bir millet topluluğu oluşmuştur.

Değerli milletvekilleri, Sayın Tunç Bilget'in konuşmasında şöyle bir ifade geçiyor : "Hükümetimizin tavsiyeleri nazarı itibara alınarak, Meclis Başkanlığınca Genel Kurula intikal ettirilmemiştir." Kimin kararları; Avrupa Parlamentosunun kararları. Gerekçesi, böyle kararlar alan bir parlamentoyu Yüce Meclisteonore etmemek, aksine, bu kararlar âdeta yokmuş gibi davranmaktı. Bunun hiçbir mazereti, mazur bir tarafı yoktur. Şu Meclisten hiçbir şey saklanmamalıdır arkadaşlar. Eğer görüşmeler açık diye bu yapılıyorsa, gizli görüşmeler yapılmalı ve gizli görüşmelerde bütün milletvekilleri bilgilendirilmelidir; bilgilendirilmediği takdirde, Türk Milletinin iradesini hiçe saymış oluyoruz. Biz buraya niye geldik? Eğer, sadece Hükümet, Meclisi temsil edecekse, demek ki, onun için bu Mecliste -ben hep, Meclis çalışmıyor diye şikâyet ediyordum, birçok arkadaşımız da şikâyet ediyordu; durum anlaşılmıştır- çok az bir topluluk, hükümet üyeleri, Meclis çalışmasına da, icraya da yetiyor ve artıyor bile. Üstelik bir de çıkıyoruz, 450 milletvekili azmış gibi, 500 milletvekili olsun diye önerilerde bulunuyoruz. Buna gerek yok. Herhalde, o zaman sayıyı azaltmak gerekir. (DYP sıralarından "O zaman seçilemezsin" sesleri)

Seçilmeyeyim kardeşim; önemli olan, bu ülkenin birliğidir, dirliğidir, yücelişidir; başka şey istemiyorum ben. Ben, anamdan milletvekili olarak doğmadım.

CEMAL ŞAHİN (Çorum) — Biz tayinle gelmedik; niye öyle düşünüyorsun?

İBRAHİM KUMAŞ (Devamla) — Seçilmeyebilirim, hiç önemli değil; öyle bir endişem de yok Allah'a şükürler olsun. Bu endişeler taşındığı için, birçok milletvekili arkadaşımın sesi çıkmıyor; belki bir daha seçilmem diye, birtakım yanlışlara ses çıkarmıyor.

Sayın Bilget diyor ki, "Avrupa Parlamentosu, bugüne kadar, bilgisizlikten dolayı, Türkiye aleyhinde kararlar alıyordu." Gerekli bilgilendirmeyi yaptık, konuştuk; buna rağmen kararlar alması, bilgisizlikten değil, kasıttandır arkadaşlar; bu açıktır. Mesela, Avrupa Parlamentosu, aldığı kararlardan birisinde, güneydoğuda uygulanan olağanüstü halin derhal kaldırılmasını istiyor.

Kıymetli arkadaşlar, CHP, bu konuda, olağanüstü halin yerine geçecek değişik bir öneri üzerinde hazırlık yapmıştır. Ben, hazırlığı görmedim. Elbette ki, olağanüstü hal uygulamasının yerine geçebilecek başka uygulamalara dair öneriler, tezler yerine, Türkiye'nin bütün illerini, aynı şartların hâkim olduğu bir seviyeye getirmek esas olmalıdır; ama, şu şartlarda olağanüstü halin kaldırılmasını düşünmek de, herhalde, Avrupa Parlamentosu gibi düşünmek manasına gelir.

Sayın milletvekilleri, doğusuyla batısıyla ülkemizin, barış, birlik ve dirlik içinde yaşayacağı, problemlerini çözeceği umuduyla hepinizi saygıyla selamlar, beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Kumaş, özellikle süreye riayetinizden dolayı ben de size teşekkür ederim.

Şahsı adına, Sivas Milletvekili Sayın Muhsin Yazıcıoğlu'na söz veriyorum.

Buyurun Sayın Yazıcıoğlu.

MUHSİN YAZICIOĞLU (Sivas) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken, hepinizi en içten saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün, ülkemizin en önemli problemlerinden biri olan Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki problemimizi, bir an evvel çözüme kavuşturmayı sağlamanın yollarını aramaktayız. Bu vesileyle, olağanüstü halin 4 ay daha uzatılması hususundaki Başbakanlık tezkeresi üzerinde görüşlerimi arz etmek istiyorum.

Güneydoğu Anadolu, ülkemizin en önemli problemini teşkil etmektedir. Eğer, bu problemin kaynağı doğru teşhis edilmezse, çarelerini de doğru bulmamız mümkün değildir. Güneydoğu Anadolu'daki problemimizin iç ve dış sebepleri vardır.

İç sebepler : Türkiye'nin yıllardır uygulamış olduğu eğitim politikasındaki, sosyal ve ekonomik politikalardaki yanlışlıklar ve insan hakları hususundaki yanlış uygulamalar, Türkiye'de sosyal dengesizliği alabildiğine artırmış ve millî birlik ve bütünlüğümüz ciddî manada zedelenmiş bulunmaktadır. Türkiye'de, özellikle, yetmiş yıldır uygulanmış olan gayri millî eğitim politikası ve bizi birleştiren, bütünleştiren inançlarımızı dışlayıcı eğitim faaliyetleri ve uygulamaları, milletimizin arasındaki bağları gevşetmiştir. Bu uygulamalar, milletimizin inançları ve devlet ile millet, ordu ile millet arasındaki bütünlükler zedelendiği için, devlet-millet-ordu ve millî güvenlik unsurlarımız arasındaki birliktelikler ciddî manada yara almıştır. Bundan dolayı, milletimizin, bugün, ekonomik, sosyal ve siyasî farklılaşmaya götürülmesi, dış kaynakların ülkemiz üzerindeki emellerini gerçekleştirmede ciddî manada istismar kaynağı olmuştur. İçeride meydana getirilmiş olan yanlış uygulamalar, emperyalistlerin bölgemizi bölüp parçalama ve yutma politikalarına önemli faydalar temin etmiştir. Bundan dolayı, ülkemizin bu bölgesi yara aldığı için, bu yara bir an evvel tedavi edilmediği takdirde, bütün bünyemizi bir kangren gibi saracağını ve bundan da bütün coğrafyamızın, milletimizin ve devletimizin zarar göreceğini tartışmaya bile gerek yoktur. Bu sebeple, Güneydoğu Anadolu'da uygulanan olağanüstü halin sorunun çözümlenmesine çare olmadığı, bu geçen zaman içerisinde gayet güzel bir şekilde anlaşılmıştır.

Olağanüstü hal, terörün önlenmesinde çare olmamıştır. Olağanüstü hal, Güneydoğu Anadolumuzdaki problemi çözememiştir; ama, maalesef, hükümetler, olağanüstü halin yerine ikame edebileceğimiz ciddî bir tedbir de getiremedikleri için, bugün bir tarafta terör hareketleri devam ederken, diğer taraftan olağanüstü halin kaldırılmasının da mümkün olmadığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, olağanüstü halin biran evvel kaldırılarak, ülkemizin olağan şartlara kavuşturulmasını ve ülkemizin insan haklarına saygılı demokratik anlayışı bütün unsurlarıyla yerleştiren ve bölgemizdeki insanlarımızı terör unsurlarından arındırarak, en ciddî ve yaptırımcı şartları da yerine getirerek terörün üzerine gidecek ve bölge halkıyla bütünleşecek bir uygulamaya bir an evvel kavuşturulmasını istemekteyiz.

Değerli milletvekilleri, Güneydoğu Anadolumuzdaki terör unsurları, gerilla taktiklerine uygun hareket etmektedir. Buna karşılık, düzenli ordularla terörü önlemek, terör unsurlarının üzerine gitmek mümkün değildir. Dolayısıyla, terörün önlenebilmesi açısından, düzenli orduların dışında, yalnızca terörle alakadar olacak, terörle ilgilenecek, daha dar kadroyla çalışacak ve olağanüstü şartları gündeme getirmeyecek yeni bir birimin oluşturulması zarureti vardır.

Eğer, terörle nasıl mücadele edeceğini, bunun sosyal, psikolojik ve askerî yönlerini gayet yakından bilen ve buna göre eğitilmiş olan dar kadrolarla terörün üzerine gidecek olursak, vatandaşımız, olağanüstü halin şartlarından etkilenmeden ve bölgede insan hakları zedelenmeden, terör hadisesinin önlenebileceğine inanmaktayım.

Dış kuvvetler, güneyimizde sunî bir Kürt devleti oluşturup, bunu Ermeni Devletiyle birleştirerek; Türkiye ile Asya Türklüğü ve Ortadoğu'daki Müslümanlar arasında perde gerilmesini sağlayacak bir sonuca ulaşmak istediklerine göre, bu bölgede dışarıdan terörü besleyen devletler karşısında, ülkemizin, ciddî ve caydırıcı tedbirler alması lazım. Bu caydırıcı tedbirlerle beraber, içeride de, eğitim ve kültür açısından milletimizi birleştirecek ve bizi birlik haline getirecek olan inaçlarımızı ön plana çıkaracak, tevhit ilkesi etrafında milletimizi bütünleştirecek bir çalışmaya, yönlendirmeye acilen gitmek mecburiyetimiz vardır.

Bu noktada, Güneydoğu Anadolumuzda terörü önlemeye çalışırken, güneydoğunun bir an evvel olağan şartlara kavuşturulmasını temin ederken, güvenlik kuvvetlerimize mensup şehitlerimize ve onların geride kalanlarına, devletin sahip çıkması gerekmektedir.

Zaman zaman, âdeta, bölgedeki terör unsurlarının hakları görüşülürken, onların hakları gündeme getirilirken; insan hakları gündeme getirilirken, güvenlik kuvvetlerimizin hakları âdeta görünmez hale gelmektedir. Dolayısıyla, bu noktada PKK militanları üzerine devletin caydırıcı, kararlı ve savunmadan uzak, doğrudan doğruya terörü yok edici şekilde terör ve PKK'nın üzerine gitmesi şarttır.

Güneydoğu Anadolu'da yapmış olduğum gezilerimdeki bir teşhisimi burada arz etmek istiyorum : Karakollarımız, âdeta etrafı kum torbalarıyla çevrilerek, bir savunma içerisine sokulmuştur. Bu, bölgede insanlarımız üzerinde psikolojik olarak korkular meydana getiriyor. Halbuki karakol, orada kendisini korumak için kurulmamıştır. Karakol, vatandaşımızı ve coğrafyamızı korumak için kurulmuştur. O halde, ciddî bir istihbarat anlayışıyla, bölgemizde terörü meydana getiren unsurların yuvaları tespit edilmek suretiyle, güvenlik kuvvetlerimiz, savunma psikolojisinden çıkıp, terör unsurunu doğrudan kendi yuvasında vurmak yönünde hareket etmelidir. Böyle yapılması halinde, bölgedeki vatandaşlarımızın psikolojik olarak savunması sağlanmış ve etkilenmesi de önlenmiş olur ve devletine güven duyar; ama, bugün Güneydoğu Anadolu'da halkımız, devletine inanamadığı ve güvenemediği için, PKK militanlarının terörü karşısında, onun militanlarından yana tavrını koymaktadır. Onun için, vatandaşlarımızın devletine güvenini sağlayacak şekilde, terörü yuvasında vuracak hareketleri geliştirmek zorundayız. Bu ölçüde, Kuzey Irak'ta meydana getirilmiş harekâtı olumlu görüyoruz; ancak, bu harekâtı gerçekleştirmiş olan güvenlik kuvvetlerimizin girmiş oldukları bu bölgede, Kuzey Irak'ta istikrar sağlanıncaya kadar, Irak'ta bütünlüğün temin edileceği ana kadar, buralardan çıkmaması gerektiğine inanmaktayım.

Dolayısıyla, zamanında sınırlar oluşturulurken, yanlış bir sınır çizimiyle ülkemizin güvenliğini sağlamak yönünde olumsuz şartlar oluşturan bugünkü sınırlarımızın ötesinde ülkemizin bir güvenlik kuşağı oluşturmak mecburiyeti vardır. Bu güvenlik kuşağını oluşturmak yönünde elde etmiş olduğumuz avantajın sonuna kadar değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum ve Çekiç Güç'ün bölgemizde varlığı, anarşi ve terörü artırıcı bir unsur olmasından dolayı, bir an evvel ülkemizden çıkarılmalı ve Türkiye, bölgemizde hiçbir yabancı unsura kendi güvenliğimizi terk etmeyecek ve emanet etmeyecek bir anlayışla, Türkiye'nin güvenlik kuvvetleri ve silahlı gücüyle kendi güvenliğini sağlayabilecek kuvvete sahip olduğunu, bütün dost ve düşman ülkelere açıkça

gösterecek bir kararlılıkla hareket etmelidir. Bunun için de, Çekiç Güç olmadan, Peşmergelerden yararlanılmadan ve yeni Kürt Federe Devletiyle bu anlamda bir pazarlığa oturmadan, Türkiye'nin, kendi güvenliğini doğrudan doğruya sağlayabileceğini düşünüyor ve devletimizin bu kudrette olduğuna inanıyorum.

Süremizin kısıtlı olması dolayısıyla, Türkiye'nin, şu gün içinde bulunmuş olduğu şartlar dolayısıyla, devletin güvenliği, ülkemizin birlik ve beraberliği bakımından en kısa zamanda olağanüstü şartların ortadan kaldırılmasını sağlayacak ve olağan koşullara geçilecek bir mesafenin kısa sürede kabulünü şart olarak görmekle beraber, olağanüstü halin bu şartlar altında dört ay daha uzatılmasını olumlu görüyor; ancak, olağanüstü halin uygulandığı dönemde bölgede insan haklarına, demokratik anlayışlara ve demokrasiye zarar getirilmemesi gerektiğine inanıyoruz. Bizi birleştirecek olan, birleştiren inançlarımızdır, tarih boyu beraberce birlikte yaşadığımız, kız alıp, kız verdiğimiz ve emperyalizme karşı birlikte mücadele ettiğimiz bölge halkıyla; Kürtçe konuşanıyla, Türkçe konuşanıyla hepimiz kardeşiz ve bu kardeşliğimizi pekiştirecek ve İslamın hoşgörüsü, İslamın birlik ve tevhid ilkesi etrafından bizim birlik ve beraberliğimizin korunabileceğine inanmaktayım.

Hepinize saygılar sunuyorum; Allah'a emanet olun. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yazıcıoğlu.

Sayın Kazan, Sayın Asiltürk; bir hususu açıklamak istiyorum : Müzakerelerin devamı esnasında, yanlış hatırlamıyorsam, iki defa, mükerreren, gruplar adına söz istenip istenmediğini sordum. Hem Doğru Yol Partisi Grubundan hem Refah Partisi Grubundan bir işaret, bir müracaat vaki olmayınca, Genel Kurulun huzurunda, gruplar adına başka söz isteyen bulunmadığını, bu itibarla, gruplar adına konuşmaların tamamlandığını ifade ettim; müteakiben, şahsı adına söz almış arkadaşımızı kürsüye çağırdım. Bu arkadaşımızın sözüne başlamasından önce bir sayın grup yetkilisi müracaatta bulunmuş olsaydı, yazılı pusulada ifade buyurduğunuz gibi, grupların önceliği bulunduğunu dikkate alarak söz vermek imkânına sahiptim.

Nitekim, sözlerimin bu şekilde tutanaklara geçtiğini dikkate alarak ve birinci şahsı adına konuşacak milletvekili kürsüye çıktıktan sonra müracaatınız geldiği için, ilgili arkadaşlarımla da istişare ederek, emsal bulunup bulunmadığını sorduktan sonra, şimdi ifade ettiğim kanaata vardım.

Anlıyorum ki, bir mütalaanız olacak.

Buyurun.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, İçtüzüğün 62 nci maddesi, "Söz, kayıt veya istem sırasına göre verilir.

Genel Kurul gerekli görürse, görüşme konusunun lehinde, aleyhinde ve üzerinde olmak üzere sırayla söz verilir" demektedir. Bundan sonra da, "Başkan, görüşmeye başlamadan önce, söz sırasına göre söz alanların adlarını okutur.

Hükümete, esas komisyona ve siyasî parti gruplarına, söz almada öncelik tanır" demektedir. Dolayısıyla, şahsı adına söz alan kişi gruplardan önce konuşamaz; zatı âlinizin bildiği gibi.

Ancak, o anda gruplardan söz talebi olmamışsa şahsı adına söz alan kişi, böylece grupların önüne geçebilir; ancak bu, grupların söz alma hakkını, şu İçtüzüğe göre, ortadan kaldırmaz.

BAŞKAN — Efendim, arz edeyim.

Buyurduğunuz 62 nci maddede öncelik, tabiatıyla, şahıslara nazaran, gruplaradır. Ama, namütenahi bir müzakere düşünülemeyeceğine göre, bir düzenleme kaçınılmazdır ve düzenleme, grupların görüşmeleri tamamlandıktan sonra, şahıslara da hak tanınması şeklinde uygun görülmüş ve kurallaştırılmış.

Şimdi, zatı âlinizin yorumuna itibar edecek olsak, bu düzenlemede amaçlanan gruplara öncelik; ama, gruplar tamamladıktan sonra şahıslara söz hakkı düşüncesi ortadan kalkacak, gruplar o zaman bu önceliği, bu düzenlemeyi yok sayarcasına, aklına geldiğinde veya canı istediğinde söz isteyebilecek ve önce grupların, sonra şahısların konuşabilmesini uygun bulan vazıkanunun yaklaşımı ortadan kalkacak.

Şimdi, ben gruplara öncelik tanınmasını; ancak Başkanlıkça "Gruplar adına başka söz isteyen var mı?" denilmeden, şahıslara söz verilmemesi gerektiği şeklinde anlıyorum; ama gruplar "Biz söz istemiyoruz" deyip, "Gruplar adına görüşmeler tamamlanmıştır" denildikten ve şahıslar kürsüye geldikten sonra gruplar söz alabilir ve buna öncelik tanınır mı? Peki, söyleyeyim; neye göre öncelik?.. Geride kimse kalmadı... O, öncelik olmaz, sonsuzluk olur, sırasızlık olur. (DYP sıralarından alkışlar) Yani, şimdi öncelik neye göre?..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Buyurun.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, 62 nci maddede milletvekillerinden sonra grupların konuşamayacağına dair bir hüküm yok. Öyleyse, İçtüzüğü hazırlayan Genel Kurul böyle bir şartı öngörmemiş; bu bir.

İkincisi, biz söz istemediğimizi ifade etmedik. O anda siz beyan ettiğinizde çeşitli şekillerde o beyana karşı söz vermemeniz manasına gelmez. Şimdi DYP de konuşacak; zaten, bunu bekliyorlar.

BAŞKAN — Efendim, siz vahiy usulüyle bu hükümleri veriyorsunuz. (Gülüşmeler)

Şimdi, müsaade buyurun; ben kulum, yani şimdi DYP'nin konuşacağını bir DYP yetkilisi kalkıp usulü dairesinde ve mutad içre ifade etmedikçe, zatı âliniz bilirsiniz; ama, ben bilemem.

Gelelim Refah Partisinin Başkanlığa cevap verip vermediği hususuna : Demin bir başka vesileyle "sükût ikrardan gelir" diye arkadaşlarımız ifade ettiler. Aksi görülmedikçe, Başkanlık, mükerreren, hem de iki defa "Gruplar adına söz isteyen var mı?" sorusuna bir cevap olmadı mı -izninizi diliyorum- daha başka türlü bir cevap aramaz.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, yorumlarla değil, zatı âlinizin yorumlarıyla değil. 62 nci maddeye göre, gruplar adına önceliğin manasını demin sordunuz, ifade edeyim : Aynı konuşma talebini milletvekilleri şahısları adına yaptıkları zaman gruplar ondan önce konuşurlar; ama, gruplardan biri veya ikisi konuşma talebinde bulunmamışlarsa, İçtüzükte "Milletvekili konuştuktan sonra grup adına konuşulamaz" diye bir hüküm olmadığına göre, zatı âlinizin de şimdiye kadar gösterdiğiniz gayet anlayışlı tatbikatınıza göre...

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim; rüşveti kelam derler buna.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Gruplar adına söz vermeniz gerekir efendim.

BAŞKAN — Şimdi, Sayın Asiltürk, zatı âlinize saygım, tecrübenize, Parlamentodaki bütün usulü her türlü tatbikatıyla bilen bir arkadaşım olmanıza itibaren, ben bu tartışmayı dahi çok zor yapıyorum.

Şimdi, ortada açık bir gerçek var. İki de olsa, ziyade de olsa, değerli grup sözcülerimiz benim anlayamadığım sebep ve durumla, bugün grupların görüşmesi safhasında söz istemediler ve ben uygulamayı, hiç de öyle tüzük maddelerini falan atlayarak değil, gayet uygun bir biçimde sürdürdüm, bu noktaya geldik. Beni tanıyorsunuz. Emsal var mı?.. Yok. Yorum; zorlama. Her zamanki mütebessim, her zamanki sempatik ifadelerinizle, Allah muhabbetinizi artırsın, Doğru Yolcu kardeşlerimizden beklediğiniz mutabakat da bundan sonra tahassül etse bile, Başkanlık, uygulamasının usule uygun olduğu kanaatindedir ve bu kanaatinde ısrar etmektedir. (DYP sıralarından alkışlar)

O bakımdan, gönderdiğim pusulada da söyledim, birbirimizi zorlamayalım.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Tabiî, efendim.

BAŞKAN — Buyurduğunuz 62 nci maddedeki öncelik, gruplar, kendilerine sorulduğu ve söz istediklerini beyan etmedikleri takdirde, şahıslara geçilmesini önleyecek bir öncelik değildir ya da bir sonralık, bir sonsuzluk da değildir. Şu andaki söz talebiniz, usule göre, belli aşama geçildikten sonra ya bir geriye dönüş, ya bir sırasızlık, sonsuzluk yorumudur ki, ben, size olan saygımdan, değerli Refah Partisi Grubunun söz hakkını ketmetmemek için her türlü toleransı görev bilen hizmet ve görev anlayışımdan; ama, bunlar bir yana, bir emsal ihdas etme hakkım olmayışından, bütün bu idrak içerisinde, nihayetle ve katiyetle, görüşümde kararlıyım. Uygulamamı değiştirmeyeceğimi arz ediyorm. (DYP sıralarından alkışlar)

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — O zaman, Sayın Başkan, İçtüzük konusunda bir hüküm yoksa, başkanla üyeler arasında münakaşa çıkarsa zatı âlinizin gayet iyi bildiği ve çok zaman tatbik ettiği gibi, usul tartışması açın.

BAŞKAN — Sizin müracaatınızı aldım Sayın Asiltürk.

Buyurun Sayın Kazan.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Tutumunuz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Şimdi, efendim, ben, bütün arkadaşlarımın huzurunda cereyan eden yorumları ve 62 nci maddenin yorumuyla bugüne kadar uygulanagelmiş şeklini ve bunlar muvacehesinde söz vermemekte kararlı olduğumu arz ettim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN — Bunun üzerine, Refah Partisi Grubunun değerli Başkanvekilleri, Başkanlığın tutumunun usule aykırı olduğu gerekçesiyle usul müzakeresi açmamı istediler. Ben, bu müracaata, müracaatın nedeni olan görüşleri daha önce kanaatimce yeterince burada tartışdığımız için haklılık tanımıyorum ve Başkanlığın tutumu hakkında usul müzakeresi açılmasına gerek görmüyorum; ama, bunda ısrar ediyorsanız, Genel Kurulun oyuna başvurmak mecburiyetindeyim. Onun dışında...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, biraz önce... (DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Müsaade buyurun arkadaşlar; istirham ederim...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Biraz önce, beyanınızda, daha önce bir emsal araştırması yaptırdığınızı, öyle bir emsal olmadığını ifade ettiniz; bunu kabul ediyorum; ama, aksinin emsali var mı? Bu da yok. O halde, ortada bir emsal yok. Onun için, ilk defa bu konu bugün Mecliste tartışılsın istiyorum. Yani siz, bir yandan "Emsal yok" derken, öbür yandan aksine de bir emsal gösteremediniz. Bu bakımdan, usul tartışmasını yapalım.

BAŞKAN — Efendim, öbür yönde emsal arama gereğim yok; çünkü, kural var Sayın Kazan. Şimdi, kural var... Kuralın...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, kural yok, İçtüzük var.

BAŞKAN — Şimdi, 62 nci madde açık. Sayın Asiltürk'ün okuduğunu kabul ediyorum; katılmadığım nokta, grupların önceliği, şahıslara söz verilmeden önceki tercih. Bunu öncelik olarak anlıyorum ve buna uygun olarak da soruyorum; ama, gruplar, "Biz bu önceliği kullanacağız" demiyor. Gruplar, bu önceliğin, artık hüküm ifade etmeyeceği noktaya kadar söz istemediği tutumunu, tavrını, Başkanlığın iki defa sormasına rağmen kabul ediyor, ondan sonra da Başkanlık 62 nci maddeye uyarak, önceliği dikkate almadan değil, önceliği dikkate alarak; ama, önceliğin kullanılmak istenilmediğini tespit ettikten sonra şahısları davet ediyor ve bu noktaya geliyoruz.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, öncelik hakkını kullanmaktan vazgeçmek demek, konuşma hakkını kullanmaktan vazgeçmek demek değildir.

BAŞKAN — Peki, Sayın Kazan, öncelik hakkını kullanmaktan vazgeçmek, konuşmak hakkını kullanmaktan vazgeçmekten başka, neden vazgeçmektir? Yani, öncelik hakkı başka ne içindir?..

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sıradan vazgeçmektir.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Sayın Başkan, sıra konusu hakkından vazgeçmek değildir. (DYP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN — Efendim, bir dakika... Değerli arkadaşlarım, bir dakika...

Burada bir grubun veya grupların hukukunu ihlal etmemenin hassasiyeti içindeyim. Ben, yaptığımın doğru olduğuna inanıyorum; ama, değerli arkadaşlarımın da, hem değerli hukukçular olarak hem değerli parlamenterler olarak hem de bir siyasî parti grubunun yetkilileri olarak görüşlerini anlamaya ya da ben de görüşlerimi onlara anlatmaya çalışıyorum. (DYP sıralarından gürültüler)

Lütfen...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Tutumunuz hakkında bir lehte, bir aleyhte konuşma yapılsın.

BAŞKAN — Tutumum hakkında mı efendim?..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) — Hayır Sayın Başkan, aslında, tutumunuzla ilgili değil; konunun aydınlığa kavuşmasıyla ilgili.

BAŞKAN — Efendim, izin verirseniz, ben nihai olarak görüşümü açıklayım. 62 nci maddede ifade edilen öncelik hakkı, gruplara sorulmadan şahıslara geçilmesini önleyen; şahıslara söz verilmesi, ancak gruplardan sonra uygun olur, mümkün olur anlayışında bir maddedir, bir şarttır.

Bendeniz, eğer, değerli gruplara, gruplar adına söz isteyen var mı demeden, şahıslara söz vermiş olsaydım, bu maddeyi yanlış yorumladığımı ya da yanlış uyguladığımı kabul ederim; ama bendeniz, gruplara sordum, gruplar söz istemediklerini ifade ettikten sonra, gruplar adına görüşmelerin tamamlandığını belirttim ve bu önceliği dikkate almış bir durumda şahıslara söz verdim ve kürsüye çağırdım; ama, görüyorum ki, iki değerli grup başkanvekili, tutumum hakkında usul tartışması açılması için ısrar ediyorlar.

IV. — USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1. — Gruplar adına yapılan konuşmalar sırasında Başkanlığın uyarısına rağmen söz isteminde bulunmayan siyasî parti grubunun, kişisel konuşmalardan sonra söz almasının mümkün olup olmayacağı hakkında

BAŞKAN — Ben, tutumumda bir usulsüzlük olmadığı kanaatimi bir kere daha belirtiyorum; ama, bir lehte, bir aleyhte söz vermek üzere, tutumum hakkında müzakere açıyorum.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından "Niye veriyorsun?" sesleri, gürültüler)

Efendim, daha ne yapayım yani...

ALİ YALÇIN ÖĞÜTCAN (Adana) — Mahsus yapıyorlar; biraz sonra, Meclis Genel Kurulunu terk edecekler.

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, lütfen...

Buyurun Sayın Kazan. (DYP sıralarından gürültüler)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, değerli üyeler; DYP'li milletvekillerinin tepki göstermesini anlamak mümkün değil; çünkü, bizim bu konudaki görüşlerimizin haklılığı ortaya çıkarsa, Yüce Meclis, bu görüşlerin haklılığını kabul ederse, kendilerinin de konuşma imkânı doğacaktır ve kendileri de böylesine hayatî bir ülke meselesinde görüşlerini ortaya koymak imkân ve fırsatını bulacaklardır. (DYP sıralarından gürültüler) Onun için, bu usul konusunda, Sayın Başkanın tutumu konusunda, yine İçtüzük hükümleri çerçevesinde, bize göre açık olan bir gerçeği elbette vurgulamak zorunda kaldık.

Sayın Başkan, 62 nci maddeyi uygularken, bu maddenin dördüncü fıkrasında "Hükümete, esas komisyona ve siyasî parti gruplarına, söz almada öncelik tanınır" ifadesini, kişisel konuşma yapıldıktan sonra siyasî parti grupları konuşamaz, Hükümet konuşamaz, Komisyon konuşamaz anlamında yorumlamaktadır. Halbuki, herhangi bir konunun müzakeresi devam ettiği sürece, "Konu üzerinde müzakereler tamamlanmıştır" diye bağlanmadığı sürece, siyasî partilerin, hükümetin, komisyonun konuşma hakları vardır. Bu hakkı, bu madde elden almamaktadır. Sayın Başkan, bu kadar önemli bir meselede, ilk defa gündeme gelen bu usul tartışması konusunda fikirlerini beyan ettiler, fikirlerine saygımız var; ama, ortaya konulan şu haklı itirazın da, zannediyorum bir tutarlılığı var, bir geçerliliği var. "Müzakereler tamamlanmıştır" denilmedikten sonra, siyasî parti gruplarının kişisel konuşmalardan daha önce konuşma yapmadı diye haklarının ortadan kaldırılması, elbette mümkün değildir ve mümkün olmamalıdır. Bu, önemli hususlardan bir tanesidir.

Bir diğer açıklamak mecburiyetinde olduğumuz konu da; bu meseleler müzakere edilirken, tartışılırken, elbette yeni İçtüzüğe de birtakım açık hükümler getirmek zarureti ortaya çıkmaktadır. Bu faydayı sağlayacaktır. Bütün bunların ışığı altında, "Bir emsal yok" dediler. Böyle bir mesele usul tartışması olarak gündeme gelmemiş, tartışması yapılmamış. Bu konuda müzakere yapılmamış ki, böyle bir müzakerede alınan kararı şu yönde veya bu yönde bir emsal olarak gösterelim... Bu konu gündeme ilk defa geliyor. Onun için, biz bu konuda haklı olduğumuzu düşünüyoruz ve bu haklılığımızı ifade etmek bakımından da, şu anda vaki olan söz talebinin Başkan tarafından yerine getirilmesini gerekli görüyoruz.

Saygılarımla arz ediyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kazan.

Bu uygulamanın lehinde söz isteyen?.. Lehinde bağıran çok da, söz isteyen yok. İşte, bu yönetim böyle yürüyor...

Değerli arkadaşlarım, Başkanlık, İçtüzüğün 62 nci maddesindeki öncelik yorumunu vazıkanunun, bu konuşmalarda düzenlemeyi yaparken, tabiatıyla grup sözcülerine öncelik tanınmasında lüzum ve fayda gördüğünü; ama, şahısları adına görüşmelere geçildikten sonra da, geriye dönüşler yapılarak; bir grup söz istiyorsa, bir kere daha geriye dönerek, iki grup söz istiyorsa, iki kere geriye dönerek, üç grup söz istiyorsa üç kere geriye dönerek ve "Son söz milletvekilininder" kuralı gereği, her grup konuştuktan sona, bir kere daha bir milletvekiline şahsı adına konuşma imkânı doğurarak; yani önceliği, âdeta sırasızlığa, önceliksizliğe ve sonsuzluğa çevirerek bu sistemi, bu disiplini allak bullak eder.

İşte, Başkanlık, bu maddeyi böyle yorumlayarak, emsal ve bugüne kadar, diğer değerli meslektaşlarım, diğer başkanvekili arkadaşlarım tarafından bugüne kadar aksine bir uygulamaya yer verilmediğini dikkate alarak ve hepsi bir yana, İçtüzükteki bu uygulamanın, bundan böyle çalışmaları ihlal edebilecek bir emsal oluşturmasına yol açmamak düşüncesiyle, Sayın Kazan'ın değerli mütalaasına rağmen, uygulamasının doğruluğu kanaatını muhafaza etmektedir; ama, Başkanla gruplar arasındaki bu yorum ve yaklaşım farklılığının tarafsız hakem, adil irade olarak Genel Kurulca karara bağlanmasını uygun görmektedir.

Bu itibarla bu usul tartışması sonunda, Başkanlık uygulamasının isabetli olup olmadığı hususunu ve Refah Partisi Grubunun müracaatı üzerine yeniden söz verilip verilmemesi gereğini oylarınıza sunuyorum : Başkanlığın uygulamasını usule uygun bulanlar işaret buyursunlar. Uygun bulmayanlar... Başkanlığın uygulaması usule uygun görülmüştür.

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER (Devam)

2. — Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van illerinde devam eden olağanüstü halin, 19.11.1992 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere 4 ay süre ile uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/674) (Devam)

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, böylece, 10 ilde uygulanmakta olan olağanüstü halin 4 ay uzatılması konusundaki Başbakanlık tezkeresi üzerinde gruplar ve şahıslar adına yapılan görüşmeler tamamlanmış bulunmaktadır.

Şimdi, Başbakanlık tezkeresini bir kere daha okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26.6.1992 tarihli ve (179) sayılı Kararı ile 19.7.1992 günü saat 17.00'den itibaren 4 ay süreyle uzatılması onaylanan Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van illerinde devam eden olağanüstü halin, 19.11.1992 günü saat 17.00'den itibaren 4 ay süreyle uzatılmasının Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 5.11.1992 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, okunmuş bulunan Başbakanlık tezkeresini oylarınıza sunmadan önce, oylamanın açık oylama şeklinde yapılmasına dair bir önerge vardır.

Önergeyi okutup, imza sahiplerini arayacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

10 ilde uygulanmakta olan olağanüstü halin 4 ay süreyle uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi oylamasının İçtüzüğün 115 inci ve 119 uncu maddesi uyarınca açık oylamayla ve açık oylamanın da adı okunan milletvekilinin ayağa kalkarak "kabul", "ret" veya "çekinser" şeklinde oyunu belirtmesi suretiyle yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Cavit Kavak İstanbul	Vehbi Dinçerler Ankara
Mehmet Keçeciler Konya	Mustafa Kalemli Kütahya
Süleyman Hatinoğlu Artvin	Emin Kul İstanbul
Hamdi Eriş Ankara	İbrahim Özsoy Afyon
Suha Tanık İzmir	Metin Emiroğlu Malatya
Rüştü Kâzım Yücelen İçel	Gürol Soylu İstanbul
Bahri Kibar Ordu	Hasan Korkmazcan Denizli
Halit Dumankaya İstanbul	Güneş Taner İstanbul

Mustafa Kılıçaslan
Sakarya

BAŞKAN — İmza sahiplerinin salonda bulunup bulunmadıklarını tespit ediyoruz :

Sayın Cavit Kavak?..

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) — Takabbül ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Ergüder takabbül etti.

Sayın Vehbi Dinçerler?.. Burada.

Sayın Mehmet keçeciler?.. Burada.

Sayın Mustafa Kalemli?.. Burada.

Sayın Süleyman Hatinoğlu?.. Burada.

Sayın Emin Kul?.. Burada.

Sayın Hamdi Eriş?.. Burada.

Sayın İbrahim Özsoy?.. Burada.

Sayın Suha Tanık?.. Burada.

Sayın Metin Emiroğlu?.. Burada.

Sayın Rüştü Kâzım Yücelen?.. Burada.

Sayın Gürol Soylu?.. Burada.
Sayın Bahri Kibar?.. Burada.
Sayın Hasan Korkmazcan?.. Burada.
Sayın Halit Dumankaya?.. Burada.
Sayın Güneş Taner?.. Burada.
Sayın Mustafa Kılıçaslan?..

SALİH ERGÜN (İstanbul) — Takabbül ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Salih Ergün takabbül etti.

Esasen, yeterli sayı mevcut...

Sayın milletvekilleri, açık oylamanın, adı okunan sayın milletvekilinin ayağa kalkarak "kabul", "ret" veya "çekinser" şeklinde oyunu belirtmesi suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Sayın milletvekilleri, açık oylamanın, adı okunan sayın milletvekilinin yerinde, ayağa kalkarak "kabul", "ret", "çekinser" demek suretiyle yapılması kabul edilmemiştir.

Şimdi, açık oylamanın, adı okunan sayın milletvekilinin, kürsüye konacak oy kutusuna oy pusulasını atması suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Açık oylama, oy kutusu sıralar arasında dolaştırılmak suretiyle yapılacaktır.

Yanında basılı oy pusulası bulunmayan sayın milletvekilleri, beyaz bir kâğıda, adını soyadını, seçim çevresini ve oyunun rengini yazıp imzalamak suretiyle oylarını kullanabilirler.

Oy kutuları, sıralar arasında dolaştırılsın.

(Oyların toplanılmasına başlandı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmına geçiyoruz.

V. — GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI

A) GÖRÜŞMELER

1. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş ve 21 arkadaşının, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz Bölgesi ve çevre illerde meydana gelen ticarî ve sosyal olumsuzlukları araştırmak ve alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Genel Kurulun 4.11.1992 tarihli 22 nci Birleşiminde açılması kabul edilen genel görüşme (8/24)

BAŞKAN — Genel Kurulun 5.11.1992 tarihli 23 üncü Birleşiminde alınan karar gereğince, Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş ve 21 arkadaşının, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz Bölgesi ve çevre illerde meydana gelen ticarî ve sosyal olumsuzlukları araştırmak ve alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca, bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi üzerine, 3.11.1992 tarihli 21 inci Birleşimde açılması kabul edilen genel görüşmeye başlıyoruz.

Hükümet?.. Burada.

İçtüzüğümüze göre, genel görüşmede ilk söz hakkı önerge sahibine aittir. Daha sonra, İçtüzüğün 73 üncü maddesine göre, siyasî parti grupları adına birer üye ile Hükümete ve şahsı adına iki üyeye söz verilecek ve bu suretle genel görüşme tamamlanmış olacaktır.

Konuşma süreleri, gruplar ve Hükümet için 20'şer dakika, önerge sahibi ve şahıslar için 10'ar dakikadır.

Önerge sahibi olarak ilk konuşmayı yapmak üzere, Trabzon Milletvekili Sayın Kemalettin Göktaş'ı kürsüye davet ediyorum.

Sayın Kemalettin Göktaş da konuşmasını Sayın Mustafa Baş'a devretmiştir; o itibarla, önerge sahibi sıfatıyla, Sayın Mustafa Baş'ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Baş.

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin kıymetli üyeleri; sözlerime başlarken, hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Sarp Sınır Kapısıyla ilgili genel görüşme isteğimiz, bilindiği gibi, öngörüşmeleri yapılarak Parlamentoda kabul edildi, bugün genel görüşmeyi yapmak üzere buradayız. Öngörüşmelerde, bu talebimize müspet yaklaşan bütün milletvekili arkadaşlarımıza, siyasî partilere teşekkürlerimizi arz ediyoruz. Bugün yapacağımız bu genel görüşmeden hayırlı neticelerin doğmasını, yine, sözlerime başlarken, temenni ediyorum.

Sarp Sınır Kapısı olayına üç açıdan, üç boyuttan bakmak gerekmektedir. Bunlardan bir tanesi, turizm açısından bakmaktır. Tabiî ki, gerek ülkemiz insanının, gerekse bütün dünya insanlığının seyahat etme, gezme, görme hakkı vardır. Dolayısıyla, yıllardan beri komşu olarak yaşadığımız eski Sovyetler Birliğinin bu bölgesinde geçmişteki coğrafî yapıyı da dikkate alırsak, tespit edilen hudut neticesinde birçok akrabanın değişik bölgelerde yaşadığını da düşünürsek, elbette ki, gerek Türkiye'den bu bölgelere gerekse bu bölgelerden Türkiye'ye seyahatlerin olması en doğal haktır.

İkinci olarak, olayın ticarî açıdan ele alınması gerekiyor. Bu kapının açılmasını ticarî açıdan ele aldığımızda, yine iki açıdan değerlendirmemiz mümkün. Birincisi, bu kapının açılmasıyla müspet bir ticarî yapılaşma meydana gelmiştir. Başta Doğu Karadeniz Bölgesi olmak üzere, birçok vilayetimizde bir hareketlilik meydana gelmiştir; ikincisi, menfî olarak ticarî bir netice doğurmuştur. Bu kapıdan ülkemize, kalitesi çok düşük, başta nalburiye, kırtasiye, hırdavat, cam ve seramik, saat ve manifatura gibi mallar girmiştir; fakat, bu konunun sağlıklı bir yapıya ulaşması zamana bağlıdır. Zaman içerisinde rekabet, kaliteyi yükseltecek, bugünkü karmaşa ortadan kalkacak ve piyasa arz ve talebe göre oturacaktır; bu da, zamanla gerçekleşecek olan, üzerinde çok fazla durulması gerekmeyen bir konudur.

Bizi, esas, böyle bir görüşme isteğine sevk eden endişelerimiz üçüncü boyuttur.

Değerli arkadaşlar, tarih boyunca, milletler arasındaki ilişkiler birbirlerini etkilemiştir ve kültür emperyalizmi diye bir soğuk savaşın da milletler arasında tarih boyunca varlığını biliyoruz. Hem milletler arasında hem de komşular arasında etkileşmenin olduğu bir gerçektir. Sarp Sınır Kapısının açılmasıyla, ülkemizde büyük ölçüde, fuhuş, alkol, kumar, kaçakçılık tehlikesi meydana gelmiştir. Altın, benzin başta olmak üzere, kısmen eroin, esrar kaçakçılığı bavul ticaretiyle yapılmaktadır. Yeni açılan bu kapının zaman içerisinde birtakım uygulamalara tabi tutulmasıyla bunun da önlenmesi mümkündür.

Buraya kadar konuştuklarım teknik meselelerdir. İktidarlar, valiler, mahallî yöneticiler bu teknik düzenlemeleri yaparlarsa, bunların önüne geçmek mümkün olur. Ancak, esas önemli olan konu, basında da görüldüğü gibi, bölgedeki idareciler tarafından da zaman zaman açıklandığı gibi, kamuoyunun da yakınen bildiği gibi, hatta şarkı ve türkülere geçtiği gibi, kötü ve ahlak dışı hadiselerin yaygınlaşmasıdır.

Değerli arkadaşlar, hepimiz biliyoruz, eski Sovyetler Birliği, AIDS hastalığının dünya standartlarında en yaygın olduğu ülkelerden bir tanesidir. Bu bölgeden gelen kadınların Türkiye'de fuhuş yapması neticesinde, istatistiklerde de görüldüğü gibi, frengi, belsoğukluğu, AIDS hastalıklarında bir genişleme olmuştur. Bugün yine bir ajansın geçtiği haberde, Giresun'da AIDS'li bir kadın tespit edilmiştir.

AIDS virüsü, vücutta kendini saklayan ve yıllarca sonra ortaya çıkabilen bir virüstür. Avrupa'daki birtakım zengin devletler AIDS'le mücadele etmek için bütçelerinden büyük rakamlar ayırmaktadırlar. Bu başıbozukluk devam eder ve ülkemiz beş sene sonra, on sene sonra bu hastalıkların patlamasıyla karşı karşıya kalırsa, yolunun çukurunu kapatamayan, içme suyuna karışan kanalizasyonu önleyemeyen, sigortalı hastasını tedavi edemeyen, Bağ-Kur'lu insana ilaç veremeyen Türkiye'nin, bu büyük ve korkunç AIDS patlamasına karşı tedbir alması maddeten mümkün değildir. Yarın iş işten geçmiş olabilir. Dolayısıyla, milletimize yapılacak olan en büyük iyilik, bugün bu tedbirleri almaktır.

Diğer taraftan, ülkeler arasındaki bu ilişkiler, daha ziyade, döviz kazanılsın mantığıyla yapılmaktadır. Biz de Türkiye olarak turizme fazla ehemmiyet vermekteyiz; çünkü, en büyük döviz girdilerimizin başında turizmin geldiğini biliyoruz; fakat Sarp Sınır Kapısından, basına da intikal ettiği gibi, bir döviz girdisi değil, bilakis, bu fuhuş neticesinde büyük döviz kaybı olduğunu hep birlikte görmekteyiz.

Ailenin korunması temel şarttır. Ülkeler, bugün fakir olabilir; ama yarın zengin olabilir. Fakir bir ülkede altın çıkar, petrol çıkar, bu ülke üç beş sene sonra dünyanın zengin ülkeleri arasında yer alabilir. Çok zengin bir ülke, bir harp geçirir -Almanya gibi- yarın çok fakir olabilir. Milletlerin maddî inkişafı ve maddî inkırazı kısa zamanda mümkündür; ama, ahlakî yöndeki inkıraz, tamiri çok uzun seneler isteyen inkırazdır. Ahlakî çöküntüyü tamir etmek için nesillerin geçmesi lazım. Bu açıdan, neslimizi korumak mecburiyetindeyiz, aileleri korumak mecburiyetindeyiz, geleceğimizi emniyet altına almak mecburiyetindeyiz.

Basında çıkan haberler var. Karadenizde yaşayan hanım kardeşlerimiz feveren ediyorlar; bağırıyorlar çağırıyorlar, seslerini duyurmak istiyorlar. Birçok aile bu fuhuş neticesinde yıkılmıştır; birçok insan, işini, iflasa götürmüştür. Tedbir alınmazsa, yarın çok geç olabilir. Bunları sadece burada konuşmak değil, uygulamayı bizzat başlatmak Anayasanın bir emridir. Devlet, vatandaşın mal emniyetini korumakla görevlidir, can emniyetini korumakla görevlidir; ırzını, namusunu, şerefini, haysiyetini korumakla görevlidir. Bu kapının açılmasından sonra bölgenin bu noktalarındaki tahribatını herhalde hep birlikte kabul ederiz. Öyleyse, Hükümetin bu konuda hemen önleyici tedbirler alması lazımdır.

Değerli arkadaşlarım, bu, Anayasa gereğidir. Anayasamızın "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5 inci maddesinde; "...insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır" diyor. Anayasa, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamayı görev olarak veriyor; insanın ahlâkının, manevîyatının tahrip edilmesi için gerekli şartları hazırlamayı görev olarak vermiyor. Yine, Anayasamızın 41 inci maddesinde, "Aile, Türk Toplumunun temelidir.

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alır teşkilatı kurar" diyor. Burada, şayet aileler feveran ediyorsa, çocukların rızıkları Rus fahişelerine veriliyorsa, anneler feveran ediyorsa, demek ki, Anayasanın gereği olarak tedbirlerini almak ve bunları önlemek için gerekli teşkilatları kurmak, Hükümete, Anayasa tarafından verilen bir görevdir.

Yine, Anayasanın 56 ncı maddesinde, "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir" diyor. Eğer Rus fahişeleri bu memlekete birçok hastalık getiriyor, bu hastalıkların geldiği, yine devletin resmî kurumlarının kayıtlarına geçiyorsa, vesikalandırılıyorsa; öyleyse, Anayasa, Hükümete bunları önlemek görevi veriyor.

Yine Anayasanın 58 inci maddesinde, "Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır" diyor. Öyleyse, Rus fahişelerinin getirmiş olduğu bütün ahlaksızlıkları önlemek, bavul ticaretiyle yapılan eroin ve buna benzer birtakım kaçakçılıkları önlemek ve gençleri bu kötülüklerden korumak Anayasamızın gereğidir.

Biz, önerge sahibi olarak, bu önergemizin burada konuşulmasını tasvip eden, destekleyen bütün gruplara ve milletvekillerimize teşekkür ederken, bu konuşmalardan doğan neticeler, bu konuşmalar esnasında zikredilen tehlikelerin ortadan kaldırılması için, Hükümetimizden zaman kaybetmeden hemen tedbirler almasını bekliyor ve bu Mecliste, Sarp Sınır Kapısından ülkemize giren ahlaksızlık, fuhuş, bulaşıcı hastalıklar gibi problemlerin önlenmiş olması ve bir daha konuşulmaması dileğiyle hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum; hayırlı akşamlar diliyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Baş.

Sayın milletvekilleri, olağanüstü halin uzatılmasıyla ilgili Başbakanlık tezkeresinin oylamasında oyunu kullanmayan sayın milletvekili var mı?.. Yok.

Oylama işlemi sona ermiştir.

Oy kutuları kaldırılsın.

(Oyların ayırımına başlandı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Anavatan Partisi Grubu adına, Artvin Milletvekili Sayın Süleyman Hatinoğlu söz istemiştir.

Buyurun Sayın Hatinoğlu.

ANAP GRUBU ADINA SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Artvin - Hopa Sarp Sınır Kapısı hakkında genel görüşme açılması nedeniyle Grubum adına sözlerime başlarken, Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

4.11.1992 günlü konuşmamda, genelde önemli uyarılarda bulunmuştum ve konunun önemine binaen genel görüşme açılmasını Yüce Meclis kabul buyurmuştu; Yüce Meclise, bu hassasiyetinden dolayı, bölge milletvekili olarak şükranlarımı sunmak isterim. Bu genel görüşmede önerilecek hususlara Hükümetin önemle eğileceğini de ümit ediyorum.

Bizim hedefimiz, kötü olanı iyi yapmak, iyiyi de daha iyiye götürmektir. Hopa Sarp Kapısı, bölge ve Türkiye için çok önemli uluslararısı bir ticaret kapısıdır. İyi ile kötü, güzel ile çirkin olduğu gibi, tabiî ki, bu kapının da yararları yanında, bazı zararları da mevcuttur. Gelecekte zararı olacaksa, bugünkü kâr, kâr değildir; ama, gelecekte kârı ve faydası olacaksa, bugünkü zarar da zarar değildir. Bizim hedefimiz, gelecektir. Bu nedenle, bugün Karadeniz Bölgesindeki bu olayın en menfi yönü olan kadın ticaretinin değerlendirilmesi gerekmektedir; olayın tedbir alınması gereken en önemli boyutu da bu yöndedir.

Sarp Kapısının sorunlarını ve alınması gereken tedbirleri şu şekilde sıralamak isterim :

Bölgede, kapının açılmasıyla turizmde bir canlılık meydana gelmiştir. Bölge özellikle iç turizm açısından büyük ilgi gördü; ancak, altyapı ve otellerin az olması nedeniyle, bu turizm, Karadeniz Bölgesini sıkıntıya soktu. Trabzon'dan öteye, Rize ve Artvin'de otel hemen hemen yok gibidir. Basit yapılı oteller, iç ve dış turizm açısından, konaklamak için yeterli değildir. Günübirlik seyahat nedeniyle, Hopa'ya gelen vatandaşlar geri dönmekteler. Rize'de, Özel İdarece yapılmakta olan turistik büyük bir otel vardır; bu otelin yapımı en kısa zamanda tamamlandığı takdirde, iç turizme büyük katkısı olacağı inancını taşımaktayım.

Artvin, kalkınmada birinci derecede öncelikli il oldu. Artvin'e hangi konularda devletin teşviki ve desteği olacaksa, bunların acilen açıklanmasında yarar görüyorum; vatandaşımız ona göre yatırıma girecektir.

Sarp Kapısından, ayda ortalama olarak 90 bin kişi giriş, 80 Bin kişi de çıkış yapmaktadır; konu, üzerine ciddî olarak eğilinmesi gereken durumdadır.

Esas olay, Sarp Kapısının ekonomik ve ticarî yönüdür. Geçenki konuşmamda, bu kapının uluslararası çok önemli bir kapı olduğunu vurgulamıştım. Türkî cumhuriyetlerle Karadeniz Ekonomik İşbirliği Anlaşmasını imzalamışız. Sayın Devlet Bakanı, geçenki konuşmasında, henüz ikili anlaşmaların altyapısını ve ticarî sistemlerinin düzenlenmediğini ifade ettiler. Şimdi soruyorum : Rusya'nın dağınıklığı belli, bazı yerlerde savaş var; onlar açısından bu iş belki biraz zaman alacak; peki, bizde ne var? Neden en ufak bir hareket yok?

Bakınız, Hopa-Sarp yoluna giden arkadaşlarımız tahmin ederler; tamamen bir köy yolu durumuna dönmüş; 1991 yılında 35 milyar lira ödenek ayrılmış ve harcanmıştır; ancak, ne hazindir ki, 1992 yılında sadece 6 milyar lira ödenek ayrılıyor ve şantiye açılıp kapanıyor.

Gümrük kapısı rezalet denecek kadar kötü ve çaresiz; oradaki çalışanları kötülemek istemiyorum; ama, ellerinde imkân yok, sefilleri oynamaktalar.

Değerli üyeler, ödeneksizlik yüzünden gümrek inşaatları ve saha alanlarının tanzimi çalışmaları tamamen durmuş bir haldedir. Bu sınır kapısında resmî hiçbir sistem ve düzen yürümemektedir. Vatandaşlar âdeta iptidaî tedbirlerle gümrükten giriş ve çıkış yapmaktadırlar. İşte,

bu sistemsizlik nedeniyle burada rüşvet olayları almış, yürümüştür. 4 Temmuz 1992 tarihli bir Karadeniz gazetesinde, "Gümrüğe Kıskaç" başlığıyla geniş bir açıklama yapıldı. İktidar partisi milletvekillerinden bir arkadaşımızın yaptığı bu açıklamada, yolsuzluk ve suiistimal olaylarının üzerine gitmekte kararlı olduklarını ve iki memurun buradaki görevlerinden alındığı belirtilmektedir. Ancak, yine, Gümrükler Muhafaza Başmüdürü Sayın Erge de, aksine, gümrüklerde rüşvet olmadığını ısrarla öne sürerek, "zaten yetersiz porsonelle çalışmaktayız" diyerek üzüntülerini dile getirmiştir; ama Hürriyet Gazetesinin bu açıklamasından dolayı bu gazete muhabirini gümrük sahasına sokmama kararını aldığını da yine basından öğrenmiş bulunuyoruz. Tabiî bu gümrük kapısındaki bozuklukların ve düzensizliklerin topluma daha fazla duyurulmaması için konuşan Türkiye'nin bu kapısı basına kapalı bir hale getirilmiştir. Bu olay, yöre halkının zihnini karıştırmış ve halk, her memura adeta rüşvetçi gibi bakmaya başlamıştır.

Sayın milletvekilleri, şu anda Sarp Sınır Kapısının genel durumu tıpkı 15 yıl önceki Kapıkule Sınır Kapısı gibidir. Bu sistemsizlik nedeniyle, içeriden ve dışarıdan işadamları ithalat ve ihracat yapmak için sıkıntıya girmemekte veya ilgi duymamaktadır. Kapının karşı tarafında ise işadamlarımız, şoförlerimiz ve vatandaşlarımız dövülüyor ya da soyguna uğruyorlar. Eline ticaret belgesini ve çantasını alan her vatandaş "ihracatçıyım" diye Türkî cumhuriyetlerine gidiyor ve oradaki işadamlarıyla ya da esnafla kendi çaplarında ikili anlaşmalar yapıyor. Bu anlaşmalar başlangıçta çok iyi niyetle oluyor; ama, sonradan, her iki taraf âdeta birbirini dolandırıyor. Bu nedenlerledir ki, gerçekte ihracatçı olmayan kişilerin yaptığı bu disiplinsizlik ve yanlışlıklar hem ülkemize hem de gerçek tüccara karşı bir itimatsızlık yaratmakta ve bu durum ülkemizi menfi olarak etkilemektedir. Bu durumun acilen disipline edilmesi için devletler arasında tedbirler alınmasında zaruret vardır. Gümrük kapısından hangi malların giriş ve çıkış yapacağı yasal olarak -özellikle temel girdiler- ilan edilmelidir. Mesela yurda mazot sokuluyor. Yasal mı; hayır; ama, girmektedir. Bazı otobüsler boş olarak, yolcu almadan günde iki-üç kez Batum'a gidip geliyor ve bu otobüslerde 5 tonluk depolar bulunuyor böylece yasal olmayan yollarla yurda mazot sokuluyor. Yine, yurda kaçak bakır giriyor. Yasal mı? Hayır; ama, giriyor. Verin parayı girin, verin parayı geçirin veya geçin sistemiyle ticaret olmaz. Neyi alıp neyi satacağımızı iyi tespit etmemiz gerekmektedir.

Sayın üyeler, doğruluğuna inanmak istemiyorum; ama, bu sınır kapımızda gümrük memurları iyi çalışmıyor. Kim fazla rüşvet veriyorsa onun işi yapılıyor. Dolayısıyla, kapıda yığılmalar meydana geliyor ve kapının bizim tarafımızda kalan kısmında kuyruklar uzayıp gitmektedir.

Bavul ticaretini de disipline etmemiz gerekmektedir. Bölgedeki küçük esnafımızı da korumamız zorunlu hale gelmiştir. Bavul ticareti amacı dışında amaçla gelenler de kaç gün kalacaksa kalacağı gün kadarki dövizi de beraberinde getirmesinin tedbirlerinin alınmasında da zaruret vardır. Bizden gidenler de bavul ticareti yapsın. Böylece dövizimiz yurt dışına gitmemiş olur. Ticarî amaçla gelen Rus turistlerin dışında fuhuş için gelenler de mutlaka birbirlerinden ayırt edilmelidir. Bize vize uygulanıyorsa, biz de Rusya'dan gelenlere vize uygulamalıyız. Özellikle Türkî cumhuriyetlerin dışında, gelenlere artık kesinlikle vize uygulama zorunluğu gelmektedir.

Batum Hava Limanının Türkiye tarafından kiralanması düşünülmüştü. Hatta, üç ay önce havaalanını görmek için oraya bir heyet gitti. Netice ne oldu? Bu konuda Hükümetin bilgi vermesini bekliyoruz. Böyle bir bağlantı ve ikili anlaşma yapılırsa, çok memnun olacağımızı ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kapı Türkiye'nin geleceğidir. Şöyle ki : Bu kapı ipek yoludur, limanı olan çok önemli bir kapıdır, Karadeniz'in son iskelesidir. Bu nedenle, Hopa Limanının da geleceğini dikkate alarak şimdiden bazı genişletme tedbirlerinin alınması gerekmektedir. Diğer taraftan, Hopa Limanı, İran'ın ve Erzurum çevresinin de önemli yük limanlarından biridir.

Türkî cumhuriyetlerle çok sıkı sosyal ilişkiler kurmalıyız. Bakınız, Batılı ülkelerden Amerikalılar 90, Fransızlar 30, İngilizler 35, Almanlar ise 42 kişiyi bu ülkelere göndermişler; yeni cumhuriyetlerin dillerini öğrenmeye, sosyal ve ekonomik durumlarını incelemeye çalışıyorlar.

10 Kasım tarihli Sabah Gazetesinde "İngilizler Türk-Rus ilişkilerinden rahatsızlar" diye bir başlık vardı. Gerçekten, Batılı ülkeler, bu önemli, ekonomik kapıdan büyük endişeler duymaktadırlar. İngilizlerin, iki gün önce yaptıkları ikili anlaşmalarla özellikle Türkiye ile yapılan anlaşmalara engel olma niyetinde olduklarını, basından açıkça okumaktayız; ama, bunun yanında, bizlerin bu ülkelere gerçekten kültürel bakımdan, sosyal bakımdan pek fazla bir yaklaşımımız bulunmamaktadır. Hatta, bu Türkî cumhuriyetlerin en önemli ihtiyaçları olan alfabelerini bile gönderemedik. Öğretmen istemektedirler, hâlâ öğretmen ihtiyaçları karşılanmadı; matbaa istemektedirler, hâlâ bu ihtiyaçlarını karşılayamadık; Kur'an istemektedirler, din görevlisi istemektedirler; ama, hiçbir eğitim aracıyla bu ülkelere giremedik. Sadece oraların bölge kıyafetlerini giyerek, kalpak örterek bu ülkelerle ticarî bağlantılarımızı kuvvetlendireceğimize inanmaktayız. Bu konuda yanlış yolda olduğumuzu bir kez daha Yüce Meclisin kürsüsünden hatırlatmak isterim. Bu ülkelere önce kültürel ve sosyal olarak çok iyi hazırlanmış bilim adamları, din adamları ve eğitim uzmanlarını göndermemizde çok önemli zaruret görmekteyim.

Üçüncü olarak, işin en kolay veyahut da en zor yönüne geleceğim. Basında her gün "Hopa, Sarp Kapısı ve Karadeniz, bütün bölgeleri itibariyle fuhuş yuvalarına döndü" şeklindeki haberler yer almaktadır. Geçen günkü öngörüşmelerde konuşan diğer partili arkadaşlarımın bu konulara bakış açılarını zabıtlardan inceledim. Özellikle İktidar yanlısı konuşmacılar, olaya fazla kötümser bakmıyorlar. DYP'li bir konuşmacı, konuşmasının bir yerinde aynen şöyle ifade etmektedir; "Bu kapı 1988'de açıldı. Biz bir yıldır iktidarız. Siz üç yıldır neredeydiniz de bizden hesap soruyorsunuz?" Bu konuda kimseden hesap sormuyoruz. Biz bu kapıyı ticaret yapılması için açtık. Bu kapı, ANAP döneminde, 1988'de, fuhuş yapılması için açılmamıştır. Biz, şimdi bu sorunların çözümü için burada konuşmak istiyoruz. DYP'li konuşmacı sözlerine devam ediyor : "Üç tane Rus karısı geliyor diye niye ortalığı karıştırıyoruz? O kadar kadın bugün Büyük Ankara Otelinin kapısının etrafında da geziyor." Bu konuşmacı arkadaşımız keşke Karadenizli olmasaydı. Fikirlerine katılmıyorum. Bu konuda problem var.

Değerli arkadaşlarım, bazı gazete kupürlerini göstermek istiyorum : "Nataşalar ile yakalananlar ailelerine bildirilecektir." 3.11.1992 tarihli Hürriyet Gazetesinde, Rus kadınlarının sınır dışı edildiğini Trabzon Emniyet Müdürü açıkça ifade etmekte ve 89 Rus kadınını otobüslerle Hopa-Sarp Sınır Kapısından iade ettiklerini açıklamakta. Bunun hemen arkasından iki gün sonra, Rize'de bir Şafak Operasyonu yapılıyor ve 72 Rus kadını ülkesine iade ediliyor.

Değerli arkadaşlar, evet, bu kadınların fahişeliği tespit ediliyor; ancak, bu kadınların Karadeniz Bölgesinden toplanarak tekrar Sovyetler Birliği'ne iade edilmesiyle problem bitmiyor. Şu nedenle bitmiyor : Aynı kadın, pasaportuna, "Türkiye'ye giremez" mührü vurulmasına rağmen Batum'a gidiyor. Orada devlet ve hükümet sistemi olmadığı için, iki saat içerisinde -hatta ismini de değiştirerek- yeni bir pasaport alıyor ve Türkiye'ye tekrar dönüyor.

Tabiî ki bu konular Karadeniz'in genel olarak sosyal yapısını çok yönlü etkilemiştir. Demin konuşan değerli konuşmacı arkadaşımın birçok fikirlerine katılıyorum; bu olay, hakikaten gençlerimizi suç işlemeye teşvik etmiştir.

Bakın, 20 Ekim tarihli bir Karadeniz gazetisinde, Rize Cumhuriyet Başsavcısının bir açıklaması var : "Cezaevimiz tamamen doldu. Rus kadınlarının bu bölgeye gelmeleri gençler arasında bazı kavgalara neden olmaktadır. Böylece, Rus kadınlarının vesile olduğu birçok suçlardan dolayı cezaevlerimizde artık yer kalmadı."

Değerli konuşmacılarca diğer konulara da değinilirken tabiî artık bu konunun fazla problem olamayacağının vurgulanmaması mümkün değildir.

"Rus fahişeler yuva yıkıyor" başlıklı gazete yazısından ve yine, dünkü Hürriyet Gazetesinde yer alan "Ruslar koca arıyor" başlıklı yazıda, artık, Rusların bu konuda yöntem değiştirdiklerini ve özellikle paralı ve genç vatandaşlarımızın ahlak duygularından istifade ederek, bunları evlenme vaatleriyle kötü yollara sürüklediklerini ve yörenin, bölgenin aile disiplinini yıktıklarını okumaktayız.

Birçok Uzakdoğu ülkeleri seks turizmine açıktır; ama, bizim ülkemiz ve insanımız dinî, ahlakî ve millî değerlerinden taviz veremez. Eğer böyle düşünürsek, Türkiye'de meydana gelen değişme ve gelişmelere zamanında tepki göstererek doğruluk ve süreklilik arz eden alternatif politikalar sunmak her gün için biraz daha zorlaşacaktır. Doğu Karadeniz Bölgesinde yaşayan halkımızın bu olumsuz gidişten etkilenmemesi mümkün değildir. Karadeniz, böylece hızla bizden ve ahlaktan uzaklaştırılmaktadır.

Fuhuş olayı, bu olumsuz gidişin tüm izlerini üzerinde taşıyan toplumsal yozlaşmanın bir ürünü, mozaiği haline gelmiştir. Fuhuş olayı, Türkiye tarafında da oluşan mafyanın kontrolünde gelişmekte, yayılmakta ve "para kazan, köşeyi dön de nasıl dönersen dön" anlayışına dayalı bir düzen olarak gelişmektedir.

Gerçek bu iken, bölgemize gelen her turist kadına ahlaksız gözüyle bakılmaktadır. Böylece eski Sovyet halkları ve Türkî cumhuriyetlerle kurulabilecek kültürel, sanatsal ve ekonomik ilişkiler de zamanla tersyüz edilecektir.

Olayı ciddî boyutta ele almamız gerekiyor. Gümrük memurları iyi çalışmıyor. Bazılarının sağda solda kadın ticareti yaptıkları şikâyetleri gelmektedir. Emniyet ve jandarmanın da bazen dolaylı olarak bu işin içine girdikleri istihbaratları geliyor. Tabiî eğer dürüst çalışan emniyet memurları ve jandarma mensupları da olmasa halimiz ve halkımız perişan olacaktır.

Bugün Karadeniz erkeği fındıktan ve gurbette kazandığı tüm parasını Rus kadınlarına kaptırmakta ve devletimiz büyük çapta döviz kaybına uğramaktadır. Karadenizin çilekeş ve vefakâr kadınlarının el emeği ve beden güçleriyle elde ettikleri tüm ürünler, tüm gelirler, hatta kollarındaki bilezikler bile maalesef bu yollarla heba olup gitmektedir. Bunun vebalinden Hükümet sorumludur.

BAŞKAN — Sayın Hatinoğlu, toparlamanızı rica ediyorum.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Devamla) — Geçici önlemler...

MEHMET ÇEBİ (Samsun) — Sen de yaparsın...

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Devamla) — Sizin alışkın olduğunuzu biliyorum; ama, beni ispat edemezsin Sayın Çebi. Sizi iyi biliyorum. Onun için tedbir alınmasını istemiyorsun; ama, o tedbiri Yüce Meclis alacaktır.

Geçici önlemlerle, polisiye baskılarla veya kadınlarımızı eve mahkûm etmekle; sadece ve sadece patlamaya hazır bir bomba yaratmış oluruz. Bir an önce katı tedbirler alınırsa, bomba patlamaz, mutlu ve huzurlu yuvaları da bu tehlikeden korumuş oluruz.

Nereden bakarsak bakalım, Karadeniz'de seks turizmi olayı kötü bir şekilde gelişiyor. Artvin'in Murgul İlçesinin nüfusu 2 500 olup, 8 tane oteli vardır. Bir yıl öncesine kadar da, 15 yatağı olan sadece 1 oteli bulunmakta idi. Şimdi burada, özellikle bu bölgede işçi kesiminin fazla olması ve paranın biraz bol olması nedeniyle, bütün otellerde fuhuş yapılmaktadır. Üç ay önce bu olaylara el koyacak yapıda bir emniyet amiri tayin edildi; fakat, ancak bir ay dayanabildi ve siyasî nedenlerle görevinden alındı.

Artık, Ruslar bu pazarı öyle keşfetmişler ki, işçi ve memur maaşını, hangi gün alıyorsa vatandaş çay ve fındık paralarını hangi günlerde alıyorsa, en güzel Nataşalar o günlerde piyasaya sürülüyor ve Karadeniz'i baskına uğratıyorlar.

Bu olaylar buradan anlatmakla, izah etmek mümkün değildir, mutlaka gidip görmek gerekiyor. Artık, kendi kadınlarımızı, kızlarımızı sokağa çıkaramaz duruma geldik. Yaz aylarında tatile gelen vatandaşlarımız bile caddelerde dolaşamaz hale gelmiştir.

Netice olarak; bu bir eğitim işidir. Halkı çok iyi eğitmemiz gerekmektedir. Olay, polisiye olmaktan çıkmıştır. Bu işi ancak halk önler. Halkın sabrı taşmaktadır. Bu durum. Ülkemiz için iyi intiba olmaz. Gelin, yolumuz kısa iken gerekli tedbirleri alıp, halka önce; döviz kaybımızın olduğunu, sağlık yönünden hayatî tehlikelerin olduğunu, sıcak ve mutlu aile yuvalarının yıkılmakta olduğunu ve çoluk çocuğumuz için çok kötü örnek teşkil ettiğini acilen anlatıp öğretmeliyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; en önemli iş, en acil olandır. Gerçekten bu iş çok acil tedbirleri gerektiriyor. Sağlığın ötesinde, devlet, milletin dinî ve ahlakî bütünlüğünü de korumalıdır. Bu konuda, Sağlık Bakanlığına bu bölgede bir Eliza AIDS merkezinin kurulması için verdiğimiz yazılı soru önergesine, Sayın Bakan, Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 57 nci maddesine göre, bildirimi zorunlu olan hastalıklarla ilgili en ufak bir artışın; Sovyetler Birliği kapısının açıldıktan sonra olmadığını ifade ederek, bu bölgede test yaptırmak isteyen, vatandaşlarımız varsa, devlet hastanelerine müracaat ederler ve taleplerine orada cevap veririz diye cevap vermiştir. Karadeniz bölgesinde, halen -özellikle Hopa ve Sarp kapısında- eliza test merkezi dahi kurulamamıştır.

SAĞLIK BAKANI YILDIRIM AKTUNA (İstanbul) — Talimatı verdim; üzülme. Hopa'ya gitti...

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Devamla) — Sayın Bakan, bu önergeyi verdiğimiz tarih 25.6.1992'dir.

Sayın Bakan, önce hasta olun, ondan sonra biz icabınıza bakarız, demek istemektedir.

Değerli arkadaşlarım konuyu toparlıyorum. Ahlak anlayışımızın, seks turizmine müsait olmadığını gerçekten hepimiz bilmekteyiz. Öyleyse bu konudaki tedbirlerimizi alıp halkımızı uyarmalıyız. Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak, Hopa, Rize ve Trabzon'da fuhuşla mücadele ve eğitim merkezlerinin acilen kurulmasında yarar görmekteyim. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir komisyonun mahallinde araştırma yapmasını talep ediyorum.

Bu ticaret kapısı bazı şeyleri getirirken, bazı şeylerimizi de -maalesef- alıp götürmektedir. Halkı bu konularda etkileyecek şekilde bölgesel paneller düzenlenmeli, bölgesel sağlık ted-

birleri alınmalı, broşürler dağıtılmalı; camilerde hutbe vaazlarında bilinçli bir şekilde bu konular işlenmeli; hem ahlakî hem de sağlık yönünden her türlü eğitim kurumlarından yararlanılmalıdır. Bu konuda mutlaka televizyondan da yararlanmalıdır. Yasaklayıcı tedbirlerden ziyade, uyarıcı ve inandırıcı tedbirler alınmalıdır.

Kapının, hiçbir yönüyle kapanmasından yana değiliz. Bu, zaten mümkün de değildir; giriş çıkışların şiddetle ıslahı ve dizaynı gerekmektedir. Emniyet güçleri halkı incitmeden ikna etmelidir. Bazı yanlışlıklar yapılmış olabilir; ama, yanlışı, yanlışla düzeltemeyiz, mutlaka doğruyu bulmaya çalışmalıyız.

Sözlerime son verirken şunu bir kez daha vurgulamak istiyorum : Sarp Kapısı, uluslararası ticaret ve turizm kapısıdır. Karadeniz Ekonomik İşbirliğinin ve Türkiye'nin geleceğidir. Çünkü, Türk dünyasının beyni Türkiye'dir. Türkiye, tüm dünya Türklerinin ana gövdesidir; dışarıdaki Türkler de eli, kolu, ayağı, gözü ve kulağıdır. İşte bu organlar olmadan gövde yaşayamaz; bu organlar da gövdesiz yaşayamaz. Biz, hep beraber olmak mecburiyetindeyiz. Öyleyse biz onlara gerçeği, Türk kültürünün öncülüğünü yaparak, Türk ahlakını, örf ve âdetlerini aşılamaya ve onları yöresel ahlakî yapılarımıza uydurmaya çalışmamızda zaruret görmekteyiz.

Gerekli tedbirlerin alınması için, Yüce Hükümete gerekli uyarıları yapacağına inanıyor ve Hükümetin de bu konularda ciddî tedbirler alacağını ümit ederek, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Hatinoğlu.

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER (Devam)

2. — Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van İllerinde devam eden olağanüstü halin, 19.11.1992 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere 4 ay süre ile uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/674) (Devam)

BAŞKAN — Olağanüstü halin uzatılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresiyle ilgili oylama sonuçlarını arz ediyorum :

Kullanılan oy sayısı 390, Kabul 289, ret 91, geçersiz 5; mükerrer 5 oy çıkmıştır.

Bu suretle, on ilde uygulanmakta olan olağanüstü halin dört ay daha uzatılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresi Meclis Genel Kurulunca kabul edilmiş bulunmaktadır.

V. — GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş ve 21 arkadaşının, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz Bölgesi ve çevre illerde meydana gelen ticarî ve sosyal olumsuzlukları araştırmak ve alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Genel Kurulun 4.11.1992 tarihli 22 nci Birleşiminde açılması kabul edilen genel görüşme (8/24) (Devam)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, şimdi söz sırası Refah Partisi Grubu adına, Trabzon Milletvekili Sayın Kemalettin Göktaş'ta.

Buyurun Sayın Göktaş. (RP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, Sayın Göktaş'tan sonra söz sırası Sosyaldemokrat Halkçı Parti Sözcüsü Sayın Atilla Mutman'da; müteakiben Doğru Yol Partisi Grup Sözcüsü olarak Samsun Milletvekili Sayın Mehmet Çebi'de.

Buyurun Sayın Göktaş.

RP GRUBU ADINA KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce, Refah Partisi Grubu ve şahsım adına, hepinize saygılar sunuyorum.

Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra bölgedeki olumsuzluklarla ilgili genel görüşme talebimizde Hükümetin ve parti gruplarının göstermiş olduğu olumlu yaklaşımdan dolayı Grubum ve şahsım adına teşekkürlerimi arz etmek istiyorum.

Genel görüşme önergesinin öngörüşmesinde yapılan konuşmalarda olumsuzlukların var olduğu, her konuşmacının ortak görüşüydü. Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum : Kapının kapanmasından ve ticaret yapılmamasından yana değiliz. Kapının ve ticaretin disipline edilmesini istiyoruz. Sınır ve kıyı ticareti anlaşmasından sonra, ticarette gelişme olmuş, 1991 yılında 50 milyarlık ithalatımız 1992 yılında 133 milyara çıkmış, ihracatımız ise 1991 yılında 20 milyar iken 1992 yılında 40 milyara çıkmıştır. Sınır ve kıyı ticaretimiz aleyhte gelişme göstermiştir.

Bunun yanında "Bavul ticareti" denen bir ticarî sektör oluştu; Artvin'den, Samsun'a, Erzurum'a kadar Rus pazarları oluşturuldu. Aslında, literatürde "bavul ticareti" denilen bir ticaret şekli yoktur. Dünyada böyle bir ticaret yapan bir ikinci ülke de yoktur. Gümrüklerde de gerekli şekilde kontrol yapılamadığı için, birçok kaçak eşya yurda sokulmaktadır. Yine, bu şekilde yapılan ticarette bir vergilendirme olmadığı gibi, büyük döviz kaybı da olmaktadır. Ayrıca, kıyı ve sınır ticaretinde de yeri olmadığından, yapılan satış yasal değildir. Bir an önce, yetkililerin gerekli tedbirleri almaları, bu tür faaliyetleri sağlam kıstaslara yerleştirmeleri ve bu işlerin durdurulması gerekmektedir.

Karadeniz Teknik Üniversitesinini İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesindeki bir grup öğrencinin hazırladıkları bitirme tezi için, bavul ticaretinin 1991 yılı son dört ayı ile ilgili yapılan bir araştırmaya göre, 84 322 632 dolarlık satış yapılmış; bunun yanında, 71 022 057 dolar para bozdurulmuş, geri götürdükleri döviz miktarı ise 13 102 061 dolar. Yani, dört ayda bavul ticaretinden ülkemizden giden döviz miktarı 13 102 061 dolar.

Görüldüğü gibi, yasal olmayan bu bavul ticaretinden büyük döviz kaybımız vardır. Rus pazarları yerinde incelense, durum daha da iyi anlaşılacaktır.

Ayrıca, bölgede, dağılan Sovyet cumhuriyetleri vatandaşlarının gelmesinden sonra gasp, hırsızlık gibi olaylarda da büyük artış olduğu, emniyetçe belirtilmektedir.

1992 Ocak-Ağustos döneminde kapıdan 100 bin otobüs ve otomobil, ayrıca, 16 bin TIR girmiştir. Bir yıl içinde giren araç sayısı 200 bin'e ulaşacaktır.

Giren araçları hiçbir Avrupa ülkesi kendi ülkesine sokmaz. Zira, araçlar, çok eski ve bakımsızdır. Bu araçlar trafiği olumsuz yönde etkilediği gibi, onarılmaz bir şekilde arızalandıkları ve kaza yaptıklarında da yol kenarlarında bırakılıyorlar. Kullandıkları akaryakıtın çok kalitesiz oluşu ve araçların eskiliği nedeniyle de çevreye çok kötü koku ve duman salarak çevre kirliliğine sebebiyet veriyorlar.

Kapının açılışından sonra bölgede fuhuşun yaygın bir hale geldiğini daha önceki konuşmamda da belirtmiş, halkın bu konudaki rahatsızlığını dile getirmiştim. Meclisteki çalışma odama dün bir şahıs telefon ederek, Hopa'da bir otelde yatmak istediğini, manzarayı görünce bir başka otele gitemye karar verdiğini; fakat, otel yetkililerinin bu otelin diğer otellerden daha iyi olduğunu, diğer otellerin bu konuda daha da ileri olduğunu söyleyince orada sabahlamak zorunda kaldığını söylemiştir; "Aman ne yapın yapın, bu işe bir çare bulun" demektedir.

Yine bu konuyla ilgili birçok mektup ve telefon almaktayım. Bu oteller, Turizm Bakanlığına bağlı, yıldızlı otellerdir. Bu otellerin sayısı gittikçe artmıştır ve bunlar turizm amacıyla değil, fuhuş amacıyla kullanılıyor.

Sayın Turizm Bakanının bu konuyla ilgili bir demecini gazetelerde üzüntüyle okudum. Demecinde, bölgedeki fuhuşun sapıklığı önlediğini söyledi. Her şeyden önce Sayın Bakanın bölge halkımız hakkında bu çirkin yakıştırmasını, Karadeniz Bölgesinin bir milletvekili olarak şiddetle kınıyorum. Sayın Bakanın bölge halkımız hakkındaki bu isnadını resmî istatistiklerle ispat etmesini kendisinden istiyorum. Aksi halde, bu iftirasını bütün bölge halkına ilan edeceğim; şimdiden haber veriyorum. Herhalde, Sayın Bakanın bölgenin yapısından haberi yok. Bölgemizde, o yönden rastlanan olaylar yok denecek kadar azdır ve Türkiye'nin o yönden en az suç işlenen bölgesidir. Fuhuş bakımından da en az fuhuş olan bölgesi idi; ama, Sayın Turizm Bakanının yıldızlı otelleri sayesinde sıralamalardaki yerini almış oldu.

Geçen hafta Trabzon'da yapılan bir toplantıda, Sayın Trabzon Valisi bakın ne diyor. Sayın Vali, Bağımsız Devletler Topluluğundan Türkiye'ye yanında eşya getirmeden ve cebinde bir kuruş para olmadan gelmeye başlayanlar olduğunu ifade ediyor ve "Cebinde para yok, bavulu yok, turistse şayet, o da değil; şu gerçek ki, fuhuş ticareti için geliyorlar. Trabzon'un sosyal yapısına ve sağlığına zarar veren gelişmeler oluyor. Bugüne kadar toleranslı davrandık, sırf turizmi baltalamamak için. Sağlıksız konaklama yerleri, acayip işyerleri türedi. Bu kadınların çoğunun aracısı var. Birisi 600-700 bin liraya mal oluyor. Bu paralar bizim çocuklarımızın ve yatırıma dönük paralar değil. Bu işin ticaretini yapan şahıslar türemiştir. Ortada sanki seks mafyası var, Doğu Karadeniz'de işleri yönetiyor. Bunun tedbirini mutlaka almak zorundayız. Trabzon'u bu konuda pazarlık yapılan yer konumundan çıkarmalıyız. Belki birkaç esnaf, otelci sızlanacak, ama gerçek turisti bölgeye getirmek zorundayız" diyor.

Trabzon Valisinin belirttiği gibi, durum kabul edilecek ve duyarsız kalınacak gibi değildir. Huzurlarınızda, Trabzon Valimize ve emniyet müdürümüze, konuya yaklaşımlarından dolayı teşekkür etmek istiyorum.

Sayın Hükümetin, bu konuda, olayın fazla abartılmayacak seviyede bulunduğu yaklaşımında olduğunu hissediyorum.

Bunlar yalnız bir hafta içinde basında fuhuşla ilgili olarak çıkan yazılar, demeçlerdir. Şurada, birkaç gün önce gene Trabzon'da çıkan bir gazetede bakın ne diyor : "Rus fahişeleri yuva yıkıyor", "Akın akın bölgemize gelen ve istedikleri gibi at koşturamadıkları için rahatsız olan Rus kadınlarının bir marifeti daha ortaya çıktı. 1989 yılında Trabzon, Rize ve Artvin'de 374 fuhuş olay sayısı son üç yıl içinde iki kat arttı."

Ayrıca, fuhuşa bağlı olarak zührevî hastalıkların arttığı, doktorlarca da belirtiliyor. Frengi ve gonore hastalığının yaygınlaştığı müşahede edilmiştir. AIDS hastalığı yönünden büyük bir tehlike kapımızdadır.

Sayın Sağlık Bakanının da bu konuyu dinlemesini istirham ediyorum.

Bakınız, AIDS'le Mücadele Derneği Başkanı Profesör Melahat Okuyan, bu konuda, "Rusya'da AIDS konusunda hastane altyapısının bulunmadığını ve büyük bir salgının beklendiğini" belirterek, "özellikle Karadeniz Bölgesini büyük tehlike beklediğini" söyledi. Sağlık Bakanlığımız, nedense, bu konuda gerekli tedbiri bugüne kadar almadı.

Bakan hâlâ dinlemiyor. Özel konuşuyor herhalde.

ALİ ESER (Samsun) — O, duyuyor...

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Devamla) — Pek duyduğunu sanmıyorum; çünkü, başından beri, bir seneden beri bu konuyu dile getirdim; ama, gene duyarsız. Konuyu burada kürsüde dile getirdim; gene dinlemiyor, gene duyarsız. Haberi yok, bugün Giresun'da bir Rus hayat kadınında AIDS hastalığı tespit edildi. Bu kadının Giresun ve Trabzon'da çalıştığı tespit edildi. Bilmiyorum ne gibi önlem alacak Sayın Bakan?

Karadeniz'de bu tehlike artınca, Sağlık Bakanlığının bütçesi buraya yatırılınca kendisi herhalde o zaman gerekli tedbiri alır; öyle zannediyorum. İnşallah o zaman o makamda da olmayacak ya...

Fuhuş, inançlarımıza aykırı olduğu gibi, toplumumuzun ahlakî ve ailevî yapısının bozulmasına da neden olur.

Yukarıda açıkladığım gibi, Sarp Kapısının bölge üzerindeki etkisi, bölgenin sosyal yapısını ve insanımızın sağlığını tahrip edecek boyutlardadır. Bu nedenle, bu kapıyla meydana gelen olumsuzlukların asgariye indirilmesi için, aşağıdaki tedbirlerin alınmasını zarurî görüyorum.

1. Gelenlere mutlaka vize uygulaması konulmalıdır.
2. Gelenler, işlemler için 10 dolar veriyor. Bu paranın en az 50 dolara çıkarılması gerekir.
3. Emniyetçe yapılan tespitlerde, bir şahsın yılda 7-8 defa geldiği tespit edilmiştir. Bu nedenle, turistik amaçlı gelenleri yılda bir defayla sınırlandırmak lazımdır.
4. Gümrük kapısına mutlaka bilgisayar alınması lazımdır. Çünkü, bu bilgisayar olmadığı müddetçe, sınır dışı edilen insanlar, 15 gün sonra pasaportunu değiştirerek tekrar geri dönebilmektedirler.
5. Gümrüğün yeterli hale getirilmesi ve personel sayısının takviye edilmesi lazımdır.
6. Bölgedeki bir, iki, üç yıldızlı otellere emniyetçe denetim imkânı sağlanması gerekir.
7. İçişleri Bakanlığımızca bölge illerinin valiliklerine talimat verilerek, ahlak zabıtasının konunun üzerinde daha etkin durmasını sağlamak,
8. Bölgede AIDS hastalığının tetkiki için mutlaka bir laboratuvar kurulması gerektiğine inanıyorum.

Hükümetin bu konuda tedbir alması temennisiyle, hepinize saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Göktaş.

Söz sırası, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, İzmir Milletvekili Sayın Atilla Mutman'dadır.

Buyurun Sayın Mutman.

SHP GRUBU ADINA ATİLLA MUTMAN (İzmir) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sarp Sınır Kapısının açılmasıyla ilgili genel görüşme için SHP Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlarım.

Uluslararası politik konjonktürün müsait hale gelmesinden sonra sınır kapısı, 6.7.1988 tarihinde eski Sovyetler Birliği'yle imzalanan sınır ve kıyı ticaret anlaşması uyarınca, 31 Ağustos 1988'de açılmıştır. Sözü geçen anlaşma yürürlükten kaldırılmadan Sarp sınır kapısının tek taraflı bir girişimle kapatılması, uluslararası teamüle ve hukuka aykırı olacağı cihetle uygun görülemez; kaldı ki, varlığı fevkalade önem arz etmektedir.

Son yıllarını geçirmekte olduğumuz 20 nci Yüzyıla damgasını vuran en önemli olay, şüphesiz, rejiminin yıkılmasıyla Sovyet Rusya'nın dağılması olmuştur. Bunun akabinde bölge-

mizde cereyan eden hadiseler ise, yıllardan beri için için kaynamakta olan etnik kargaşaların, merkezî otorite boşluğundan faydalanarak savaşa ve teröre dönüştüğünü açıkça görmekteyiz. Bunun en önemli misali, Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki zaman zaman kanlı savaş şeklini alan çatışmadır. Bu gerginlik, bütün bölge için olduğu kadar Türkiye için de çok ciddî bir sorun teşkil etmektedir. Türkiye, Ermenistan Cumhuriyeti ve Azerbaycan'ın ayrılmaz parçası Nahcivan ile sınırdaş olduğuna göre, bu çatışmadan büyük huzursuzluk duymakta ve bütün gücüyle bölgede sulh ve sükûnu sağlamaya gayret etmektedir. Bölge devletleriyle hiçbir ayırım gözetmeden dostane ilişkiler kurmaya çalışan Türkiye ile Ermenistan arasındaki vaki temaslarda son zamanlarda kaydedilen gelişmeye rağmen, ortam, henüz iki ülke arasında diplomatik ilişki kurulmasına imkân verecek olgunluğa erişmemiştir.

Bu bakımdan, ülkemizin diğer bir Kafkasya devleti olan Gürcistan ile bağlarını güçlendirmesinde ve ilişkilerini geliştirmesinde son derece yarar vardır. İşte bu düşünceyle, halen Kafkaslar bölgesinde düzenli yolcu ve eşya trafiğine açık tek sınır kapımız olan Sarp, bugünkü koşullarda karşılaşılan bütün güçlüklere rağmen Kafkasya ve Orta Asya Cumhuriyetlerine açılan tek yol olmaktadır; aynı zamanda, ülkemiz için politik, ekonomik ve insan ilişkilerinin gelişmesi açısından şüphesiz büyük önem taşımaktadır. Artvin ile sınır konumunda olan Gürcistan'ın Acaristan Özerk Cumhuriyeti genellikle Müslümanlardan oluşmaktadır. Hatta ülkede Türkçe bilenlere dahi rastlamak mümkündür. Acaristan'ın başkenti olan Batum ise, kıyı bağlantısı dolayısıyla Doğu Karadeniz Bölgemize ulaşım imkânı sağlamaktadır. Acaristan, Abhazya ve Osetya ile mukayese edildiğinde, Gürcistan yönetimiyle daha uyumlu ilişkiler içinde görülmektedir.

Diğer bir yönden bakıldığında, Sarp Sınır Kapısının komşu ülke insanları arasında olumlu temaslar sağlanması açısından da önemli bir işlev görerek, sınırın iki tarafındaki halklar arasında karşılıklı anlayış ve güven duygularını geliştirdiği ve yıllardır uzak kalmış akrabaların birbirlerine kavuşmalarını sağladığı bir gerçektir. Bu durum, Gürcistan-Türkiye ilişkilerine olumlu bir katkı yapmakta ve bundan ötürü bölgede sosyoekonomik hayat canlılık kazanmış bulunmaktadır.

Sarp Sınır Kapısı, adeta bir sacayak şeklinde Kafkas bölgesi, Rusya ve Orta Asya'ya uzanan ulaşım yollarını Türkiye'ye açmış olup, Karadeniz ekonomik işbirliği olgusunun şimdiden önemli bir halkasını oluşturmaya başlamıştır. Açılmasından bu yana fazla süre geçmemesine rağmen, Sarp Sınır Kapısında araç ve yolcu trafiği ile sınır ticaretinde önemli kapasite artışı olmuştur. Bu kapı ticareti, her iki sınır ülkesinin tüketici kesimine refah kazandırmasına karşın, üretim faaliyetlerinde bulunanları olumsuz yönde etkilemektedir. Bununla beraber, Karadeniz kıyılarında ve özellikle sınır bölgesindeki genel gözlemler, vatandaşın memnuniyeti doğrultusundadır.

Diğer taraftan, bu hareketlerin, turizm ve kültür alanlarındaki katkılarını da gözardı etmemek gerekir. Genellikle takas şeklinde yapılan alışverişler, işadamlarımızın düşük fiyatla hammadde ithal edebilmelerine de olanak tanımaktadır.

Sarp Kapısının altyapı ve düzenleme noksanlığının giderilmesi ve sınırsız ithalat izinlerinin sağlanmasıyla zaman içerisinde çok önemli rol oynayacağı şimdiden açıkça görülmektedir.

Yukarıda belirtilen şartların tam ve eksiksiz olarak sağlanması halinde, ülkemizin bu bölümünde serbest bir bölge teşkili kaçınılmaz olacaktır. Giderek artan yolcu ve eşya trafiği, ileride bazı yeni kapıların da açılmasına gereksinim duyuracaktır.

Diğer taraftan, elde olan verilere göre, Sarp Kapısının ticarete açılması üzerine, ekonomik sıkıntı gereği, bölgeden, ülkemizin diğer yörelerine doğru artmakta olan iç göç oranında önemli derecede azalmalar olmuştur. Bununla beraber, bölgedeki sosyal hareketliliğin altyapı ve personel eksikliğine rağmen, yörenin hızla ekonomik kalkınmasını sağlamakla beraber, kaçınılmaz bazı ahlakî sorunları da beraberinde getirdiği gerçektir. Yakın bir gelecekte, şüphesiz, noksanlıkların süratle giderilmesi yoluna başvurulacaktır. Bu cümleden olmak üzere, Maliye ve Gümrük, İçişleri ve Sağlık Bakanlıklarımız, sınır bölgesindeki teşkilatı, günden güne artan trafik nispetinde nitelik ve nicelik bakımından takviye ederek en acil önlemi almış olacaklardır. Buna ek olarak, valiliklerimiz, ülkemize yasadışı olarak sokulan çeşitli mallarla ilgili halkımızı uyarıcı faaliyetlere girişecekler, fuhuş ve kaçakçılık gibi uygunsuz işlerle iştigal eden kişileri yakından izleyip, bunları ikaz edeceklerdir. Bu konuda, Dışişleri Bakanlığımızın, ülkemize uygunsuz amaçlarla girecekleri sezilen yabancılara vize verilmemesi için dış temsilciliklerimizi uyarmış olmasını memnuniyetle karşılıyor ve bu hususun hassasiyetle takip edilmesini caydırıcı bir önlem olarak görüyoruz.

Sonuç olarak, sınır kapısının, Türkiyemizi Kafkasya, Orta Asya ve Rusya'ya bağlayan yegâne dışa açılış yolu olduğunu, bunun itinayla korunmasının gerektiğini, hatta tevsiinin ülkemiz çıkarları bakımından önem arz ettiğini düşünüyoruz. Bu dışa açılışın, yöresel planda neden olduğu bazı ahlakî sorunların çözümü, bir yandan halkımızın uyarılma yoluyla bilinçlenmesi, diğer yandan zabıta ve yukarıda bahsedilen diğer önlemler yoluyla üstesinden gelinmesiyle mümkün olacaktır. Unutulmamalıdır ki, ahlakî sorunlar, her çağda ve dünyanın her yerinde mevcut olagelmiştir. önemli olan, bunları zararsız ve etkisiz boyutlara indirgemektir.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Söz sırası, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Samsun Milletvekili Sayın Mehmet Çebi'de. Buyurun Sayın Çebi.

DYP GRUBU ADINA MEHMET ÇEBİ (Samsun) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Doğru Yol Partisi Grubu adına hepinizi saygılarımla selamlıyorum. Karadeniz Bölgesinin bir milletvekili ve eski bir Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı olarak, Sarp Sınır Kapısının açılışını zaman zaman irdelemiş olduğumdan bu konudaki bazı hususları huzurlarınızda ifade etmeye çalışacağım.

1908 Birinci Meşrutiyetinden sonra Türkiye'nin içinde bulunduğu o günkü şartlarda, darboğazda, Karadeniz yöresinden çok insanın Rusya'ya; yani, Batum, Gürcistan, Ukrayna, Odesa, Soçi gibi yerlere göç ettikleri vakıadır. Vaktaki 1917 Rus ihtilalinden sonra burada kalan soydaşlarımız -Karadenizli soydaşlarımız- orada, o şartlara rağmen kendi özlüklerini yitirmeden 70 yıllık bir esaretten sonra özlüklerini ispatla ortaya çıkmışlardır.

1908'den sonra başlayan bu göçün ekonomik bunalımdan kaynaklandığı bir vakıadır; ancak, uyum bakımından o yörelere yerleşen bu insanların bazılarını kısa pasajlarla arz etmek istiyorum; örneğin kendi akrabalarımı. Şu anda Tiflis Ağır Ceza Reisi, Kâzım Çebi'dir; şu anda Soçi Emniyet Müdürü, Levent Çebi'dir; yine Gagra avukatlarından biri Kâzım Osman Çebi'dir. Daha saysam çok var. Bunlar önemli yerlerde bulunan kişiler ve soyunu sopunu, soyadını yitirmeden yaşamayı becerebilen, ayakta duran kişilerdir.

Ne enteresandır ki, 1976 yılında Sayın Süleyman Demirel'in Başbakanlığı döneminde Ruslarla yapmış olduğu anlaşmayla Sarp Sınır Kapısının açılması karara bağlanmıştır. Ancak,

Sarp Sınır Kapısına, Rus yakasında ve bizim tarafta yol olmadığı için yıllarca sürüklenip kalmıştır. Makus bir talih; ihtilal, arkasından ihtilalin devamı hükümetler, derken, 1976'dan 1987'ye kadar açılmamıştır. Neticede, 1987 senesinde bu kapının açılma şansı elde edilmiştir.

Bütün konuşmacı arkadaşlarımın görüşlerine katılmamak mümkün değildir; aynı noktada birleşmişiz. Gündemin birinci maddesi açılış ile sunuş maddesine kadar olan bazı maddeler üzerinde anlaşmaya varmışız. Burada ahlak çöküntüsü var; ittifakla anlaşmışız. Bazı konularda ittifak edemediğimiz noktalar vardır ki, bunlardan biri, ticarette serbest pazar sistemine dayanarak dünyaya yayılma olayıdır. Bu da, 1991 yılında Rusya'nın çöküşü, Almanların birleşmesi ve Orta Asya içinden Türk devletlerinin ortaya çıkması, bizim gurbet gittiğimiz ülkeden insanların, şimdi bizim ülkemize gurbet geldiği olaydır ki bu çok önemlidir. Demek ki, bu ülkemizin şu anda dünyaya karşı, daha doğrusu Orta Asya'ya karşı ve beliren Türk devletlerinin bize karşı olan sıcaklığını, sevgisini de katarsak "Rusya'dan gelenler" diye hitap etmememiz gerekir. Buralardan gelen herkese Karadeniz Bölgesinde, "Rusya'dan gelenler" deniyor ki, bu yanlıştır. Eskiden Rusya'ya bir bütün olarak bakılırdı, oradan Türk de gelse Rus'tu, Ukraynalı da gelse Rus'tu, diğer bölgelerinden gelen de Rus'tu; ama, bu şimdi böyle değil, artık Rus Rus olmuştur, Türk Türk olmuştur, Gürcü Gürcü olmuştur ve herkes kendi hüviyetiyle ortaya çıkmıştır. Bu ortaya çıkan sonuçtan sonra sınır kapısının açılışı ve açıldıktan sonra Karadenize ve İç Anadoluya doğru bir -ufak mahiyette de olsa- Ticarî akımın başlangıcı gözükmektedir. Ancak, ticaretin bu şekilde akışının arkasından ahlakî çöküntü gelmiştir. Bu ahlakî çöküntünün ana sebebi, Rus parasının dolar karşısında kendini kaybedişinden kaynaklıdır ki, Rusya'da bir başkomiser 10 dolar aylık almaktadır. Bu 10 doları eğer Rus parasına çevirirseniz, Rusya'da 15 gün geçinebileceğiniz bir para karşılığıdır.

Şimdi, Türk Milletinin bir özelliği var. Sadece gelen bu Rus fahişeler hakkında konuştuk. Peki, Türk erkekleri hakkında bir şey söylemeyecek miyiz? Yani, bunlar yalnız başına mı geliyorlar, ne yapıyorlar, kiminle fuhuş yapıyorlar; bizim çocuklarla... Madem yapıyorlar; biz çocuklara hangi dinî ve ahlakî dersi, tedrisatı verdik de şimdi bunlardan karşılığını alamıyoruz? Burada bir sebep vardır. (RP sıralarından alkışlar) Bunun altını çizmek istiyorum.

Burada yapılacak olan en önemli şey... Siz bunu ne kadar zorlarsanız zorlayın, bu meseleyi çözemezsiniz; artık bu bir eğitim meselesi haline gelmiştir. Aslında bu kapı bize dar geliyor; bu, aslında Edirne Kapıkule kapısı gibi genişlemeye müsait ve arkasında ekonomik potansiyel olan bir kapıdır. Gelin, bütün bakanlıklar ve Hükümet olarak buraya ağırlık verelim. Çünkü, 1980 senesinden 1991 senesine kadar -bazı bölgeleri hariç- inatla Karadenize bakılmamıştır ve 1985 nüfus sayımıyla 1990 nüfus sayımı arasında Karadenizde nüfus artışı gözükmemektedir; yani, göç olmuştur. Şimdi bir potansiyel doğmuş. Bu potansiyelin altyapısı hazırdır. Bu hazırlığa geçerken -bütün konuşmacı arkadaşlarımızın da ortaya koydukları gibi- bunu ticarî ahlakî bir kural içinde mütalaa ederek, bu sınır kapısında yapılacak ticareti daha genişletelim. Yani, bavul ticaretini daha ekonomik hale getirelim.

Bavul ticareti ne getiriyor? Gelen bütün sanayi ürünleri kalitesiz ve kabadır. Bizim ürünlerimiz onlardan daha kaliteli, sağlam ve dayanıklıdır. Buna rağmen, vatandaşımızın, onların getirmiş olduğu çarık-çürük şeylere iltifat etmesinin nedeni ekonomik sorundur. Bu ekonomik sorun bizim için de geçerli olduğuna göre, vatandaşımız az parayla aynı işi kısa vadede görebilen bazı şeylerin peşinde koşmakta. Şu kadarını arz etmek isterim ki, Rusya'dan bavulla gelenler, getirdikleri malları kendileri satmamaktadır. Bizim Karadenizin uşakları uyanıktır; on-

ları sınırda ellerinden alıyorlar, kendileri pazarlıyorlar. Kurulan Rus pazarlarının dörtte üçü bizim pazarcı çocuklardan meydana gelmektedir. Arkadaşlarımızdan birisi "Buraya mafya yerleşti" dedi, doğrudur; seks mafyası da vardır, bu tür mafya da vardır.

Seks mafyası yerli ahlaksızla yabancı ahlaksızın işbirliği kurarak, ortaya koyduğu bir tablodur. Onun için, biz bunu zaman zaman Karadeniz Bölgesindeki illerimiz valilerinin de duyması için söylemişizdir; "bu iki insanı iyi takip edin; biri yerlisi, diğeri yabancısı. O oradan getiriyor, bu burada pazarlıyor" demişizdir. Utandığım husus şudur : Bir Türk'ün, bir Müslümanın bu kadar adi bir meseleye karışarak, Rus kadınlarını pazarlamasıdır ki, bu da, ahlak çöküntüsüdür. Bu ahlak çöküntüsünün önüne üç yolla geçebiliriz; başta temel inançlarımızı muhafaza ederek sonra, ekonomik kurallarımızı düzelterek, sonra da, dünyaya yayılarak, güçlü olduğumuzu kabul ettirerek. Şimdi bunlardan bazılarını kabul ettirmeye başlamışız. Kime kabul ettirmeye başlamışız; bizden zayıf olanlara. Bizden şişman olanlara daha henüz bir şey yapamamışız; çünkü, ekonomik bağımlılıklarımız vardır. Eğer, bu karşılıklı menfaatler devam edecekse, dünyadan kopmak da mümkün değildir.

Hulasa, şunu söylemek istiyorum. 1908'den başlamak üzere 1992'ye kadar dünyada çeşitli değişiklikler olurken, ülkemizde de bazı değişiklikler olmuştur. Meydana gelen bu değişiklikleri sadece Karadenize bağlamak da yanlıştır. İstanbul'da Romanya'dan, Macaristan'dan, Bulgaristan'dan gelenler de vardır; ilin nüfusunu 10 milyona çıkaran bir olay vardır. Aslında ben isterdim ki, sayın konuşmacılar bu konuda iktidar olarak bize bazı şeyler sorsunlar; desinler ki, "1980'de başlayan İran-Irak savaşından sonra Türkiye'ye sığınmış olan 1 milyon 200 bin İran'lı şimdi İstanbul'da ne yapıyor, hangi fetvayı veriyor... Söyleyeyim size; eroin kaçakçılığı, esrar kaçakçılığı, halı kaçakçılığı, altın kaçakçılığı, kiralık cinayet şebekeleri hep İran'lıların elinin altındadır. istanbul'da, Kapalıçarşının 11 kapısını saat 14.00'te kapatırsanız, onların içinden mutlaka 100 suçlu yakalarsınız. Bunu, grubumuzda da söylüyoruz, Büyük Millet Meclisi kürsüsünde söylemeyi de bir vazife kabul ediyorum. Meclis şimdi sakin, ancak bu saatte konuşulurdu. (Alkışlar) Teşekkür ederim.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bu ülkenin sahipleri olarak ve milletin bize duyduğu itimada layık olarak, bazı şeyleri irdelememizde yarar vardır. Ben bu konuşmamın hiçbir siyasî anlama sokulmamasını istiyorum. Gelin, şu İstanbul'un üzerinde, Meclis olarak duralım. İstanbul için yeni bakanlık mı kurarız -zira İstanbul'la Ağrı'yı aynı kanunla idare edemezsiniz- yeni bir yasa mı çıkarırız, başka bir şey mi yaparız?.. İstanbul, Türkiye'nin gözbebeğidir; İstanbul'u kaybettiğiniz zaman Türkiye'yi kaybedersiniz; çünkü, bu mozaik oradadır. İstanbul'daki bu çirkin gelişme, genişleme, böyle devam ederse on sene sonra, İstanbul'u, mümkün değil, idare edemezsiniz, fevkalade büyük bir batağa sürüklersiniz. Sizler de, bizler de bu ülkenin sahibiyiz ve buna yeni bir şekil getirmek zorundayız. Tabiî, şimdi ben daldan dala atlamış gibi oldum.

Sevgili kardeşimiz Süleyman Hatinoğlu, meselelerden uzaktır. Onu birisi yazdı eline verdi, onu da okuyamadı, ben farkındayım; ama hemşerimdir, güzel çocuktur, Sağlık Bakanlığında epey çalıştığı için, o test hadiselerini bakanın kulağına söylüyor, burada da "AVİS" testi diyor, tam adını söylemiyor. o kadar olacak...

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — Sayın Çebi, sen söyle de duyalım.

MEHMET ÇEBİ (Devamla) — Karşıya baktığınızda Sarp kapısının ihtiyaca cevap vermediğini bir kez daha vurguluyorum.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — AIDS de bakalım.

MEHMET ÇEBİ (Devamla) — Gel göstereyim.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — Hadi söylesene.

MEHMET ÇEBİ (Devamla) — Eliza diyelim o zaman, eliza diyelim.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) — Söyleme cesaretin bile yok.

MEHMET ÇEBİ (Devamla) — Sen biraz daha okuyacaksın benim seviyeme gelmek için.

Sevgili milletvekili arkadaşlarım on yıl Karadeniz'e bakılmadı derken başka bir şeyi daha ifade edeyim; bu kapının açılışıyla, şu anda, 15 bin kilometre uzakta Türk müzikleri bantlarda çalınmaktadır. İşte, esas kıvanç duyulacak yer de burasıdır. Biz, bu konuda Grubumuzun görüşlerini çok açık bir şekilde ortaya koyduk ve bir iktidar partisi gibi de hareket etmedik. Genel görüşme açılması istendiğinde -genel görüşe uyarak- baştan kabul ettik; şimdi de, bu konudaki noksanlıklarımızı ifade ediyoruz. Ben, bu işin ticarî ve ahlakî tarafına biraz eğildim. Sanıyorum bunun esas bağlantılarını yapan ve konuyla daha çok ilgilenen üç değerli bakanımız, Hariciye Bakanımız, Turizm Bakanımız ve Sağlık Bakanımız da konuşmacı arkadaşların ortaya koydukları düşünceler doğrultusunda cevaplar vereceklerdir. Esas cevapların da bunlardan alınmasının doğru olacağına inanıyorum.

Bu bakımdan, gecenin bu geç saatinde sizleri fazla yormamak için düşüncelerimi kısaca, bir çerçeve içinde arz etmek suretiyle grubumun görüşlerini ortaya koydum. Beni dinledikleri için Başkanlığa ve sevgili milletvekili arkadaşlarıma engin saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çebi.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Kırşehir Milletvekili Sayın Coşkun Gökalp konuşacak.

Buyurun Sayın Gökalp.

CHP GRUBU ADINA COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Trabzon Milletvekili Sayın Kemalettin Göktaş ve 21 arkadaşının, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz Bölgesi ve çevre illerinde meydana gelen ticarî ve sosyal olumsuzlukların incelenmesine ilişkin genel görüşme önergesi Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmiştir. Bu konuda CHP'nin görüşlerini huzurunuzda açıklamak istiyorum. Bu nedenle, Yüce Meclisi, Grubum ve şahsım adına saygılarımla selamlıyorum.

Sarp Sınır Kapısı, bilindiği gibi, 1988 yılında, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükümeti arasında, Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması ile vücut bularak hayata geçirilmiştir.

Sarp Sınır Kapısı, Birleşik Devletlere açılan tek sınır kapısıdır. Bu kapı, Birleşik Devletlerin, dünya ile ilişkilerini kurmaktadır. Sarp Sınır Kapısından günde yaklaşık 5-6 bin kişi giriş çıkış yapmaktadır. Buradan gelen insanlar, Türkiye'de yaklaşık bir iki ay gibi kısa süre kalmaktadırlar. Sarp Sınır Kapısı açılıncaya kadar bu bölge dışa göç veriyordu. Özellikle Artvin ve İlçeleri halkı bu kapının açılmasıyla göçü durdurduğu gibi, geriye dönüşü başlatmıştır. Bu kapının açılması, deyim yerinde ise, altın yumurtlayan tavuk misali, Türk ekonomisine ve bölge halkının yaşamına büyük katkılar sağlamıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Trabzon ve bölge illerimiz tarihî İpek Yolu üzerinde bulunmaktadır. Eski çağlardan beri, bu bölge, transit ticaret merkezidir. Bölgenin en büyük alışveriş merkezi olan Trabzon'un, özellikle Sarp Sınır Kapısının açılmasıyla ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin yeniden yapılanmasından sonra demokratikleşmesiyle birlikte, önemi bir kez daha artmış bulunmaktadır.

Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında aynı zamanda ekonomik ve coğrafî şartların paylaşılması nedeniyle, ekonomik işbirliği kaçınılmaz bir olay olmuştur. Sarp Sınır Kapısının açılmasıyla birlikte, bölgede bir hareketlilik başlamıştır. Trabzon ve diğer illerimiz esnafının durma noktasında olan işlerinde bu sınır ticareti sayesinde hareketlilik başlamıştır.

Ülkemizde, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden sonra işsizlik oranı en yüksek olan bölge bu bölgedir. Bu kapının açılması, kısmen de olsa, bölge halkına iş imkânı yaratmıştır. Bu kapının açılmasıyla, Türkiye, dünya ile ilişkilerinde tek boyuttan çok boyutluluğa geçmiştir. Bunun da örneği, Karadeniz Ekonomik İşbirliğidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dünyada hiçbir ülke kendini dünya ülkelerinden soyutlayarak yaşayamaz. Ülkemiz, her halükârda dünya ile ekonomik ve ticarî ilişkilerini geliştirerek yaşayacaktır. Türkiye, dünya ile bütünleşmediği takdirde, kendi kaderini değiştiremez.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemiz, Orta Asya cumhuriyetleriyle Batı arasında en sağlam köprüdür. Türkiye Batı'nın bir parçasıdır ve aynı zamanda Karadeniz Ekonomik İşbirliğinin de lideri durumundadır. Ülkemiz, birçok ekonomik yolun kesişme noktasındadır; bu da, ülkemiz için bir avantaj teşkil etmektedir. Bu kadar hayatî önemi olan bir kapının, daha da işlerliğe kavuşması için birtakım yeniliklerin yapılması gerekir kanısındayız. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz :

Bilindiği gibi, Sarp Sınır Kapısı denize dolgu olarak yapılmıştır; bu mekân dardır, istenildiği gibi ihtiyaca cevap verememektedir. Bunun için Muratlı Kapısının Borçka üzerinden açılması gerekmektedir. Diğer kapılarımızda olduğu gibi, -Ağrı'da, Habur'da, Silopi'de ve Suriye tarafında- pasavan yoluyla geçişlerin sağlanmasının ülke ve bölge halkının menfaatına uygun olacağı görüşündeyiz. Bölgede -özellikle Artvin- öyle yerleşim merkezlerimiz vardır ki, kış aylarında buraları aylarca karlarla kaplı kalır. Buralar, Batum'a bir iki saat içerisinde ulaşabilecek yerlerdir. Kışın kolayca ulaşamayacağımız bu yerleşim yerleri, Gürcistan'a bağlı, Batum'a çok yakın yerlerdir. Pasavan geçişler sağlanırsa, pasaporta ihtiyaç olmadan, bu yerleşim merkezlerinde ikamet eden insanlarımız, kolayca, komşu ülkelerin şehirlerine giderek ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri gibi, dost ve akrabalarını da ziyaret etme imkânına sahip olacaklardır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sınır ticareti mal mübadelesi yoluyla yapılmaktadır. Mevcut mevzuata göre, sınır ticareti yoluyla gelen bu mallar şehir dışına çıkarılamıyor; ama gelen bu malların karşılığı diğer şehirlerden alınarak yurt dışına gönderiliyor. Bu sistemin değiştirilerek, sınır ticareti yoluyla gelen malların yurt içinde serbestçe dolaşımı sağlanmalıdır. Kıyı ve sınır ticaretinin bölge ekonomisine katkı sağlayabilmesinin, devlet tarafından konulan sınırlandırmaların kalkmasıyla mümkün olacağı görüş ve kanaatindeyiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sarp Sınır Kapısının açılışından bugüne kadar, Erzurum, Rize, Kars ve Artvin illerine 1 304 130 giriş, 1 086 640 da çıkış yapılmıştır. Ayrıca, açılıştan bugüne kadar 126 849 otomobil giriş, 128 642 otomobil de çıkış yapmıştır, buna ilaveten, 16 103 TIR-kamyon giriş, 16 351 TIR-kamyon da çıkış yapmıştır. Yine bugüne kadar sınır ticareti olarak, mal mübadelesi yoluyla 201 milyar 458 milyon liralık ithalat, 162 milyar 201 milyon liralık ihracat yapılmıştır. Ayrıca, serbest ithalat - ihracat yoluyla 17 milyar 905 milyon liralık ithalat, 34 milyar 220 milyon liralık ihracat yapılmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sınır ticareti yoluyla yapılan ticaret küçümsenecek oranlarda değildir. Bunun daha da büyütülmesi gerekir görüşündeyiz. Sınır ticareti daha da gelişirse, malî kuruluşlar, bu bölgede, özellikle Hopa'da, Arhavi'de şubelerini çoğaltarak faaliyetlerini sürdüreceklerdir. Sınır ticaretinin bölgeye ekonomik katkısı büyük olmuştur. Hopa'da 2 otel varken bugün bu sayı 30'a yaklaşmıştır. Hopa - Artvin arasındaki Sugören Köyünde 7 tane otel yapılmıştır. İşte, bu olayların bu bölgeye ne kadar canlılık getirdiği meydandadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sarp Sınır Kapısının açılmasıyla Karadeniz Bölgesinde ve çevre illerde bazı sosyal olumsuzlukların varlığını kabul etmekle birlikte, bu sosyal olumsuzlukların kısa sürede ortadan kalkacağına inanmaktayız. Özellikle fuhuş olayları, kazanç sağlamaya yönelik hareketlerdir ve ekonomik bir olaydır. Bunlar da geçmek üzeredir, tedricen, bu olaylar her gün azalmaktadır. Fuhuş olaylarının elbette karşısındayız; ama bölgeye gelen her bayana fuhuş için geliyor gözüyle bakmak yanlıştır. Bölge illerinin emniyet görevlilerinin turistlere hoşgörüyle davranacağına inanıyor ve güveniyoruz.

Her kapının açılmasıyla birtakım sosyal huzursuzlukların meydana geldiği bir gerçektir. Kapıkule Kapısından Türkiye'ye giriş yapan Romen aşk kadınları, Edirne ve İstanbul'a gelerek, para karşılığında aşk yapmaktadırlar; bu gerçek de unutulmamalıdır. Bu bölgede yaşayan insanlarımızdan bazıları, evinde bulunan altınları satarak, ineğini dahi satarak fuhuş için harcamaktadırlar. Burada aile düzeni her yönüyle bozulmakta, huzursuzluk yaşanmakta aileler ekonomik yönden de sarsılmaktadır. Bunların yol ve yöntemini bularak, birlikte çözüm aramak zorundayız.

Kapılarda görev yapan bütün görevlilerimizin ve Karadeniz'e kıyısı olan şehirlerimizdeki emniyet görevlilerimizin, ülkemize gelen her turiste yanlış gözle bakmaması gerekir kanısındayız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; son günlerde elime geçen gazetelerden bazılarının kupürlerini okuyacağım burada. 9 Kasım 1992 tarihli bir gazetede "Hırsız değiliz" başlığı altında "Aşk yaptıkları kişilerin parasını çalmakla suçlanan Hemşire Nataşa, adlî tıptan 7 gün rapor alarak, karakolda dövüldüğünü iddia etmiştir" deniliyor. Burada şunu demek istiyorum : Emniyet güçlerimize, karakollarımıza düşmek zorunda kalan, dışarıdan gelen; Kapıkule'den, Sarp Sınır Kapısından yahut transit ticaretle ve gemilerle gelen her insana kötü gözle bakmayalım. Bunun yoluna yordamına elbette Hükümetle birlikte Sayın Genel Kurul karar verecektir.

Bu duygularla, Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (CHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Gökalp.

Bu suretle, gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmış bulunmaktadır.

Şimdi, şahsı adına, Tokat Milletvekili Sayın İbrahim Kumaş'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kumaş.

İBRAHİM KUMAŞ (Tokat) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şahsım ve Birlik ve Barış Partisi adına hepinizi saygıyla selamlarım.

Sarp sınır kapısıyla ilgili olumsuzlukları görüşmek için genel görüşme önergesi veren Sayın Kemalettin Gökfaş ve 21 arkadaşına teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla Sarp Sınır Kapısı açılmıştır. Yalnız, Sarp Sınır Kapısı, maalesef, harabedir, hizmete cevap verecek durumda değildir. Aynı zamanda Karadeniz Ekomonik İşbirliğinin geleceğini de menfi yönde etkilemektedir. Bu kapının Türkiye'ye yakışır hale getirilmesi lazımdır.

Bu kapının açılmasıyla sınır ticareti artmış; 1991 yılında, 50 milyar liralık ithalat, 20 milyar liralık ihracat; 1992 yılının sekizinci ayına kadar 133 milyar liralık ithalat, 40 milyar liralık ihracat yapılmıştır. Bu rakamlara bavul ticareti ve kaçakçılık dahil değildir.

Kıymetli milletvekilleri, burada da görüyoruz ki, maalesef, bu ticaret de, Türkiye'nin aleyhine işlemektedir; yani, aldıklarımız fazla, sattıklarımız azdır.

Bu sınır kapısının açılmasıyla kaçakçılık artmıştır. Altın, uyuşturucu, sigara, hatta petrol kaçakçılığı gibi kaçakçılıklar yapılmaktadır.

Turist olarak yurda gelenler, yanlarındaki eşyaları satarak bavul ticareti yapmaktadırlar. Bunun da kanunî bir yönü yoktur.

Sayın milletvekilleri, bu kıyı ticareti olmaktan çıkmıştır yanlış işlemektedir. Türkiye'ye 1992 yılının sekizinci ayına kadar 1 milyon yolcu, 100 bin otobüs ve otomobil, 16 bin TIR girmiştir.

Dağılan Sovyetler Birliği ülkelerini henüz tam manasıyla tanımıyoruz. Bu konuyla ilgilenmek üzere değişik ülkeler uzmanlar göndermiştir; ama maalesef, Türkiye'nin yanlışlığı mıdır, kaderi midir; dibi görünmeyen göle girmekteyiz, dereyi görmeden paçayı sıvamaktayız. Bu ülkelerin sosyal ve ekonomik özellikleri nelerdir; Türkiye bu ülkelerle ticarî mi, kültürel mi, hangi bakımdan rahat ilişkiler kurabilir? Bu hususlar uzmanlarımız tarafından incelenerek, tanınarak, bu ülkelerle münasebetlerin kurulması elbette ülkemiz için faydalı olacaktır. Bunlar yapılmadan, araştırmalar yapılmadan, kurulacak ekonomik ve sosyal ilişkilerde yanlışlıklar yapabiliriz.

Sayın milletvekilleri, gazeteler, "Rus fahişeler yuva yıkıyor" diye yazıyor. Bu sözü sadece gazeteler yazmıyor, devletin yetkili valisi de söylüyor. Sayın valimiz Rus fahişelerin yuva yıktığını itiraf ediyor. Peki, devletin ve Hükümetin görevi nedir?.. Sayın vali bu durumu itiraf ediyor ve hâlâ yuvaların yıkılması devam ediyor. Arkadaşlar, Rus fahişelerin veya başka fahişelerin Büyük Ankara Otelinin önünde gezmesi, fahişelik yapması, mazur görülemez. Sarp Sınır Kapımızda mazur görülmediği gibi, İstanbul'da da Türkiye'nin herhangi bir yerinde de, Türk Milletinin aile yapısını yıkmaya yönelik, Türk Milletini ahlaken, biyolojik bakımdan, yani her bakımdan yıkan, tahrip eden bu olaylar yasak olmalıdır. Bu olaylara müdahale edilmelidir, devlet buna karşı acil tedbirler almalıdır.

Peki, bu yanlışlıklar nereden kaynaklanıyor? Kıymetli arkadaşlar, maalesef Turizm Bakanımız da burada- yıllardır uygulanan yanlış turizm politikalarıyla, turist gelsin de nasıl gelirse gelsin anlayışıyla, bu yanlışlıklar devam ettirilmektedir. Mesela televizyonda bir ara Ellis Adası adlı bir dizi vardı. Amerika'nın ilk keşfedildiği tarihlerde, Amerika'ya giden insanlar, Amerika'ya girmeden, bu adada kontrol ediliyorlar, sağlıkları kontrol ediliyor, her bakımdan kontroldan geçiriliyorlar, eğer hastalıklı iseler orada kalarak tedavi ediliyor, sağlıklarına kavuştuktan sonra Amerika'ya alınıyorlardı. Tedavi edilemeyenler ise Amerika'ya alınmıyordu. Türkiye, yolgeçen hanı değildir. Bu insanlar, turistik amaçla gelip de başka bir iş yapıyorsa, buna mani olunmalıdır; parası, pulu olmayan bu insanların Türkiye'ye girişine müsaade edilmemelidir. Almanya'ya, Batı ülkelerine, daha bir çok ülkeye vizesiz giriş var mı?.. Nasıl giriliyor?.. O ülkelere kolaylıkla girilmiyor; yani, belli şartlar getirmişler, uyguluyorlar. Mademki biz de bir ülkeyiz, bir devletiz; devletimiz, elbette ki, birtakım uygulamalar getirmelidir. Bu bizim itibarımızı küçültmez. Devletimizin belli ölçekler getirmesi, itibarımızı küçültmez, turistlerin de gelmesine mani olmaz. Demin, Sayın Coşkun Gökalp Bey ifade etti; diyoruz ki, Türkiye'de turistlere yanlış gözle bakılabiliyor. Bakılabilir tabiî. Sarp sınır kapısından sa-

dece fahişeler gelecek, bunlar turizm amaçlı gelmeyecek, Türkiye'ye döviz bırakmak amacıyla gelmeyecek, Türkiye'den götürmek için gelecek, Türkiye'nin hangi sınır kapısından olursa olsun, o matsatla, o şekilde gelip girecekler, biz de bunlara müsaade edeceğiz, bu yanlışları da Türk Halkı görecek; ondan sonra, Türkiye'ye gelenler iyi amaçlarla da gelmiş olsalar; elbette ki insanlarımız bunlara iyi gözle bakmayacaktır. Bakmasını da temin etmek zor olacaktır...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Öyle demedim.

İBRAHİM KUMAŞ (Devamla) — Tashih ediyorum; yani, o şekilde anlaşılması...

Değerli milletvekilleri, elbette bu sınır kapısının kapatılmasını istemiyorum. Sınır kapısı açık tutulmalıdır -demin bir arkadaşım da ifade etti- daha da geniş hale getirilmelidir; ama girişleri ve çıkışları devlet kontrolü altında olmalıdır. Devlet, iradesini her yerde icraya mukdedir olmalıdır. Devlet budur. Devlet, eğer iradesini icra edemiyorsa, gerekli müdahalede bulunamıyorsa, yanlışlıkları düzeltemiyorsa devlet olma iddiasında bulunamaz; hükümt etme iddiasında bulunulamaz.

Burada olumsuzluklardan bahsetmekten cidden rahatsız oluyorum; yani, şu kürsüye çıktığımda, olumlu gelişmelerden bahsetmek istiyorum, şu işlerimiz de çok iyi gidiyor demeyi arzu ediyorum. Elbette olumlu gelişmeler de var, yok değil; ama ne kadarı olumlu, yüzdesi nedir; maalesef, yüzdeye vursak çok az, dış politikada, iç politikada çok az; ama bu yanlışlıklar, sadece bu Hükümetin yanlışlıkları mı; hayır. Arkadaşlar, bu yanlışlıklar bugüne kadar devam edegelmiştir; ama bu bir mazeret değil, bugünkü Hükümet, bu yanlışlıkları görerek, bunları düzeltmelidir. Bazen, arkadaşlarımız burada Anavatan Partisini eleştirirken, yanlışlıklarını ifade ederken, şöyle yanlış yaptılar, böyle yanlış yaptılar diyorlar. Anavatan Partisinin yapmış olduğu yanlışlıklar sizin için bir emsal midir? O yanlış yaptı diye, sizin de aynı yanlışı yapmanız gerekir mi? Yanlış emsal olmaz. O yanlış yaptıysa, siz doğrusunu yapın, güzelini yapın; buna mani bir hal de yoktur; kimse de size mani olmuyor, sizi destekleriz.

Değerli milletvekilleri, ben bu kürsüden bugün ikinci defadır konuşuyorum. Daha fazla zamanınızı almak istemiyorum. Bu genel görüşme, inşallah olumlu gelişmelere vesile olur. Bu görüşmeden çıkan neticeler, inşallah sadece tutanaklarda kalmaz, Hükümetimiz, bunları tutanaklardan çıkartır, konuşan arkadaşların tespitlerinin altını çizer ve bunları da uygulamada göz önüne alır.

Bu duygularla, hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kumaş.

Genel görüşmede son konuşmayı şahsı adına yapmak üzere, Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Esat Bütün'ü davet ediyorum.

Buyurun Sayın Bütün.

ESAT BÜTÜN (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, bu saate kadar ülkemizin bu önemli meselesini sabırla dinleyen değerli milletvekilleri; neresinden baksanız, âdeta Türkiye'nin her tarafı dökülüyor, geldiğimiz nokta bu. Ekonomi, enflasyon canavarıyla karşı karşıya; vatandaşlarımızın can güvenliği, yıllardır, can güvenliğini sağlamak için yapılan ihtilallere rağmen sağlanamamış; ahlak çökmüş, insanlarımızın birbirlerine güveni kalmamış; devletimiz içte ve dışta, âdeta, itibarı yok denecek hale gelmiş; sınırlarımızın kapılarını açsak, içeriye fahişeler dolacak; Avrupa ülkeleri sınır kapılarını bizlere açsa, Türkiye'de insan kalmayıp, insanlarımız oraya gidip sığınmacı veya işçi olacak. Türkiye'nin ve Türk Milletinin geldiği nokta bugün bu. Bütün bunlara çözüm bulması gereken, milletin iradesinin yegâne temsilcisi olan Türkiye

Büyük Millet Meclisinin durumu da, birtakım İçtüzük maddeleri, birtakım grup kararları nedeniyle ve içinde bulunduğu siyasî yapılanma millet iradesinin katılımını gerekli şekilde sağlayacak durumda olmadığından maalesef ümit verici değil.

ALİ ESER (Samsun) — Geçen dönemde.

ESAT BÜTÜN (Devamla) — Geçen dönemle şimdiki dönemin hiçbir farkı yok sayın milletvekilim; daha haziran ayında verdiğiniz Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununu eğer Cumhurbaşkanı veto etmeseydi geçip gitmişti; ama şimdi bu kanuna itiraz ediyorsunuz. Bu iradenin kullanılması, bence millî iradenin veya kendi iradenizin nasıl kullanıldığını gösteriyor. Ben o konulara girmek istemiyorum; ama bir gerçek var; o gerçek de şudur : Şu anda Sarp Sınır Kapısında bir problem var ve bu problem gün geçtikçe de artıyor. Bu problemlerin artmasına rağmen biz hâlâ konuşuyoruz; fakat bir tedbir almıyoruz. Dün güneydoğu olayları başladığı zaman nasıl ki bir avuç eşkiya devletimizin kahır gücüyle ezilecek denerek hor görülmüş, pasif görülmüş ve olaylar büyüyünce de bugün enflasyonun sebebi haline bile getirilmişse; yıllardır, gerek Kapıkule'den, gerek Sarp Sınır Kapısından girenler ve gerekse sahillerimizi çıplaklar kampına çeviren zihniyet nedeniyle yarın bir gün, Allah göstermesin, ülkemizi birtakım bulaşıcı hastalıklar sardığı zaman bu seferde tıpkı güneydoğudaki olaylar gibi, Türkiye'nin bütçesini bu hastalıklarla mücadeleye harcasak bile kurtulamayacağız.

Şimdi, bunların sebebi acaba nedir? Devletimiz ve hükümetlerimiz olayların hep arkasından gitmiştir. 1960'lı yıllarda Planlama Teşkilatı kurulmuş; ama yapılan planlara dahi uyulmamış. Tedbirler zamanında alınmadığı için sahillerimiz yağmalanmış, sahillerimizi ve körfezlerimizi kirleterek denizlerimizi âdeta kokutmuşuz; şimdi de temizlemeye çalışıyoruz... Her şeyimiz böyle dökülüyor. Serbest pazar ekonomisi deniyor. Biz buna karşı değiliz; ama bu, kuralsızlık demek değildir. Bavul ticareti yapılacak diye kuzey komşularımızın, özellikle Rusya'nın çürük mallarını Türkiye'ye getirip, zaten kıt kanaat olan dövizlerimizin oraya akmasına seyirci kalmamalıyız. Bütün bunlar, bilinerek, görülerek yapılıyor. Sayın Sağlık Bakanımız - demin buradaydı; ama şimdi gözükmüyor- gerek bu konunun, gerek İstanbul'daki fuhuşu, gerek sahillerimizdeki fuhuşu, gerekse Karadeniz sahillerine gelen fuhuşu önleyici tedbirleri almadığı zaman, demin de söylediğim gibi bir gün bu olay da tıpkı güneydoğu olayları gibi bir kangren haline gelebilir ve belki bunu da önleyemeyebiliriz, önleyemeyiz. Bütün bunlar ortadayken, Sayın Bakanımızı birkaç kere aradık Ankara'da dahi bulamadık. Şimdi siz diyorsunuz ki, farklı... Eğer siz Sayın Bakanımızın Ankara'da kaç gün kaldığını ve İstanbul'da kaç gün kaldığını araştırırsanız farklı olup olmadığını görürsünüz.

ALİ ESER (Samsun) — Kimi?

ESAT BÜTÜN (Devamla) — Sağlık Bakanını kastediyorum. Tabiî ki bu konunun özellikle sorumlusu olan odur. Bu olaylar daha önce de vardı ve bugün de devam etmektedir, gerekli tedbirler de alınmamaktadır. İstanbul'un, Beyazıt'ı, Eminönü'sü bugün işgal altındadır.

ALİ ESER (Samsun) — Onun için İstanbul'da ya!..

ESAT BÜTÜN (Devamla) — Ama, önlemiyor, o zaman "destekliyor" mu diyeceğiz?!.. Onun için İstanbul'da ise teşekkür ediyorum; ama olaylar hâlâ devam ediyor ve tedbirler alınmıyor.

ALİ ESER (Samsun) — Çelişkiye düşüyorsun.

BAŞKAN — Sayın Eser, sükûneti bozmayalım lütfen.

Devam buyurun Sayın Bütün.

ESAT BÜTÜN (Devamla) — Tabiî, buradaki arkadaşlarımız eğer uyumak isteselerdi bu saate kadar burada kalmaz ve bu konuyu da sabırla dinlemezlerdi. Uyumak isteyenler gittiler. Onun için, ben buradaki arkadaşlara özellikle tekrar teşekkür ediyor, zamanlarını da çok fazla almak istemiyorum. Bu olayların kangren haline gelmeden önlenmesi lazımdır. önleyici tedbir en iyi tedbirdir. Dünyada da kabul edilen en iyi sağlık tedbiri koruyucu tedbirdir; yani, çevreyi kirletmeden, hastalığı bulaştırmadan alınan tedbir en ucuz tedavidir. Hastalık yayıldıktan sonra önlemek, hem zordur hem de tedavisi çok pahalıdır.

Bu duygularla, Genel Kurula saygılarımı arz ediyor, teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bütün.

Gruplar ve şahıslar adına yapılan konuşmalardan sonra, Hükümet adına, Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin.

Buyurun Sayın Bakan. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN (Gaziantep) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gecenin bu saatinden sonra çok fazla zamanınızı almak istemiyorum; Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz Bölgesi ve çevre illerinde meydana gelen gelişmeler konusundaki genel görüşme üzerinde gerek grupları gerek şahısları adına söz alan tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum. Gerçekten çok yararlı bir görüşme oldu.

Bilindiği gibi, Sarp Sınır Kapısı, 1988 yılında, henüz Sovyetler Birliği rejimi varken açıldı. Arkadaşlar çok yararlı yönlerine değindiler; ama ben bir tarafını daha dile getirmek istiyorum.

Sarp Sınır Kapısının açılmasıyla yetmiş yıllık, yüz yıllık bir hasret yolunun da açılmış olduğunu kabul etmek gerekir. O yılları hatırlarsanız, sınırın bir tarafında olan akrabalarla öbür tarafında olan akrabaların -ki, biraz önce Sayın Çebi de değindi- birbirleriyle görüşme, mektuplaşma olanağı yoktu; bir olanak bulunsa bile, Moskova üzerinden gitmesi gerekiyordu. O nedenle, birçok yararları yanında, özellikle bir hasretin giderilmesine de büyük katkısı olmuştur; akrabaların, yakınların, birbirlerine gelip gitmelerine, özellikle bizim taraftan gitmelerine başlangıçta olanak sağlamıştır.

Eski Sovyet rejimi yaşıyorken, buradaki, gerek yolcu, gerek araç gidiş gelişleri son decere sınırlı kalmıştır. Bunlarla ilgili bazı rakamları vermeden önce, özellikle Kafkasya'nın, Kafkasya içinde Gürcistan'ın ve bu bölgenin Türkiye bakımından önemine de bir iki nokta itibariyle değinmek istiyorum.

Bir kere, birkaç defa da söylemeye çalıştım, Kafkasya'daki huzur, barış ve güvenlik Türkiye açısından çok önemlidir. Onun içindir ki Türkiye, o bölgeye huzur ve barışı getirmek için tüm çabalarını sürdürüyor, büyük devlet olmanın gereğini yapmaya çalışıyor. Çünkü, birçok yararları yanında -bazı arkadaşlarımız da değindiler- aynı zamanda önemli bir bağlantı kapısıdır; Kafkasya ve bugün konuştuğumuz Sarp Sınır Kapısı, Türkiye'yi Orta Asya'ya, Orta Asya'yı Türkiye'ye bağlayan önemli kapılardan bir tanesidir. Bu nedenle, buradaki huzur, barış ve istikrar, hem Türkiye açısından hem o ülkeler açısından hem de bizim Asya ile olan ilişkilerimiz bakımından son derece önemlidir.

Dikkatle dinledim; Sarp Sınır Kapısı konusunda arkadaşlarımızın tümü, sağladığı, getirdiği yararların çok daha fazla olduğunu söylediler; derece farkı olmakla birlikte, bütün arkadaşlarımız değindi. Yine, bunun yanında, genel bir konu olarak bazı arkadaşlarımız belirttiler ki, bende katılarak söylüyorum, aslında bu yararlarına dikkat ettiğimiz zaman Sarp Sınır

Kapısının yetersiz olduğu da açık. Gerek Gürcistan'a yaptığımız ziyaret sırasında, gerek benim bizzat bölgedeki bazı kişilerle yaptığım görüşmelerin sonucunda anlaşılmıştır ki, aslında, Sarp Sınır Kapısının bir yandan ıslah edilmesi, gerek gümrük açısından gerek Sarp ile Hopa'yı, Hopa ile Rize'yi bağlayan yol açısından daha kullanışlı hale getirilmesi gerekir, hem de yeni bazı kapıların açılmasında büyük yarar var; çünkü, oradaki trafik çok daha fazla ve giderek de artıyor.

O nedenle, Hükümet olarak biz, özellikle TIR'la ilgili gümrük işlemlerinin oradan, o dar yerden çıkarılarak Kemalpaşa'da yapılması konusunda görüş birliğiyle bir karar aldık. O nedenle, bundan sonra, özellikle TIR'larla ilgili gümrükler Sarp Sınır Kapısında değil, daha yakın bir yerde yapılmış olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, unutmayalım ki, bu kapıdan -özellikle son yılda- girenlerin sayısı 1 milyona ulaşmıştır. Bu, önemli bir rakamdır. Burada yalnız ticareti aramamak lazım; demin anlatmaya çalıştığım hasret duygusunun olduğunu da kabul etmek lazımdır. Gürcistan'ın Başkenti Tiflis'i ziyaretimde birçok kişi, bu nedenle akrabalarına gitmek olanağını bulduklarını, akrabalarını görmek olanağını bulduklarını ve yüz yıl mektuplaşma olanağından dahi mahrum olan ailelerin birbirlerine gidip gelme olanağını bulduklarını memnuniyetle dile getirdiler.

Değerli arkadaşlarım, bölge halkının, gerçekten bu trafiği daha da iyi hale getirmek ve trafiği kolaylaştırmak bakımından ek kapı açılması konusunda önemli talepleri var. En kısa zamanda, bu düzenlemeyle birlikte, yeni kapılar açma kararındayız. Hem Gürcistan'la olan ilişkilerimiz bakımından hem de bölgeye barışın gelmesi halinde diğer ülkelerle belirli düzenleme içinde kapıları açmak düşüncesindeyiz; ama, bütün bunları söylerken, arkadaşlarımızın haklı olarak değindikleri olumsuzluklara dokunmayalım, bunları engellemeyelim anlamında söylemiyorum. Bu olumsuzlukları gidermek için, elbirliğiyle gereken düzenlemeleri elbette ki yapalım; ama, değerli arkadaşlarım, bunu yaparken, "yasaklama" kelimesiyle bunu gideremeyeceğimizi kesinlikle düşünmemiz lazımdır. Diğer arkadaşlarımız da değindikleri gibi, sadece yasaklayarak önlediğimizi zannediyoruz veya önleyeceğimizi zannedeceğiz. Konu, sadece bir yasaklama meselesi değildir. Bu konunun, insanın iradesine, eğitimine ve bilincine ihtiyaç duyduğu açıktır. Onun için, elbette ki, Hükümet olarak gerekli önlemleri almak gerekir; ama, sadece yasaklarla bunun önlenemeyeceği açıktır.

Değerli arkadaşlarım, ahlaktan söz ediyoruz. Bir arkadaşımızın da söylediği gibi, "siz bu kapıyı açtınız, onun için bunlar oluyor" demek, işin kolay tarafıdır. İnsanların içinde varsa, bundan kurtulamazsınız, yani bunu önleyemezsiniz. Nitekim, arkadaşlarımız da belirttiler - ben de katılıyorum ve aksi bir şey söylemiyorum- bu işin yasağa rağmen yapılmasının elbetteki cezası var, yasak şeylerin, kanunlara, yasalara göre yapılmaması gereken şeylerin elbette ki önlenmesi lazım. Örneğin, bu yolla, özellikle bavul ticareti yoluyla bazı kaçakçılık olaylarının olduğu, altın kaçakçılığının olduğu, başka kaçakçılıkların olduğu, ahlak bakımından bazı olumsuzlukların olduğu ve bunların basına yansıdığını arkadaşlarımız da belirttiler. Bunları elbette ki, önleyeceğiz; ama, bunların, sadece ve sadece bir kısmını -bunlar için söylemiyorum- başka bazı olumsuzlukları, yalnızca yasaklarla gidermek kolay değildir.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Mustafa Baş'ın da değindiği gibi, gelen mallar arasında, özellikle tüketim malları arasında çok düşük kaliteli mallar olduğu doğrudur; ama ara mallar konusunda bunu söylemek kolay değildir; çünkü, ara mallar arasında, özellikle demir ve buna benzer bazı hammaddelerin geldiği ve bunların Türkiye'de kullanıldığı açıktır. Önümüzdeki dönemde bu tip ara malları ve yatırım malları gidiş-gelişleri daha da artabilir. Çünkü, özel-

likle Gürcistan'da sayısı yüzleri bulan boş kapasiteli fabrikalar var. Bu fabrikaların hammadde kanalları Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra kesilmiştir ve bu fabrikalar bugün bomboş durmaktadır. Bir süre sonra -ki, dileğimiz odur- Gürcistan'a siyasî istikrarın ve barışın gelmesinden sonra büyük bir olasılıkla, bu sınır ticareti yoluyla hammaddelerin Türkiye'den, Gürcistan'a gitmesi ve orada işlenildikten sonra dünyaya dağıtılması ve Türkiye'ye getirilmesi de mümkündür. Bu da mutlaka gerçekleşecektir; ama bunun olabilmesi için, Gürcistan'a, özellikle siyasî istikrarın ve barışın gelmesi gerekir.

Değerli arkadaşlarım, bu arada, Sayın Hatinoğlu, konuşmasında, katılmadığım bazı haksız sözlerde bulundu. Yeni Türkî cumhuriyetlerle olan ilişkilerimizden tutun da, alfabelerini göndermediğimizden, din adamı göndermediğimizden, matbaa göndermediğimizden, eğitimci göndermediğimizden bahsettiler; bunların hiçbirisi doğru değildir.

Alfabe konusunda, ne istendiyse yapılmıştır ve yapılmaktadır. Matbaa konusunda ne istendiyse yapılmıştır ve yapılmaktadır. Bu konuda, bunlar yapılmıyor diye bir örnek vererek, lütfen iletin, devlet olarak hemen yerine getirmeye çalışalım.

Yine bazı arkadaşlarımız, eline çanta alıp, oraya iş yapmak için gidenlerin yaratabilecekleri bazı olumsuzluklara değindiler; bunlara katılıyorum. Bunları önlemenin yolları konusunda söylediğimiz şudur : Bu kişilerin kendi Odaları var, kendi kurumları var. O iki tarafı da uyarıyoruz. Kendi odalarından, kurumlarından, ticaret odalarından, sanayi odalarından ya da mühendis odalarından belge almadan iş vermeyin, vermemeye çalışın; çünkü, bunların ileride ülkeler arasındaki sorunlara olumsuz etki yapacağına inanıyorum; bunun gereğini mutlaka yapmamız gerekir. Devlet olarak, bunlara tek tek, "sen git, sen gitme" demenin güç olduğunu arkadaşlarımız herhalde kabul ederler; bunun çözüm yolunun kendi örgütleri içinde bulunmasıdır. Bu konuda Hükümet olarak gerekli uyarıyı da yapıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, arkadaşlarımız da değindi; örneğin geçen yıl 50 milyar liralık mal girişi oldu, bu yılın ilk 8 ayında 140 milyar liraya ulaştı. Aynı şekilde, geçen sene gidenler 20 milyar, bu senenin sekiz ayında 40 milyar lira geliş var. Yani, oldukça önemli bir artış var. Demin arkadaşlarımız da belirttiler, bunun bölgeye önemli bir canlılık getirdiğini kabul edelim. Karadeniz, nüfus kaybeden bir bölge, oradaki esnafın bundan dolayı büyük bir canlılık kazandığı ve bunun devam etmesi gerektiğini düşünmek lazım; ama bunun, arkadaşlarımızın değindiği olumsuzluklardan mutlaka arındırılması gerekir.

Bütün bu görüşmelerden benim edindiğim izlenim de odur; hiçbir arkadaşımız, mademki böyle, bu kapıyı kapatalım demedi. Zaten böyle bir şey doğru da olmazdı. Özellikle yöre halkının bundan çok büyük zarar göreceğine inanıyorum. O nedenle, hiçbir arkadaşımız bunu belirtmedi, söylemedi; bunu büyük bir memnuniyetle belirtmek istiyorum. Elbette ki, bu konularla doğrudan ilgili olmayan; ama gerçekten bazı olumsuzlukların olduğu da açık. Bu, ahlaka ve yasalara aykırı uygulamaların üzerinde mutlaka durmak gerekir. Gidermek ve düzeltmek için her türlü önlemin alınmasından yanayız. Bunun için Hükümet olarak gerekli önlemleri almaya da çalışırız; ama insanların kendilerini de korumaları gerekir. Ne kadar önlem alırsak alalım, ne kadar yasak koyarsak koyalım, özellikle arkadaşlarımızın belirttiği ahlak konusunda, insanların kendilerini koruması gerekir. İnsanlar, bireyler kendilerini korumadıkları sürece, hangi önlemi alırsak alalım, hangi çareye başvurursak vuralım, bunları yüzde yüz ve tümüyle önleyemeyiz.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, gerçekten, arkadaşlarımız çok değerli görüşler ileri sürdüler. Olayın kendisi çok önemlidir. Sınır ticaretinin bölgeye, yöreye, insanlara getirdiği çok büyük yararlar vardır. Bu yararları ön plana çıkararak; ama bazı sakıncalarını, yanlışlarını düzelterek, bunu geliştirmek durumundayız. Çünkü, yüz yıldır hasret kalan bu insanların bir kısmı da Türkiye'yi bir model olarak görmekte; Türkiye'yi, gidilecek, görülecek ve yaşanacak bir yer olarak görmektedir. Bu olanağın mutlaka sağlanması gerekir, devam etmesi gerekir. Bunun, ülkemizin komşularıyla olan ilişkilerinde de büyük yarar getireceğine inanıyorum. Tüm arkadaşlara tekrar teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, size ve Yüce Heyete saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

SAĞLIK BAKANI YILDIRIM AKTUNA (İstanbul) — Sayın Başkan, konuşmalar sırasında, ismim zikredilerek bana sataşmada bulunuldu, bu nedenle, müsaade ederseniz çok kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, estağfurullah.

Sataşma gerekçesiyle söz istiyorsunuz?..

SAĞLIK BAKANI YILDIRIM AKTUNA (İstanbul) — Evet efendim.

BAŞKAN — Bir iki cümleyle ifade eder misiniz Sayın Bakanım; hangi ifadelerle sataşmada bulunuldu?

SAĞLIK BAKANI YILDIRIM AKTUNA (İstanbul) — İsmim zikredilerek...

BAŞKAN — Sadece isminizin zikredilmesi bir şeref vesilesidir. Yani, o güzel isim anıldı mı, o, sataşma sayılmaz, bulaşma sayılır; ama...

SAĞLIK BAKANI YILDIRIM AKTUNA (İstanbul) — Efendim, ismimin zikredilmesini elbette bir şeref addederim; ama sataşma nedeniyle olmasa bile, Sağlık Bakanı olarak AIDS konusunda, artması ve ne gibi tedbirler aldığımız hususunda kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Bakanım...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) — Sayın Başkan, yararlı olur, bir açıklama yapsınlar, zaman da müsait.

BAŞKAN — Öyle mi efendim?..

Buyurun efendim.

Evet ben size, açıklama hakkını kullanmak maddesi münasebetiyle söz veriyorum; yoksa, takdir buyurursunuz, İçtüzüğümüz, genel görüşme cümlesinden buna imkân vermez.

Sağlık Bakanı Sayın Yıldırım Aktuna.

Buyurun efendim.

SAĞLIK BAKANI YILDIRIM AKTUNA (İstanbul) — Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bu konuda bir genel görüşme, yani Sarp Sınır Kapısının açılmasından bu yana, bu Kapıdan gelen, özellikle Gürcistan'dan gelen turistlerin ve kadınların bu bölgede ticarî ve sosyal yönden ortaya koydukları yahut oluşturdukları olumsuzlukların açıklığa kavuşturulması ve bunun önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması konusundaki genel görüşme isteklerine teşekkür ediyorum.

Bu konu bizim hep gündemimizde olmuştur. Sağlık Bakanlığı, bu konuyu hep gündemde tutmuştur. Bir kere, şunu ifade etmek istiyorum : Sosyal olumsuzluk olarak, en fazla, en önde gördüğümüz olay, fuhuş olayıdır. Fuhuş olayını, hiçbir zaman için toplumların, insanların, insan olma değeriyle bağdaşmayan, insan onuruna yakışmayan, bir kadın olma kimliğine yakışmayan davranış olarak kabul ediyoruz. (Alkışlar) Fuhuş olayında, hem kişilerin kendi

sorumlulukları olduğuna inanıyoruz hem de toplumlara, yönetimlere düşen görevler olduğuna inanıyoruz. Çünkü, bir kadının toplumun erkek karşıtı bir kimliğe sahip bir birey, bir insan olarak, sevgi ve güzel duygularla kurulan o beraberlik içerisinde olmanın dışında, madde karşılığı, bir kişiyle yarım saat, bir saat beraber olma tavrını gerçekten sorumluları kimlerse, tüm dünya ülkelerindeki fuhuşu yapanlar adına, o sorumlular hakikaten tarihin belli bir süreci içerisinde bu fuhuş olayının gelişmesinde, ortaya çıkmasında etkili olan insanlar, bu yönden vicdanı sızlaması gereken, acı çekmesi gereken insanlar ve görevlilerdir.

Biz, Hükümet olarak da, ben Sağlık Bakanı olarak da kadın erkek ilişkilerinde manevî değerlerin manevî güzelliklerin, sevginin şefkatin ve karşılıklı güvenin ve beraberliğin içinde cinsel beraberliğin kurulmasının gerekli olduğunu ve insanlara, toplumlara da bunun yakıştığını, bunun doğru olduğunu ifade ediyoruz ve hep bunu ortaya koyuyoruz. Böyle bir düşünceye sahip olduğumuz için de, fuhuşun toplumda özendirilmemesi, önlenmesi, insanların bu duruma düşmekten alıkonulması açısından da yapılması gerekenlerin, devletin sorumluluğu açısından yapılması gerekenlerin de sonuna kadar yapılmasının gerektiği düşüncesindeyim.

Tabiî, fuhuş olayının son yıllarda, özellikle ikinci Dünya Savaşından bu tarafa doğru diyelim, özellikle Batı Avrupa ülkelerinde bir ticarî meta haline geldiğini, kadının vücudunu satarak, bundan para kazanma yoluna girdiğini, özellikle 1960'lı yıllarda Avrupa'da cinsel özgürlük patlaması adı altında, cinselliğin tabu olmaktan çıkıp, herkesin cinselliği öğrenmesinin gerektiği anlamında başlayan bir hareket gitgide cinselliğin yozlaşmasına, cinsel ilişkinin yozlaşmasına ve kadın-erkek ilişkilerinin sadece cinsellikten ibaret hale getirilmesine yol açmıştır. Tabiî ki, bu cinsellik konusu endüstrinin de hemen eline geçmiş ve pornografi filmleri, sexshop (seks dükkânları) ve bununla ilgili birçok sanayi dalı cinsellik konusunda gelişmiş ve bir tüketim alanı haline gelmiştir. Yani, bu cinsel yaşam sektörü, gerçekten para kazanılan bir sektör haline gelmiştir ve insanlar da bunun için kullanılmıştır.

Şimdi, biz Türkiye'de, Avrupa ülkelerinin düştüğü bu yanlışlığa Türkiye'nin de düşmemesi için her fırsatta söylüyoruz; diyoruz ki, ekonomik yaşam, insanlar her geçen gün yaşamı maddeleştirdikçe, yaşam maddî değerler üzerine daha fazla oturdukça insanların birbirine gitgide bu maddî değerlere ulaşabilme konusundaki yarışması, rekabeti, birbirlerine yabancılaşmalarına ve insanların izolasyonuna ve insanların daha fazla çıkarcı olmalarına ve robotlaşmasına yol açıyor, manevî değerler erozyona uğruyor, sevgi duyguları ortadan kalkıyor, insanlar artık, birbirlerini maddî çıkar için görmeye başlıyorlar ve ilişkileri bu şekilde oluşmaya başlıyor, hatta kadınlar, erkek ilişkilerinde sadece maddesel değerleri ön plana çıkarmaya başlıyor. Bir erkeği, kişilik ve karakter güzelliğiyle, aklıyla, düşüncesiyle, ona vereceği güvenle ve sevgisiyle görmekten ziyade, onun maddesel imkânlarıyla görüp değerlendirmeye başlıyor.

Böyle bir çağı yaşıyoruz; bu çağ, gitgide de böyle devam edecektir; öyle gözüküyor; ama biz diyoruz ki, Türkiyemizi, ülkemizi, toplumumuzu Avrupa ülkelerinin düştüğü bu sıkıntıya düşmekten alıkoymaya çalışalım. Dünyadaki bu maddeleşmenin yanı sıra, manevî değerleri, sevgi duyguları ve güzellikleri insanlarımıza verelim; aile içinde verelim, aile bütünlüğü içerisinde bunu korumaya çalışalım ve Avrupa ülkelerinin düştüğü sıkıntıya düşmeyelim. Böylelikle insanlarımızı, toplumumuzu korumuş olalım. Çünkü, 2000'li yıllardaki ülkelerarası mücadelede, sadece ülkelerin maddesel yönden ulaştığı refah ve imkânlar değil, manevî yönden de ülkelerin bu mücadelede, bu yarışta ne ölçüde manevî yönlerini koruyabildikleri de önem taşıyacaktır. Türkiye bu yarışta kaybetmemek için, geride kalmamak için ve belki de bu ülkelerin

önüne de geçebilmek için ekonomik gelişmesinin yanı sıra, toplumdaki manevî değerleri, ahlakî değerleri korumanın bir yolunu mutlaka bulmalı ve bunu insanlarına vermelidir. Konuya bakış açımız budur.

Dolayısıyla, konuya böyle baktığımız için, gerek Romanya'dan gelen turistler olsun, gerek Gürcistan'dan gelen diğer turistler olsun, onların ülkemize, özellikle Karadeniz Bölgesi gibi muhafazakâr bir bölgemizin ahlakî değer yargılarının rencide edilmesine, onun dejenere edilmesine, buna yol açmalarına sebebiyet vermelerinden hoşnut olamayız, buna ilgisiz olamayız. Orada fuhuşun artması ve bu sebeple de cinsel hastalıkların artmasına, hele hele AIDS gibi ne koruyucu aşısı olan ne de tedavi imkânı olan, belli bir yıl sonra insanların ölümüne yol açan böyle bir hastalığın, oradaki insanlarımıza ve Türk halkına yayılmasına da ilgisiz kalamayız.

Ben genel görüşme isteğini bu açıdan değerlendiriyorum; bu açıdan genel görüşme isteğinin çok yerinde olduğunu ve durumun bütün partili arkadaşlar tarafından ve bizim tarafımızdan gözden geçirilmesinin ve alınan tedbirlerin ne olduğunun görülmesinin ve daha ne gibi tedbirler alınması gerektiği konusunda da bazı gerçeklerin ortaya çıkması bakımından yarar sağladığını ifade etmek istiyorum.

Konuşmacı arkadaşım, ben kapıdan içeri girerken "kendisini aradığımız zaman sık sık İstanbul'da olduğu" şeklinde bir ifade kullandı; böyle bir cümlecik algıladım, eğer yanlış algılamadıysam.

İstanbul, benim seçim bölgem. İstanbul, bazı insanlar için bazı yönlerden cazip bir kent olabilir. Benim için çok cazip değil; çünkü ben İstanbul'da doğdum, hayatımın uzun bir bölümü İstanbul'da geçti. İstanbul'a, fırsat bulabildiğim zaman gidiyorum. istanbul'da 8-10 milyon insan var ve orası benim seçim bölgem. Yani, Türkiye'nin beşte bir, altıda bir nüfusuna yapılacak hizmet konusunda, oranın milletvekili olarak bir görev yapacaksam bunu yapmam gerekir. Benim için İstanbul budur. İstanbul'u ben böyle görüyorum. İstanbul'u, İstanbullulara hizmet olarak görüyorum; ama, İstanbul'da da sık bulunmuyorum. Burada da bir haksızlık var. Şunu samimiyetle söyleyeyim : 11 aylık iktidar dönemi içerisinde, doğu ve güneydoğu bölgelerini baştan aşağı il il ve ilçe ilçe gezmiş bir kişiyim. Herhalde, hem orada hem İstanbul'da olamazdım. Ardahan'ı Iğdır'ı, Kars'ı Ağrı'yı, Şırnak'ı, Batman'ı, Mardin'i, Diyarbakır ve birçok ilçelerini, Siirt'i, Bitlis'i, Hopa'yı gezdim. Sarp Sınır Kapısına gittim iki saat zaman harcadım Sarp Sınır Kapısında. Oradaki çalışma nasıldır, düzen nasıldır, kimler geliyor, çoğunlukla onları izledim, onlar hakkında bilgi aldım. Dolayısıyla, bu konuya da gereken önemi verdiğimi, sağlık açısından ifade etmek istiyorum.

Arkadaşlarımız, Karadeniz Bölgesinde AIDS merkezi kurulmasının gerektiğinden bahsettiler. AIDS merkezi diye bir şey yok; AIDS kliniği var bulaşıcı hastalıklar kliniği olarak hastanelerde; AIDS testini yapan, eliza testini yapan cihazlar var. Biz bu cihazları Karadeniz Bölgesindeki devlet hastanelerimize temin ettik. En son Hopa'ya da, bundan üç gün evvel talimatını verdim. Hopa Devlet Hastanesinde AIDS testini yapmak üzere cihaz temin edildi veyahut edilmek üzeredir.

Bizim Sağlık Bakanlığı olarak burada yapacağımız, bu bölgedeki insanlarımızı bu konuda uyarmaktır; bu konuda onları bilgilendirmektir, eğitmektir. Çünkü, aslolan, kişinin kendi sağlığını korumasıdır. Hem fuhuşa karşı insanların kendisini koruması, kendi benliğini koruması hem de hastalığa karşı koruması gerekir. Devletin yapacağı, sadece, insanlara, eğitici,

bilinçlendirici, bilgilendirici hizmet etmektir ve bir de bu fuhuşun ve AIDS'in yayılmasına imkân sağlayan bazı olanakları ortadan kaldırmak, erken teşhisi yapabilmektir cinsel hastalıklarda. AIDS hastalığında, teşhisi yaparken kişiye bunu söylemek ve başkalarına bulaştırmasını engellemek için onu uyarmaktan ibarettir. Biz, Sağlık Bakanlığı olarak görevimizi bu tarzda yapıyoruz.

Yılbaşından sonra, koruyucu sağlık hizmetleri, özellikle aile planlaması, aşılama ve bağışıklama, AIDS hastalığı, alkol, uyuşturucu madde ve sigara konusunda toplumu eğitici, bilgilendirici ve bilinçlendirici yoğun bir yayına başlanacaktır. Programlar hazırlanmaktadır. Spot programlar vardır, kısa programlar vardır. TRT'den ve diğer özel televizyonlardan bunların yayınlanması suretiyle Türk toplumuna özellikle bu konularda uyarıcı bilgi verilmeye çalışılacaktır. Devletin yapacağı budur. Toplumu eğitmektir; ama, sanıyorum ki, Sarp Sınır Kapısına daha bir çekidüzen verilmesi, oradan giriş ve çıkışların daha disiplinli bir hale getirilmesi, bilgisayar sisteminin uygulanması, fuhuş nedeniyle yurt dışına çıkarılan bir kişinin veyahut AIDS olduğu tespit edilen bir kişinin dışarı çıkarılmasından sonra tekrar geriye dönmesinin kesinkes önlenmesi gerekir.

Bir diğer nokta da, polisin ve ahlak polisinin de tabiî, bu bölgede fuhuşla mücadele etmesi gerekir. Fuhuş bir suç olduğuna göre, polisin yapacağı mücadele etkin olursa ve yakalanan kişilerde yapılan testlerle hastalıklar tespit edilirse, onların yurt dışına çıkarılması ve geriye dönmelerini önlemek suretiyle bu mücadelede önemli adımlar atılmış olacaktır.

Ben, değerli arkadaşlarıma, bu konuda vermiş oldukları genel görüşme isteği dolayısıyla tekrar teşekkür ediyor, görüşmelerden yararlandığımı ifade etmek istiyorum.

Hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Böylece, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra bölgede meydana gelen ticarî ve sosyal olumsuzluklar konusundaki genel görüşme tamamlanmış bulunmaktadır.

Sayın milletvekilleri, Sayıştayda boş bulunan üyeliklere yapılan seçime dair Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun onay işlemini yapmak, kanun tasarı ve tekliflerini görüşmek için, 12 Kasım 1992 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 21.05

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, "Prim Affı" ve erken emekliliğin SSK'ya getirdiği iddia edilen malî sorunlara ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/321)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Adnan Kahveci
İstanbul

Soru : SSK "Prim Affı" ve erken emeklilikten sonra, SSK'nın gelirlerinin azaldığı ve bunun sonucu olarak, ilaç firmalarına ve eczanelere ödemeler yapılamadığı, basında çeşitli vesilelerle yazılmıştır. Bu arada Üniversite Hastanelerine ve diğer hastanelere SSK'nın hasta havale etmedikleri de, yapılan iddialar arasındadır.

1. SSK hastanelerinden, Üniversite hastanelerine yapılan havaleler aylar itibariyle ne kadardır? 1990-1991 ve 1992'nin şimdiye kadar olan aylarında her ay toplam ne kadar havale yapılmıştır?

2. Bu yapılan havaleler sonucu SSK, dışardaki Üniversite ve diğer hastanelere, aylar itibariyle ne kadar para ödemiştir?

3. Şu anda SSK'nın üniversite hastanelerine olan borcu nedir?

4. İlaç firmalarına ve eczanelere olan borçlar aylar itibariyle ve kümülatif olarak ne kadardır?

5. Halihazırda dışarıda tedavi ve ameliyat edilmesi gereken hastaların sayısı ne kadardır?

6. Dışarda tedavi edilmediği için ölümü bekleyen bu hastaların siyasî sorumluluğu Çalışma Bakanının mı, yoksa Başbakanın mıdır?

7. Muhalefetin ikazlarına ve Cumhurbaşkanının vetosuna rağmen SSK Prim Affını ve erken emekliliğini çıkaran ve bundan dolayı SSK'yı iflas ettiren Çalışma Bakanı, ölümü bekleyen ve binleri bulduğunu tahmin ettiğimiz bu insanların trajedisine sebep olduğu için istifa edecek midir?

8. Eğer, SSK Prim Affı fikri, Çalışma Bakanının değilse, bu konudaki siyasî sorumluluğun, vicdanî sorumluluğun Başbakan Sayın Süleyman Demirel'in olduğunu söyleyebilir misiniz?

9. Bu insanların yaşayan ölü olmaktan kurtarılması için tedavi olmalarının sağlanması için acil olarak ne yapacaksınız?

10. Bu soru önergesinin en geç 10 gün içinde cevaplandırılmasını sağlayabilecek misiniz? Bu soru önergesini cevaplamayarak mesuliyetten kurtulmayı mı, düşünüyorsunuz?

T.C.
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Sosyal Güvenlik Kuruluşları Genel Müdürlüğü 10.11.1992
Sayı : B. 13.0.SGK.0.13.00.01/12344-036434
Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 23.9.1992 tarih ve A. 01.0.GNS.O.10.00.02-7/321-2112/11251 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Adnan Kahveci'nin, "prim affı" ve "erken emeklilik" nedeniyle Sosyal Sigortalar Kurumunun gelirlerinde azalma olduğuna ve bu nedenle ilaç firmalarına ödeme yapılamadığına ilişkin yazılı soru önergesi Bakanlığımca incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair 5.2.1992 tarih ve 3786 sayılı Kanunla, kamu iktisadî teşebbüsleri ve kuruluşları ile belediyeler dışında kalan işverenler ile topluluk sigortası ve isteğe bağlı sigortaya devam edenlerden 31 Aralık 1991 tarihi itibarıyla prim, gecikme zammı ve faiz borcu bulunanlara birikmiş borçlarını ödeme konusunda yeni bir olanak verilmiş, bu olanaktan yararlananların borçlarının bir kısmının terkin edilmesi sağlanmıştır. Kamuoyunda "prim affı" olarak bilinen sözkonusu yasa ile uzun zamandan beri prim ödeyemeyenlerden birikmiş borçlarının bir an önce tahsili amaçlanmış ve 4 eşit taksitte toplam 1,2 trilyon Türk Lirası tutarında prim tahsilatı yapılmıştır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na göre yaşlılık aylığına hak kazanacak olanlara 3246 sayılı Yasa ile getirilen yaş sınırlaması 3774 sayılı Yasa ile kaldırılmış ve hizmet yılını doldurmuş olanların emekli olmalarına olanak sağlanmıştır. Erken yaşta çalışmaya başlayan ve hizmet yılını doldurduğu halde yaş sınırlaması nedeniyle yaşlılık aylığına hak kazanamayanlara verilen bu olanaktan 1992 yılında 2 200 kadın sigortalı faydalanabilecektir. Hak kazananların tamamının emekli olmaları halinde bile bunun Kurum'a önemli malî külfet yüklemeyeceği açıktır.

Öte yandan;

1. Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından üniversite hastanelerine 1990 yılında 284 433 hasta, 1991 yılında 343 691 hasta, 1992 yılı Eylül ayı itibariyle de 266 425 hasta sevkedilmiştir.

2. Kurum hastanelerinden, üniversite hastaneleri ve diğer sağlık tesislerine sevkedilen hastalar için 1990 yılında 101 346 milyon TL., 1991 yılında 187 855 milyon TL., 1992 yılı Eylül ayı itibariyle de 147 024 milyon TL. ödeme yapılmıştır.

3. Sosyal Sigortalar Kurumu'nun üniversite hastanelerine 96 152 milyon TL. borcu bulunmaktadır.

4. Sosyal Sigortalar Kurumunun ilaç işverenleri ve sözleşmeli eczanelere 1992 yılı Haziran ayı itibariyle 713 481 milyon TL., Temmuz ayı itibariyle 777 225 milyon TL., Ağustos ayı itibariyle 587 730 milyon TL. ve Eylül ayı itibariyle 549 986 milyon TL. borcu bulunmaktadır. Ancak, bu borçlar Kurum'un olanakları ölçüsünde ödenmektedir.

5. Sosyal Sigortalar Kurumunca, yurt dışında tedavisi gereken hastaların sevk koşulları yasada belirtilmiştir. Yasadaki koşulları yerine getiren sigortalılar gerektiğinde yurt dışına sevkedilmekte ve tedavileri sağlanmaktadır. 1987 yılından bu yana 141 sigortalı çeşitli ülkelere gönderilerek tedavi ettirilmiştir. Halen 4 sigortalının tedavisi yurtdışında sürmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Moğultay
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanı

2. — Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu'nun, Üniversite rektör ve öğretim üyelerinin yurt dışına çıkışlarına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/324)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Millî Eğitim Bakanı Sayın Köksal Toptan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Rıza Müftüoğlu
Erzurum

1. Üniversite Rektörlerinin 1991 yılı içerisinde ve 1992 yılı Ağustos ayına kadar, üniversite bütçesinden ödenek alarak yurt dışına inceleme, araştırma , gözlem ve toplantı gibi faaliyetler için çıkış sayıları, süreleri ve her bir Rektör için toplam ödenek tutarları ne kadardır?

2. Fakülte Öğretim Üyelerinin aynı amaçla çıkışları ve harcanan toplam ödenekleri ile Öğretim Üyeleri ve Rektörler arasındaki bu oran nedir?

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Sayı : 022.1. Araş. Pln. Dai. Bşk. 92/3595
Konu : Soru önergesi

11.11.1992

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : T.B.M.M. Başkanlığı Genel Sekreterliğinin 23.9.1992 tarih ve Kan. Kar. Dai. Bşk. 7/324-2211/11745 sayılı yazısı.

Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu'nun "Üniversite rektör ve öğretim üyelerinin yurt dışına çıkışlarına" ilişkin soru önergesi incelenmiştir.

Üniversite rektörleri ve öğretim üyelerinin 1991 yılı ile 1992 Ağustos ayına kadar inceleme ve araştırma konularında yurt dışına yaptıkları gezilere ilişkin bilgiler eklidir.

Bilgilerinize arz ederim.

Köksal Toptan
Millî Eğitim Bakanı

ÜNİVERSİTE REKTÖRLERİNİN VE ÖĞRETİM ÜYELERİNİN 1991 — 1992 YILLARINDA YURT DIŞINA YAPTIKLARI ARAŞTIRMA, İNCELEME GEZİLERİNE AİT HARCAMALARI GÖSTERİR ÇİZELGE

Üniversiteler	REKTÖR			ÖĞRETİM ÜYESİ		
	Çıkış sayısı	Süresi gün	Toplam ödenek tutarı	Çıkış sayısı	Süresi gün	Toplam ödenek tutarı
Akdeniz Üniversitesi	2	23	20 013 400	7	44	110 529 500
Anadolu Üniversitesi	5	50	32 691 206	146	821	612 172 090
Ankara Üniversitesi	10	67	60 684 706	333	3 933	1 429 909 111
Atatürk Üniversitesi	2	33	24 239 000	18	456	92 758 878
Boğaziçi Üniversitesi	16	80	73 667 576	45	624	444 558 720
Cumhuriyet Üniversitesi	—	—	—	12	84	35 732 000
Çukurova Üniversitesi	2	18	7 781 000	78	1 700	341 858 000
Dicle Üniversitesi	2	13	21 670 000	10	26	38 353 000
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	46	11 750 000	29	656	73 795 000
Ege Üniversitesi	1	4	6 000 000	153	2 390	1 110 660 000
Erciyes Üniversitesi	1	12	65 452 000	31	481	136 043 000
Fırat Üniversitesi	13	343	61 930 000	32	282	57 226 000
Gazi Üniversitesi	4	30	69 349 000	80	2 428	235 834 000
Gaziantep Üniversitesi	2	30	7 957 000	5	174	5 500 000
Hacettepe Üniversitesi	7	68	42 449 000	151	964	416 085 000
İnönü Üniversitesi	4	39	67 559 400	14	212	12 040 400
İstanbul Üniversitesi	6	54	53 240 000	201	5 128	876 649 000
İstanbul Teknik Üniversitesi	3	21	21 500 000	134	1 332	496 710 000
Karadeniz Teknik Üniversitesi	4	82	51 252 000	90	2 641	215 000 000
Marmara Üniversitesi	6	30	51 477 000	54	479	62 292 000
Mimar Sinan Üniversitesi	2	—	12 548 000	23	238	111 264 000
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	10	44	63 667 000	25	716	31 863 000
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	10	82	62 185 000	110	672	1 954 704 000
Selçuk Üniversitesi	4	39	35 296 150	8	82	69 438 000
Trakya Üniversitesi	3	18	18 991 400	11	124	20 652 000
Uludağ Üniversitesi	—	—	—	13	90	34 719 000
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	15	10 723 800	6	56	127 671 000
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	3	14	13 198 000	6	49	37 810 000
TOPLAM			967 431 638			9 201 776 699

3. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Kartal Merkez Eczacıbaşı İlkokulu Müdürüne ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/343)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Adnan Kahveci
İstanbul

Soru : Kartal Merkez Eczacıbaşı İlkokulu Müdürü olan Burhanettin Güleç, isteği dışında başka bir okula atanmıştır. Bildiğim kadarıyla Burhanettin Güleç'in hiçbir parti ile bağlantısı yoktur ve görevini layıkıyla yapan bir bürokrattır.

1. Burhanettin Güleç'in çok büyük başarılı yönetici olduğu bilinirken, isteği dışında atanmasının gerekçesi nedir?

2. Bu atamaya bölgedeki DYP Teşkilatı mı etkili olmuştur?

3. Ekte, okul koruma derneklerinin 1988'den beri olan başkanlarının müdür hakkında tekrar görevine iadesi ile ilgili talep yazısını da gönderiyorum. Bu müdür tekrar eski yerine atanacak mıdır?

4. Bu şekilde çok başarılı çalışmalar yapmış müdürlerin veya öğretmenlerin yerlerinden alınması, Millî Eğitim camiasında büyük yaralar açmayacak mıdır?

5. Millî Eğitim Bakanlığında son aylarda arttığını hissettiğimiz partizanca atamaları ne zaman önleyeceksiniz? Parti teşkilatlarının şahsî kaprislerine dayanılarak yapılan bu atamalara nasıl göz yumuyorsunuz?

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı 11.11.1992
Sayı : 022.1. Arş. Pln. Dai. Bşk. 92/3596
Konu : Soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : T.B.M.M. Başkanlığı Genel Sekreterliğinin 23.9.1992 tarih ve Kan. Kar. Dai. Bşk. 7/343-2289/12138 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Adnan Kahveci'nin "Kartal Merkez Eczacıbaşı İlkokulu Müdürüne İlişkin" soru önergesi incelenmiştir.

1. İstanbul Kartal Merkez Eczacıbaşı eski ilköğretim okulu müdürü Burhanettin Güleç 13.4.1989 ve 11.5.1989 tarihlerinde verdiği 2 çekin karşılıksız çıkması nedeniyle, alacaklılar tarafından açılan davada 10 ay hüküm giymiş ve cezası ertelenmiştir.

Adı geçen hakkında açılan soruşturma neticesinde; işlenen suçun çevrede duyulması, alacaklıların sürekli olarak okula gelmesi, adlî yönden ceza alması dikkate alınarak okul ve çevrede güven ve itibarını yitirdiği anlaşılmış, İstanbul Valiliğince Ümraniye Haşim İşcan İlköğretim Okulu Müdürlüğüne atanmıştır.

Burhanettin Güleç hakkında yapılan bir diğer soruşturma sonucunda düzenlenen 8.11.1991 gün ve 410/101-42 sayılı raporda; 1990-1991 öğretim yılı yetiştirme kurslarına ait gelirlerden kesilen vergilerden 32 502 070 lira ile fitre zarfı hasılatı olan 6 224 628 liranın okul koruma derneğine devredilerek okula ait inşaatların ihtiyacında kullanılmak üzere kasıtlı olarak ilgili banka hesaplarına gecikme ile yatırıldığı için; Disiplin yönünden, aylıktan kesme cezası ile tecziyesi, İdarî yönden herhangi bir teklife mahal olmadığı belirtilmiştir. Adı geçen 1/30 oranında aylıktan kesme cezası ile tecziye edilmiştir.

Ayrıca, yer değiştirme işlemini tebellüğ etmesine rağmen Eczacıbaşı İlköğretim Okulunda kendini göreve başlatıp öğrenci kayıtlarına el koyduğu, resmî yazılar yazdığı için hakkında soruşturma açılmış ve soruşturmaya halen devam edilmektedir.

2. 1 inci maddedeki açıklamadan anlaşılacağı gibi atanma işleminde bir siyasî partinin etkisi söz konusu değildir.

3. Soruşturma sonucu başka bir okula nakledilen kişinin eski okuluna verilmesi için bir neden yoktur.

4. Yapılan atama işlemi mevcut yasalara uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Köksal Toptan
Millî Eğitim Bakanı

4. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, hâkim adaylığı sınavı için oluşturulan komisyona ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı M. Seyfi Oktay'ın yazılı cevabı (7/348)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Adalet Bakanı M. Seyfi Oktay tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygılarımla arz ederim.

Kemalettin Göktaş
Trabzon

Adalet Bakanlığında bugüne kadar Hâkim Adaylığı sınavı için hâkim adaylığı bürosunun bağlı olduğu genel müdür yardımcısının başkanlığında komisyon oluşturulurdu. Ayrıca bakanlığa bağlı genel müdürlüklere yazı gönderilerek komisyona üye istenirdi. Bu suretle adil bir imtihan komisyonu kurulurdu. Ancak bu teamüle göre 23 Aralık 1991 tarihinde sınav yapmak üzere kurulan bu komisyon hiçbir gerekçe gösterilmeden ve teamüle aykırı olarak iptal edilmiştir.

Bu kez bunların yerine hiçbir genel müdürlüğe yazı yazılmadan ve üye istenmeden sadece bakan tarafından üye atanmıştır.

23.12.1991 tarihinde Ankara, İstanbul, İzmir ve Konya merkezlerinde 1 547 hâkim adayı sınava girmiş, 5 Mart 1992 tarihinde ise bu kişilerden 760'ının sınavı kazandığı açıklanmıştır. Ancak sonra 262 itirazda bulunulmuş, bu itirazlardan 216'sı 70 puana çıkarılarak mülakata girme hakkı verilmiştir.

Bu durumda aşağıdaki suallerimin cevaplandırılmasını talep ediyorum.

1. İlk sınav komisyonu niçin dağıtılmıştır?

2. Adalet dağıtacağını iddia eden Adalet Bakanı ikinci komisyonu hangi adalet kurallarına göre oluşturmuştur?

3. Yeni komisyon 216 kişinin değerlendirilmesini doğru yapamayacak kadar kabiliyetsiz ise böyle bir komisyonun değerlendirmesine nasıl güvenecektir?

4. İtiraz neticesinde geçerli not alan 216 kişinin hepsinin itirazının 70 puanla neticelenmesi tesadüf müdür, yoksa beceriksizce tezgahlanan barajı aşırma oyunu mudur?

5. İtiraz etmeyen 555 kişi sınavı yapan komisyonun adaletli değerlendirme yaptığına inanarak kusuru kendisinde aramış ise bu kişilerin günahı nedir?

6. 216 kişi arasında bakanlık yetkililerinin, HSYK üyelerinin yakınları var mıdır?

7. Bu emirleri Bakan olarak sizin verdiğiniz söyleniyor doğru mudur?

8. İmtihan'a şaibe karıştıran bir Bakan sıfatı taşıma yerine, istifayı düşünüyor musunuz?

T.C.
Adalet Bakanlığı 11.11.1992
Sayı : 959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli 23.9.1992 tarihli A. 01.0.GNS.0.10.00.02-7/348-2316/12230 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan ve Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş tarafından verilen ve yazılı olarak tarafımdan cevaplandırılması istenen soru önergesine verilen cevap iki nüsha halinde ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Seyfi Oktay
Adalet Bakanı

Sayın Kemalettin Göktaş Trabzon Milletvekili

Şahsıma yönelttiğiniz ve tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmasını istediğiniz soru önergesinin cevabı aşağıda belirtilmiştir.

Bakanlığınızda 21.12.1991 tarihinde Adlî ve İdarî Yargıda Hâkim ve Savcı Adaylığı Yazılı Sınav, Mülakat ve Atama Yönetmeliğinin 8 ve devamı maddeleri uyarınca "adlî Yargı Hâkim adaylığı Sınavı" yapılmıştır.

24.2.1983 günlü, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 7-9 uncu maddelerine dayanılarak çıkarılan ve 9.9.1991 günlü, 20986 günlü Resmî Gazetede yayımlanan Adlî ve İdarî Yargıda Hâkim ve Savcı Adaylığı Yazılı Sınav, mülakat ve atama yönetmeliğinin 20 nci maddesinde yazılı sınav kurulu üyelerinin, maddede sayılan Genel Müdürlüklerden, bakanlıkça tensip edilecek Hâkim ve Savcı sınıfına dahil görevlilerden oluşacağı belirtilmektedir. 27.12.1991 günlü onayla oluşturulan sınav komisyonu da bu hüküm uyarınca oluşturulmuştur.

Tümü ulus adına karar verme yetkisine sahip birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerden oluşan ve hiçbirisi de benim Bakanlığım döneminden Bakanlığımıza getirilmemiş olan sınav Komisyon üyelerinin isimleri ve göreve getiriliş tarihleri şöyledir :

Personel Genel Müdürü İhsan Erbaş bu göreve 23.8.1991 tarihinde, önerilen komisyon başkanı Bekir Aksoylu Genel Müdür Yardımcılığı görevine 14.12.1987 tarihinde, Adalet Müfettişi Muharrem Coşkun 7.3.1985 tarihinde, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi Musa Nihat Turan 29.4.1982 tarihinde, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi Neslihan Karakaya 30.9.1988 tarihinde, Personel Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi Fatih Mehmet Ekmekçioğlu 30.11.1983 tarihinde bu göreve atanmışlardır. Komisyon Başkanı Bekir Aksoylu 10.9.1992 gününde H.S.Y.K. tarafından Danıştay üyeliğine seçilmiştir.

Bu komisyon tarafından yapılan ilk değerlendirmede başarılı olanlar saptanmıştır. Ancak yönetmeliğin verdiği yetkiye dayanarak itirazda bulunanların sınav kâğıtlarının aynı komisyon tarafından yeniden değerlendirilmesi sonucunda bazı itirazlar kabul edilmiştir. Daha önceden kurulup sonradan iptal edilen herhangi bir komisyon söz konusu değildir.

Görüldüğü gibi sınavların başından itibaren tek bir komisyon vardır ve sınav kâğıtlarını değerlendirmek tümüyle bu komisyonun takdir alanı içerisindedir.

Sınava girmek ve sınav sonuçlarına itiraz etmek, yasal koşulları taşıyan herkesin doğal hakkıdır. H.S.Y.K. Üyelerinin yakınlarının bu haktan yoksun bırakılmasını gerektiren bir hukuk kuralı olmadığına göre bu yönde bir araştırma yapma gereği de yoktur.

Soru önergesinde sorduğunuz sorulara bakınca ne kadar yanlış ve gerçek dışı bilgilendirilmiş olduğunuz açıkça görülmektedir.

Buraya kadar yaptığım açıklamalardan da anlaşılacağı üzere imtihanda herhangi bir şaibe söz konusu değildir. İstifamı sormak yerine, sorularınızı isnat olarak değil soru müessesesinin gereklerine uygun olarak düzenlemenizin daha yerinde olacağı düşüncesindeyim.

M. Seyfi Oktay
Adalet Bakanı

5. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya Balıköy Sağlık Kliniği ve Dispanserinin boş bulunan kadrolarına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/399)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygılarımla arz ederim.

Ahmet Derin
Kütahya

1. S.S.K. Tavşanlı hastanesine bağlı olarak çalışan Emet Fizik tedavi merkezi ve dispanseri ile 32 köye hizmet veren, kömür ocaklarının bulunduğu Balıköy Sağlık istasyonundaki kadrolar ne zaman doldurulacaktır?

2. S.S.K. Tavşanlı hastanesine bağlı Tunçbilek Meslek Hastalıkları Kliğini ve dispanserinin 29 adet boş kadrosu ne zaman tamamlanacaktır?

T.C.
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Sosyal Güvenlik Kuruluşları Genel Müdürlüğü
Sayı : B. 13.0. SGK. 0.13.00.01/12390 11.11.1992
Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 15.10.1992 tarih ve A. 01.0.GNS. 0.10.00.02.7/399-2511/12891 sayılı yazınız.

Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Derin tarafından hazırlanan "SSK Kütahya Balıköy Sağlık İstasyonu ve Tunçbilek meslek hastalıkları kliniği ve dispanserlerinin boş bulunan kadrolarına ilişkin" yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiştir.

Bilindiği üzere, Bakanlığımız bağlı kuruluşu Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerinin uzman tabip ve tabip kadrolarına atama yapılabilmesi için Sağlık Bakanlığınca 2514 sayılı Mecburi Hizmet Kanunu hükümlerine göre yapılan kura çekimine katılınmaktadır. Diğer kadrolara ise mevzuat ve olanaklar ölçüsünde atama yapılmaktadır.

Soru önergesine konu olan;

a) 20 yataklı Emet fizik tedavi merkezi ve dispanserinin mevcut kadro sayısı 84 olup, fiilen çalışan sayısı 48,

b) Balıköy sağlık istasyonunun mevcut kadro sayısı 6 olup, fiilen çalışan sayısı 2,

c) 30 yataklı Tunçbilek meslek hastalıkları kliniği ve dispanserinin mevcut kadro sayısı 74 olup, fiilen çalışan sayısı 42'dir.

Yukarıda belirtilen sağlık tesislerinin uzman tabip ve tabip gereksiniminin karşılanabilmesi için 2514 sayılı Mecburi Hizmet Kanunu hükümleri gereğince, diğer kadrolara ise mevzuat çerçevesinde ve olanaklar ölçüsünde atama yapılacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Moğultay
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanı

6. — Konya Milletvekili Ahmet Remzi Hatip'in, Seydişehir Alüminyum İşletmesi Müessesesinden Antalya Limanına yapılan alümina nakliyesinin ihalesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın yazılı cevabı (7/417)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ahmet Remzi Hatip
Konya

Etibank Seydişehir Alüminyum İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü tesislerinde Antalya limanına taşınacak 70 000 ton alümina ihalesinin D.Y.P. İzmir Milletvekili Erkut Şenbaş üzerinde kaldığı haber alınmıştır.

Yine haber alındığına göre ihaleye iki firma iştirak etmiş; ihaleye girmek için müracaat eden diğer firma yetki belgesi bulunmadığı gerekçesiyle ihale dışı bırakılmış, böylece nakliye işinin Erkut Şenbaş'a verilmesi yolu açılmıştır. Oysa adı geçen firmanın yetki belgesi olduğu ve gerekli tasdik şerhlerinin bulunduğu ve evrakta hiç bir eksiği bulunmadığı söylenmektedir.

Genel Müdürlüğün bu işlemde müesseseye ait bu ihale işleminde ağırlığını koyarak diğer müteahhidin yetki belgesinin kabul edilmemek suretiyle nakliye işinin İzmir Milletvekili Erkut Şenbaş'a verilmesini sağladığı iddia edilmektedir.

Esasen nakliyatçı olan Doğru Yol Partisi kurucu üyesi ve DYP İzmir Milletvekili Sayın Erkut Şenbaş lehine neticelenen ihaleye :

— Hangi firmalar talip olmuştur?

— İhaleye sokulmayan firmaların evraklarında hangi eksikler vardır?

— İhaleye giriş için ibraz edilen yetki belgesi Genel Müdürlük veya müessese tarafından ne için kabul edilmemiştir?

— Müessesenin diğer kostik vb. nakliye işleri ihaleleri bu yıl açılacak mıdır? Ne için geciktirilmektedir?

— Erkut Şenbaş firmasının aldığı söylenen 70 000 ton alumina nakliyesi isale bedeli tutarı kaç liradır?

Saygılarımızla.

T.C.
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı
Sayı : B. 15.0. APK. 0.23-300/1669 10.11.1992
Konu : Soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 21 Ekim 1992 tarih ve A. 01.0.GNS.0.10.00.02-7/417-2470/12787 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili Sayın Ahmet Remzi Hatip'in tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği soru önergesinin cevabı ile ilgili bilgiler ekli olarak sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ersin Faralyalı
Enerji ve Tabiî Kaynaklar
Bakanı

Konya Milletvekili Sayın Ahmet Remzi Hatip'in Soru Önergesi ve Cevapları

Etibank Seydişehir Alüminyum İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü tesislerinden Antalya Limanına taşınacak 70 000 ton alümina ihalesinin D.Y.P. İzmir Milletvekili Erkut Şenbaş üzerinde kaldığı haber alınmıştır.

Yine haber alındığına göre ihaleye iki firma iştirak etmiş; ihaleye girmek için müracaat eden diğer firma yetki belgesi bulunmadığı gerekçesiyle ihale dışı bırakılmış, böylece nakliye işinin Erkut Şenbaş'a verilmesi yolu açılmıştır. Oysa adıgeçen firmanın yetki belgesi olduğu ve gerekli tasdik şerhlerinin bulunduğu ve evrakta hiç bir eksiği bulunmadığı söylenmektedir.

Genel Müdürlüğün bu işlemde müesseseye ait bu ihale işleminde ağırlığını koyarak diğer müteahhidin yetki belgesinin kabul edilmemek suretiyle nakliye işinin İzmir Milletvekili Erkut Şenbaş'a verilmesini sağladığı iddia edilmektedir.

Esasen nakliyatcı olan Doğru Yol Partisi kurucu üyesi ve D.Y.P. İzmir Milletvekili Sayın Erkut Şenbaş lehine neticelenen ihaleye :

Soru : Hangi firmalar talip olmuştur?

Cevap : Etibank Seydişehir Alüminyum İşletmesi Müsessesesinde üretilen toz alüminadan + % 35 toleranslı 70 000 ton toz alüminanın yurt dışına ihraç edilmek üzere bir yılda Seydişehir'den Antalya Liman Tesislerindeki depolara nakliyesi ve teslimi işi ile ilgili olarak; Müessese İhale ve Satınalma Komisyonunun 24.7.1992 tarihli ön protokolu ile hazırlanan teklif alma şartnamesi ve ekleri hükümleri dahilinde 20.8.1992 tarihinde yeterlilik ihalesine çıkarılmış, bu ihale 6.8.1992 tarihli Resmî Gazetede, Türkiye genelinde yayınlanan Millî Gazetede ve Konya'da yayınlanan Yeni Meram Gazetesinde ilan ettirilmiş ve ayrıca Müessesece bilinen ve konu ile iştigal eden 31 (otuzbir) adet firmaya Teklif Alma Şartnamesi gönderilmiş olup, ihaleye; Ersev Nakliyat Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti./Ankara ile Ünlü Nakliyat Ticaret (Asım Ünlü)/Isparta firmaları talip olmuş ve yeterlik ihalesine iştirak etmiştir.

Esas ihalesi ise 25.8.1992 tarihinde yapılmış olup, tek firmanın yeterlilik belgesi almasına rağmen; yeterlilik ihalesini kazanan Ersev Nakliyat Ankara firması ihalede 102 870 TL./ton+KDV teklifte bulunmuş ise de komisyonca bu teklif fiyatı yüksek görülmüş ve yapılan pazarlık sonucu firmanın teklifi 95 000 TL./ton+KDV fiyata indirilmiştir. İndirilen bu rakam komisyonca haddi layık fiyat olarak kabul edilmiştir.

Soru : İhaleye sokulmayan firmaların evraklarında hangi eksikler vardır?

Cevap : Yeterlilik ihalesine iştirak eden firmalardan Ünlü Nakliyat Asım Ünlü firmasının belgeleri incelendiğinde;

— Teklif alma şartnamesinin 6-7 nci maddesinde yeralan, 1 sene içinde en az 35 000 ton'luk iş bitirme belgesini tevsik edecek belgeleri ibraz etmediği,

— Yine aynı şartnamenin 6-8 inci maddesinde 600 ton'luk sarnıç veya tankere sahip olma şartı yeralmasına rağmen 476 ton'luk alümina tankına sahip olduğunu beyan ve taahhüt etmesi,

— Ayrıca 1989 yılında yapılan alümina nakliye ihalesinde bir başka firmaya verdiği iş bitirme belgesiyle yanıltıcı belge tanzim ettiğinin tespit edilmesi,

Nedenleriyle Ünlü Nakliyat Ticaret-Asım Ünlü firmasına yeterlilik belgesi verilmemiş ve yine bu nedenlerden dolayı ihaleye giriş için ibraz edilen yetki belgesi müessesece kabul edilmemiştir.

Soru : Müessesenin diğer kostik vb. nakliye işleri ihaleleri bu yıl açılacak mıdır? Ne için geciktirilmektedir?

Cevap : Kostik ve diğer nakliye ihaleleri için Müessese ile firmalar arasında imzalanan sözleşmelerin süreleri henüz bitmemiş olup, süre bitimlerine 1-1,5 ay kala ihalelere çıkılmaktadır. Dolayısıyla şu anda herhangi bir gecikme sözkonusu değildir.

Soru : Erkut Şenbaş firmasının aldığı söylenen 70 000 ton alümina nakliyesi ihale bedeli tutarı kaç liradır?

Cevap : Erkut Şenbaş firmasının aldığı nakliye ihale bedeli % 35 tolerans ve KDV dahil 10 054 800 000 TL.'dir.

7. — Konya Milletvekili Ahmet Remzi Hatip'in, Seydişehir Alüminyum İşletmesi Müessesesinin ihtiyacı olan fuel-oil'in nakliyesinin ihaleye çıkarılmamasının nedenlerine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın yazılı cevabı (7/418)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda gereğini arz ederim.

Ahmet Remzi Hatip
Konya

Etibank Seydişehir Alüminyum İşletmesi Müessesesi Müdürlüğünün, tesislerin ihtiyacı olan 104 000 ton fuel-oil'in satın alındığı Tüpraş Kırıkkale'den Seydişehir'e nakliyesi işinin her yıl ihaleye çıkarılmak suretiyle müteahhiddine verildiği böylece cari nakliye ücretinden % 35-40 daha ucuza yaptırılageldiği halde bu sene ihaleye çıkarılmamış bu nedenle hazinenin büyük ölçüde zarara uğramasına sebebiyet verildiği şayi olmuştur.

Bu nedenle;

1. Adı geçen nakliye işinin bu yıl ihaleye çıkarılmamasının sebebi nedir?

2. İhaleye çıkarılması ve bu ihaleye iştirak etmek isteyen firmalardan yazılı olarak indirim miktarları niçin talep edilmiştir?

3. Bu talep yerine getirildiği halde, niçin nakliye işi ihaleye çıkarılmamıştır?

4. İndirim miktarı % 12 olarak teklif edildiği, ihale açıldığı takdirde bunun da altına inebileceği ihtimali kuvvetle muhtemel olduğu halde, eski müteahhidin bu indirimden 2 puan aşağı kabulü nasıl olmuştur. Bu bir tesadüf müdür? Yoksa; söylendiği gibi müteahhid DYP Konya İl Yönetim Kurulu Üyesi olması sebebiyle mi sözleşmesi bir yıl uzatılarak ve rakipleri susturmak için uygun fiyat alınarak zevahir kurtarılmak mı istenmiştir?

5. İhale açılmasını isteyen ve iki defa % 12 indirim tekliflerini yapan firmaların :

— Müessese Müdürlüğüne,

— Etibank Genel Müdürlüğüne,

— Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığına,

— Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığına,

— Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'na, Cavit Çağlar'a,

— Başbakanlığa,

Yaptıkları itiraz, suç duyurusu ve şikâyetlerin sonucu ne gibi işlem yapılmıştır?

6. Devletin yapılan ucuz nakliyat talepleri sebebiyle uğradığı kayıp ne kadardır?

T. C.
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı
Sayı : B. 15. 0. APK. 0. 23-300/1671 10.11.1992
Konu : Soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 21.10.1992 tarih ve A.01.0. GNS. 0.10.00.02-7/418-2471/12788 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Ahmet Remzi Hatip'in tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği soru önergesinin cevabı ile ilgili bilgiler ekli olarak sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ersin Faralyalı
Enerji ve Tabiî Kaynaklar
Bakanı

Konya Milletvekili Sayın Ahmet Remzi Hatip'in Soru Önergesi ve Cevapları

Etibank Seydişehir Alüminyum İşletmesi Müessesesi Müdürlüğünün, tesislerin ihtiyacı olan 104 000 ton fuel-oil'in satın alındığı Tüpraş Kırıkkale'den Seydişehir'e Nakliyesi işinin her yıl ihaleye çıkarılmak suretiyle müteahhiddine verildiği böylece cari nakliye ücretinden % 35-40 daha ucuza yaptırılagelidği halde bu sene ihaleye çıkarılmamış bu nedenle hazinenin büyük ölçüde zarara uğramasına sebebiyet verildiği şayi olmuştur.

Soru : Adı geçen nakliye işinin bu yıl ihaleye çıkarılmamasının sebebi nedir?

Cevap : Bakanlığımız Kuruluşu Etibank Seydişehir Aliminyum İşletmesi Müessesesi Müdürlüğünce; 1991-1992 yılı ihtiyacı olarak Tüpraş'tan satın alınan + % 35 toleranslı 104 000 ton fuel oil'in nakliyesi için 1 yıl önce çıkılan ihalede 9 teklif alınmıştır.

Bunlardan Çalışkan Kardeşler Firmasının zarfından teşekkür mektubu çıkmış olup, diğer katılımcılar ise; Ercan Trans Uluslararası Nakliyat A.Ş. Konya, Akdemir Nakliyat Tic. A.Ş. Konya, Akansel Nakliyat A.Ş. Mersin, Motorman Otomotiv Tic. A.Ş. Konya, Erkan Koll. Şti. Konya, Akyüz Uluslararası Nakliyat A.Ş. Ankara, Coşansel Nakliyat Tic. Konya ve Darbazlar Otomotiv A.Ş. Konya firmalarıdır.

Bu firmalardan Akyüz Uluslararası Nakliyat A.Ş. Ankara, Coşansel Nakliyat ve Tic. Konya ve Darbazlar Otomotiv A.Ş. Konya firmalarının iş bitirme belgeleri yetersiz olduğundan iç zarfları açılmayarak değerlendirmeye alınmamıştır. Şartnameyle ilgili evrakları tamam olan 5 firmadan 47 000 TL./ton+KDV fiyatla en ucuz fiyatı teklif eden Akdemir Nakliyat ve Tic. Ltd. Şti. ile 11.9.1991 tarihinde 1 yıl süreyle sözleşme imzalanmış ve sözleşme bitiminden önce 23.7.1992 tarihinde firma sözleşmenin aynı fiyat şartlarla temdit edilmesini yazılı olarak talep ve taahhüt etmiştir.

201 sayılı Etibank satınalma ve ihale yönetmeliğinin 48 inci maddesine göre; "Teşekkül lehine olabilecek veya benzeri avantajlardan tamamının veya en az birinin kaybedileceği ihtimalinin tebpiti halinde, mukaveleye taraf olanlardan birinin yazılı talepte bulunması ve diğer tarafın da bu talebi yazılı olarak yetki limitlerine göre onaya vabeste olmak üzere kabul etmesi şartı ile tekrar ihaleye çıkılmadan yetki limitleri esasları dahilinde temdid yapılarak mukavelenin mevcut ya da Teşekkül menfaatlerini koruyacak şekilde değiştirilen yeni hükümleri ile bir yıl veya mukavelede yazılı süre kadar uzatılması yapılabilir." Şeklindeki hüküm doğrultusunda, müessesece firma talebinin uygun görüldüğü 23.7.1992 tarihli yazı ile Etibank Genel Müdürlüğüne bildirilmiştir. Müessese satın alma ve ihale komisyonu Akdemir Nakliyat firmasını davet ederek fiyat indirimi talep etmiş ve firma 95 186 TL./ton+KDV olan son fiyattan indirim yaparak 81 000 TL./ton+KDV fiyata bu işi yapabileceğini beyan etmiştir.

Soru : İhaleye çıkarılması ve bu ihaleye iştirak etmek isteyen firmalardan yazılı olarak indirim miktarları niçin talep edilmiştir?

Cevap : 4.8.1992 tarihinde Yüksel Ulukan, 10.8.1992 tarihinde Motorman Otomotiv, Yeniceoba Nakliyat, Obatur Ticaret ve 13.8.1992 tarihinde de Özel Darbazlar Taşımacılık Ticaret olmak üzere 5 firma bu işle ilgili olarak yapılacak ihaleye katılma taleplerini yazı ile müesseseye bildirmiştir. Bunun üzerine Müessesece 14.8.1992 tarihinde firmalara faksla davetiye çıkarılmıştır. Ancak, Yüksel Ulukan/Ankara adıyla dilekçe veren firmanın dilekçesinde; açık adres, telefon, faks gibi hiçbir bilgi bulunmadığı görülmüştür. PTT istihbarat servislerinde ve repertuvar kayıtlarında yapılan araştırmalarda firma ile ilgili hiçbir kayıt bulunamadığından, tutanakta da belirtildiği üzere bu isme davetiye çıkartılamamıştır.

Firmaların tekliflerinde ciddî olup olmadıklarının anlaşılabilmesi ve elde edilen indirimli fiyatın da kaybedilmemesi için firmalar ayrı saatlerde tek tek Komisyon huzuruna alınarak (Akdemir Nakliyat firmasının indirimli fiyatı deşifre edilmeden) o andaki taşıma fiyatı olan 95 186 TL./ton+KDV fiyattan yapacakları indirim miktarı ile ihale yapılması halinde geçici teminat ve şartname doğrultusunda 50 000 tonluk İş Bitirme Belgesi verip veremeyecekleri sorulmuş ve bu husus tutanakla da tespit edilmiştir.

Motorman firması görüşmeyi takiben verdiği 14.8.1992 tarihli dilekçesinde, maktu (belli) fiyatla taahhüt veremeyeceğini belirtmiş, geçici teminat hususunda dilekçesine herhangi bir kayıt koymayacağını beyan edip dilekçeye bu konuda bir açıklık getirip yazmaktan imtina etmiştir. İş Bitirme Belgesi konusunda ise daha önce Müesseseye fuel-oil nakliyesi yaptığını sözlü olarak ifade etmiştir.

Özel Darbazlar firmasının 14.8.1992 günü gönderdiği elemanın Şirket karar defterine istinaden tek başına yetkili olmaması üzerinde bu firmanın yetkilileri 17.8.1992 Pazartesi günü tekrar Müesseseye davet edilmiştir. Firma yetkilisi 95 186 TL./ton+KDV olan şu andaki fiyattan % 12 indirimli fiyat verebileceğini beyan ederek taahhütname ile verilmesi istenen geçici

teminat hususunda 17.8.1992 tarihli dilekçesine bir açıklık getirmekten imtina etmiş ve 50 000 tonluk (tanker) iş bitirme belgesinin olmadığını sözlü olarak ifade etmiştir (Söz konusu firma 1991 yılındaki ihaleye de katılmış olup şartname gereği istenen İş Bitirme Belgesi yetersiz olduğundan değerlendirme dışı bırakılmak zorunda kalınmıştır).

Soru : Bu talep yerine getirildiği halde, niçin nakliye işi ihaleye çıkarılmamıştır?

Cevap : Yukarıda anlatılan gelişmelerden sonra Özel Darbazlar firmasının 17.8.1992 tarihli dilekçesiyle yapmayı teklif ettiği % 12 indirimli fiyat 83 763,68 TL./ton+KDV'ne gelmekte olup, daha önce 4.8.1992 tarihinde Akdemir Nakliyat firmasının teklif ve taahhüt ettiği 81 000 TL./ton+KDV fiyat daha ucuz bulunduğundan Müessesece alınan 17.8.1992/80 sayılı yönetim komitesi kararı gerekli inceleme ve hazırlıkları takiben Etibank Yönetim Kurulunun 20.8.1992 tarih, 4391/10 sayılı kararı ile tasvip edilerek 24.8.1992 tarihinde Akdemir Nakliyat firmasıyla yeniden sözleşme imzalanmıştır.

Soru : İhale açılmasını isteyen ve iki defa % 12 indirim tekliflerini yapan firmaların :
— Müessese Müdürlüğüne,
— Etibank Genel Müdürlüğüne,
— Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığına,
— Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığına,
— Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'na, Cavit Çağlar'a,
— Başbakanlığa
Yaptıkları itiraz, suç duyurusu ve şikâyetlerin sonucu ne gibi işlem yapılmıştır?

Cevap : Şikâyet sahibi her iki firmanın yazılarında aynı veya benzer ifadeler bulunması hususu dikkat çekici görülmekte olup, tüm müesseselerde olduğu bu tür işlemlerde firmalarda komisyon huzurunda görüşmeler yapılmaktadır. Nitekim bu işlemler esnasında da görüşmeler komisyon huzurunda yapılmış olup, bunun dışında firma yetkilileriyle bir görüşme vukubulmamıştır.

Akdemir Nakliyat firmasıyla 24.8.1992 tarihinde sözleşme imzalanmasını takiben Özel Darbazlar firmasının 26.8.1992 tarihli faks mesajlarına cevap 31.8.1992 tarih, 17954 sayılı yazı ile bilgi verilerek sipariş fiyatı bildirilmiş olmasına rağmen, Özel Darbazlar firması bu fiyatı koz olarak kullanmak suretiyle 4.9.1992 tarih, 92/180 sayılı yazılarında hala ısrarla sözkonusu nakliyeyi yeni mukavele fiyatından % 15 daha düşük olarak teklif etmesi, daha önce komisyon huzurunda geçici teminat hususunda dilekçesine bir açıklık getirmekten imtina ederken bu defa istenen miktarda teminat vereceğini beyan etmesi ancak 50 000 tonluk İş Bitirme Belgesinden yine söz etmemesi aynı şekilde Motorman Nakliyat firmasının da 4.9.1992 tarihinde faksladığı yazısında yeni mukavelenin nakliye fiyatından % 12 daha aşağı çekmeyi teklif etmesi ve istenilen teminatı vermeyi taahhüt etmesi, her iki firmanın bu konudaki tutumunun gayri ciddî olduğunu göstermektedir.

Soru : Devletin yapılan ucuz nakliyat talepleri sebebiyle uğradığı kayıp ne kadardır?

Cevap : Söz konusu fuel-oil nakliyesinin 81 000 TL./ton+KDV fiyatla Akdemir Nakliyata bağlanması ve sözleşme imzalanmasıyla :

a) Son ulaşılan 95 186 TL./ton+KDV fiyata göre, % 35 tolerans dahil toplam 1 991 714 400 TL.

b) Özel Darbazlar firmasının % 12 indirimli 83 763,68 TL./ton+KDV fiyatına göre ise, tolerans dahil 388 020 672 TL.

Müessese kârı sağlanmıştır.

On İldeki Olağanüstü Halin Dört Ay Süreyle Uzatılmasına İlişkin Başbakanlık Tezkeresine Verilen Oyların Sonucu :

Kabul edilmiştir.

Üye Sayısı	: 450
Kullanılan Oy	: 389
Kabul Edenler	: 289
Reddedenler	: 91
Çekimserler	: —
Geçersiz Oylar	: 5
Mükerrer Oylar	: 4
Oya Katılmayanlar	: 65
Açık Üyelikler	: —

(Kabul Edenler)

ADANA
Uğur Aksöz
Bekir Sami Daçe
M. Halit Dağlı
Veli Andaç Durak
Muhammet Kaymak
M. Selahattin Kılıç
Mustafa Küpeli
Ali Yalçın Öğütcan
Ahmet Şanal
Orhan Şendağ
Turgut Tekin

AFYON
İsmet Attila
Baki Durmaz
Ethem Kelekçi
Halil İbrahim Özsoy
Abdullah Ulutürk
Gaffar Yakın

AĞRI
Mikail Aydemir
Cemil Erhan

AKSARAY
Halil Demir
İsmet Gür

AMASYA
Mehmet Tahir Köse

ANKARA
Mehmet Vehbi Dinçerler
Hamdi Eriş
Bilâl Güngör
Mehmet Kerimoğlu
Orhan Kilercioğlu
İrfan Köksalan
Sait Kemal Mimaroğlu
Mehmet Seyfi Oktay
İbrahim Tez
Mustafa Tınaz Titiz
Baki Tuğ
Mustafa Dursun Yangın

ANTALYA
Veysel Atasoy
Adil Aydın
Hayri Doğan
Gökberk Ergenekon
Ali Karataş
Hasan Namal

ARTVİN
Hasan Ekinci
Süleyman Hatinoğlu

AYDIN
Tunç Bilget
Ali Rıza Gönül
Nahit Menteşe
İsmet Sezgin
Yüksel Yalova

BALIKESİR
Abdülbaki Ataç
Hüseyin Balyalı
Ekrem Ceyhun
Ömer Lütfi Coşkun
Mehmet Cemal Öztaylan
Melih Pabuççuoğlu
Sami Sözat

BARTIN
Köksal Toptan

BAYBURT
Ülkü Güney

BİLECİK
Bahattin Şeker

BİNGÖL
Haydar Baylaz

BİTLİS
Kâmran İnan

BOLU
Avni Akyol
Nazmi Çiloğlu
Necmi Hoşver
Tevfik Türesin

BURDUR
Mustafa Çiloğlu
Ahmet Şeref Erdem
Ahmet Sayın

BURSA
Cavit Çağlar
Şükür Erdem
Beytullah Mehmet Gazioğlu
Mehmet Gedik
Mümin Gençoğlu
Kadri Güçlü
İbrahim Gürdal
Yılmaz Ovalı
Hüsamettin Örüç
Feridun Pehlivan
Turhan Tayan

ÇANAKKALE
Süleyman Ayhan
Rahmi Özer
Nevfel Şahin
A. Hamdi Üçpınarlar
ÇANKIRI
Nevzat Ayaz
İlker Tuncay
ÇORUM
Cemal Şahin
Muharrem Şemsek
Arslan Adnan Türkoğlu
DENİZLİ
Mehmet Gözlükaya
Hasan Korkmazcan
M. Halûk Müftüler
Nabi Sabuncu
DİYARBAKIR
Mehmet Salim Ensarioğlu
Mehmet Kahraman
EDİRNE
Evren Bulut
Şerif Ercan
ELAZIĞ
Ahmet Küçükel
Ali Rıza Septioğlu
Tuncay Şekercioğlu
ERZURUM
İsmail Köse
Rıza Müftüoğlu
Oktay Öztürk
ESKİŞEHİR
Mustafa Balcılar
İbrahim Yaşar Dedelek
M. Fevzi Yalçın
GAZİANTEP
Bahattin Alagöz
Abdulkadir Ateş
Mehmet Batallı
Hikmet Çetin
Ayvaz Gökdemir
Mehmet Özkaya
Hannan Özüberk
Mustafa Yılmaz
GİRESUN
Burhan Kara
Ergun Özdemir
Rasim Zaimoğlu
GÜMÜŞHANE
Mahmut Oltan Sungurlu
HAKKÂRİ
Mustafa Zeydan
HATAY
Mehmet Dönen
Abdullah Kınalı
Onur Kumbaracıbaşı
Bestami Teke
Nurettin Tokdemir
Ali Uyar
ISPARTA
Mustafa Fikri Çobaner
Süleyman Demirel
Abdullah Aykon Doğan
Ertekin Durutürk
İÇEL
Y. Fevzi Arıcı
Ahmet Bilyeli
Aydın Güven Gürkan
Asım Kaleli
Durmuş Fikri Sağlar
Ali Su
Rüştü Kâzım Yücelen
İSTANBUL
Yıldırım Aktuna
Bedrettin Doğancan Akyürek
İmren Aykut
Kadir Ramazan Coşkun
Nami Çağan
Gurhan Çelebican
Tansu Çiller
Bedrettin Dalan
Halit Dumankaya
Elaattin Elmas
Halil Orhan Ergüder
Salih Ergün
İsmail Safa Giray
Temel Gündoğdu
İbrahim Gürsoy
Fevzi İşbaşaran
Mehmet Cavit Kavak
Recep Ercüment Konukman
Emin Kul
Mehmet Moğultay
Sabri Öztürk
Yusuf Pamuk
İsmail Sancak
Gürol Soylu
Güneş Taner
Tunca Toskay
İZMİR
Yıldırım Avcı
Cengiz Bulut
Işın Çelebi
Nevzat Çobanoğlu
Halil Çulhaoğlu
Timur Demir
Ersin Faralyalı
Erdal İnönü
İlhan Kaya
Mehmet Köstepen
Atilla Mutman
Mehmet Özkan
Işılay Saygın
Rıfat Serdaroğlu
Erkut Şenbaş
Süha Tanık
KAHRAMANMARAŞ
Esat Bütün
Selahattin Karademir
Recep Kırış
Ökkeş Şendiller
Saffet Topaktaş
KARAMAN
S. Osman Sevimli
KARS
M. Sabri Güner
KASTAMONU
Murat Başesgioğlu
Münif İslamoğlu
Nurhan Tekinel
KAYSERİ
Mustafa Dağcı
Osman Develioğlu

KIRIKKALE
M. Sadık Avundukluoğlu
Hacı Filiz
Abdurrahman Ünlü

KIRKLARELİ
Ahmet Sezal Özbek
Cemal Özbilen

KIRŞEHİR
Sabri Yavuz
Hilmi Yükselen

KOCAELİ
İsmail Amasyalı
Halil İbrahim Artvinli
Bülent Atasayan
M. Kâzım Dinç
İsmail Kalkandelen
Alaettin Kurt

KONYA
Hasan Afşar
Musa Erarıcı
Ali Günaydın
Mehmet Keçeciler
Ömer Şeker
Vefa Tanır
Servet Turgut
Mehmet Ali Yavuz

KÜTAHYA
H. Cavit Erdemir
Mehmet Rauf Ertekin
Mustafa Kalemli
İsmail Karakuyu

MALATYA
Gazi Barut
Metin Emiroğlu
Yusuf Bozkurt Özal

MANİSA
Rıza Akçalı
Tevfik Diker
Akın Gönen
Sümer Oral
Ekrem Pakdemirli
Faruk Saydam
Yahya Uslu
Cengiz Üretmen

MUĞLA
İrfettin Akar
Muzaffer İlhan
Nevşat Özer
Latif Sakıcı
Erman Şahin

NEVŞEHİR
Esat Kıratlıoğlu
Osman Seyfi

NİĞDE
İbrahim Arısoy
Doğan Baran
Rıfat Yüzbaşıoğlu

ORDU
Hasan Kılıç
Bahri Kibar
Nabi Poyraz
Refaiddin Şahin
Şükrü Yürür

RİZE
Ahmet Kabil
Mustafa Parlak
Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA
Nevzat Ercan
Mehmet Gölhan
Mustafa Kılıçarslan
Ahmet Neidim
Ersin Taranoğlu

SAMSUN
İlyas Aktaş
Cemal Alişan
Mehmet Çebi
İrfan Demiralp
Ali Eser
Nafiz Kurt
İhsan Saraçlar
Adem Yıldız

SİNOP
Kadir Bozkurt
Cafer Sadık Keseroğlu
Yaşar Topçu

SİVAS
Azimet Köylüoğlu
Muhsin Yazıcıoğlu

ŞANLIURFA
Sedat Edip Bucak
Necmettin Cevheri
Seyyit Eyyüpoğlu
Eyüp Cenap Gülpınar
Ferit Aydın Mirkelam
Mehmet Fevzi Şihanlıoğlu

TEKİRDAĞ
Halil Başol
Muhtar Mahramlı
Fethiye Özver
Hasan Peker

TOKAT
Ali Şevki Erek
Güler İleri
İbrahim Kumaş
Ahmet Özdemir

TRABZON
Koray Aydın
Ali Kemal Başaran
Mehmet Ali Yılmaz

UŞAK
Fahri Gündüz
Ender Karagül
Ural Köklü

VAN
Mustafa Kaçmaz
Nadir Kartal

YOZGAT
Yaşar Erbaz
Alparslan Türkeş

ZONGULDAK
Adnan Akın
Şinasi Altıner
Ömer Barutçu
Güneş Müftüoğlu
Ali Uzun
Necdet Yazıcı

(Reddedenler)

ADANA
İbrahim Özdiş
ADIYAMAN
Mahmut Kılıç
Celâl Kürkoğlu
Kemal Tabak
Abuzer Tanrıverdi
AMASYA
Cemalettin Gürbüz
Haydar Oymak
ANKARA
Ali Dinçer
Ömer Faruk Ekinci
İ. Melih Gökçek
H. Uluç Gürkan
Salman Kaya
ANTALYA
Faik Altun
Deniz Baykal
BARTIN
Hasan Akyol
BATMAN
Mehmet Adnan Ekmen
Nizamettin Toğuç
Abdülkerim Zilan
BAYBURT
Bahattin Elçi
BİNGÖL
Kâzım Ataoğlu
Hüsamettin Korkutata
BİTLİS
Zeki Ergezen
ÇANKIRI
İsmail Coşar
ÇORUM
Yasin Hatiboğlu (Bşk. V.)
DENİZLİ
Adnan Keskin
DİYARBAKIR
M. Hatip Dicle
Mahmut Uyanık
Sedat Yurtdaş
Leyla Zana
EDİRNE
Hasan Basri Eler
ELAZIĞ
Ahmet Cemil Tunç
ERZİNCAN
Ali İbrahim Tutu
ERZURUM
Lütfi Esengün
Abdulilah Fırat
Şinasi Yavuz
GAZİANTEP
Mustafa Doğan
GÜMÜŞHANE
Lütfü Doğan
HAKKÂRİ
Esat Canan
HATAY
Fuat Çay
İÇEL
M. İstemihan Talay
İSTANBUL
Mustafa Baş
Mukadder Başeğmez
İsmail Cem
Algan Hacaloğlu
Hasan Mezarcı
Ali Oğuz
Mehmet Sevigen
İZMİR
Veli Aksoy
KAHRAMANMARAŞ
Hasan Dikici
Ahmet Dökülmez
KARAMAN
Zeki Ünal
KARS
Atilla Hun
Zeki Nacitarhan
KAYSERİ
Şaban Bayrak
Abdullah Gül
Salih Kapusuz
KIRKLARELİ
İrfan Gürpınar
KIRŞEHİR
Coşkun Gökalp
KOCAELİ
Şevket Kazan
KONYA
Necmettin Erbakan
Ahmet Remzi Hatip
Abit Kıvrak
Mustafa Ünaldı
KÜTAHYA
Ahmet Derin
MALATYA
Oğuzhan Asiltürk
Mustafa Yılmaz
MARDİN
Muzaffer Arıkan
Mehmet Gülcegün
Mehmet Sincar
Ahmet Türk
Ali Yiğit
MUŞ
Muzaffer Demir
Mehmet Emin Sever
SİİRT
Zübeyir Aydar
Naif Güneş
Mehmet Erdal Koyuncu
SİVAS
Ahmet Arıkan
Musa Demirci
Abdullatif Şener
ŞANLIURFA
İbrahim Halil Çelik
ŞIRNAK
Mahmut Alınak
Orhan Doğan
Selim Sadak
TOKAT
Ahmet Fevzi İnceöz
Şahin Ulusoy

TRABZON
Kemalettin Göktaş
TUNCELİ
Vahdet Sinan Yerlikaya

VAN
Şerif Bedirhanoğlu
Fethullah Erbaş

Remzi Kartal

YOZGAT
Hüseyin Erdal

(Geçersiz Oylar)

ANKARA
Mehmet Çevik
Halil Şıvgın

BİLECİK
Mehmet Seven

SAKARYA
Cevat Ayhan

İSTANBUL
Ziyaeddin Selçuk Maruflu

(Mükerrer Oylar)

BURSA
Kadri Güçlü

DENİZLİ
Nabi Sabuncu
SAMSUN
İrfan Demiralp

ORDU
Nabi Poyraz

(Oya Katılmayanlar)

ADANA
Yılmaz Hocaoğlu (Bşk. V.)
Timurçin Savaş
AĞRI
Hasan Fecri Alpaslan
Yaşar Eryılmaz
AKSARAY
Mahmut Öztürk
ANKARA
Mehmet Nedim Budak
Mehmet Sağdıç
Yücel Seçkiner
O. Mümtaz Soysal
ANTALYA
Hasan Çakır
AYDIN
Cengiz Altınkaya
BİTLİS
Edip Safder Gaydalı
BOLU
Abbas İnceayan
BURSA
Fethi Akkoç
ÇORUM
Mustafa Ateş Amiklioğlu

DENİZLİ
Muzaffer Arıcı
DİYARBAKIR
Fehmi Işıklar (Bşk. V.)
Salih Sümer (İ. A.)
EDİRNE
Erdal Kesebir
ERZİNCAN
Yıldırım Akbulut
Mustafa Kul
ERZURUM
Abdulmelik Fırat
ESKİŞEHİR
Hüseyin Aksoy
Hüsamettin Cindoruk (Başkan)
GİRESUN
Yavuz Köymen
HATAY
Nihat Matkap
İÇEL
Ali Er
İSTANBUL
Bülent Akarcalı
Osman Ceylan
Hüsnü Doğan

Kemal Naci Ekşi
Engin Güner
Melike Tugay Hasefe
Adnan Kahveci
Ercan Karakaş
Coşkun Kırca
Cem Kozlu
Leyla Yeniay Köseoğlu
Yusuf Namoğlu
İbrahim Özdemir
Hasan Hüsamettin Özkan
Şadan Tuzcu
Mehmet Bahattin Yücel
İZMİR
İsmet Kaya Erdem
Cemal Tercan
KARS
Mehmet Alp
Abdülkerim Doğru
KASTAMONU
Refik Arslan
KAYSERİ
Aykut Edibali
Seyfi Şahin
KONYA
Osman Nuri Özbek

MALATYA
Münir Doğan Ölmeztoprak

MANİSA
Ümit Canuyar

MUŞ
Sırrı Sakık

NEVŞEHİR
Mehmet Elkatmış

ORDU
Cavit Şadi Pehlivanoğlu

SAMSUN
Hüseyin Özalp

SİVAS
Ziya Halis

ŞANLIURFA
Abdürrezak Yavuz

TRABZON
Eyüp Aşık
Fahrettin Kurt

TUNCELİ
Kamer Genç

YOZGAT
Lutfullah Kayalar
Mahmut Orhon

ZONGULDAK
Bülent Ecevit

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

25 İNCİ BİRLEŞİM — 11 . 11 . 1992 Çarşamba — Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — On ildeki olağanüstü halin dört ay süreyle uzatılmasına ilişkin Başbakanlık Tezkeresi (3/674)

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş ve 21 arkadaşının, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz Bölgesi ve çevre illerde meydana gelen ticarî ve sosyal olumsuzlukları araştırmak ve alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca, Genel Kurulun 4.11.1992 tarihli 22 nci Birleşiminde açılması kabul edilen genel görüşme (8/24)

2. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan ve 35 arkadaşının, 1 Kasım 1992 günü yapılan kısmî seçimlerde Devlet imkânlarından yararlanarak temel kanunlara aykırı bir şekilde seçmen iradesi üzerinde baskı uyguladıkları iddiasıyla, Başbakan Süleyman Demirel, İçişleri Bakanı İsmet Sezgin, Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu ve Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu hakkında Anayasanın 99 uncu, İçtüzüğün 107 nci maddeleri uyarınca bir gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/12) **(GÖRÜŞME GÜNÜ : 17.11.1992 Salı)**

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 20 arkadaşının, ülkemizdeki kömür rezervlerinin değerlendirilmesi ve kömür ithalinin açıklığa kavuşturulması için alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/14)

2. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller ve 12 arkadaşının, toplumdaki ahlâkî çöküntü ve aile yapımızı tehdit eden sorunlar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/7)

3. — Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 20 arkadaşının, toplumdaki ahlâki çöküntünün boyutlarını ve alınması gereken önlemleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/15)

4. — Ankara Milletvekili H. Uluç Gürkan ve 12 arkadaşının, TRT yönetiminin 2954 sayılı Kanun hükümlerine aykırı hareket ettiği ve yanlış uygulamalar sonucu haksız ödemeler yaptığı iddialarını açıklığa kavuşturmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/16)

5. — Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 21 arkadaşının, Türkiye'de devlet ve millet hayatındaki israfı önleyerek, bütçe açıklarını kapatmak için alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/17)

6. — Çorum Milletvekili Muharrem Şemsek ve 11 arkadaşının, Türkiye'de konuşlandırılan "Çekiç Güç" isimli yabancı askerî birliğin faaliyetlerinin araştırılması, bu gücün Türkiye'nin bağımsızlığı, toprak bütünlüğü ve millî birliğini tehdit eder mahiyet taşıyıp taşımadığı hususlarının ortaya çıkartılması ile bu konularda alınması gereken tedbirlerin tespiti için Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)

7. — Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 12 arkadaşının, kamu kuruluşlarımızın turistik bölgelerdeki tesislerinin, işleyişi, yapısal durumları ve kapasitelerinin tespiti ve turizm sektörüne devredilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19)

8. — Kocaeli Milletvekili Alaettin Kurt ve 12 arkadaşının, kamu arazilerinin 442 sayılı Köy Kanununa aykırı olarak elden çıkarıldığı iddialarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/20)

9. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 16 arkadaşının, tarım sektörünün içinde bulunduğu sorunlara çözüm bulmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/8)

10. — Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli ve 14 arkadaşının, yurt dışında çalışan işçilerimizin, yurt dışında ve yurt içinde karşılaştıkları idarî, malî, ekonomik, sosyal ve kültürel sorunları tespit etmek ve gerekli önlemleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/21)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

11. — İzmir Milletvekili Timur Demir ve 16 arkadaşının, İzmir İlinin sorunlarını tespit etmek ve gerekli önlemleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/22)

12. — Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 28 arkadaşının, Türk savunma sanayiini dışa bağımlılıktan kurtarmak ve ihalesi yapılan projelerle ilgili iddiaları açıklığa kavuşturmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/23)

13. — Sakarya Milletvekili Cevat Ayhan ve 20 arkadaşının, sanayicinin karşılaştığı sorunları araştırmak, sınaî üretim ve yatırımı artıracak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/24)

14. — Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk ve 32 arkadaşının, kamu personelinin içinde bulundukları sorunları ve bu konuda alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/25)

15. — Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 9 arkadaşının, güvenlik güçlerimize yönelik son olaylar ile güvenlik güçlerinin sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/9)

16. — Adıyaman Milletvekili Mahmut Kılıç ve 16 arkadaşının, Doğu Bölgesinde meydana gelen çığ afetlerinin nedenlerini araştırmak ve bu afetleri önleyici tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/26)

17. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 17 arkadaşının 13 Aralık 1983 tarihinden 20 Kasım 1991 tarihine kadar geçen süre içinde bakanlıkların ve bağlı kuruluşlarının temsil giderlerinin cins ve oranlarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/27)

18. — Balıkesir Milletvekili Sami Sözat ve 10 arkadaşının, sunî gübrenin üretimi, ithali ve dağıtımı konularında Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/28)

19. — Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 14 arkadaşının, vergi sisteminin daha adil hale getirilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/29)

20. — Tokat Milletvekili Ahmet Fevzi İnceöz ve 24 arkadaşının, ülkemizin sağlık sorunlarını tespit etmek ve gerekli önlemleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/30)

21. — Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 14 arkadaşının, trafik kazalarının önlenebilmesi için alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/31)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

22. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 25 arkadaşının, tarım sektörünün içinde bulunduğu sorunları tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/32)

23. — Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 29 arkadaşının, ülkemiz hayvancılığını dışa bağımlılıktan kurtarmak, sorunlarını tespit etmek ve gerekli önlemleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/33)

24. — Ankara Milletvekili İ. Melih Gökçek ve 15 arkadaşının, belediyelerin sorunlarını ve yanlış uygulamalarını tespit etmek, yolsuzluk ve suiistimal iddialarını araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/34)

25. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 14 arkadaşının, işsizlik sorununun sebeplerini ve bu konuda alınacak sosyal ve ekonomik tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişin önergesi (10/35)

26. — Ankara Milletvekili İ. Melih Gökçek ve 15 arkadaşının, korunmaya muhtaç çocukların sorunlarını tespit etmek ve gerekli önlemleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/36)

27. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller ve 10 arkadaşının, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun yayınları konusunda Anayasanın 98 nci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10)

28. — İstanbul Milletvekili Mustafa Baş ve 19 arkadaşının, ülkemizde uygulanan eğitim politikaları ve problemleri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/11)

29. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 23 arkadaşının, Millî tasarrufların ülke yararına kullanılmasının temini, kredi dağıtımının açıklığa kavuşturulması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37)

30. — Antalya Milletvekili Faik Altun ve 21 arkadaşının, maden ocaklarında ve enerji üretim alanlarında meydana gelen can kaybını önlemek ve ocakların verimli ve güvenli çalışmalarını sağlamak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38)

31. — Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk ve 22 arkadaşının, yaşlıların ekonomik ve sosyal sorunlarını tespit etmek ve gerekli tedbirleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39)

32. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 18 arkadaşının ülkemiz madenciliğinin sorunlarını ve çözüm yollarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/40)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

33. — Muş Milletvekili Muzaffer Demir ve 15 arkadaşının, Erzincan deprem bölgesinde yapılan kamuya ait binaların Deprem Yönetmeliği şartlarına uyup uymadığını son depremde meydana gelen can kaybı ve yıkılan bina sayısını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/41)

34. — Aydın Milletvekili Cengiz Altınkaya ve 22 arkadaşının, Erzincan ve ilçelerinde meydana gelen deprem felaketinden sonra alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/42)

35. — Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu ve 29 arkadaşının, madencilik sektöründe meydana gelen olayların nedenlerini araştırmak ve alınacak önlemleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/43)

36. — İstanbul Milletvekili Emin Kul ve 23 arkadaşının, maden ocaklarında çalışan işçilerin sağlığı ve iş güvenliği konularını araştırmak ve alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/44)

37. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi ve 20 arkadaşının, Erzincan depreminde yıkılan kamuya ait binaların projelerinin şartnameye uyup uymadığını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/45)

38. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 24 arkadaşının, grizu faciasında iş güvenliği tedbirlerinin alınıp alınmadığını ve bundan sonra alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/46)

39. — Bingöl Milletvekili Kâzım Ataoğlu ve 21 arkadaşının, yurt dışındaki işçi ve yurttaşlarımızın sorunlarını tespit etmek ve gerekli önlemleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/47)

40. — Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk ve 18 arkadaşının, din görevlilerinin problemlerini, alınacak tedbirleri ve uygulamaya konulacak yeni politikaları tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/48)

41. — Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk ve 23 arkadaşının, yurt içinde kurulmuş olan ve yurt dışında üst kuruluşlarının bulunduğu iddia olunan çeşitli derneklerin faaliyetlerinin neler olduğunu tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/49)

42. — Sivas Milletvekili Abdullatif Şener ve 26 arkadaşının, bütçe açıklarına bir çözüm bulunması konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/12)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

43. — Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit ve 15 arkadaşının, Erzincan depreminde binaların yıkılmasının nedenlerini ve sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/50)

44. — İstanbul Milletvekili Mustafa Baş ve 29 arkadaşının, tekstil sektörünün içinde bulunduğu durumu ve problemlerini tespit etmek ve gerekli önlemleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/51)

45. — Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 17 arkadaşının, petrol yataklarımızın verimli bir şekilde işletilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/52)

46. — Şırnak Milletvekili Selim Sadak ve 9 arkadaşının, Şırnak, Cizre ve Nusaybin'de Nevruz kutlamaları sırasında meydana gelen olayların sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/53)

47. — Sakarya Milletvekili Cevat Ayhan ve 24 arkadaşının, sanayileşme politikamızın temel hedeflerini ve uygulama esaslarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/54)

48. — Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 12 arkadaşının, ekmek fiyatlarındaki fahiş kârın önlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56)

49. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 13 arkadaşının, ülkemizde alkol tüketiminde meydana gelen artışlar ve alkolün neden olduğu tahribatın önlenmesi için alınması gereken tedbirler konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/14)

50. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş ve 9 arkadaşının, Mardin İli Savur İlçesi Yazır ve Taşlık köylerinde terörist öldürme gerekçesiyle bazı masum vatandaşların öldürüldüğü iddialarını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/57)

51. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş ve 18 arkadaşının, ilaç imalatı ve tüketimi ile bunun denetimi konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/58)

52. — İstanbul Milletvekili Hasan Mezarcı ve 9 arkadaşının, 27 Mart 1923 yılında öldürülen Trabzon eski Milletvekili Ali Şükrü Bey cinayetinin aydınlatılması için Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/59)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

53. — Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli ve 17 arkadaşının, İstanbul Ataköy'de Emlak Bankasınca yapılan konutların ayrıcalıklı olarak bazı bakan ve parlamenterlere düşük faiz ve bedelle satıldığı iddialarını açıklığa kavuşturmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/60)

54. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş ve 14 arkadaşının, Halkın Emek Partisi İl Başkanının ölümü ve sonrasında meydana gelen olayları araştırmak ve sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/61)

55. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici ve 14 arkadaşının, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi öğrencilerinin sorunlarını ve alınacak önlemleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/62)

56. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 9 arkadaşının, Özel Harp Dairesi içinde bulunduğu söylenen yasa dışı bir birim hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/63)

57. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder ve 60 arkadaşının, 17 Mayıs 1992'de Newyork kentinde düzenlenen geleneksel "Türk Günü Yürüyüşü"ne katılan kişiler ve yapılan harcamalar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/64)

58. — Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 10 arkadaşının, Şekerbank'ın İstanbul şubelerine yatırılan sahte dolar ile döviz piyasasında yaşanan sahte döviz olaylarını araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/65)

59. — Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve 10 arkadaşının, Erzincan depreminde zarar gören vatandaşlara yapılan nakdi yardımın adilane dağıtılmadığı iddialarını araştırmak ve gerekli önlemleri almak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/66)

60. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin ve 12 arkadaşının, Milletvekili Lojmanlarında işlenen cinayetin aydınlatılmasını sağlamak, suçlularını ortaya çıkarmak ve soruşturmada ihmali görülenleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/67)

61. — İstanbul Milletvekili Tunca Toskay ve 27 arkadaşının, TRT'nin taraflı ve keyfî tutumunu ve hukuku ihlal ettiği iddialarını araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/68)

62. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 12 arkadaşının, esnaf ve sanatkârların sorunlarını ve alınacak önlemleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/18)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

63. — Muş Milletvekili Muzaffer Demir ve 9 arkadaşının, Güneydoğuda ve özellikle Şırnak'ta meydana gelen olayları açıklığa kavuşturmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/69)

64. — Ordu Milletvekili Şükrü Yürür ve 21 arkadaşının, Tarım Satış Kooperatiflerinin uyguladıkları fiyat politikası konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi. (8/22)

65. — Ankara Milletvekili Mehmet Sağdıç ve 22 arkadaşının, Ankara'nın Samanpazarı Semtindeki Saraçlar Çarşısı yangınından zarar gören esnafın sorunlarının tespiti ve çözüme kavuşturulması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/70)

66. — İzmir Milletvekili Işın Çelebi ve 30 arkadaşının, Sinop ekonomisini canlandırmak ve burada yaşayan insanların hayatlarını kolaylaştırmak için alınması gerekli tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/71)

67. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş ve 10 arkadaşının, Diyarbakır İli Kulp İlçesinde meydana gelen olayların sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/72)

68. — Kayseri Milletvekili Abdullah Gül ve 18 arkadaşının, Kayseri Kapalı Çarşısının restorasyon çalışmalarında küçük esnafın karşılaştığı problemlerin tespiti ve çözüm yollarının bulunması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/73)

SÖZLÜ SORULAR

1. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, kamuda yapılan atamalarda özel bir bankadan çok fazla personel transfer edildiği iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/73)

*2. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, bazı aşıların karaborsaya düştüğü iddiasına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/76)

*3. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Hopa Limanına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/82)

4. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Artvin İlinde küçük sanayi sitesi kurulup kurulmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/83)

*5. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Artvin İlinin kalkınmada öncelikli birinci derecedeki iller arasına alınıp alınmayacağına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/85)

6. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Bakanlık yayınlarına ve yasak kitaplara ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/87)

*7. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Gürcülerin Artvin'e yerleştirileceği iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/88)

*8. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, bazı KİT ürünlerinin piyasa fiyatının altında satıldığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/102)

*9. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Kamu İktisadî Teşebbüslerinde yapılan personel atamalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/103)

*10. — Van Milletvekili Şerif Bedirhanoğlu'nun, Bakanlığa atanan Müsteşar Yardımcısı hakkındaki iddialara ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/108)

11. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya İlinin 2 nci derecede kalkınmada öncelikli iller içerisinden çıkarılmasının nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi.(6/113)

12. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, başörtüsü kullandığı için cezalandırılan öğrencilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/115)

13. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, hastanelerde rehin kaldığı iddia edilen hasta ve cenazelere ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/117)

14. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, İstanbul İlinde kaç kişinin tapu ve tapu tahsis belgesi aldıklarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/129)

*15. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, İstanbul'daki çöp döküm sahalarına ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/131)

16. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, Küçükçekmece - Sefaköy'deki bazı mahalleleri etkileyen hava mania eğrilerine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/132)

17. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, Küçükçekmece Hükümet Binasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/133)

18. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, E - 5 Karayolunun Halkalı - Sefaköy yolunu kestiği noktada köprülü kavşak yapılıp yapılmayacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/134)

19. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Afyon İli Bolvadin - Sultandağı - Bayat ilçeleri Devlet hastanelerine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/135)

*20. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, Bağ - Kur'lulardan danışma ücreti alındığı iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/137)

21. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş - Andırın Karayolunun ne zaman tamamlanacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/142)

22. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin Afşin - Elbistan - Karakuz Barajının inşaatına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/143)

23. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş içme suyunu karşılayacak olan Ayvalı Barajına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/144)

24. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Yukarı Ceyhan Taşkın Tesisleri ile Kale altı pompaj sulamasına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/145)

25. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Göksun - Elbistan Karayolu asfalt yapımına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/146)

26. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, İstanbul İli Küçükçekmece - Büyükçekmece - Silivri - Çatalca ilçelerinde SSK'ya bağlı olarak çalışanlar için bir hastanenin ne zaman yapılacağına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/147)

*27. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, çay üreticilerinden çay yollarının yapımı için alındığı iddia edilen paralara ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/153)

28. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, çay üreticilerine zam verilip verilmeyeceğine ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/154)

*29. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, Trabzon - Of, Of - Hayrat, Aralık - Dağbaşı - Bayburt karayollarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/155)

30. — Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Dökülmez'in, Kahramanmaraş Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünün Adana Bölge Müdürlüğünden Malatya Bölge Müdürlüğüne Bağlanmasının nedenine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/157)

31. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünün Adana Bölge Müdürlüğünden Malatya Bölge Müdürlüğüne bağlanmasının nedenine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/159)

32. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, vergi cezalarının affıyla ilgili Kanun tasarısından yararlanacak kişilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/160)

33. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, yönetim kurulu kararı alınmadan TÜGSAŞ'ın, gübre taşıma ihalesi açarak kurumu zarara uğrattığı iddialarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/164)

34. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, fakir vatandaşların hastane masraflarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/166)

*35. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş Havaalanının ne zaman tamamlanacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/171)

*36. — İstanbul Milletvekili Cavit Kavak'ın, göreve yeni başlayan valilere ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/174)

37. — Manisa Milletvekili Faruk Saydam'ın, Ege Bölgesi tütün üreticilerine ve tütün bedellerine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/175)

38. — Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu'nun, Giresun İli Espiye İlçesi Ericek ve Avluca Köy yollarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/176)

39. — İzmir Milletvekili İlhan Kaya'nın, İzmir İli Bornova İlçesine Devlet Hastanesi yapılıp yapılmayacağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/177)

*40. — İzmir Milletvekili İlhan Kaya'nın, işten çıkarıldıktan sonra tekrar işe alınmaları için güvence verilen İzmir Büyükşehir belediyesi işçilerinin göreve çağrılmadıkları iddiasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/178)

41. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, Afyon İli Şuhut İlçe Belediyesinde yolsuzluklar yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/179)

42. — Şanlıurfa Milletvekili Eyüp Cenap Gülpınar'ın, Şanlıurfa - Birecik İlçesi Devlet Hastanesi doktorlarının tayin nedenlerine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/181)

*43. — Eskişehir Milletvekili Hüseyin Aksoy'un, Davos programının organizatörü ile ilgili olarak söylendiği iddia edilen sözlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/183)

*44. — Erzurum Milletvekili Oktay Öztürk'ün, Almanya'dan Ermenistan'a giden Lübnan uçağının Türk hava sahasını ihlal ettiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/185)

45. — Afyon Milletvekili İsmet Attila'nın, T. Öğretmenler Bankası'nın 1988-1991 yılları bilançolarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/187)

46. — Afyon Milletvekili İsmet Attila'nın, kaynak kullanımını destekleme primi ödemelerine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/188)

47. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Nevşehir İli veya yöresine hafif yapı malzemeleri sanayii yapılıp yapılmayacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/189)

*48. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Nevşehir Hastanesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/190)

49. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, boşaltılarak başka cezaevlerine gönderilen Eskişehir Cezaevi mahkûmlarından, 5 mahkûmun kaçtığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/194)

*50. — Ankara Milletvekili Baki Tuğ'un, TURBAN tesislerinde 1.1.1988 tarihinden bugüne kadar kalan Bakanlar Kurulu üyeleri ile yakınlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/197)

51. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, seçim dönemi bakanlarına sağlanan malî ve sosyal haklara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/198)

52. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş Valiliğince Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü için istenen kadrolara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/199)

53. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, Kapuzbaşı Şelalesi, Yedi Göller ve Hacer Ormanı ile Sultan Sazlığına ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/201)

54. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde yanlış ameliyat sonucu meydana gelen ölüm olayına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/202)

55. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, Kayseri Hükümet Konağı, Sarıoğlan ve Yemliha barajları ile Tacin Projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/203)

56. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, Kayseri İline doğalgazın ne zaman ve nasıl getirileceğine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/204)

57. — İstanbul Milletvekili İsmail Sancak'ın, İstanbul adliyelerine ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/205)

58. — İstanbul Milletvekili İsmail Sancak'ın, Kâğıthane Levazım ve Maliye Okulu binası, Kâğıthane deresinin ıslahı ile Sadabat projesine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/208)

59. — Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu'nun, Giresun Sağlık Akademisi ve Piraziz Sağlık Meslek Lisesi ile Giresun ve Espiye Devlet hastanelerine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/209)

*60. — Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu'nun, Karadeniz Bölgesi fındık alanlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/210)

61. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller'in, arsa sertifikalarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/211)

62. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller'in, Beden Eğitimi ve Spor Meslek Lisesi mezunlarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/212)

63. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, Ankara PTT Başmüdürünün görevden alındığı ve Kuruma girmesi engellendiği iddialarına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/213)

64. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, SAMKA KARTON SANAYİİ hakkındaki iddialara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/214)

65. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, TÜRKSAT ihalesine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/215)

66. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller'in, TRT Kurumunda "İstisna akti" ile çalışanlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/216)

67. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Bulgaristan'da uyuşturucu madde üretimine Türkiye'den bazı firmaların da yardım ettiği iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/218)

*68. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya Organize Sanayii Bölgesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/219)

69. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya - Simav, Afyon, Eskişehir ve Balıkesir karayollarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/220)

70. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya'da kurulması vaatedilen Dumlupınar üniversitesine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/221)

71. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, bir Devlet Bakanının basın toplantısında yaptığı iddia edilen açıklamalara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/222)

72. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Nevşehir - Niğde yörelerinde yetiştirilen patates ürününün değerlendirilebilmesi için bir sanayi kurulup kurulmayacağına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/223)

73. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Nevşehir - Acıgöl İlçesi Çullar Köyü vatandaşlarının sağlık sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/224)

74. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, hormon ihtiva eden ilaç, sebze ve meyvelerin piyasa kontrolüne ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/225)

75. — Karaman Milletvekili S. Osman Sevimli'nin, Karaman - Mersin demiryolu projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/226)

76. — Karaman Milletvekili S. Osman Sevimli'nin, Karaman - Ayrancı İlçesi ile çevre köylerin içme ve sulama suyu sorunlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/227)

77. — Karaman Milletvekili S. Osman Sevimli'nin, Türkiye genelinde uygulanan doğalgaz projesinde Karaman - Ereğli hattının yer alıp almayacağına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/228)

78. — Karaman Milletvekili S. Osman Sevimli'nin, Karaman İli Ayrancı - Kâzımkarabekir - Sarıveliler ile Başyayla ilçelerinin hükümet konağı, polis karakolu ve diğer ihtiyaçlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/230)

79. — Karaman Milletvekili S. Osman Sevimli'nin, Karaman İlinin kalkınmada birinci derecede öncelikli iller arasına alınmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/231)

80. — Karaman Milletvekili S. Osman Sevimli'nin, Karaman İli Kâzımkarebekir - Ayrancı - Sarıveliler ve Başyayla ilçeleri adalet sarayı, cezaevi ve bunların personel lojmanlarına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/232)

*81. — Giresun Milletvekili Burhan Kara'nın, ASALA'ya yardım ettiği ileri sürülen HOVNANİAN'an özel izinle Ermenistan'a geçtiği iddialarına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/234)

82. — Karaman Milletvekili S. Osman Sevimli'nin, Karaman - Ermenek ile Karaman - Mersin karayollarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/235)

83. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, Televizyon yayınlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/236)

84. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, Ayasofya'nın ibadete açılıp açılmayacağına ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/237)

85. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, T.K.İ. kömür sahalarında kömür çıkarılan arazilerin tekrar ekim sahası olarak kullanılabilmesi için çalışmalar yapılıp yapılmayacağına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/238)

86. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, terör olaylarında ölen Ermeni asıllıların sayısına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/239)

87. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, telefon rehberi hazırlayan şirketin reklam vermeyen firma ve işyerlerine ceza uyguladığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/240)

88. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, emeklilerin maaş alırken katlandıkları sıkıntılara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/241)

89. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, Kayseri - Tomarza İlçesi Cücün Köyünün içme suyu sorunlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/242)

90. — Bolu Milletvekili Abbas İnceayan'ın, Dışişleri Bakanlığına vekalet eden bir Bakanın 4.3.1992 günlü birleşimde yapmış olduğu konuşmaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/243)

91. — Trabzon Milletvekili Eyüp Âşık'ın, bazı malların ithalinde alınacak vergi ve fonların yükseltilmesini öngören Bakanlar Kurulu Kararına Matbaa Mürekkebinin eklendiği iddialarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/244)

92. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Fon Kararnamesine matbaa mürekkebi fonlarını yükselten bir madde eklendiği iddiasına ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi (6/327) (1)

93. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, yabancı bir firmanın grizu patlamasını önlemek için teklif ettiği projenin T.K.İ. tarafından reddedildiği iddiasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/245)

94. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, toplam kredi içinde tarım sektörünün 1991 ve 1992 paylarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/246)

95. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, tüm özlük hakları geri alınarak ordudan çıkarıldıkları iddia edilen ordu mensuplarına ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/247)

96. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, TEK Seyitömür Termik Santraline ilave olarak iki ünite santral kurulmasının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/250)

97. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Güneydoğudaki bazı karakollardaki yetkililerin teröristlerle pazarlık yaptığı iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/251)

98. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Eskişehir Cezavinin boşaltılmasının sonuçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/252)

99. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim görevlerini yeterince yapamadığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/254)

100. — Kayseri Milletvekili Aykut Edibali'nin, Zonguldak grizu patlamasının nedenlerine ve alınacak önlemlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/255)

101. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller'in, İstanbul - Fener'de yapıldığı iddia edilen Ortodoks liderleri toplantısına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/256)

102. — Sivas Milletvekili Musa Demirci'nin, Sivas bölgesinde varolduğu iddia edilen asbest yataklarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/257)

103. — İçel Milletvekili Ali Er'in, Mersin Belediye Encümenince alındığı iddia edilen bir karara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/258)

104. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, Trabzon - Araklı İlçesi Köprüüstü Köyünde meydana gelen heyelan nedeniyle nakli istenen evlere ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/259)

105. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, KİT'lerin zarar etmesinin nedenlerine ve alınması gerekli tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/260)

106. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Devlet eski Bakanı hakkındaki bazı iddilara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/261)

107. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, ithal kâğıtlarda yapılan vergi indiriminden dolayı SEKA'nın zarar ettiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/262)

108. — Edirne Milletvekili Hasan Basri Eler'in, İstanbul - Gayrettepe Emniyet Müdürlüğünde meydana gelen patlama olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/263)

109. — İstanbul Milletvekili Sabri Öztürk'ün, İstanbul - Çağlayan'da bulunan Asfalt Fabrikasının Gaziosmanpaşa'ya tanışacağı iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/264)

110. — Aydın Milletvekili Cengiz Altınkaya'nın, Ege Bölgesinde vatandaşın Devlet görevlileri tarafından kuru ziraat yapmaya yönlendirildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/265)

111. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, Başbakanlık danışmanlarından birinin, yabancı basın yayın organlarına yaptığı iddia edilen açıklamalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/266)

112. — Ankara Milletvekili Halil Şıvgın'ın, günlük bir gazetede yayınlanan "Kaçakçı kardeşleri kim koruyor" başlıklı yazıya ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/267)

113. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, basında ve televizyonda yer aldığı iddia edilen terörle ilgili beyanlarına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/268)

114. — Muğla Milletvekili Nevşat Özer'in, 1991 yılı Ege Bölgesi tütün rekoltesine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/269)

115. — Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün'ün, Erzurum - Ilıca İlçesi Tarım Alet ve Makineleri Fabrikasına İlişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/270)

116. — Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün'ün, İspir - İkizdere, Çobandede - Hınıs Devlet karayollarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/271)

117. — Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün'ün, Erzurum İli hava kirliliğinin önlenebilmesi için ne gibi tedbirler alınabileceğine ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/272)

118. — Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün'ün, Ankara - Erzurum uçak seferleri ile, tren seferlerine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/273)

119. — İzmir Milletvekili Halil Çulhaoğlu'nun, Türk Kadınını Güçlendirme Vakfı hakkındaki bazı iddialara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/418) (1)

120. — Giresun Milletvekili Burhan Kara'nın, Fiskobirlik Genel Müdürlüğüne yapılan atama ile ilgili iddialara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/274)

121. — Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün'ün, PTT tarafından hizmete sokulan "Alo" servisi hakkındaki iddialara ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/275)

122. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, koalisyon ortaklarına mensup siyasî kişilerin kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan atamalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/276)

123. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Millî Eğitim Bakanlığında usulsüz olarak yapıldığı iddia edilen üst düzey yönetici atamalarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/277)

124. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığına yapılan atamaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/278)

125. — İçel Milletvekili Rüştü Kâzım Yücelen'in, Eximbank Genel Müdürünün görevinden alınmasıyla ilgili iddialara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/279)

126. — Konya Milletvekili Mehmet Keçeciler'in, günlük ve bir gazetede yayınlanan "Falcı Müşavir İzine Çıkmış" başlıklı habere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/280)

127. — Aydın Milletvekili Cengiz Altınkaya'nın, TARİŞ ortaklarının alacaklarının ne zaman ödeneceğine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/281)

128. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, 1991 yılı gelir vergisini ödemeyenlerin sayısına ve ödenmeyen vergi miktarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/282)

129. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Sosyal Sigortalar Kurumu prim borcuna getirilen aftan yararlanan kişi ve şirketlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/283)

130. — Konya Milletvekili Mehmet Keçeciler'in, bazı basın organlarında çıkan, Irak'a Türkiye'den müdahale için izin verildiği iddialarına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/284)

131. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya İli ve Emet İlçesi S.S.K. hastanelerinin uzman ihtiyacına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/285)

132. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya-Emet İlçesine bağlı P.T.T.'lerin çalışma saatlerine ve İlçeye ek santral kurulup kurulmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/286)

133. — Adıyaman Milletvekili Mahmut Kılıç'ın, İstanbul'da Yukarı Mezopotamya Kültür Merkezinin açtığı "Kürt Enstitüsü"nün kapatıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/287)

134. — Bursa Milletvekili Fethi Akkoç'un, İstanbul'da güvenlik güçlerine yardım ederken teröristlerce öldürülen işçinin ailesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/288)

135. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Tarsus'ta bulunan eski Ortodoks Kilisesinin Vatikan'a devredileceği iddiasına ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/289)

136. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, ziraat mühendislerinin istihdam sorunlarına ve yeni ziraat fakülteleri açılıp açılmayacağına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/290)

137. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İli Kovancılar İlçesinde yaşlı bir vatandaşın Jandarma Bölük Komutanı tarafından dövüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/291)

138. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Karakoçan İlçesi Devlet Hastanesinin ne zaman hizmete açılacağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/293)

139. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Palu-Okçular Devlet Hastanesinin ne zaman hizmete açılacağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/294)

140. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ Havalimanına ve uçak seferlerine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/295)

141. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, boşaltılarak okul yapılması düşünülen Elazığ E Tipi Cezaevine ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/296)

142. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş'ın, Diyarbakır - Bismil İlçesinde ikamet eden bir vatandaşın, güvenlik güçlerince gözaltına alındıktan sonra işkenceyle öldürüldüğü iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/297)

143. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş'ın, Diyarbakır - Hazro İlçesi Sarıerik Köyünde bir vatandaşın güvenlik güçlerince götürüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/298)

144. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, 500 üncü Yıl Vakfına getirilen vergi muafiyeti ile kurucularına ve bu uygulamaya tabi tutulan diğer vakıflara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/299)

145. — Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener'in, Yıldızeli Devlet Hastanesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/300)

146. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, DYP'li bir milletvekilinin görevi başında bulunan bir hemşireyi tokatladığı iddiasına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/302)

147. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Bazı Kamu Alacaklarının Tahsilatının Hızlandırılması ile ilgili Kanunla getirilen K.D.V. ve Stopaj aflarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/303)

148. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Bazı Kamu Alacaklarının Hızlandırılması ile ilgili Kanunun uygulanmasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/304)

149. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, vergi affı olarak bilinen yasanın 12 nci maddesinde yeralan ecrimisil aflarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/305)

150. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Bazı Kamu Alacaklarının Tahsilatının Hızlandırılması ve Matrah Artırımı ile ilgili Kanunun hedeflerine ulaşıp ulaşmadığına ve sözkonusu Kanundan yararlananlara ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/306)

151. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Bazı Kamu Alacaklarının Tahsilatının Hızlandırılması Hakkındaki Kanundan yararlanlar arasında Bakanlar Kurulu Üyeleri ve milletvekillerinin yakınlarının bulunup bulunmadığına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/307)

152. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, vergi affı ile ilgili kanuna ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/308)

153. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Bazı Kamu Alacaklarının Tahsilatının Hızlandırılması Hakkındaki Kanundan yararlananlara ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/309)

154. — Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın, İdil'de meydana gelen olaylar hakkında yaptığı konuşmaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/310)

155. — Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener'in, Sivas İline Ankara ve İstanbul'dan uçak seferleri yapılıp yapılmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/311)

156. — Samsun Milletvekili Ali Eser'in, Düzce-Yeniçağa-Gerede-Kızılcahamam karayollarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/312)

157. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya Gübre Sanayii İşletmesinde çalışan geçici işçilerin kadro durumlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/313)

158. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Kuzova sulama projesine ne zaman başlanacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/314)

159. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, Vergi Affı Yasasının uygulama sonuçlarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/315)

160. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Türkiye Elektrik Kurumunun personel ücretlerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/316)

161. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, memur statüsündeki teknik personelle aynı işyerinde çalışan işçiler arasındaki maaş farklılıklarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/317)

162. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Afyon İlinde pancar üreticilerinin paralarının henüz ödenmediği iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/318)

163. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, uluslararası bir skandal haline dönüştüğü iddia edilen "MANDELA" olayına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/319)

164. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Ankara-Keçiören Sanatoryum Hastanesinin sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/320)

165. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Ortaasya Türkî cumhuriyetlerine yapılan resmî gezide kiralanan uçaklara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/321)

166. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, İstanbul Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde Başhekim olarak görev yaptığı sırada hastalara zorunlu bekâret kontrolü yaptırıldığı iddialarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/322)

167. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya İli Simav İlçesi İmam Hatip Lisesi öğretmenlerinin tayin nedenlerine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/323)

168. — Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'in, Çankaya Belediye Başkanı hakkında bazı basın organlarında yeralan iddialara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/324)

169. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Vergi affı olarak bilinen Yasadan 50 milyon TL. sının üzerinde yararlanan kişilere ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/325)

170. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, milletvekillerinin Amerika gezilerinde Elçilikten ikamet belgeleri alarak silah aldıkları ve bunları yurda getirdikleri iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/326)

171. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Artvin Köy Hizmetlerinden Orman İşletme Atölyesine devredilen iş makineleri ve çalışanlarının durumuna ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/328)

172. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Atatürk Barış Ödülü'ne ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/329)

173. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, tıp öğrenimi ve ihtisasını bazı yabancı ülkelerde yapan Türk öğrencilerinin durumuna ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/330)

174. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, özel radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/333)

175. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Konya'da özel bir otoparka haksız kazanç sağlandığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/334)

176. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Konya Krom Magnezit Fabrikasında çalışanların işine son verildiği iddiasına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/335)

177. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Köy Hizmetlerinde partizanca tutumlar sergilendiği iddiasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/336)

178. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, son bir ay içinde Afyon'da açılan sağlık ocaklarına ve tahsis edilen ambulanslara ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/337)

179. — Eskişehir Milletvekili Hüseyin Aksoy'un, uçak alımlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/339)

180. — Eskişehir Milletvekili Hüseyin Aksoy'un, Arnavutluk seyahatine katıldığı iddia edilen bazı kişilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/340)

181. — Eskişehir Milletvekili Hüseyin Aksoy'un, İstanbul - Sait Halim Paşa Yalısı'nın kullanımına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/341)

182. — Bitlis Milletvekili Edip Safder Gaydalı'nın, Tatvan Kokarsu Bölgesinde 13 vatandaşın ölümüyle sonuçlanan olaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/342)

183. — Manisa Milletvekili Tevfik Diker'in, Manisa İlinde kurulacak olan Alkol Fabrikasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/482) (1)

184. — Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, ÇAY-KUR Genel Müdürlüğünde çalışan işçilere ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/343)

185. — Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, Rize Limanı ihalesine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/344)

186. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Arıtaş Sağlık Ocağı'na ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/345)

187. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş, Afşin, Andırın, Elbistan, Göksun, Pazarcık Devlet hastanelerinin personel, hekim, araç ve gereç sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/346)

188. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş - Andırın - Kızık Köyü içme suyuna ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/347)

189. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş - Hüyüklü Köyü Sağlıkevi'ne ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/348)

190. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş - Afşin İlçesinde FAX ve Acele Posta Servisinin ne zaman hizmete gireceğine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/349)

191. — İstanbul Milletvekili İsmail Sancak'ın, THY ile Fransa'ya giden yolcuların karşılaştığı sorunlara ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/350)

192. — Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Dökülmez'in, ülkemize vizesiz gelen Yugoslav vatandaşlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/351)

193. — Diyarbakır Milletvekili M. Hatip Dicle'nin, günlük bir gazetenin Diyarbakır muhabirinin ölümüne ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/352)

194. — Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Dökülmez'in, Kahramanmaraş - Kürtül ve Bulutoğlu köy yollarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/353)

195. — Diyarbakır Milletvekili M. Hatip Dicle'nin, Bitlis - Tatvan, Kokarsu Köyü yakınlarında 13 vatandaşın ölümüne ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/355)

SÖZLÜ SORULAR

196. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Silvan Devlet Hastanesinde görevli bir doktorun öldürülmesine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/356)

197. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, Yunanistan'ın Karadeniz Ekonomik İşbirliğine katılmasına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/357)

198. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, Afyon Sağlık Müdürlüğü ile Hekimevi inşaatlarının ne zaman tamamlanacağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/358)

199. — İstanbul Milletvekili Cavit Kavak'ın, Karabağ olayları sırasında Azerbaycan'a gönderilen TRT haber ekiplerinin yaptığı harcamalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/359)

200. — Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'in Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün kaynak sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/360)

201. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, vergisini ödemediği iddia edilen bir holdingin bir bakan tarafından korunduğu iddialarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/361)

202. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Gökova Santraline ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/362)

203. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Isparta ve Burdur'un kalkınmada öncelikli iller arasına alınmasının nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/363)

204. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, AGİK Zirvesine katılanlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/364)

205. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Kültür Bakanının imzasının Bakanlıkta çalışanlar tarafından taklit edildiğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/365)

206. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Alo ve 900'lü telefonların milletimizi büyük bir ahlakî çöküntüye sürüklediği iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/366)

207. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, bazı basın organlarında yer alan Berke Barajı ihalesinde usulsüzlük yapıldığı iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/367)

208. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, bazı gazetelerde yer alan "Adana'da Türk çocuklarının vaftiz edilerek Hıristiyan eğitimi verildiği" iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/368)

209. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, basında yer alan Emlak Bankası Genel Müdürü hakkında haber ve iddialara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/369)

210. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, PTT Genel Müdürlüğü Ankara Ahlatlıbel Sosyal Tesisleri ile ilgili iddialara ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/370)

SÖZLÜ SORULAR

211. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, büyük şehirlerimizde önemli boyutlara ulaşan gürültü ile mücadele konusunda ne gibi önlemler alınacağına ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/371)

212. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, denizlerde ve boğazlarımızda giderek artan çevre kirliliğinin önlenmesi için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/372)

213. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, sağlık için zararlı ve çevre kirliliğine yol açan egzoz gazlarına ve bu konuda alınması gereken tedbirlere ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/373)

214. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, boğazlarda meydana gelen deniz kazalarının ve çevre kirliliğinin önlenebilmesi için alınması gerekli tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/374)

215. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller'in, hükümetin izlediği personel politikasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/375)

216. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, son zamanlarda yaşanan açılış törenleri, dış geziler ve karşılama törenlerindeki organizasyon bozukluklarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/376)

217. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, Aktüel Dergisinde yayınlanan "Yüzsüzler Hükümetin Akrabası" başlıklı habere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/377)

218. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller'in, Kahramanmaraş'ta görevli imamlar hakkında soruşturma açıldığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/378)

219. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, ertelenen grevlere ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/379)

220. — Kahramanmaraş Milletvekili Saffet Topaktaş'ın, Bakanlığın merkez teşkilatı ve bağlı kurumlarında bazı personele uygulandığı iddia edilen politikalara ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/380)

221. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in emekli dul ve yetimlerin sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/381)

222. — Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu'nun, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/382)

223. — Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/383)

224. — İçel Milletvekili Ali Er'in, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/384)

225. — Şanlıurfa Milletvekili Seyyit Eyyüpoğlu'nun, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/385)

226. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/386)

227. — Bayburt Milletvekili Ülkü Güney'in, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/387)

228. — Ağrı Milletvekili Yaşar Eryılmaz'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/388)

229. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/389)

230. — Ordu Milletvekili Şükrü Yürür'ün, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/390)

231. — Gümüşhane Milletvekili Mahmut Oltan Sungurlu'nun, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/391)

232. — Muğla Milletvekili Nevşat Özer'in, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/392)

233. — Manisa Milletvekili Faruk Saydam'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/393)

234. — Bursa Milletvekili Mümin Gençoğlu'nun, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/394)

235. — İstanbul Milletvekili Fevzi İşbaşaran'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/395)

236. — İstanbul Milletvekili Sabri Öztürk'ün, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/396)

237. — Eskişehir Milletvekili Hüseyin Aksoy'un, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/397)

238. — Van Milletvekili Şerif Bedirhanoğlu'nun, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/398)

239. — Hakkâri Milletvekili Esat Canan'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/399)

240. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/400)

241. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/401)

242. — İstanbul Milletvekili Cavit Kavak'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/402)

243. — Kastamonu Milletvekili Refik Aslan'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/403)

244. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/404)

245. — Rize Millletvekili Mustafa Parlak'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/405)

246. — Sivas Milletvekili Ahmet Arıkan'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/406)

247. — Tokat Milletvekili Ahmet Fevzi İnceöz'ün, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/407)

248. — Yozgat Milletvekili Hüseyin Erdal'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/408)

249. — Van Milletvekili Fethullah Erbaş'ın, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/409)

250. — Konya Milletvekili Ahmet Remzi Hatip'in, Isparta İline yapılan yatırımlarda partizanlık yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/410)

251. — Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, Karabük'ün il olacağına dair söz verip vermediğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/411)

252. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya - Simav İlçesinde orman tapulanmasından önce şahısların mülkiyetindeki kestaneliklerin değerlendirilmesine ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/412)

253. — İçel Milletvekili Ali Er'in, sebze ve meyve üreticilerinin sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/414)

254. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, Dışişleri Bakanlığının yeniden yapılandırılmasına ve Stratejik Araştırma Enstitüsünün kurulması çalışmalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/415)

255. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in şeref salonları (VİP) hakkında basında çıkan haber ve iddialara ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/416)

256. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un Amasyalı markası ile üretilen bozuk fırın ve ocakların GİMA T.A.Ş.'ye satıldığı iddiasına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/417)

257. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, personel atamaları hakkında basında çıkan haber ve iddialara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/419)

258. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, 900'lü telefonlara ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/420)

259. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, İstanbul'un Kâğıthane Semtinde giderek artan hava kirliliğine ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/421)

260. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı'nın, Irak vatandaşı olan Mesut Barzani ile Celal Talabani'ye Türk pasaportu verilip verilmediğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/422)

261. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, kamu bankalarınca sanayicilere sağlanan kredilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/423)

262. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Kahramanmaraş Emniyet Teşkilatının personel ve araç-gereç ihtiyacına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/424)

263. — Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin, Karaömer Köyünden kaçırılan bir grup vatandaşa ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/425)

264. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, bazı kamu kuruluşlarında Yönetim Kurulu üyelerinin aylıklarının artırıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/426)

265. — İstanbul Milletvekili Melike Tugay Hasefe'nin, 20 Kasım 1991 - 20 Eylül 1992 tarihleri arasında Olağanüstü Hal Bölgesi için 1992 yılı hizmet programının gerçekleşme durumuna ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/427)

266. — İstanbul Milletvekili Melike Tugay Hasefe'nin, Güneydoğudaki askerlerimize ne zaman çelik yelek alınacağına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/428)

267. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, Abdullah Öcalan'ın T.C. vatandaşı olup olmadığına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/429)

268. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, Çekiç Güç'e ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/430)

269. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, Türk Millî Güvenlik Siyaseti Belgesi'ne ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/431)

270. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, Sarp Sınır Kapısından ülkemize gelen yabancılara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/432)

271. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, Bayburt İlinin sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/433)

272. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, Kuzey Irak'lı liderler ile yapılan görüşmelere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/434)

273. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, Kuzey Irak'lı liderlerle yapılan görüşmelere ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/436)

274. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, ülkemizde Kontr-Gerilla Örgütü bulunup bulunmadığına ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/438)

275. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, ülkemizde Kontr-Gerilla Örgütü bulunup bulunmadığına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/439)

276. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin, ülkemizde hayvancılığın teşviki ve geliştirilmesi için alınacak tedbirlere ve Bayburt'daki Et Kombinasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/440)

277. — Bayburt Milletvekili Bahattin Elçi'nin Şırnak olayının sorumlularına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/441)

278. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Kuzey Irak'a yardım taşıyan Fransız uçaklarında askerî malzeme bulunduğu iddialarına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/442)

6

SÖZLÜ SORULAR

279. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Ereğli'de 12 Eylül 1992 tarihinde düşen Ereğli Demir Çelik İşletmelerine ait uçağa ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/443)

280. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, U. M. Denizcilik A.Ş.'ye bazı bankalar tarafından açılacağı iddia edilen kredilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/444)

281. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, Tariş tarafından yapılan pamuk alımlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/445)

282. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, Bir armatöre Etibank'tan usulsüz kredi sağlanması için Banka yöneticilerine baskı yapıldığı iddialarına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/446)

283. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, Bulgar makamlarınca tutuklanan bir Türk balıkçısına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/447)

284. — İstanbul Milletvekili Gurhan Çelebican'ın, İlhami Sosyal'ın ölümüne, hastanelerdeki yetersizliklerin neden olduğu şeklinde basında çıkan haberlere ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/448)

285. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, bir gazetede yer alan "Hayali İhracat Komisyonu, SAĞLAR'ı gündemine aldı" başlıklı habere ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/449)

286. — İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu'nun, İstanbul Küçükarmutlu gecekondu bölgesinin sorunlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/450)

287. — Aydın Milletvekili Yüksel Yalova'nın, Aziz Nesin'i fahri danışman seçtiği iddiasına ve Michael Jackson'un Topkapı Sarayında çekim yapmasına izin verilmemesinin nedenine ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/451)

288. — Aydın Milletvekili Yüksel Yalova'nın, Devlet Tiyatroları eski Genel Müdürü Bozkurt Kuruç'un, görevden uzaklaştırılmasına karşı Danıştayın verdiği yürütmeyi durdurma kararının uygulanmadığı iddiasına ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/452)

289. — Aydın Milletvekili Yüksel Yalova'nın, görevinden alınan İstanbul Cemil Reşit Rey Konser Salonu yöneticisine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/453)

290. — Aydın Milletvekili Yüksel Yalova'nın, bir tiyatro yönetmeninin ameliyatına Bakanlıkça maddî bir katkıda bulunulup bulunulmayacağına ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/454)

291. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, leblebi üreticilerinin sorunlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/456)

292. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, dokumacı esnafın sorunlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/457)

293. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, Tariş tarafından yapılan pamuk alımlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret bakanından sözlü soru önergesi (6/458)

294. — Aydın Milletvekili Yüksel Yalova'nın, Aydın İlinde bazı eski eserlerin kültürümüze kazandırılmasına ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/459)

295. — Aydın Milletvekili Yüksel Yalova'nın, Aydın Kapalı Cezaevine ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/460)

296. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanının istifasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/461)

297. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, Türkiye Elektrik Kurumunun depozito uygulamalarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/462)

298. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, enflasyonun tespitindeki verilere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/463)

299. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, Kayseri'nin kalkınmada öncelikli iller arasına alınıp alınmayacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/464)

300. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, Karayollarında yapım ve bakım işlerinde çalışan işçilere ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/465)

301. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, kamulaştırma işlemlerine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/466)

302. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, TAKSAN'a Devlet desteği yapılıp yapılmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/467)

303. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, Muavenet Muhribi'ne ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/468)

304. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, 7 Haziran seçimlerinde Kayseri PTT'sine alındığı iddia edilen işçilere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/469)

305. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, son 10 yılda Devletin iç ve dış borçlanmasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/470)

306. — Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, canlı hayvan ihracatına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/471)

307. — Bolu Milletvekili Abbas İnceayan'ın, KİT'lerin yönetim kurullarına yapılan atamalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/472)

308. — Bolu Milletvekili Abbas İnceayan'ın, bir gazetede yeralan SHP İstanbul İl Başkanlığının geleneksel balosu ile ilgili iddialara ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/473)

309. — Aydın Milletvekili Cengiz Altınkaya'nın, Adnan Menderes Üniversitesi rektör ve idarecilerinin ne zaman belirleneceğine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/474)

310. — Aydın Milletvekili Cengiz Altınkaya'nın, Türk çiftçisinin sorunlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/475)

311. — Ordu Milletvekili Şadi Pehlivanoğlu'nun, fındık üreticilerinin sorunlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/476)

312. — Ordu Milletvekili Şadi Pehlivanoğlu'nun, bir kamu bankasınca DYP Aydın eski İl Başkanına kredi verildiği iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/477)

313. — Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'in, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığının Gölbaşı özel koruma bölgesi çevre düzeni nazım imar planı hakkındaki iddialara ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/478)

314. — Kocaeli Milletvekili Bülent Atasayan'ın, Adana Belediyesi Sinyalizasyon Müdürü hakkında basında çıkan habere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/479)

315. — İçel Milletvekili Rüştü Kâzım Yücelen'in, Erzincan'daki konut inşaatları ihalelerinde yolsuzluklar yapıldığı iddialarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/480)

316. — İçel Milletvekili Rüştü Kâzım Yücelen'in, Orman Genel Müdür Yardımcısının Gölbaşında yaptırmakta olduğu villada Devlet imkânlarından yararlanıldığı iddialarına dair basında çıkan haberlere ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/481)

317. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Trakya Birlik tarafından yapılan ayçiçeği alımlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/483)

318. — Manisa Milletvekili Faruk Saydam'ın, Gediz Nehrinin ıslahına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/484)

319. — İstanbul Milletvekili Gurhan Çelebican'ın, Kastamonu Küre ve Devrekani İlçelerinde bazı köylerin sağlık ocağı ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/485)

320. — Manisa Milletvekili Faruk Saydam'ın, Muavenet Muhribinde meydana gelen hasarın tazminine ve yapılan soruşturmalara ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/486)

321. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya İlinin kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınıp alınmayacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/487)

322. — Konya Milletvekili Mehmet Keçeciler'in, 2330 sayılı Kanun çerçevesinde resmî hastanelerden ücretsiz yararlananların refakatçilerinden ücret alındığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/488)

323. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, 30 Ekim 1992'de İstanbul'da yapılacak olan Türk Cumhuriyetleri toplantısına KKTC'nin davet edilmemesinin nedenine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/489)

324. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, SSK Genel Müdür Muavininin SHP'nin İstanbul balosu için müteahhitlere bilet sattığı iddialarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/490)

325. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, KİT'lerde çalışan ve 30 fiilî hizmet yılını doldurmuş olanların resen emekliye sevkedildikleri şeklinde basında çıkan haberlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/491)

326. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, 16 Ekim 1992'de Abdi İpekçi Spor Salonunda yapılan memur imtihanında usulsüzlük yapıldığı iddialarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/492)

327. — Trabzon Milletvekili Ali Kemal Başaran'ın, bir gazetede yer alan "Yolsuzluk Bakanlığında Yolsuzluk" başlıklı haberde ortaya atılan iddialara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/493)

328. — Sivas Milletvekili Abdullatif Şener'in, Sivas'ın kırsal kalkınma projesi kapsamına alınıp alınmayacağına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/494)

329. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya'nın kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınıp alınmayacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/495

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1.— Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 436 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 16.4.1986 Tarihli ve 3274 Sayılı Hazine ve Dışticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında 256 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sigorta Şirketleri Hizmetlerinin Başbakanlığa Devri Hakkında 303 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/202, 1/76, 1/108) (S. Sayısı : 59 ve 59'a 1 inci Ek) **(Dağıtma tarihleri 29.4.1992; 2.7.1992)**

2. — Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında 437 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 470 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/201, 1/319) (S. Sayısı : 58 ve 58'e 1 inci Ek) **(Dağıtma tarihleri : 29.4.1992; 2.7.1992)**

3. — Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 394 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/160) (S. Sayısı : 111) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992)**

4. — Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin 77 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 391 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/14, 1/155) (S. Sayısı : 112) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992)**

5. — Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 355 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 190 ve 355 Sayılı Kanun Hükmünde kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 411 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 216 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm, Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/137, 1/181, 1/52, 1/62) (S. Sayısı : 116) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992)**

6. — 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkında 292 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (1/97) (S. Sayısı : 121) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992)**

7. — Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Adalet ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/9) (S. Sayısı : 180) **(Dağıtma tarihi : 16.10.1992)**

8. — Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Tarım, Orman ve Köyişleri ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/199) (S. Sayısı : 193) **(Dağıtma tarihi : 9.11.1992)**

X 9. — Bütçe Kanununda Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanunlarında Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/343) (S. Sayısı : 71) **(Dağıtma tarihi : 12.5.1992)**

10. — İnsan Hakları Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/376) (S. Sayısı : 139) **(Dağıtma tarihi : 30.6.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

11. — Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ve Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/400) (S. Sayısı : 105) **(Dağıtma tarihi : 15.6.1992)**

X 12. — İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/398) (S. Sayısı : 141) **(Dağıtma tarihi : 2.7.1992)**

X 13. — Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/399) (S. Sayısı : 142) **(Dağıtma tarihi : 2.7.1992)**

X 14. — Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/403) (S. Sayısı : 143) **(Dağıtma tarihi : 2.7.1992)**

X 15. — Kamu Hizmetinde örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine İlişkin 151 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/404) (S. Sayısı : 144) **(Dağıtma tarihi : 2.7.1992)**

X 16. — Sanayi İşyerlerine Alınacak Çocukların Asgarî Yaş Sınırını Belirleyen 59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal ve Dışişleri komisyonları raporları (1/268) (S. Sayısı : 96) **(Dağıtma tarihi : 26.5.1992)**

X 17. — İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Meslekî Eğitim ve Yönlendirmenin Yeri Hakkında 142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/266) (S. Sayısı : 100) **(Dağıtma tarihi : 26.5.1992)**

X 18. — Uluslararası Çalışma Normları Uygulanmasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/267) (S. Sayısı : 101) **(Dağıtma tarihi : 26.5.1992)**

19. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu, Bursa Milletvekili Turhan Tayan ve Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İçel Milletvekili Aydın Güven Gürkan'ın, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun ve 6245 Sayılı Harcırah Kanununun Bazı Maddelerinde Ek ve Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/382) (S. Sayısı : 148) **(Dağıtma tarihi : 2.7.1992)**

20. — Adana Milletvekili Halit Dağlı'nın, 3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunun 16 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/69) (S. Sayısı : 77) **(Dağıtma tarihi : 5.5.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

21. — Türkiye Özerkleştirme, Yeniden Yapılanma ve Özelleştirme Kurumu Kuruluş, Görev ve Yetkileri ile Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/389) (S. Sayısı : 138) **(Dağıtma tarihi : 30.6.1992)**

22. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu ve Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İçel Milletvekili Aydın Güven Gürkan'ın Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile İzmir Milletvekili Halil Çulhaoğlu'nun 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 9 ve 11 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/381, 2/196) (S. Sayısı : 149) **(Dağıtma tarihi : 3.7.1992)**

X 23. — Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/264) (S. Sayısı : 17) **(Dağıtma tarihi : 4.2.1992)**

24. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu, Bursa Milletvekili Turhan Tayan, Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ile Anavatan Partisi Grup Başkanvekili Bayburt Milletvekili Ülkü Güney ve Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in 5434 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ile 351 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Kırklareli Milletvekili İrfan Gürpınar'ın 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek 26 ncı Maddesinin Değiştirilmesi, Ankara Milletvekili Baki Tuğ ile İzmir Milletvekili Nevzat Çobanoğlu'nun 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi, Manisa Milletvekili Tevfik Diker'in 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Ek 18 inci Maddesine Geçici (C) Fıkrası ve Geçici Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifleri ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (2/370, 1/378, 2/159, 2/192, 2/241) (S. Sayısı : 145) **(Dağıtma tarihi : 2.7.1992)**

25. — Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/381) (S. Sayısı : 81) **(Dağıtma tarihi : 14.5.1992)**

26. — Tanıtma Fonu Teşkili ile 11.7.1939 Tarihli ve 3670 Sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında 3230 Sayılı Kanuna Bir Ek ve Bir Geçici Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/303) (S. Sayısı : 10) **(Dağıtma tarihi : 15.1.1992)**

27. — Samsun Milletvekili Nafiz Kurt'un 9.10.1984 Tarihli ve 3054 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Divan Üyelerinin Temsil Ödenekleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunca Seçilen Denetçi Üyenin Ödeneği Hakkında Kanunun 2 nci Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/78) (S. Sayısı : 12) **(Dağıtma tarihi : 17.1.1992)**

X 28. — Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin 50 (a) Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Montreal (1990) Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/286) (S. Sayısı : 28) **(Dağıtma tarihi : 21.2.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 29. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/280) (S. Sayısı : 29) **(Dağıtma tarihi : 21.2.1992)**

X 30. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/276) (S. Sayısı : 30) **(Dağıtma tarihi : 21.2.1992)**

31. — İzmir Milletvekili Işılay Saygın'ın, 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinin 153 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/80) (S. Sayısı : 36) **(Dağıtma tarihi : 25.2.1992)**

32. — Kayseri Milletvekili Mustafa Dağcı ve 10 Arkadaşının, 9.5.1969 Tarih ve 1177 Sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanununun 23 üncü Maddesine (d) Fıkrası Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/18) (S. Sayısı : 37) **(Dağıtma tarihi : 25.2.1992)**

X 33. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sınaî ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Dışişleri komisyonları raporları (1/275) (S. Sayısı : 38) **(Dağıtma tarihi : 28.2.1992)**

X 34. — Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti Arasında Konsolosluk Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/288) (S. Sayısı : 39) **(Dağıtma tarihi : 28.2.1992)**

X 35. — Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatının 25 inci Genel Konferansında Benimsenen Teknik ve Meslekî Eğitim Sözleşmesine Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/298) (S. Sayısı : 40) **(Dağıtma tarihi : 28.2.1992)**

36. — İlköğretim ve Ortaöğretimde Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Kanunun 2947 Sayılı Kanunla Değişik 5 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (1/339) (S. Sayısı : 41) **(Dağıtma tarihi : 28.2.1992)**

37. — İhraç Bedeli Dövizlerini Süresinde Yurda Getirmeyenlere 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun Gereğince Uygulanacak Cezaları Affına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/332) (S. Sayısı : 47) **(Dağıtma tarihi : 3.3.1992)**

38. — Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Sağlık ve Sosyal İşler komisyonları raporları (1/342) (S. Sayısı : 52) **(Dağıtma tarihi : 6.3.1992)**

39. — Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner ve 8 Arkadaşının, 16.6.1927 tarihli ve 1076 Sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askerî Memurlar Kanununun 12.11.1980 Tarihli ve 2338 Sayılı Kanunla Değiştirilen 3 üncü Madde (f) Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/21) (S. Sayısı : 60) **(Dağıtma tarihi : 14.4.1992)**

40. — Hâkim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun İki Maddesinin Yeniden Düzenlenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet komisyonu Raporu (1/355) (S. Sayısı : 66) **(Dağıtma tarihi : 24.4.1992)**

41. — Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/371) (S. Sayısı : 69) **(Dağıtma tarihi : 24.4.1992)**

42. — Manisa Milletvekili Tevfik Diker'in, 27.7.1967 Tarihli 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile Edirne Milletvekili Hasan Basri Eler'in, 926 Sayılı Türk Silahlı kuvvetleri Personel Kanununun 8 inci ve 116 ncı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/50, 2/149) (S. Sayısı : 65) **(Dağıtma tarihi : 27.4.1992)**

43. — Polis Yükseköğretim Kanununun bazı Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/348) (S. Sayısı : 80) **(Dağıtma tarihi : 8.5.1992)**

44. — Belediye Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/306) (S. Sayısı : 82) **(Dağıtma tarihi : 14.5.1992)**

X 45. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/293) (S. Sayısı : 87) **(Dağıtma tarihi : 25.5.1992)**

X 46. — Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/283) (S. Sayısı : 88) **(Dağıtma tarihi : 25.5.1992)**

X 47. — Türkiye Cumhuriyeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümetleri Arasında İmzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/316) (S. Sayısı : 89) **(Dağıtma tarihi : 25.5.1992)**

48. — Adıyaman Milletvekili Celâl Kürkoğlu'nun 31.7.1970 Tarihli ve 1324 Sayılı Genelkurmay Başkanlığının Görev ve Yetkilerine Ait Kanunun 4 üncü Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/212) (S. Sayısı : 90) **(Dağıtma tarihi : 25.5.1992)**

49. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu, Adana Milletvekili Bekir Sami Daçe ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan'ın, Memurlar ile Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkındaki 25.12.1985 Tarih ve 3249 No. lu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/155) (S. Sayısı : 91) **(Dağıtma tarihi : 25.5.1992)**

X 50. — Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/296) (S. Sayısı : 93) **(Dağıtma tarihi : 25.5.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 51. — Dopingle Mücadele Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/269) (S. Sayısı : 98) **(Dağıtma tarihi : 25.5.1992)**

52. — Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/341) (S. Sayısı : 99) **(Dağıtma tarihi : 25.5.1992)**

X 53. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/295) (S. Sayısı : 86) **(Dağıtma tarihi : 26.5.1992)**

X 54. — Bir Avrupa Farmakopesi Geliştirilmesine Dair Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/265) (S. Sayısı : 97) **(Dağıtma tarihi : 26.5.1992)**

55. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş ve 25 Arkadaşının 12.3.1982 Tarihli ve 2654 Sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 19 uncu Maddesinin (b) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/218) (S. Sayısı : 103) **(Dağıtma tarihi : 1.6.1992)**

56. — Adıyaman Milletvekili Celâl Kürkoğlu'nun, 4.1.961 Tarihli ve 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun İki Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/221) (S. Sayısı : 104) **(Dağıtma tarihi : 1.6.1992)**

57. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/324) (S. Sayısı : 134) **(Dağıtma tarihi : 6.2.1992)**

X 58. — Türkiye Cumhuriyeti ile Türkmenistan Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasının onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/349) (S. Sayısı : 122) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

X 59. — Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Dostluk, İşbirliği ve İyi Komşuluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/363) (S. Sayısı : 123) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

X 60. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Arasında Eğitim, Kültür ve Bilimsel Alanlarda İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/386) (S. Sayısı : 125) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

X 61. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/347) (S. Sayısı : 126) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

X 62. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür, Bilim, Eğitim, Sağlık, Spor ve Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/354) (S. Sayısı : 128) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 63. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Arasındaki İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/289) (S. Sayısı : 129) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

64. — Kars Milletvekili Zeki Nacitarhan'ın, Türk Ceza Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/197) (S. Sayısı : 130) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

65. — Denizli Milletvekili Adnan Keskin'in, 22.11.1984 tarih ve 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununun Geçici 3 üncü Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/114) (S. Sayısı : 131) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

66. — Kırıkkale Milletvekili Abdurrahman Ünlü ve 4 Arkadaşının, 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanunun 13 üncü Maddesinin 4 üncü Fıkrasından Sonra Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/238) (S. Sayısı : 132) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

67. — Aydın Milletvekili Cengiz Altınkaya'nın, 4.11.1983 Tarih ve 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanununun 23 üncü Maddesinin Son Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/257) (S. Sayısı : 137) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

68. — Kayseri Milletvekili Osman Develioğlu ve 13 Arkadaşının, 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/264) (S. Sayısı : 163) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

69. — Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 18 Arkadaşının, 6570 Sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanunun 1 inci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/259) (S. Sayısı : 164) **(Dağıtma tarihi : 21.9.1992)**

70. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Kültür İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/384) (S. Sayısı : 124) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 71. — Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Arasındaki İlişkilerin İlke ve Amaçları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/346) (S. Sayısı : 127) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

72. — Kars Milletvekili Zeki Nacitarhan'ın, 9.6.1932 Tarihli ve 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ile Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 20 Arkadaşının, 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun 134 üncü Maddesinin 2 nci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/180, 2/184) (S. Sayısı : 136) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

73. — Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/406, 1/152) (S. Sayısı : 151) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 74. — 1131 Sayılı Kanunla Onaylanan Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Üçüncü Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/271) (S. Sayısı : 152) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 75. — 1131 Sayılı Kanunla Onaylanan Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Dördüncü Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/272) (S. Sayısı : 153) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

76. — 1990 Viyana Belgesi Uyarınca Türkiye'ye Gelecek Olan Bazı Personelin Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesinde Öngörülen Ayrıcalıklardan Yararlandırılmalarına İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/300) (S. Sayısı : 154) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 77. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bilim, Eğitim ve Kültür Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/281) (S. Sayısı : 155) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 78. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/302) (S. Sayısı : 156) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 79. — Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Arasında Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/323) (S. Sayısı : 157) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 80. — Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Arasında Hükümlülerin Transferine Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/297) (S. Sayısı : 158) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 81. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/353) (S. Sayısı : 159) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 82. — Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Hükümeti Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/379) (S. Sayısı : 160) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

83. — Edirne Milletvekili Hasan Basri Eler'in, 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 34 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/307) (S. Sayısı : 161) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

X 84. — Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/409) (S. Sayısı : 162) **(Dağıtma tarihi : 23.9.1992)**

85. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/424) (S. Sayısı : 166) **(Dağıtma tarihi : 24.9.1992)**

86. — Balıkesir Milletvekili Mehmet Cemal Öztaylan ve 19 Arkadaşının, Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/340) (S. Sayısı : 167) **(Dağıtma tarihi : 28.9.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 87. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/292) (S. Sayısı : 168) **(Dağıtma tarihi : 28.9.1992)**

X 88. — Avrupa Konseyi İmtiyazlar ve Muafiyetler Genel Anlaşmasına Ek Beşinci Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/344) (S. Sayısı : 169) **(Dağıtma tarihi : 28.9.1992)**

X 89. — Avrupa Konseyi İmtiyaz ve Muafiyetleri Umumî Anlaşmasına Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasına Dair 29.8.1961 Tarihli ve 358 Sayılı Kanuna Ek Kanunun 1 inci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 170) **(Dağıtma tarihi : 28.9.1992)**

X 90. — Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/382) (S. Sayısı : 171) **(Dağıtma tarihi : 28.9.1992)**

91. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci Maddesinin Son Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/391) (S. Sayısı : 173) **(Dağıtma tarihi : 1.10.1992)**

92. — İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş'ın, 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanunun 2 nci Maddesinin (A) Bendinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/296) (S. Sayısı : 174) **(Dağıtma tarihi : 1.10.1992)**

93. — İstanbul Milletvekili Sabri Öztürk ve 9 Arkadaşının, 7.2.1972 Tarih ve 1516 Sayılı İstanbul Boğaz Köprüsü ve Çevre Yolu Projesi Sahasındaki Gecekonduların Tasfiyesi Hakkında Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/326) (S. Sayısı : 175) **(Dağıtma tarihi : 5.10.1992)**

94. — İstanbul Milletvekili İsmail Sancak ve 11 Arkadaşının 24.2.1984 Tarihli ve 2981 Sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/392) (S. Sayısı : 176) **(Dağıtma tarihi : 5.10.1992)**

95. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (2/415) (S. Sayısı : 177) **(Dağıtma tarihi : 5.10.1992)**

96. — Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Adalet Komisyonları Raporları (1/416) (S. Sayısı : 178) **(Dağıtma tarihi : 8.10.1992)**

97. — Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (1/436) (S. Sayısı : 179) **(Dağıtma tarihi : 13.10.1992)**

98. — Denizli Milletvekili Muzaffer Arıcı ve 5 Arkadaşının; Türk Ceza Kanununun 102 nci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/386) (S. Sayısı : 182) **(Dağıtma tarihi : 23.10.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

99. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, 23.6.1965 Tarih ve 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/378) (S. Sayısı : 183) **(Dağıtma tarihi : 23.10.1992)**

100. — Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/357) (S. Sayısı : 186) **(Dağıtma tarihi : 23.10.1992)**

101. — Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/413) (S. Sayısı : 187) **(Dağıtma tarihi : 23.10.1992)**

102. — Adlî Tıp Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 18.6.1992 tarih ve 3820 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/428, 3/543) (S. Sayısı : 184) **(Dağıtma tarihi : 2.11.1992)**

103. — Yedek Subay, Yedeğe Ayrılmış Subay ve Astsubay Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/419) (S. Sayısı : 185) **(Dağıtma tarihi : 2.11.1992)**

104. — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına, Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ve Terörle Mücadele Kanununun Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair 21.5.1992 Tarih ve 3801 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/412, 3/483) (S. Sayısı : 113 ve 113'e 1 inci Ek) **(Dağıtma tarihleri : 26.6.1992; 4.11.1992)**

105. — Terörle Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin 12.4.1991 Tarih ve 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununun 22 nci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/427, 2/283) (S. Sayısı : 181) **(Dağıtma tarihi : 5.11.1992)**

106. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Millî Eğitim Komisyonları Raporları (1/435) (S. Sayısı : 188) **(Dağıtma tarihi : 5.11.1992)**

107. — Mahalle Muhtarlığı Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/456) (S. Sayısı : 189) **(Dağıtma tarihi : 5.11.1992)**

108. — İçel Milletvekili Fevzi Arıcı'nın, 18.1.1984 Tarihli ve 2972 Sayılı Mahallî İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 9 uncu Maddesinin İkinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve Anayasa ve İçişleri Komisyonları Raporları (2/239) (S. Sayısı : 190) **(Dağıtma tarihi : 5.11.1992)**

109. — Türkiye Emekli Subaylar, Emekli Astsubaylar, Harp Malulü Gaziler, Şehit Dul ve Yetimleri ile Muharip Gaziler Dernekleri Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve İçişleri Komisyonları Raporları (1/437) (S. Sayısı : 191) **(Dağıtma tarihi : 5.11.1992)**

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

110. — Askerî Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in 1632 Sayılı Askerî Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (1/442, 2/279) (S. Sayısı : 192) **(Dağıtma tarihi : 6.11.1992)**

111. — İzmir Milletvekilleri Yıldırım Avcı, Mehmet Köstepen, Atilla Mutman ve Halil Çulhaoğlu'nun İzmir İlinde Güzelbahçe Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifleri ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (2/436, 2/435, 2/437, 2/438) (S. Sayısı : 194) **(Dağıtma tarihi : 6.11.1992)**

(X) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.